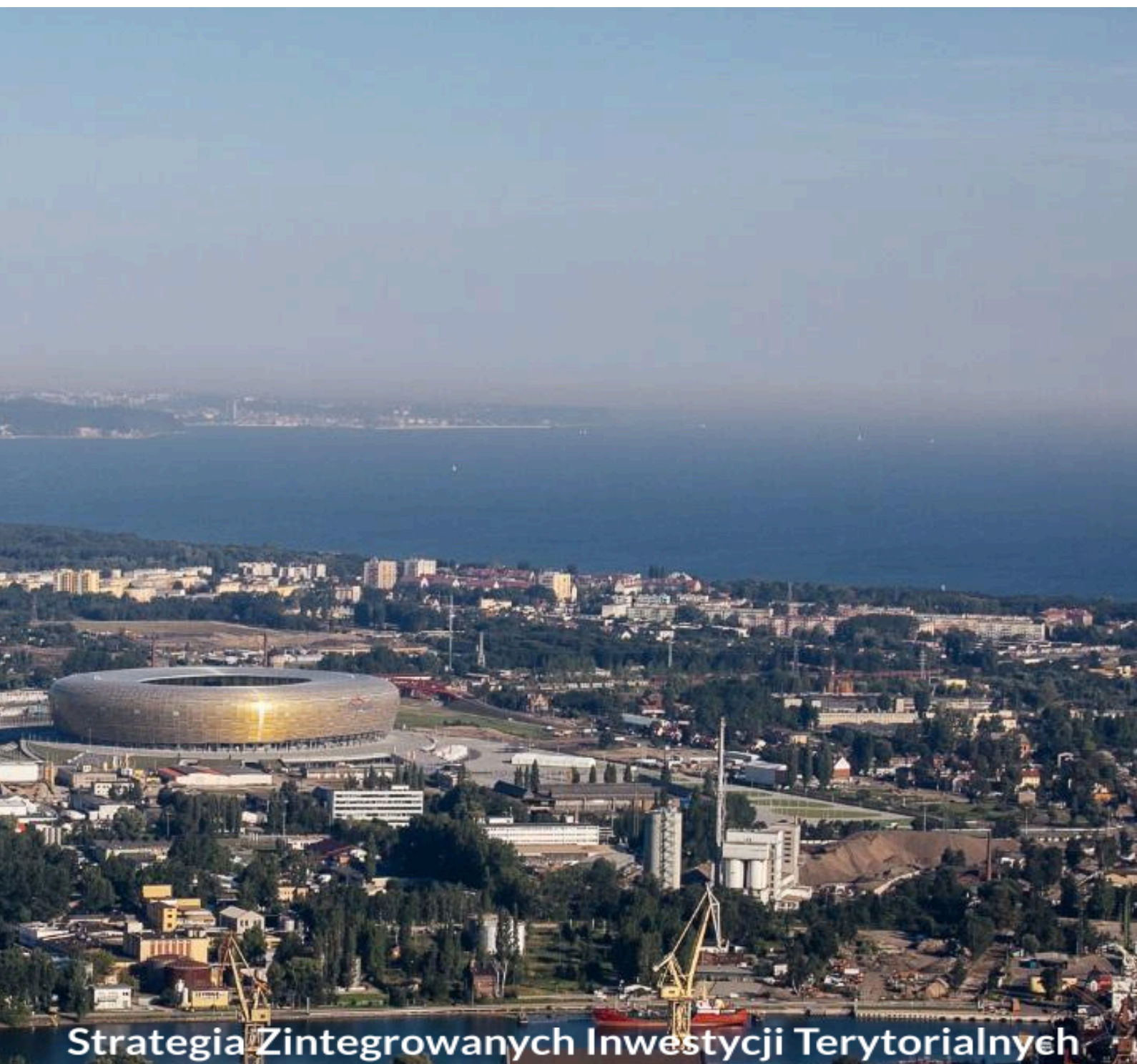

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych

Obszaru Metropolitalnego Gdańsk – Gdynia – Sopot
do roku 2020

Gdańsk, 2014-2021 r.

Opracowanie: Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot, www.metropoliagdansk.pl

W dokumencie wykorzystano materiał opracowany przez Konsorcjum złożone z podmiotów: DS. Consulting Sp. z o.o. oraz Gdańska Agencja Rozwoju Gospodarczego Sp. z o.o. Materiał został wykonany na zlecenie Gdańskiego Obszaru Metropolitalnego (od dnia 14.05.2015 r. Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot) i był współfinansowany w ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013.

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Opracowanie współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013.

Spis treści

1. Wstęp	5
2. Metodyka opracowania Strategii ZIT	8
3. Obszar realizacji ZIT	9
4. Diagnoza	14
4.1. Demografia	14
4.2. Gospodarka	17
4.2.1. Zasoby gospodarki	17
4.2.2. Internacjonalizacja gospodarki	19
4.2.3. Innowacje	20
4.2.4. Instytucje otoczenia biznesu	22
4.3. Aktywność zawodowa i społeczna	23
4.3.1. Problemy rynku pracy	23
4.3.2. Edukacja	28
4.3.3. Aktywność obywatelska	30
4.3.4. Ochrona zdrowia	33
4.3.5. Wykluczenie społeczne i obszary zdegradowane	36
4.4. Transport i mobilność	39
4.5. Atrakcyjność kulturalna i turystyczna	44
4.6. Środowisko i energetyka	45
5. Analiza SWOT	52
6. Cele strategiczne interwencji w obszarze ZIT	81
6.1. Misja Strategii ZIT oraz wizja OM	81
6.2. Układ celów strategicznych i działań Strategii ZIT	82
6.3. Wzajemne relacje w zakresie priorytetów i działań pomiędzy Strategią ZIT a RPO WP	86
6.4. Cel strategiczny I: Rozwój konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki	103
6.4.1. Działanie 1 - Przedsiębiorstwa	103
6.5. Cel strategiczny II: Budowa aktywnego i otwartego społeczeństwa	113
6.5.1. Działanie 1 – Zatrudnienie	116
6.5.2. Działanie 2 – Integracja	133
6.5.3. Działanie 3 – Zdrowie	154
6.5.4. Działanie 4 - Konwersja	161

6.6.	Cel strategiczny III: Kreowanie zintegrowanej przestrzeni	172
6.6.1.	Działanie 1 – Mobilność	179
6.7.	Cel strategiczny IV: Wzrost efektywności energetycznej i wdrożenie strategii niskoemisyjnej oraz efektywniejsze zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych	215
6.7.1.	Działanie 1 – Energetyka	216
6.7.2.	Działanie 2 - Środowisko	234
7.	System wdrażania Strategii ZIT	250
7.1.	Struktura Związku ZIT	250
7.2.	Plan finansowy Strategii ZIT	253
7.3.	Zasady i tryb wyboru projektów ZIT	256
7.3.1.	Tryb wyboru projektów na poziomie Strategii ZIT	256
7.3.2.	Tryb wyboru projektów na poziomie RPO WP	260
7.3.3.	Tryb wyboru projektów na poziomie POLiŚ	263
7.4.	Opis podmiotów zaangażowanych we wdrażanie Strategii ZIT	265
7.5.	System monitoringu, ewaluacji i sprawozdawczości	266
7.6.	Harmonogram podejmowanych działań	268
8.	Spójność z dokumentami strategicznymi	269
8.1.	Spójność z unijnymi i krajowymi dokumentami strategicznymi	269
8.2.	Spójność z metropolitalnymi dokumentami strategicznymi	272
9.	Problematyka strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	276
10.	Raport z przygotowania Strategii ZIT	277
11.	Analiza ryzyka	280
	SPIS SKRÓTÓW	286

1. Wstęp

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (Strategia ZIT) Obszaru Metropolitalnego Gdańsk – Gdynia – Sopot (OMG-G-S) jest dokumentem określającym strategię interwencji w ramach instrumentu ZIT oraz powiązanych z nim działań komplementarnych w perspektywie finansowej UE 2014-2020.

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) są instrumentem rozwoju terytorialnego, o którym mowa w art. 36 rozporządzenia ogólnego¹ oraz w art. 7 rozporządzenia EFRR². Przepisy te określają, że część środków z alokacji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w latach 2014-2020 przeznacza się na zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich, jak również, że wskazywane w tych dokumentach „władze miejskie” odpowiadają przynajmniej za zadania związane z wyborem projektów do dofinansowania – w tym jako Instytucja Pośrednicząca w systemie wdrażania funduszy unijnych.

Zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa (UP) oraz ustawy wdrożeniowej³, które doprecyzowują prawo europejskie w tym zakresie, ZIT to nowe narzędzie służące w szczególności realizacji zintegrowanych działań na rzecz rozwoju obszarów miejskich wokół polskich miast wojewódzkich, a także obszarów wiejskich powiązanych z nimi funkcjonalnie. Celem realizacji ZIT w Polsce jest promowanie partnerskiego modelu współpracy różnych jednostek administracyjnych na miejskich obszarach funkcjonalnych, zwiększanie efektywności podejmowanych interwencji poprzez realizację zintegrowanych projektów odpowiadających w sposób kompleksowy na potrzeby i problemy miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie oraz zwiększanie wpływu miejskich obszarów funkcjonalnych na kształt i sposób realizacji działań, wspieranych na ich obszarze w ramach polityki spójności.

Szczegółowy zakres interwencji ZIT określa Strategia ZIT, opracowywana przez Związek ZIT w porozumieniu z Instytucją Zarządzającą (IZ) Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 (RPO WP) oraz ministrem właściwym ds. rozwoju regionalnego (Ministerstwem Rozwoju (M-R)). ZIT wdrażany jest przez Związek ZIT,

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.

³ Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020

czyli zinstytucjonalizowaną formę partnerstwa, które w województwie pomorskim przyjęło formę stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego (JST).

ZIT finansowane są przede wszystkim ze środków RPO, zarówno z alokacji EFRR, jak i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). W przypadku województwa pomorskiego są to odpowiednio 188 mln euro z EFRR i 60,3 mln euro z EFS. Dodatkowym źródłem finansowania ZIT są środki Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (POLiŚ), służące jako wsparcie wybranych projektów komplementarnych wynikających ze Strategii ZIT.

Wsparcie udzielane w ramach określonych wyżej źródeł finansowania obejmować będzie szereg przedsięwzięć służących realizacji Strategii ZIT, których zakres zdeterminowany został rekomendacjami UP odnośnie pożądaných celów tematycznych wsparcia ZIT oraz, kluczowym w tym kontekście, wyborem celów tematycznych dedykowanych ZIT w 7 osiach priorytetowych RPO WP i wskazaniem 3 priorytetów inwestycyjnych dedykowanych ZIT w POLiŚ.

Strategia ZIT pełni dwie zasadnicze funkcje: szerszą, określającą ramy długofalowej koordynacji współpracy JST zgodnie z celami ZIT, jak i węższą, ukierunkowującą zintegrowane działania metropolitalne pod konkretne fundusze dedykowane ZIT w latach 2014-2020.

Należy zaznaczyć, że w zakresie przepisów wykonawczych nadrzędną rolę nad Strategią ZIT dla każdego z przedsięwzięć służących jej realizacji pełnią dokumenty wykonawcze do właściwych programów operacyjnych, a więc RPO WP i POLiŚ.

W wyniku przeprowadzonych analiz diagnostycznych oraz biorąc pod uwagę uwarunkowania formalne dotyczące ZIT, w Strategii zidentyfikowano spójny zestaw powiązanych ze sobą działań służących długotrwałej poprawie warunków społecznych, gospodarczych, środowiskowych, klimatycznych i demograficznych obszaru objętego ZIT.

Misją Strategii ZIT jest urzeczywistnienie wizji Obszaru Związku ZIT (OM ZIT). Wizja ta ujmuje OM ZIT jako obszar o wysokiej jakości życia i atrakcyjności inwestycyjnej, turystycznej i osiedleńczej. Misja ta realizowana jest poprzez 4 cele strategiczne oraz 8 obszarów działań. Dla poszczególnych obszarów działań Strategia określa kryteria wyboru przedsięwzięć oraz wskazuje spełniające te kryteria przedsięwzięcia. Strategia określa również system wdrażania i

monitoringu realizacji przewidzianych w niej działań, zawiera plan finansowy oraz odniesienie do oceny oddziaływania na środowisko.

Obszar realizacji ZIT zgodnie z RPO WP obejmuje terytorium 30 gmin (wskazanych w Sekcji 4.2. RPO WP) i jest tożsamy z zasięgiem Obszaru Metropolitalnego Trójmieścia (OMT), wskazanym w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego (PZP WP), jakkolwiek w uzasadnionych przypadkach obejmuje on również obszar sąsiadujących 23 gmin, nazwany obszarem poszerzonej współpracy. Co do zasady, dane dla OM ZIT wskazywane w niniejszym dokumencie odnoszą się do obszaru wyznaczonego w PZP WP, a w indywidualnych przypadkach w Strategii prezentowane i opisywane są dane właściwe dla szerszego obszaru. OM ZIT rozumiany jest w niniejszej Strategii jako obszar miejski położony wokół rdzenia metropolii, składającego się z Gdańska, Gdyni i Sopotu wraz z powiązaniem z nim funkcjonalnie obszarem wiejskim, tj. jako miejski obszar funkcjonalny (MOF). Jako że zakres interwencji Strategii ZIT w uzasadnionych przypadkach wykracza poza OM ZIT, jak również w celu podkreślenia spójności z szerszą strategią obszaru funkcjonalnego – Strategią OMG-G-S do 2030 roku, dla której to Strategia ZIT była punktem wyjścia – niniejszy dokument nosi nazwę Strategia ZIT OMG-G-S do roku 2020.

Przygotowując Strategię ZIT dążono do możliwie szerokiego konsensusu społecznego. W prace nad dokumentem na poszczególnych etapach jego powstawania zaangażowani byli liczni przedstawiciele samorządów, jak również przedstawiciele środowisk naukowych, gospodarczych i społecznych. Strategia zawiera również szczegółowe sprawozdanie z przebiegu prac nad jej powstawaniem.

2. Metodyka opracowania Strategii ZIT

Prace nad opracowaniem Strategii ZIT realizowane były zgodnie ze wskazanymi poniżej etapami.

Etap I. Selekcja obszarów diagnostycznych

Etap I obejmował selekcję obszarów diagnostycznych i opierał się o osie priorytetowe RPO WP dla ZIT w województwie pomorskim, z uwzględnieniem dwóch dodatkowych kryteriów selekcyjnych, jakimi były: częstotliwość występowania danych zjawisk na obszarze OMG-G-S (tzw. wspólnota potencjałów i problemów) oraz możliwość uzyskania największego efektu synergii w związku z podjęciem zintegrowanych działań interwencyjnych o większym zakresie oddziaływania.

Etap II. Diagnoza

Faza I - Badanie *desk- i webresearch*. W ramach badania *desk- i webresearch* w pierwszej kolejności podjęto działania zmierzające do ustalenia dostępności danych dla każdego z wyselekcjonowanych obszarów. W toku prac posługiwano się bazami danych statystycznych (głównie udostępnianym przez GUS - Bankiem Danych Lokalnych), raportami z badań, ekspertyzami oraz publikacjami naukowymi.

Faza II - Warsztaty i pogłębione wywiady. W ramach fazy diagnostycznej posłużono się dodatkowo:

- opiniami przedstawicieli interesariuszy Strategii ZIT zebranymi w trakcie prowadzonych dyskusji na specjalnie w tym celu zorganizowanych warsztatach,
- opiniami ekspertów z poszczególnych dziedzin poddanych diagnozie, uzyskiwanymi w drodze przeprowadzonych pogłębionych wywiadów.

Etap III. Wnioski

W oparciu o obraz poszczególnych dziedzin uzyskany w procesie diagnostycznym analitycy przeprowadzili analizę SWOT, wyznaczając tym samym silne i słabe strony poszczególnych obszarów poddanych diagnozie oraz szanse i zagrożenia dla dalszego rozwoju tych obszarów. Na podstawie analizy SWOT wskazano też obszary, w których zintegrowane działania interwencyjne będą miały największy wpływ na maksymalizację skuteczności eliminowania problemów oraz

wykorzystywania potencjałów danych obszarów, a tym samym te obszary, w których zrealizowanie postawionej misji byłoby niemożliwe bez podjęcia działań wykraczających poza jednostkowe lokalizacje.

Etap IV. Cele

Na podstawie wyciągniętych z przeprowadzonej diagnozy wniosków ustalono cele strategiczne przyjmując, że celem jest osiągnięcie pożądanego stanu w danym obszarze diagnostycznym.

Etap V. Działania

W ramach poszczególnych celów strategicznych zdefiniowano obszary działań, w których mają być realizowane przedsięwzięcia, aby najpełniej zrealizować dany cel. Obszary działań wyznaczono w taki sposób, aby w jak najbardziej efektywny sposób wykorzystać zdiagnozowane silne strony i szanse oraz wyeliminować lub ograniczyć negatywny wpływ zdiagnozowanych słabości i zagrożeń.

3. Obszar realizacji ZIT

Strategia ZIT realizowana będzie na Obszarze realizacji ZIT (OM ZIT) tożsamym z granicami obszaru metropolitalnego wynikającymi z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego z 2009 roku i obejmuje 30 gmin. Obszar ten jest zgodny z obszarem realizacji ZIT wyznaczonym w sekcji 4.2. RPO WP, a w jego skład wchodzi następujące jednostki administracyjne:

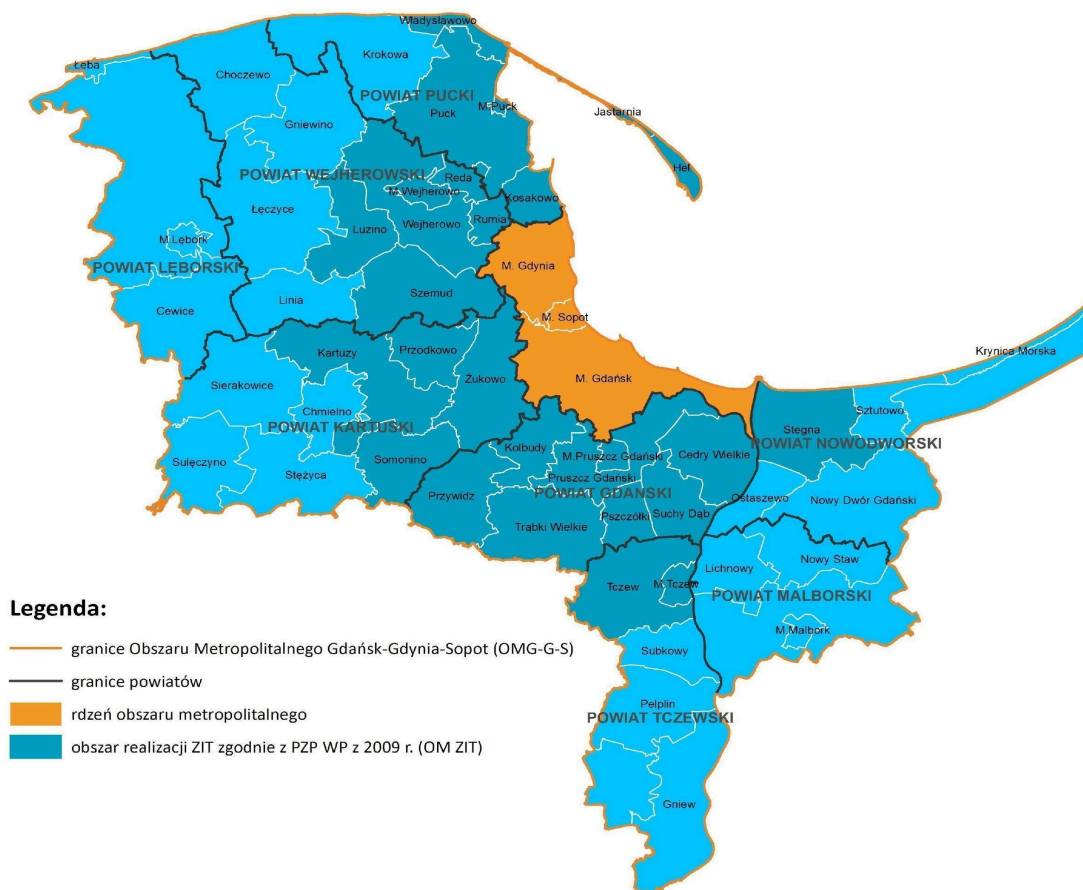
- **Gminy miast:** Gdańsk, Gdynia, Sopot, Hel, Jastarnia, Pruszcz Gdański, Puck, Reda, Rumia, Tczew, Wejherowo, Władysławowo ⁴,
- **gminy:** Cedry Wielkie, Kartuzy, Kolbudy, Kosakowo, Luzino, Pruszcz Gdański, Przywidz, Pszczółki, Przodkowo, Puck, Somonino, Stegna, Suchy Dąb, Szemud, Tczew, Trąbki Wielkie, Wejherowo, Żukowo.

Dodatkowo, dążąc do maksymalnego wykorzystania szans, które niesie ze sobą instrument ZIT oraz kierując się celami horyzontalnymi realizacji ZIT w Polsce, a także dążąc do maksymalizacji wpływu ZIT na spójny rozwój całego regionu, w uzasadnionych przypadkach przedsięwzięcia wynikające ze Strategii ZIT realizowane będą w sąsiadujących gminach na terenie powiatów:

⁴ Od 1 stycznia 2015 Gmina Władysławowo.

puckiego, wejherowskiego, lęborskiego, kartuskiego, malborskiego, tczewskiego, nowodworskiego i gdańskiego.

Rysunek 1. Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot

Rysunek przedstawia granice Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot.

Źródło: Opracowanie własne.

Delimitacja obszaru realizacji ZIT dokonana została w oparciu o Zasady Realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce z lipca 2013 r.⁵, akty planistyczne Samorządu Województwa Pomorskiego oraz opinie samorządów zaangażowanych we współpracę w ramach MOF. Zgodnie z „Zasadami Realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce” (zwanymi dalej „Zasadami Realizacji”), ZIT są realizowane na terenie miast wojewódzkich oraz powiązanych z nimi obszarów funkcjonalnych. Zasady Realizacji wskazują, że podstawą do wyznaczania realizacji ZIT

⁵Wydane przez Ministra Rozwoju Regionalnego.

jest dokument pn. "Kryteria delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich (MOF OW)". Dla MOF Gdańska kryteria te określają obszar składający się z 19 gmin. Jednocześnie jednak, omawiane Zasady Realizacji wskazują że „obszar realizacji ZIT jest niezależny od wyników prac nad delimitacją MOF OW oraz ostatecznego zakresu MOF OW wyznaczonego przez samorząd województwa”, jak również, że "idea prowadzenia działań na obszarach funkcjonalnych wyraża się tym, że podstawą ubiegania się o wsparcie z funduszy europejskich będzie przede wszystkim współpraca na rzecz rozwiązywania wspólnych problemów, a nie odgórnie wyznaczane granice". Zasady Realizacji stwierdzają również, że obszar realizacji ZIT wyznaczany jest uchwałą zarządu województwa, mając na uwadze uzgodnienia z gminami zainteresowanymi współpracą z obszaru MOF ⁶.

Na podstawie stanowiska Zarządu Województwa Pomorskiego do kryteriów delimitacji określonych w Zasadach Realizacji, dodana została zasada tzw. "dodatkowego pierścienia", dzięki której do MOF włączone zostały samorządy sąsiadujące z gminami wskazanymi w Zasadach Realizacji, jak również dołączone trzy gminy miejskie Półwyspu Helskiego (Hel, Jastarnia i Władysławowo), uzasadniając tym samym, że obszar MOF OW w województwie pomorskim powinien obejmować 30 gmin. Zostało to także potwierdzone w zapisach Sekcji 4.2. RPO WP.

Możliwość realizacji wybranych działań ZIT na terenie sąsiadujących gmin w indywidualnych przypadkach uzasadnia fakt, że począwszy od 2011 r. na terenie województwa pomorskiego (WP) prowadzone są intensywne działania mające na celu zacieśnianie współpracy w ramach obszaru metropolitalnego. Działania te dotychczas realizowane były w ramach stowarzyszenia samorządów Gdański Obszar Metropolitalny (GOM, od 2015 roku – OMG-G-S), jak i porozumienia Forum Wójtów, Burmistrzów, Prezydentów i Starostów NORDA. Obejmowały one szereg inicjatyw w dziedzinach rynku pracy, promocji gospodarczej i turystycznej, edukacji, transportu, środowiska i kultury, w tym prace studialne, takie jak opracowanie Syntezy Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego 58 gmin Obszaru Metropolitalnego (listopad 2013 r.), czy Koncepcji transportowej GOM. To na tym obszarze zainicjowane zostały realizowane obecnie projekty: Strategia OMG-G-S do roku 2030 wraz z Koncepcją Zagospodarowania Przestrzennego OMG-G-S, Strategia Transportu i Mobilności OMG-G-S 2030. Również w podpisanym 14 lutego 2014 r. porozumieniu ZIT udział wzięły

⁶ Zob. MRR, Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce, lipiec 2013, s. 4.

samorządy zaangażowane we współpracę metropolitalną spoza OM ZIT, ale należące do OMG-G-S.

OMG-G-S charakteryzuje się silnymi powiązaniem funkcjonalnymi, związanymi z rynkiem pracy. Jednym z kluczowych elementów wskazujących na jego zasięg jest sieć transportowa, której podstawę stanowi Szybka Kolej Miejska, uzupełniana obecnie przez Pomorską Kolej Metropolitalną, która została uruchomiona w 2015 r. Sieć transportowa i powiązane z nią uwarunkowania codziennych dojazdów mieszkańców do pracy i szkoły, były podstawowym argumentem dla przyjęcia opisanego powyżej obszaru współpracy w realizowanych dotąd inicjatywach metropolitalnych. Równocześnie obszar ten został przyjęty jako wyjściowy do diagnozy obszaru metropolitalnego w ramach prac nad nowym PZP WP, dlatego rozwiązania przyjęte w Strategii ZIT będą spójne z dotychczasowymi, jak i innymi aktualnie prowadzonymi pracami planistycznymi w województwie.

Rozszerzenie delimitacji do 30 gmin znajduje też silne uzasadnienie w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego z 2009 roku, gdzie wskazano że „nadmorska aglomeracja obejmuje rozległy obszar powiązań funkcjonalno-przestrzennych, gospodarczych i demograficznych”.

PZP WP wskazuje, że w wyniku przeprowadzonej delimitacji, w której brane były pod uwagę m.in. aspekty przestrzenne, uwarunkowania społeczno-gospodarcze, prawno-polityczne, ekologiczne, funkcjonalno-techniczne, ekonomiczne oraz syntezy ww. kryteriów wyznaczony został Obszar aglomeracji Trójmiasta, w którym wyróżniono podstawowe elementy składowe jego struktury oraz rozpatrzono powiązania wewnętrzne i zewnętrzne.

Zgodnie ze stanowiskiem samorządu województwa pomorskiego⁷, elementami składowymi obszaru funkcjonalnego są:

1. Centrum aglomeracji/rdzeń: Gdańsk, Gdynia, Sopot; charakteryzują je:

- intensyfikacja zainwestowania wzdłuż głównych ciągów komunikacji;
- nagromadzenie funkcji metropolitalnych;

⁷ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego (Załącznik do uchwały nr 1004/XXXIX/09 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26 października 2009 r.).

- utrzymywanie słabo zagospodarowanych terenów w bardzo atrakcyjnych miejscach centralnych (np. Młode Miasto w Gdańsku, Międzytorze w Gdyni).

2. Obszar funkcjonalny aglomeracji – bezpośrednio silnie powiązany z rdzeniem relacjami: miejsce pracy – miejsce zamieszkania – obszary rekreacji weekendowej. Tworzą go: miasta – Pruszcz Gdański, Rumia, Reda, Wejherowo, Tczew, gmina miejsko-wiejska Żukowo oraz gminy wiejskie – Pruszcz Gdański, Kolbudy, Szemud, Wejherowo, Kosakowo. Obszar charakteryzuje:

- wysoki stopień domknięcia funkcjonalnego relacji codziennych: miejsca zamieszkania – miejsca pracy, miejsca zamieszkania – tereny rekreacji codziennej, miejsca zamieszkania – miejsca częstych kontaktów usługowych (zwłaszcza w zakresie edukacji);
- wspólne urządzenia komunalne infrastruktury technicznej (system miejskiej komunikacji zbiorowej, zintegrowana sieć wodociągowa, powiązane sieci kanalizacji i urządzenia oczyszczania ścieków, instalacje zaopatrzenia w ciepło i gaz oraz system utylizacji odpadów itp.);
- wyższy w porównaniu z otoczeniem stopień urbanizacji mierzony wskaźnikami społecznymi, demograficznymi, ekonomicznymi i techniczno-przestrzennymi;
- silny proces suburbanizacji – przemieszczania się dotychczasowych mieszkańców Trójmiasta na tereny sąsiednich gmin.

3. Otoczenie aglomeracji – strefa pośredniego oddziaływania, tworzona przez miasta: Hel, Jastarnia, Puck, Kartuzy, Władysławowo, gminy wiejskie – Puck, Luzino, Przodkowo, Kartuzy, Somonino, Przywidz, Trąbki Wielkie, Pszczółki, Suchy Dąb, Cedry Wielkie, Stegna, Tczew. Charakteryzuje się ono:

- występowaniem relacji okazjonalnych – korzystanie z terenów wypoczynku, kooperacja z zakładami produkcyjnymi i usługowymi – nasilenie związków wzdłuż tras komunikacyjnych;
- mniejszym nasileniem procesów suburbanizacji.

Wszystkie wymienione wyżej aspekty związane z delimitacją podstawowego obszaru interwencji ZIT wskazują, że uzasadnione jest przyjęcie granic obejmujących 30 gmin OM ZIT, wyznaczonego w PZP WP jako MOF. W pełni uzasadniona i zgodna z celami ZIT jest równocześnie ścisła współpraca samorządów z obszaru Związku ZIT z pozostałymi samorządami OMG-G-S. Zgodnie z powyższym:

- **Obszar Związku ZIT (OM ZIT)** obejmuje 30 gmin wskazanych w PZP WP oraz Sekcji 4.2. RPO WP;
- **Obszar Metropolitalny Gdańsk – Gdynia – Sopot (OMG-G-S)** tworzy OM ZIT wraz z otaczającymi je gminami z powiatów puckiego, wejherowskiego, lęborskiego, kartuskiego, malborskiego, tczewskiego i nowodworskiego.

Kluczowym obszarem analizy przyjętym w niniejszej Strategii będzie OM ZIT. W uzasadnionych przypadkach diagnoza obejmuje cały OMG-G-S⁸.

4. Diagnoza

4.1. Demografia

Bardzo istotnym źródłem potencjałów i problemów OM ZIT jest jego **sytuacja demograficzna**:

- **W 2014 r. OM ZIT zamieszkiwany był przez 1,27 mln osób, co stanowi 55% ludności WP.** Dwa największe miasta to Gdańsk (461,5 tys. mieszkańców) i Gdynia (247,8 tys.), najmniejsza zaś jest gmina Hel (3,6 tys.). Zdecydowaną większość mieszkańców gromadzą miasta, co wpływa na wysoki stopień urbanizacji na terenie OM ZIT, który w 2012 r. wynosił 80%.
- Prognoza demograficzna zakłada wzrost liczby mieszkańców OMG-G-S z 1,27 mln w 2014 r. do 1,49 mln w 2050⁹, co stanowi jeden z nielicznych wyjątków pozytywnej prognozy demograficznej na tle innych metropolii w Polsce. Przewidywany wzrost ma dotyczyć przede wszystkim terenów wiejskich i będzie stanowić przeciwwagę dla spadku populacji miast. Zgodnie z prognozą największy ubytek ludności odnotowany zostanie na terenie rdzenia OM ZIT¹⁰, z kolei miastami, które mogą liczyć na przyrost liczby mieszkańców, są miasta powiatu wejherowskiego (Wejherowo, Reda, Rumia) oraz powiatu gdańskiego (Pruszcz Gdański).

⁸ W niektórych przypadkach, przy braku odpowiednich danych stosowano analizę powiatów, na których zlokalizowane są gminy OM ZIT, albo wykorzystywano dane dla podregionów statystycznych (tzw. NTS 3).

⁹ Źródłem danych prognostycznych jest GUS (Bank danych lokalnych). Prognoza liczby ludności dotyczy obszaru OM w ujęciu powiatowym.

¹⁰ Trójmiasto do 2035 r. ma stracić ponad 45 tys. mieszkańców. Natomiast prognoza dla samego Gdańska nie zakłada spadku liczby mieszkańców.

- Istotny wpływ na liczbę ludności na analizowanym obszarze ma **przyrost naturalny, który w 2014 r. był dodatni i wyniósł 0,02%**¹¹. Najniższy poziom tego wskaźnika odnotowały miasta, w tym w szczególności Sopot i Jastarnia za sprawą występowania na ich terenie znacznego odsetka ludzi w wieku poprodukcyjnym, a następnie Gdańsk i Gdynia. Pozostałe gminy wykazały dodatni przyrost naturalny (najwyższy w Redzie i Luzinie). Jednak pomimo minimalnie dodatniego przyrostu naturalnego za sprawą zjawiska migracji zewnętrznej przyrost ludności na terenie OM ZIT jest szybszy i wyniósł w tym samym roku **0,4%, a od 2008 roku średnio 0,65%**¹².
- **Wysoki przyrost naturalny występujący na obszarach wokół rdzenia OM ZIT** wynika pośrednio z dodatniego poziomu wskaźnika salda migracji (migrują głównie osoby w wieku rozrodczym). Ujemne lub bliskie zera wartości salda migracji odnotowują prawobrzeżne względem Wisły gminy żuławskie, a także położone dalej od rdzenia gminy północno-zachodnie i zachodnie.
- **Widoczne zjawisko suburbanizacji wokół miast OM ZIT** wynika przede wszystkim z faktu, iż obszary sąsiadujące z rdzeniem i innymi miastami OMG-G-S oferują atrakcyjne cenowo grunty budowlane oraz mieszkania w rozprzestrzeniającej się, nawet na terenach wiejskich, intensywnej zabudowie wielorodzinnej. Dzięki relatywnie niewielkiej odległości tych obszarów od centrów usługowych (co wpływa na stosunkowo dobry dostęp komunikacyjny) oraz dzięki niskim cenom nieruchomości, tereny te stanowią dogodne rozwiązanie dla osób młodych, które po zakończeniu okresu kształcenia osiedlają się tam w celu założenia rodziny.
- Poszczególne gminy różnią się od siebie w znaczny sposób pod względem struktury wiekowej mieszkańców. **Liczba osób w wieku poprodukcyjnym jest wyższa w rdzeniu OM ZIT niż na terenie całego OM ZIT**. Z kolei zjawisko tzw. „młodych demograficznie” gmin dotyczy otoczenia rdzenia OM ZIT¹³. Z uwagi na duże skupienie ludności na obszarach miejskich, to miasta w głównej mierze wpływają na strukturę ludności OM ZIT. W efekcie, piramidy wieku dla miast i dla całego OMG-G-S są zbliżone, inaczej niż ma to miejsce w odniesieniu do obszarów wiejskich.

¹¹ Zob. GUS, Bank danych lokalnych. Zaprezentowany przyrost dotyczy danych, właściwych dla obszaru OM w ujęciu powiatowym.

¹² Zob. GUS, Bank danych lokalnych.

¹³ Zob. Szarota Z., *Starość. Między diagnozą a działaniem*, Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Warszawa 2013.

- Znaczny wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym spowodowany jest wkraczaniem w wiek emerytalny osób reprezentujących pierwszy powojenny wyż demograficzny. Proces ten rozpoczął się w 2006 r. w przypadku kobiet oraz w 2010 r. w przypadku mężczyzn, zaś najliczniejsze roczniki należące do tej grupy zasilą populację osób w wieku poprodukcyjnym w ciągu kilku następnych lat.
- Ponadto **proces starzenia się społeczeństwa OM ZIT** uzależniony jest także od: spadku wskaźnika dzietności, gwarantującego zastępowalność pokoleń¹⁴, spadku umieralności¹⁵; świadomego opóźniania wieku prokreacji oraz upowszechniania się alternatywnych wzorów życia rodzinnego.
- Na obszarach wiejskich zjawisko niżu demograficznego jest mniej wyraźne. Przyczyn takiego stanu rzeczy należy upatrywać w stale wysokim wskaźniku dzietności występującym na tych obszarach, a także, jak wcześniej wspomniano, w migracjach osób w wieku produkcyjnym z miast na obszary wiejskie. Analiza zachodzących na terenie OM ZIT procesów demograficznych oraz urbanizacyjnych, wskazuje, iż **najważniejszymi czynnikami wpływającymi na szereg aspektów funkcjonowania OM oraz jakość życia jego mieszkańców są:**
 - w odniesieniu do rdzenia OM ZIT:
 - zmniejszająca się liczba ludności na obszarach miejskich OM ZIT, wynikająca w dużej mierze z występowania zjawiska suburbanizacji na analizowanym obszarze;
 - pogłębiające się zjawisko starzenia się społeczeństwa, wynikające z ujemnego przyrostu naturalnego, ujemnego salda migracji oraz obniżającego się wskaźnika dzietności.
 - w odniesieniu do obszarów wokół rdzenia OM ZIT:
 - zwiększająca się liczba ludności na obszarach wiejskich, za sprawą suburbanizacji;
 - występowanie w przypadku obszarów wiejskich relatywnie wysokiego przyrostu naturalnego.

¹⁴ Wg GUS w Trójmieście wartość tego wskaźnika w 2013 r. obniżyła się o ok. 2 pp. w stosunku do roku poprzedniego. Informacje zostały przyjęte na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

¹⁵ Wskaźnik liczby zgonów przypadających na 1000 żywych urodzeń w podregionie trójmiejskim w 2013 r. wyniósł 3,3 ‰ i był o 0,4 ‰ niższy niż w roku poprzedzającym, aczkolwiek w 2014 roku ponownie wzrósł do 3,6 ‰. Informacje zostały przyjęte na podstawie danych GUS (Bank Danych Lokalnych).

4.2. Gospodarka

4.2.1. Zasoby gospodarki

- **Ogólny potencjał gospodarczy OM ZIT jest niższy niż zasadniczych konkurentów** położonych w Polsce centralnej czy południowej (Poznania, Wrocławia i Krakowa) ze względu na **peryferyjność lokalizacji**. Główną przewagą konkurencyjną OM ZIT na tle konkurentów jest wysoka atrakcyjność osiedleńcza oraz **nadmorska lokalizacja**, która stwarza naturalną ekspozycję na rynki zagraniczne. Gospodarkę OM ZIT charakteryzuje również wysoka zależność od **sezonowości** ze względu na profil specjalizacji, zwłaszcza na obszarach poza rdzeniem OM ZIT (turystyka, budownictwo, rolnictwo, przetwórstwo rolno-spożywcze).
- Aktualnie **połowa PKB województwa** jest wytwarzana w podregionie trójmiejskim. Wartość PKB *per capita* plasuje Trójmiasto **na piątej pozycji w Polsce**, za Warszawą, Poznaniem, Wrocławiem i Krakowem i jest porównywalna z podregionem katowickim. Podregion gdański charakteryzuje się najwyższym w województwie średnim tempem wzrostu PKB *per capita* od momentu akcesji do Unii Europejskiej (średnie tempo wzrostu 7,7%, podczas gdy sam rdzeń OM ZIT 7,1%, a średnia krajowa 7,2%). **Rdzeń OM ZIT rozwija się relatywnie wolno.**
- **OM ZIT stanowi centrum gospodarcze regionu i północnej Polski.** Zlokalizowanych jest tu 64,6% podmiotów gospodarczych oraz 79,8% spółek z kapitałem zagranicznym województwa.
- **Produktywność lokalnych przedsiębiorstw jest stosunkowo niska**, a tempo przyrostu przedsiębiorstw w konkurencyjnych ośrodkach jest wyższe. Na tle konkurentów OM ZIT charakteryzuje się dużym udziałem mikro, małych i średnich przedsiębiorstw i **niskim dużych i bardzo dużych przedsiębiorstw**, a także **podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego.**
- Większość przedsiębiorstw jest zlokalizowanych w rdzeniu¹⁶, ale **dynamika przyrostu przedsiębiorstw jest wyższa na pozostałym obszarze OM ZIT** - zarówno w tradycyjnych sektorach, jak i w sektorach reprezentujących średnie i wysokie technologie. Rdzeń OM ZIT przyciąga również dużych inwestorów, w tym zagranicznych, reprezentujących zaawansowane technologie.
- **Atrakcyjność inwestycyjna OM ZIT na tle konkurencyjnych ośrodków jest przeciętna**, co wynika z peryferyjnej lokalizacji oraz nisko ocenianej infrastruktury gospodarczej, przede wszystkim w zakresie efektywności działania IOB. Słabością OM ZIT jest również ograniczona

¹⁶ Stanowią 42,6% wszystkich podmiotów gospodarczych województwa pomorskiego, pozostały obszar OM ZIT koncentruje 22%.

dostępność wewnętrzna oraz mała powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych przy dużej ich całkowitej podaży, co utrudnia ich wykorzystanie (tereny inwestycyjne różnią się bowiem dostępnością komunikacyjną, stanem uzbrojenia, przygotowaniem do realizacji inwestycji, stopniem objęcia planami).

- Do **branż priorytetowych w polityce inwestycyjnej** zalicza się: sektor ICT, energetykę, branżę farmaceutyczną i kosmetyczną, sektor usług BPO, szeroko rozumianą logistykę oraz branżę motoryzacyjną.
- Na tle kraju OMG-G-S charakteryzuje **wysoki poziom „klasteryzacji” gospodarki**, w szczególności w rdzeniu i paśmie powiatów bezpośrednio otaczających rdzeń OM ZIT. Szczególnie silne klastry występują w sektorze stoczniowym, sektorze TSL opartym o porty morskie, jubilerskim oraz ICT. Część funkcjonujących inicjatyw klastrowych ma jednak charakter jedyne deklaracyjny.
- **Struktura gospodarki OM ZIT jest relatywnie stabilna** i dominuje w niej (zwłaszcza w rdzeniu) sektor usług rynkowych nad sektorem przemysłu. Od początku procesu transformacji w obrębie rdzenia nastąpił spadek znaczenia przemysłu, w tym przemysłu stoczniowego i branż z nim powiązanych. Jednocześnie obserwuje się wzrost znaczenia przemysłu przetwórczego poza rdzeniem OM ZIT.
- Głównym **ośrodkiem przemysłowym** pozostaje rdzeń OM ZIT, choć udział przemysłu przetwórczego w ogólnym zatrudnieniu jest wyższy w pozostałych gminach OM ZIT. Istotne znaczenie dla gospodarki, w tym zwłaszcza rynku pracy, mają **tradycyjne sektory**: spożywczy, w tym specyficzne dla OM ZIT przetwórstwo ryb (szczególnie w powiecie puckim) oraz produkty regionalne na Kaszubach, przemysł drzewno-meblowy oparty na wysokiej lesistości oraz budowlany (rdzeń i powiaty je otaczające).
- Udział przedsiębiorstw reprezentujących działalność z zakresu **wysokich i średniowysokich technologii jest w OM ZIT jednym z najwyższych w porównaniu do konkurencyjnych OM ZIT** (5,5% wszystkich przedsiębiorstw z tych sektorów w kraju).
- Widoczne są **różnice w profilu specjalizacji** między rdzeniem a pozostałym obszarem OM ZIT. **Poza rdzeniem OM ZIT i Tczewem widać przesunięcie w kierunku bardziej tradycyjnych sektorów o niższej intensywności technologicznej i niższej wiedzochłonności.** Obszar ten w dużo większym stopniu w stosunku do rdzenia OM ZIT bazuje na zasobach naturalnych. Rdzeń obszaru metropolitalnego na tle kraju wykazuje specjalizację w zakresie sektora stoczniowego,

logistyki w tym przede wszystkim logistyki morskiej powiązanej z portami, produkcji biżuterii (klaster bursztynowy), szeroko pojmowanej turystyki, edukacji wyższej oraz sektora metalowego.

4.2.2. Internacjonalizacja gospodarki

- **Poziom internacjonalizacji** gospodarki OM ZIT mierzony udziałem firm eksportujących w ogólnej liczbie podmiotów jest **wyższy niż średnio w kraju**, co zwiększa ekspozycję na szoki zewnętrzne. W latach 2008–2013 udział OMG-G-S w eksporcie Polski zwiększył się z 4,7% do 5,7%. Może to świadczyć o znacznych zdolnościach adaptacyjnych przedsiębiorstw zlokalizowanych w OM ZIT. Wśród firm eksportujących dominują MSP. W ujęciu wartościowym **potencjał eksportowy OM ZIT jest silnie skoncentrowany w małej grupie największych podmiotów**. Firmy eksportujące koncentrują się głównie w Gdańsku, Gdyni i Tczewie. W 2013 roku podmioty mające siedzibę w tych gminach generowały blisko 89% obrotów eksportowych całego OMG-G-S.
- **Eksport w OM ZIT generowany jest w dominującej części przez przemysł**. Mniejsze znaczenie ma sektor usług, a najmniejsze rolnictwo. 77,3% wartości eksportu OM ZIT pochodzi z firm o kapitale krajowym. Struktura produktowa eksportu podmiotów mających siedzibę w OM ZIT jest w znacznej mierze zdeterminowana przez nadmorskie położenie obszaru, ale także przez charakter zlokalizowanego tu przemysłu. W eksporcie OM ZIT **największe znaczenie mają dobra o relatywnie niskim stopniu przetworzenia**: statki, łodzie oraz konstrukcje pływające, paliwa mineralne, oleje, substancje bitumiczne, woski mineralne. **Eksport produktów wysokich technologii** jest skoncentrowany w trzech gminach: **Tczew, Gdańsk, Gdynia**. Niepokojący jest **spadek udziału produktów high-tech w eksporcie OM ZIT** ogółem¹⁷.
- W porównaniu z innymi MOF, OM ZIT cechuje **specyficzna geograficzna struktura eksportu**. Podmioty zlokalizowane w OM wyróżnia **niski udział eksportu do krajów UE**, za to bardzo wysoki udział eksportu do „pozostałych krajów”. Jest to głównie skutkiem eksportu produktów przemysłu stocznioowego i konstrukcji metalowych poza UE, a także poza Europę.
- W końcu 2013 roku w OM ZIT funkcjonowało **81 inwestorów zagranicznych (powyżej 1 mln USD)**. Większość inwestycji zlokalizowanych było w rdzeniu OM ZIT (64). Funkcjonuje tu 61 firm znajdujących się na liście „wielkich inwestorów”. Większość inwestycji kapitału zagranicznego została zrealizowana w przetwórstwie przemysłowym. Zainwestowany kapitał

¹⁷ Z 18% w roku 2008 do 13,2% w roku 2013.

pochodzi głównie z USA, Niemiec, Finlandii, Wielkiej Brytanii, Kanady, Danii, Szwecji, Szwajcarii i Holandii.

4.2.3. Innowacje

- Na tle ośrodków europejskich **gospodarkę OM ZIT cechuje niski poziom innowacyjności**. Jego źródłem są m.in.: niska świadomość innowacyjna przedsiębiorstw i związane z tym niskie nakłady na B+R, słaba współpraca w procesie innowacyjnym środowisk naukowych i biznesu, zbyt mały wpływ istniejących instytucji otoczenia biznesu na procesy innowacyjne. Na tle kraju wyższą rangę pod względem innowacyjności ma OM Poznania i Wrocławia.
- Obszar OM ZIT koncentruje większość wojewódzkich zasobów B+R (finansowych, infrastruktury i jednostek naukowych). **Kluczowe zasoby sektora B+R zlokalizowane są na terenie rdzenia OM**. Wiodącą rolę w zakresie badań pełnią jednostki publiczne (szkoły wyższe, przede wszystkim Politechnika Gdańska). W sektorze prywatnym **nakłady na innowacje skoncentrowane są w grupie największych przedsiębiorstw** z rdzenia. W przypadku przemysłu przetwórczego wiodące znaczenie ma Gdańsk i powiat tczewski, a także Gdynia, Wejherowo i Kartuzy. W usługach rozkład nakładów na innowacje wskazuje na dominację Gdańska, Gdyni i Wejherowa.
- W okresie ostatnich 10 lat nastąpił niewielki nominalny wzrost nakładów na działalność innowacyjną w sektorze przedsiębiorstw przemysłowych (+8%), ale **w ujęciu realnym nakłady na innowacje w przedsiębiorstwach** (zwłaszcza przemysłowych) **spadły** (wzrost wolniejszy niż inflacja). W strukturze nakładów na działalność innowacyjną **dominują zakupy inwestycyjne środków trwałych**, ale ich udział na przestrzeni lat 2005-2012 wykazywał tendencję spadkową¹⁸.
- Nieznacznie **zmniejszyła się również liczba przedsiębiorstw ponoszących nakłady na działalność innowacyjną**, ale jednocześnie **wzrosła liczba przedsiębiorstw prowadzących prace B+R**, w tym realizujących projekty badawczo-rozwojowe współfinansowane ze środków europejskich (choć ponoszone nakłady na te cele są niewielkie lub wykazywane po stronie jednostek naukowych).
- Za relatywnie silne strony OM ZIT na tle konkurencyjnych ośrodków można uznać **wysokie wydatki na innowacje niezwiązane z B+R**, wysoki udział zatrudnienia w zawodach

¹⁸ Z poziomu ok. 81% do 60%.

intensywnie wykorzystujących wiedzę, a także wysoki odsetek osób z wyższym wykształceniem. Ponadto, na tle ośrodków krajowych OM ZIT charakteryzuje się wysokimi wydatkami na B+R w sektorze biznesu. Niekorzystnie natomiast plasuje się pod względem wskaźników związanych z występowaniem o ochronę patentową oraz z pracami B+R realizowanymi w sektorze przedsiębiorstw.

- OM koncentruje **22 uczelnie wyższe oraz jednostki badawczo-rozwojowe i instytuty naukowe PAN**. Ten istotny potencjał pozostaje w znacznej mierze niewykorzystany z uwagi na zbyt niski poziom współpracy z przedsiębiorcami i ośrodkami zagranicznymi. Mimo dynamicznego rozwoju niepublicznych szkół wyższych (15 na obszarze OM ZIT) ich powstanie nie spowodowało żadnych zmian w rozkładzie aktywności badawczej. Zarówno zasoby ludzkie, jak i nakłady finansowe skoncentrowane są przede wszystkim w sektorze uczelni państwowych.
- **Współpraca sektora nauki i biznesu w OM ZIT powoli się poprawia** i przejawia m.in. przez funkcjonowanie akademickich inkubatorów przedsiębiorczości (Uniwersytetu Gdańskiego, UG, Politechniki Gdańskiej, PG i Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu, AWFIS) oraz centrów transferu technologii, powołanych w celu komercjalizacji wyników badań naukowych lub prac rozwojowych (m.in. PG, UG wraz z Centrum Badań i Komercjalizacji Nowych Technologii UG Sp. z o.o., Stanowisko ds. Innowacji i Transferu Wiedzy w Gdańskim Uniwersytecie Medycznym). Infrastruktura komercjalizacji wyników badań B+R jest wystarczająca, ale **wskaźnik nasycenia aparaturą naukowo-badawczą jest na bardzo niskim poziomie**. Ponadto w ostatnich latach nastąpił istotny regres zasobów aparatury naukowo-badawczej wynikający z amortyzacji. Integracja tej infrastruktury mogłaby przynieść pewne synergie i oszczędności (obecnie każda uczelnia ma własną infrastrukturę).
- Zdecydowana większość zasobów sektora szkolnictwa wyższego na terenie OM ZIT zorientowana jest na działalność dydaktyczną¹⁹, co wskazuje na niską preferencję dla badań. Struktura środków służących finansowaniu działalności B+R wskazuje na duży udział prac prowadzonych w ramach tzw. badań własnych oraz projektów z zakresu nauk podstawowych. **Niski poziom aktywności badawczej publicznych jednostek naukowych przy bardzo słabym wyposażeniu w nowoczesną aparaturę przekłada się na niską efektywność współpracy z przedsiębiorstwami.**

¹⁹ Około 75% zasobów finansowych służy finansowaniu działalności dydaktycznej.

- **Nasylenie kadrami w sektorze nauki i B+R jest wysokie** na tle konkurencyjnych OM ZIT. Same uczelnie zatrudniają na stanowiskach nauczycieli akademickich 5,7 tys. pracowników. Uczelnie dysponują też największym zasobem pracowników naukowo-badawczych (51% kadry naukowo-badawczej w województwie). Pozostała część zasobów ludzkich skupiona jest w sektorze przedsiębiorstw (37%) i jednostek rządowych (instytuty PAN i JB-R) - 12%.
- **Wymierne efekty dla gospodarki sektora nauki i B+R są niewielkie i niewspółmierne do zgromadzonych zasobów** (liczba wynalazków zgłaszanych do ochrony patentowej na tysiąc pracowników B+R w OM ZIT, czy też wartość prac wykonywanych na rzecz przedsiębiorstw są znacznie niższe niż w konkurencyjnych OM). Problemy innowacyjności znajdują odbicie w niskim (niższym niż OM Wrocławia i nieznacznie niższym niż OM Poznania) tempie wzrostu wydajności pracy, stosunkowo niskiej produktywności przedsiębiorstw i wolniejszym wzroście PKB *per capita* w okresie 2005-2011.

4.2.4. Instytucje otoczenia biznesu

- Obszar OM ZIT dysponuje rozbudowaną bazą nowoczesnych instytucji otoczenia biznesu (parki technologiczne: Gdański Park Naukowo-Technologiczny, Pomorski Park Naukowo-Technologiczny w Gdyni, inkubatory przedsiębiorczości, np.: Pomorski Inkubator Innowacji i Przedsiębiorczości w ramach PPNT, Gdański Inkubator Przedsiębiorczości Starter, Kaszubski Inkubator Przedsiębiorczości w Kartuzach, Stowarzyszenie Wspierania Przedsiębiorczości w Malborku, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości przy UG, Akademicki Inkubator Gospodarczy PG). Infrastruktura ta jest skoncentrowana na terenie rdzenia i zorientowana przede wszystkim na nowoczesne sektory (np. IT, biotechnologia). Pozostały obszar OM jest w mniejszym stopniu nasycony IOB, a te, które funkcjonują mają mniejszą skalę działalności, zwłaszcza w zakresie zaawansowanych usług. Większość IOB świadczy proste i średniozaawansowane usługi.
- W ciągu ostatnich 14 lat w budowę infrastruktury materialnej instytucji wspierających rozwój przedsiębiorczości na terenie OM ZIT, głównie w formie parków naukowo-technologicznych i inkubatorów przedsiębiorczości, zainwestowano ponad 560 mln zł. Źródłem rozwoju tej infrastruktury były środki publiczne. Efektem tych inwestycji jest zasób ok. 94,1 tys. m² powierzchni użytkowej (lokale biurowe, sale seminaryjne, konferencyjne, sale spotkań, powierzchnia magazynowa, produkcyjna i laboratoryjna). Pod względem łącznych zasobów

lokalowych parki naukowo-technologiczne w Gdyni i Gdańsku to największy w Polsce technologiczno-laboratoryjno-biurowy kompleks wsparcia przedsiębiorczości i innowacji.

- Mimo zaangażowania znacznych środków w infrastrukturę IOB na obszarze OM ZIT, **ich przełożenie na innowacyjność i transfer innowacji jest wciąż dalekie od oczekiwań**, a zakres współpracy niezwykle ograniczony. Istniejące IOB to samostanowiące jednostki, które ustalają ofertę każda we własnym zakresie. **Brak jest działań koordynacyjnych**, które pozwoliłyby na stworzenie całościowej zintegrowanej oferty dla innowacyjnych przedsiębiorstw. Większość usług IOB jest *de facto* identyczna i brak im komplementarności względem siebie, co doprowadziło do **nadpodaży jednych usług, przy równoczesnym ich deficycie w innych dziedzinach** oraz sprawia, że brak jest „ciągłości” udzielanej przedsiębiorcom pomocy. Istniejące IOB dotychczas nie podejmowały spójnych działań, uwzględniających silne powiązania funkcjonalne występujące w ramach OM.

4.3. Aktywność zawodowa i społeczna

4.3.1. Problemy rynku pracy

- **Sytuacja na rynku pracy OM ZIT w ostatnich latach znacząco poprawiła się.** Wzrosła populacja mieszkańców pracujących, spadła liczba bezrobotnych. **W gminach OM ZIT koncentruje się większość**, bo prawie **65%²⁰ pracujących regionu**. Problemem jest jednak coraz liczniejsza populacja osób biernych zawodowo. Niepokojącym jest również fakt wzrostu liczby osób, które pozostają bierne z innych powodów niż choroba czy niepełnosprawność, nauka lub emerytura.
- Struktura zatrudnienia wyróżnia **rdzeń OM ZIT jako obszar o przewadze pracujących w usługach**. Na pozostałej części OM, poza pracującymi w usługach, dominują pracujący w przemyśle i budownictwie. Ponieważ OM jest silnie zurbanizowany, niewielkie znaczenie z punktu widzenia zasobów pracy mają sektory: rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (wyróżniają się tu tylko powiaty: nowodworski oraz kartuski).
- **Pracujący na Pomorzu należą do czołówki krajowej pod względem efektywności pracy.** Wydajność pracy na 1 pracującego²¹ na obszarze Trójmiasta jest znacząco wyższa niż średnia dla Polski (w 2012 r. wyniosła 126,2% średniej krajowej). W podregionie gdańskim, mimo

²⁰ Bez duchownych i pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Wskaźnik ten jest niepełny, ponieważ nie obejmuje podmiotów gospodarczych do 9 osób.

²¹ Mierzona Wartością Dodaną Brutto, dalej: WDB

wysokich wartości we wcześniejszych latach oraz rosnącej nominalnej wartości, WDB na 1 pracującego spadła ostatnio o kilka punktów procentowych w relacji do średniej w kraju²².

- Aktywność ekonomiczna ludności OM ZIT zmienia się wraz z poziomem wykształcenia. Wskaźnik aktywności zawodowej dla osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym wynosi ok. 16%. Duża część osób najniżej wykształconych znajduje się w grupie biernych zawodowo z powodu niskich kwalifikacji, nieskutecznego doradztwa lub niższej dostępności przestrzennej do rynku pracy (równocześnie osoby lepiej wykształcone i aktywne są bardziej zainteresowane innymi rynkami pracy – poza OM i WP).
- Trójmiasto cechuje intensywność interakcji z pozostałą częścią OMG-G-S. Pokazują to m.in. dojazdy do pracy. Analiza dostępności przestrzennej miejsc pracy wyraźnie wskazuje na **zróżnicowanie OMG-G-S pomiędzy rdzeniem wraz z jego strefą podmiejską oraz peryferiami**. Najbardziej intensywne przejazdy dotyczą dojazdu do rdzenia ze strefy podmiejskiej OM ZIT. Wiąże się to m.in. z odpływem migracyjnym na przedmieścia oraz migracją spoza OM ZIT na tereny podmiejskie. Zjawiska te powodują zwiększenie codziennych dojazdów do pracy. Problem stanowią peryferia OM ZIT, gdzie dostępność przestrzenna w dużym stopniu warunkuje m.in. poziom bezrobocia.
- **Spada liczba bezrobotnych w OM ZIT**, chociaż nadal jest ponad dwukrotnie wyższa niż w 2008 r.²³ **Stopa bezrobocia w powiatach obejmujących OM jest silnie zróżnicowana i wykazuje wyraźną sezonowość oraz tendencję do wzrostu wraz z odległością od rdzenia OM ZIT**. Zdecydowanie najwyższa jest w jego wschodniej i południowej części. **W rdzeniu OM ZIT jest o ponad połowę niższa niż średnio w Polsce** – waha się między 4%²⁴ w Sopocie, a niecałymi 6% w Gdańsku i Gdyni. Inaczej sytuacja wygląda w bezpośrednim sąsiedztwie rdzenia OM ZIT. Mimo, że na ponad połowie obszaru wartość wskaźnika jest niższa niż średnia dla województwa i Polski²⁵, to jednak jest zdecydowanie wyższa w powiatach wejherowskim i puckim²⁶, a najgorsza sytuacja występuje w powiecie nowodworskim (27,5%). Wartość wskaźnika jest silnie uzależniona od pór roku i wykazuje na dużą sezonowość. W cieplejszych miesiącach (w sezonie budowlanym, turystycznym, rolniczym) jego wartość na całym obszarze jest niższa, a w niektórych powiatach (zwłaszcza nadmorskich) maleje nawet o kilka punktów procentowych.

²² Z 97,1% średniej krajowej w 2007 r. do 92,8% w 2012 r.

²³ W 2014 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych w OM wynosiła 37,4 tys., podczas gdy w rekordowo niskim 2008 r. - 18,0 tys. osób.

²⁴ Dane GUS wg stanu na koniec 2014 r.

²⁵ W powiatach: kartuskim - 8,4%, gdańskim - 8,6% oraz tczewskim - 11,3%.

²⁶ Odpowiednio 14,6% i 14,2%.

Na tle zasadniczych konkurentów (Poznań, Wrocław, Kraków) sytuacja na rynku pracy rdzenia OM wypada dobrze – rejestrowane bezrobocie jest na zbliżonym poziomie, bezrobocie na pozostałym obszarze jest jednak wyższe. W OM ZIT, podobnie jak w całym województwie i kraju, wśród bezrobotnych przeważają kobiety²⁷.

- Analiza gmin OM ZIT w kontekście **udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym** wykazuje na nieco mniejsze dysproporcje bezrobocia między gminami. Rozpiętość wskaźnika waha się średnio od nieco ponad 3% w Żukowie, Kolbudach i Sopocie do ok. 7% w Luzinie, Wejherowie i Władysławowie. Wyraźnie niekorzystnie wypadają 2 gminy, w których podaż miejsc pracy jest silnie zdeterminowana sezonem turystycznym, tj. Stegna (12,4%) i Jastarnia (9,6%).
- **Poważnym problemem OM ZIT**, podobnie jak całego pomorskiego rynku pracy, **jest rosnące długotrwale bezrobocie**, zwłaszcza w powiązaniu ze wzrostem odsetka osób z długoletnim stażem pracy. Udział osób pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok w powiatach OM ZIT jest wprawdzie nieco niższy²⁸ niż średni w województwie, ale w części powiatów odczuwalnie wykracza poza średni w OM ZIT (np. w Gdańsku, powiatach: gdańskim i nowodworskim). Osoby długotrwale bezrobotne są w szczególny sposób narażone na wykluczenie z rynku pracy, podobnie jak osoby w wieku 50 lat i więcej, których odsetek w ostatnich latach gwałtownie rośnie, a prognozy demograficzne wskazują na jeden z większych w Polsce wzrostów populacji osób w wieku poprodukcyjnym w powiatach OM. Obserwowany jest też **wzrost odsetka osób bezrobotnych z długim stażem pracy**²⁹ - w latach 2008-2014 z 14,9% do 16,1%.
- Zauważalna też jest spadająca aktywność zawodowa osób w wieku 50 i więcej lat, która wynika z faktu szybkiego przechodzenia na emeryturę, korzystania z innych świadczeń, czy też opiekowania się osobami zależnymi. Wpływ na poziom aktywności zawodowej tej grupy ma również nastawienie pracodawców obawiających się częstych zachorowań, obniżonej sprawności, niechęci do zmian, mniejszej gotowości do podnoszenia oraz zdobywania nowych kwalifikacji, a także obciążeń związanych z długim okresem ochronnym przed emeryturą i odprawami emerytalnymi. Udział osób w wieku 50 lat i więcej w liczbie bezrobotnych ogółem

²⁷ W 2014 r. odsetek bezrobotnych kobiet wśród bezrobotnych OM wyniósł 55,9%.

²⁸ W 2014 r. w 9 powiatach obejmujących OM liczba ta wynosiła ponad 16,5 tys. osób, co stanowiło 44% długotrwale bezrobotnych w regionie.

²⁹ Powyżej 20 lat pracy.

waha się w powiatach objętych OM ZIT od 20% w powiecie wejherowskim do 34,3% w Gdańsku.

- Wśród osób aktywnych zawodowo w województwie pomorskim przeważają liczebnie mężczyźni (zarówno wśród pracujących, jak i bezrobotnych). Niepokojącym zjawiskiem jest przewaga kobiet wśród ogółu biernych zawodowo, związana zarówno z przerywaniem pracy ze względu na sytuację rodzinną (urodzenie/wychowywanie dziecka, konieczność zapewnienia opieki nad osobą zależną), jak i z wcześniejszym przechodzeniem na emeryturę. Aktywizację zawodową kobiet utrudniają dezaktualizujące się kompetencje zawodowe, utrata kontaktu ze środowiskiem zawodowym oraz obawy pracodawców przed częstą absencją matek. Potwierdzeniem większych trudności kobiet w znalezieniu pracy jest ich wyższy udział w liczbie bezrobotnych.
- Istotnymi barierami utrudniającymi aktywizację osób z niepełnosprawnościami są: złożoność przepisów dotyczących odpowiedzialności pracodawców oraz brak wiedzy na temat korzyści wynikających z zatrudniania osób z niepełnosprawnościami, bezradność i niska samoocena osób z niepełnosprawnościami oraz niska motywacja finansowa (bariera rentowa), a także stosunkowo niższy poziom wykształcenia w porównaniu do innych grup osób bezrobotnych. Dodatkowym czynnikiem negatywnie wpływającym na poziom zatrudnienia w tej grupie są bariery transportowe i architektoniczne.
- Inteligentne specjalizacje Pomorza oraz potencjalne branże rozwoju OM ZIT determinują listę zawodów pożądaných, deficytowych. Już dziś zauważa się **niedostosowanie oferty kształcenia do wymagań stawianych przez przedsiębiorców**. Ten problem jest jednym z istotnych elementów utrudniających efektywne wejście i funkcjonowanie mieszkańców regionu na rynku pracy (zwłaszcza absolwentów). Na obszarze OM ZIT niemal we wszystkich powiatach spada wskaźnik bezrobocia wśród absolwentów (z wyjątkiem Gdyni, ale tu jest jednym z niższych). Wyraźnie wysoki w stosunku do średniego w regionie³⁰ pozostaje jednak w powiatach kartuskim (ponad 8%) oraz puckim i wejherowskim (ok. 5%).
- **Największe możliwości podnoszenia kwalifikacji i zwiększania swojego potencjału na rynku pracy mają mieszkańcy rdzenia OM ZIT.** Większość firm i instytucji szkoleniowych zlokalizowanych jest w rdzeniu OM ZIT, jego strefie podmiejskiej oraz miastach powiatowych. W skali kraju Pomorskie jest w czołówce pod względem udziału osób uczących się i

³⁰ W 2014 r. - 4,6%.

dokształcających w grupie wiekowej 25-64 lata³¹. Jest to, co prawda, wynik niższy od średniej dla Unii Europejskiej (10,7%), jednak świadczy o zdecydowanej przewadze nad pozostałymi polskimi województwami.

- Nie bez wpływu na rynek pracy pozostaje **niska świadomość społeczna w zakresie prowadzenia zdrowego stylu życia**. Aby możliwe było utrzymanie spadku bezrobocia, wynikającego z podjętych działań na rzecz aktywizacji zawodowej niezbędne jest równoczesne promowanie zdrowego stylu życia, co przyczyni się do zmniejszenia absencji oraz zwiększenia prawdopodobieństwa utrzymania miejsc pracy. Również w tym zakresie, ze względu na większe zintegrowanie rynku pracy, w ramach OM działania nie mogą być podejmowane punktowo lecz systemowo, obejmując tym samym większe obszary funkcjonalne i poprawiając efektywność działań. Szczególny problem zdrowotny w województwie pomorskim stanowi cukrzyca typu 2. Wskaźniki zachorowalności na cukrzycę typu 2 w grupie wiekowej 19+ przewyższają dane dla Polski i w 2014 roku plasowały WP na pierwszym miejscu. Wskaźniki chorobowości na cukrzycę w grupie wiekowej 35-54 w 2014 r. również przewyższał dane ogólnopolskie. Z kolei wskaźnik zgonów z powodu cukrzycy na 100 tys. ludności w WP w 2014 roku wyniósł 21,9, co przewyższa wskaźnik zgonów dla Polski wynoszący 19,3.

4.3.2. Edukacja

- **Dostęp do usług edukacyjnych na terenie OM ZIT cechuje się wyraźnym zróżnicowaniem przestrzennym.** Usługi związane z edukacją wyższych szczebli koncentrują się w rdzeniu OM. Ograniczona dostępność do placówek edukacyjnych dotyka przede wszystkim mieszkańców obszarów położonych najdalej od Trójmiasta. Przekłada się to także na wyniki egzaminów zewnętrznych.
- **Najlepsze wyniki egzaminów zewnętrznych osiągają uczniowie szkół zlokalizowanych w rdzeniu OM ZIT.** W 2015 r. na sprawdzianie szóstoklasistów najlepsze wyniki uzyskali uczniowie szkół z Trójmiasta i najbliższego otoczenia. Jednakże na OM znajdują się również gminy, w których średni wynik sprawdzianu okazał się zdecydowanie niższy od średniej dla województwa i kraju (Cedry Wielkie, Suchy Dąb, gmina wiejska Tczew). Podobnie kształtuje się sytuacja w przypadku egzaminu gimnazjalnego. Ponownie pozytywnie wyróżnia się rdzeń OM ZIT (gdzie wyniki uczniów znacznie przewyższają średnie dla regionu i Polski), a gminy: Cedry Wielkie, Trąbki Wielkie, Przywidz, Somonino, Władysławowo i gmina wiejska Puck należą do

³¹ W 2014 r. - 5,3., 2. miejsce po województwie mazowieckim.

obszarów o najłabszych wynikach w województwie. Zdawalność egzaminu maturalnego po raz kolejny pozytywnie wyróżnia rdzeń OM ZIT, najłabiej natomiast wypada powiat nowodworski, pucki i gdański³².

- Ogólnopolski ranking³³ oceniający jakość kształcenia w pierwszej 50. ułokował 3 licea z rdzenia OM ZIT, co stawia Trójmiasto na równi z Wrocławiem, czy Łodzią. Podobnie w przypadku rankingu maturalnego techników w pierwszej 50 znalazły się 3 szkoły z OM ZIT. Gorzej przedstawia się sytuacja w przypadku egzaminów zawodowych w technikach, w 50. nie znalazła się żadna ze szkół OM ZIT.
- **Prognozy demograficzne dla OM ZIT wskazują na wzrost liczby dzieci i młodzieży w wieku gimnazjalnym w najbliższych latach.** Przybędzie więc zarówno uczniów szkół podstawowych³⁴, jak i gimnazjalnych. Będzie to miało istotne znaczenie dla samorządów łokalnych, z uwagi na wysokość subwencji oświatowych, finansowanie szkół czy dowożenie dzieci do placówek.
- **Na terenie OM ZIT, podobnie jak w województwie i w całym kraju, zmniejsza się liczba uczniów szkół ponadgimnazjalnych** i wg prognoz trend ten utrzyma się do 2020 r. W 2013 r. w prawie 280 szkołach ponadgimnazjalnych OM ZIT uczyło się ponad 50 tys. uczniów. Ponad 44% z nich to uczniowie średnich i zasadniczych szkół zawodowych – mniej niż średnio w województwie i kraju, co świadczy o **spadku zainteresowania nauką w zasadniczych szkołach zawodowych**³⁵. Oznacza to konieczność promocji i inwestowania w szkolnictwo zawodowe oraz dostosowywania profili kształcenia do potrzeb łokalnego i regionalnego rynku pracy.
- **System edukacji na obszarze OM ZIT jest niekorzystnie sprofilowany, a system kształcenia zawodowego niedostatecznie rozwinięty i w zbyt łalym stopniu angażujący pracodawców.** Obecność na pierwszych miejscach listy zawodów deficytowych wykwalifikowanych pracowników fizycznych (różnych specjalności), świadczy o braku adekwatnego systemu edukacji zawodowej.
- **OM ZIT cechuje się monocentryczną strukturą szkolnictwa wyższego.** W rdzeniu OM ZIT zlokalizowane są największe instytucje akademickie w regionie³⁶. Niestety obecnie przegrywają konkurencję z uczelniami czołowych ośrodków Polski i krajów skandynawskich, czy Niemiec.

³² Powiaty te należą do grupy powiatów o najłabszych wynikach egzaminu maturalnego w regionie - poniżej 90% średniej wojewódzkiej.

³³ Ranking miesięcznika *Perspektywy* dla 2015 r.

³⁴ Liczba dzieci w wieku szkoły podstawowej zacznie się zmniejszać dopiero od 2019 r.

³⁵ Największy spadek liczby uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych w ostatnich kilku latach dotyczy zasadniczych szkół zawodowych

- o ponad 18%.

³⁶ 20 spośród 27 szkół wyższych na terenie województwa - ponad 90% studentów i absolwentów.

Dotyczy to zarówno ocen działalności edukacyjnej, potencjału naukowego, jak również udziału w zagranicznych programach badawczych i wymianie studenckiej. Jakość kształcenia, określana m.in. na podstawie rankingów szkół wyższych, pozwala dziś na konkurencję z uczelniami z Łotwy, Litwy i Estonii. Prognozowane stopniowe **zmniejszanie się liczby ludności w wieku 19-24 lata**, wskazuje na konieczność poprawy konkurencyjności szkół wyższych OM ZIT, w celu większego przyciągania studentów spoza województwa i z zagranicy.

- **OM ZIT charakteryzuje się zróżnicowanym udziałem dzieci w edukacji przedszkolnej oraz dostępem do przedszkoli**, co może sprzyjać tworzeniu się nierówności edukacyjnych. W ostatnich latach na terenie OM ZIT nastąpił **znaczący wzrost odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym** w wieku 3-6 lat. W 2013 r. przekroczył 74% i był wyższy od średniej dla WP, ale nadal niższy niż średnia dla kraju (75,3%). Sytuacja ta ulegnie zmianie za sprawą prognozowanych trendów demograficznych wskazujących na zmniejszanie się liczebności dzieci w wieku przedszkolnym. Rozkład przestrzenny wartości wskaźnika jest bardzo zróżnicowany³⁷. Najwyższy odsetek dzieci uczęszcza do przedszkoli w rdzeniu OM ZIT i najbliższym otoczeniu³⁸, relatywnie dobrą sytuacją wyróżniają się też miasta powiatowe. Ich strefy podmiejskie osiągają już niższe wartości, a najniższe cechują gminy zlokalizowane peryferyjnie, gdzie obserwuje się zwiększanie dystansu do obszarów bardziej zurbanizowanych.
- Wzrost udziału dzieci w edukacji przedszkolnej na terenie OM ZIT jest z pewnością wynikiem obserwowanego w ostatnich latach znacznego **wzrostu liczby przedszkoli³⁹ i miejsc którymi dysponują⁴⁰**. Najlepszy poziom dostępności przestrzennej przedszkoli charakteryzuje obszary położone w północno-zachodnim otoczeniu rdzenia OM ZIT, a najgorszy gminy peryferyjne.

4.3.3. Aktywność obywatelska

- **OM ZIT skupia 59% NGO regionu**, na co wpływ ma prawie 4,5 tys.⁴¹ zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji pozarządowych. Na 10 tys. osób przypada 35 organizacji,

³⁷ Od 44,4% w gminie Luzino, do 97,5% w mieście Puck.

³⁸ Jest to wynik uruchamiania nowych placówek prywatnych po 2004 r., w związku z dofinansowaniem z UE, a także prowadzeniem intensywnych kampanii zachęcających kobiety do powrotu do pracy.

³⁹ W 2013 r. na OM funkcjonowało ponad 340 takich placówek zapewniających ponad 30 tys. miejsc.

⁴⁰ W wyniku nowelizacji ustawy o systemie oświaty oraz innych ustaw, których celem było zwiększenie dostępności wychowania przedszkolnego.

⁴¹ Dane dla 2014 r. na podstawie GUS.

podczas gdy w WP wskaźnik ten wynosi 33 i jest tożsamy ze średnią dla Polski. Pod względem liczby NGO w stosunku do wielkości populacji, region zajmuje 5 miejsce⁴² w kraju.

- **OM ZIT nie wyróżnia się szczególnie na tle województwa pod względem koncentracji organizacji pozarządowych.** Obserwuje się jednak wyraźny podział wewnątrz OM ZIT, pomiędzy zagęszczeniem⁴³ NGO w rdzeniu (58), a pozostałym obszarem. Poza rdzeniem największe zagęszczenie zarejestrowanych organizacji występuje w miastach Puck i Hel. Relatywnie wysoką wartością charakteryzuje się także część gmin powiatu kartuskiego i gdańskiego, natomiast najniższą gminy Luzino i Pszczółki.
- **Rdzeń OM ZIT wykazuje najwyższą w regionie dynamikę aktywności obywatelskiej w rozumieniu nowopowstałych organizacji pozarządowych.** Pozostałą część OM ZIT cechuje podobna dynamika, co resztę województwa. Wśród gmin wiejskich OM wyróżnia się Pruszcz Gdański i Kolbudy⁴⁴.
- **Sektor pozarządowy jest stosunkowo dobrze rozwinięty, ale większość organizacji prowadzi działalność lokalnie.** Ograniczają zasięg działań do terenu swojej gminy i powiatu (61%). Pozostałe działają na obszarze województwa oraz kraju, a tylko 8% swoim zasięgiem działalności wykracza poza granice Polski. Główne obszary działań NGO to: edukacja i wychowanie, sport i turystyka, kultura i sztuka, usługi socjalne i pomoc społeczna⁴⁵.
- **Głównym problemem, z którym borykają się organizacje jest pozyskiwanie finansowania na realizację działań statutowych oraz zachowanie płynności finansowej⁴⁶.** Podstawą finansowania tego typu podmiotów są środki publiczne pochodzące głównie ze źródeł samorządowych, a w mniejszym stopniu środki budżetu państwa lub UE.
- **Nieznacznie maleje liczba organizacji zrzeszających członków⁴⁷, ale rośnie rola wolontariatu.** Ponad 64% NGO współpracuje z wolontariuszami (wzrost z 58%) chociaż przeważnie zatrudniają do 10 osób, a tylko 7% prowadzi szeroką działalność współpracując z ponad 100 wolontariuszami.

⁴² Po województwach: mazowieckim, dolnośląskim, warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim. *Podstawowe fakty o organizacjach pozarządowych - raport z badania 2012 r., 2013 r.*, Stowarzyszenie Klon/Jawor.

⁴³ Zagęszczenie rozumiane jako liczba zarejestrowanych NGO na 10 tys. Mieszkańców.

⁴⁴ Dane GUS, Bank Danych Lokalnych za 2014 r.

⁴⁵ Zob. *Kondycja III sektora w województwie pomorskim – porównawczy raport z badań*, 2014, RCIiWOP Gdańsk, CIO w Słupsku

⁴⁶ Aż 80% organizacji nie dysponuje żadnymi środkami rezerwowymi.

⁴⁷ Z 86,8% organizacji w 2012 r. do 83,9% w 2014 r.

- **Jakość współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi nie jest zadowalająca⁴⁸.** Do obszarów, na których najlepiej oceniono współpracę JST z NGO należy rdzeń OM oraz Rumia, Pruszcz Gdański i Tczew. Gminy wiejskie nie mają wystarczająco rozwiniętych narzędzi współpracy z III sektorem, co znajduje odzwierciedlenie m.in. w zakresie zlecania zadań publicznych, a to z kolei wpływa na ograniczanie oddolnego charakteru podejmowanych inicjatyw.
- **Na obszarze OM, w Gdańsku, został powołany (jeden z dwóch w regionie) Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES),** w ramach budowanego od 2013 r. kompleksowego systemu wspierania tego typu podmiotów w województwie pomorskim. Dotąd działania podejmowane były głównie w formie punktowych, doraźnych projektów, realizowanych przez mało doświadczone merytorycznie podmioty. W efekcie, proponowane wsparcie nie miało pożądanego kompleksowego i systemowego charakteru, było raczej rozproszone i skierowane do wielu instytucji (JST, ośrodki pomocy społecznej, PUP, NGO, PFRON). Na terenie działania OWES funkcjonuje 35 spółdzielni socjalnych⁴⁹, w których zatrudnienie znalazło ponad 320 osób. Co istotne, **na terenie WP w 2013 r. nastąpił największy przyrost liczby spółdzielni socjalnych w Polsce.** Z doświadczeń OWES Gdańsk wynika, że okres inkubowania lub wspierania podmiotów ekonomii społecznej wynosi od 3 miesięcy do roku, w zależności od typu instytucji czy też grupy inicjatywnej.
- **Aktywność obywatelska mierzona udziałem w wyborach samorządowych nie wyróżnia pozytywnie OM ZIT.** Szczególnie niską frekwencję w 2014 r. odnotowano w Gdańsku i Gdyni⁵⁰. Ponieważ w ww. miastach oddano prawie 27% głosów oddanych w województwie, w efekcie miało to wpływ na relatywnie niski poziom frekwencji wyborczej w całym regionie (niższy niż przeciętny w kraju⁵¹). Frekwencja wyborcza w Gdańsku i Gdyni jest zbliżona do wyników porównywalnych miast (nieco wyższa w Poznaniu i Krakowie, zdecydowanie niższa we Wrocławiu). Na pozostałym obszarze OM zauważa się widoczną **tendencję niskich frekwencji w miastach, a wyższych (prawie zawsze powyżej średniej dla województwa) na obszarach wiejskich OM ZIT.** Pozytywny wyjątek⁵² wśród miast stanowią: Sopot i Puck, a wśród gmin

⁴⁸ Oceny dokonano w ramach wspólnego projektu Stowarzyszenia Klon/Jawor i Departamentu Pożytku Publicznego MPiPS pt. „Partnerski Samorząd”. W ramach projektu oceniano współpracę JST z NGO na podstawie 4 wymiarów: program współpracy, współpraca finansowa, wspierające formy współpracy finansowej oraz partnerskie formy współpracy pozafinansowej.

⁴⁹ Dane z 2014 r.

⁵⁰ Odpowiednio 29,71% i 35,86%.

⁵¹ Średnia krajowa frekwencja w 2014 r. wyniosła 39,28%, podczas gdy w województwie pomorskim było to 37,09%.

⁵² Frekwencja powyżej 40%.

miejsko-wiejskich: Żukowo i Kartuzy. Zdecydowanie lepiej wyglądała frekwencja wyborcza podczas wyborów prezydenckich w 2015 r. Średnia frekwencja w regionie była wyższa⁵³ niż w kraju i tu w przeciwieństwie do wyborów samorządowych pozytywnie wyróżniał się OM ZIT, a zwłaszcza rdzeń obszaru: Sopot (66,5%), Gdynia (63,6%) i Gdańsk (62,9%), a z pozostałych miast: Pruszcz Gdański, Rumia, Reda i Wejherowo.

- **Mieszkańcy OM ZIT, podobnie jak pozostałej części regionu, coraz chętniej przekazują 1% podatku⁵⁴ na organizacje pożytku publicznego**, co jest przejawem rosnącej aktywności obywatelskiej. Pod tym względem województwo pomorskie znacznie uzyskuje wyniki znacznie powyżej średniej krajowej. W 2013 r. w regionie 57% podatników dokonało darowizny 1% podatku na rzecz organizacji pożytku publicznego, przy średniej dla kraju na poziomie 45%. Pozytywnie wyróżnia się tu rdzeń OM ZIT, gdzie wszystkie urzędy skarbowe odnotowały wysoki odsetek darczyńców (od 62% w Sopocie, do ok. 61-65% w Gdańsku i Gdyni). W urzędach skarbowych na terenie powiatów pozostałej części OM ZIT, wskaźniki te nie były już tak wysokie, ale i tak znacznie przewyższały średnią krajową⁵⁵. Wraz ze wzrostem liczby darczyńców zwiększają się też środki, jakie otrzymują organizacje pożytku publicznego. Pod względem kwot Izba Skarbowa w Gdańsku zajmuje 6. miejsce w kraju.

4.3.4. Ochrona zdrowia

- **Stan zdrowia mieszkańców OM ZIT jest niezadowalający**, co wpływa negatywnie na aktywność zawodową i społeczną ludności. Przyczynami takiego stanu rzeczy są nie tylko trudności z dostępem do świadczeń zdrowotnych (skoncentrowanych w rdzeniu i innych miastach OM ZIT), czy długi okres oczekiwania spowodowany niewystarczającym finansowaniem usług zdrowotnych, ale także **niski poziom świadomości społecznej⁵⁶ - nieprawidłowe zachowania prozdrowotne czy nieefektywne programy profilaktyczne**. Ma to swoje odzwierciedlenie w statystykach dotyczących zgonów na choroby cywilizacyjne.
- **Główną przyczyną zgonów na terenie OM ZIT są choroby układu krążenia i nowotworowe**. W 2013 r. zgony z powodu chorób układu krążenia stanowiły ponad 41% zgonów na OM.

⁵³ W województwie pomorskim frekwencja wyniosła 56,72%, przy średniej w kraju 55,34%.

⁵⁴ Bardzo prawdopodobne, że wpływ na tę zmianę mają liczne kampanie JST i NGO zachęcające do przekazywania 1% podatku

⁵⁵ Udział podatników, którzy dokonali odliczenia 1% podatku na rzecz organizacji pożytku publicznego oscylowała w granicach 53-58%.

⁵⁶ Badanie przeprowadzone w 2011 r. oceniające warunki i jakość życia mieszkańców województwa pomorskiego wykazało, że świadomość znaczenia aktywności fizycznej jest wysoka, jednak w rzeczywistości aktywność ruchowa nie jest na poziomie satysfakcjonującym.

Wartość ta jest nieznacznie niższa od średniej dla województwa i kraju⁵⁷, w ostatnich latach zauważalna jest jednak tendencja wzrostowa. W poszczególnych powiatach sytuacja jest dość zróżnicowana, wartości wahają się od 35% w powiecie puckim do ponad 45% w Sopocie. **Na terenie OM ZIT więcej osób niż średnio w regionie i w kraju⁵⁸ umiera z powodu nowotworów** - ponad 29% ogółu zgonów. Najwyższe wartości występują w powiecie puckim (34,3%), tczewskim i Gdyni. Województwo pomorskie znajduje się na pierwszym miejscu w kraju pod względem zachorowalności na nowotwory złośliwe⁵⁹, a do obszarów o najwyższym ryzyku zachorowania w regionie należą powiat nowodworski (wśród mężczyzn) oraz Sopot i Gdańsk (wśród kobiet)⁶⁰.

- **Najważniejsze usługi publiczne w zakresie ochrony zdrowia koncentrują się w rdzeniu OM.** Problemem jest ograniczona dostępność do świadczeń zdrowotnych, zwłaszcza specjalistycznej opieki medycznej na obszarach wiejskich i w małych miastach.
- **Niewielkie są różnice w zakresie dostępności do służby zdrowia na poziomie podstawowym między rdzeniem, a pozostałą częścią OM ZIT, ale zauważalna jest dysproporcja pod względem dostępności do specjalistycznych usług medycznych.** Większość placówek koncentruje się w rdzeniu OM ZIT (prawie 65%). Najlepszy dostęp do przychodni⁶¹ (lepszy niż przeciętny w kraju) posiadają mieszkańcy Sopotu, Pruszcza Gdańskiego, Helu i Pucka. W najgorszej sytuacji są mieszkańcy gminy Luzino i gminy wiejskiej Pruszcz Gdański⁶². Mniejszą liczbę poradni specjalistycznych w porównaniu z pozostałą częścią OM ZIT posiadają powiaty nowodworski i gdański - niektóre dziedziny medyczne nie są tam w ogóle reprezentowane na szczeblu ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, a pacjenci korzystają z poradni Gdańska, Gdyni i Sopotu.
- **W rdzeniu OM ZIT koncentruje się ¼ łóżek szpitalnych** znajdujących się na terenie OM ZIT, co jednocześnie stanowi prawie połowę liczby łóżek w regionie. Pomimo stopniowej poprawy, **liczba łóżek na 10 tys. mieszkańców na terenie OM ZIT jest niższa niż średnio w Polsce.** Należy przy tym zauważyć, że województwo pomorskie od lat znajduje się na końcu rankingu regionów pod względem dostępu do łóżek szpitalnych.

⁵⁷ Odpowiednio 42,1% i 45,8%.

⁵⁸ Odpowiednio 28,9% i 25,5%.

⁵⁹ Nowotwory złośliwe w Polsce w 2012 roku, Centrum Onkologii Instytut im. M. Skłodowskiej-Curie, Krajowy Rejestr Nowotworów.

⁶⁰ Nowotwory złośliwe w województwie pomorskim w 2011 roku, Wojewódzkie Centrum Onkologii w Gdańsku.

⁶¹ opieki podstawowej i specjalistycznej.

⁶² 1 przychodnia na 10 tys. osób

- **Na terenie OM ZIT funkcjonują rozwijające się wielospecjalistyczne podmioty lecznicze.** Samorząd Województwa Pomorskiego (SWP) realizuje przedsięwzięcie strategiczne dotyczące restrukturyzacji podmiotów leczniczych, którego celem jest poprawa dostępu do usług zdrowotnych. Dotychczas zostały wdrożone procesy dotyczące restrukturyzacji 7 podmiotów leczniczych, dla których organem założycielskim jest SWP (w tym 4 w Gdańsku i 2 w Gdyni).
- OM dysponuje znacznym potencjałem kadry medycznej za sprawą Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego⁶³. Mimo obecności uczelni medycznej, **dostępność do personelu ochrony zdrowia poza rdzeniem OM jest zdecydowanie słaba** (najgorzej wypadają powiaty gdański i nowodworski). Liczba lekarzy na 10 tys. ludności w OM ZIT osiąga zaledwie średnią krajową⁶⁴, a wyższa występuje jedynie w rdzeniu OM. Podobnie jest w przypadku dostępu do pielęgniarek i położnych. Ponadto w regionie **słabo rozwinięte są interdyscyplinarne zespoły medyczne.**
- **Wzrasta popyt na świadczenia zdrowotne i opieki społecznej wymagające kompleksowego, zintegrowanego systemu opieki nad osobami starszymi,** z uwagi na zauważalny proces starzenia się społeczeństwa. **WP nie dysponuje pełnoprofilowym stacjonarnym oddziałem geriatrycznym ani geriatrycznym zespołem opieki dziennej.** Istniejący oddział w Gdańsku z 13 łózkami nie zaspokaja potrzeb w tym zakresie, jak również nie spełnia założeń Pomorskiej Sieci Placówek Medycznych. W regionie funkcjonują 4 poradnie geriatryczne, skoncentrowane jedynie w rdzeniu OM. Optymalnie w regionie powinno działać 6 oddziałów stacjonarnych (185 łózek), w tym 3 na terenie OM - w Gdańsku, Gdyni i Sopocie (łącznie 120 łózek)⁶⁵. W WP jest 22 lekarzy geriatrów (większość w rdzeniu), biorąc pod uwagę zalecenia UE powinno być ich czterokrotnie więcej. Coraz większą rolę będzie odgrywała także opieka długoterminowa. W Pomorskim, pomimo następującej poprawy, występuje znaczący deficyt łózek opieki długoterminowej, co plasuje region na 11. miejscu w Polsce⁶⁶. Ponadto OM ZIT koncentruje 18 (na 21 w WP) placówek zapewniających całodobową opiekę osobom z niepełnosprawnościami, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku. W przeciwieństwie do sytuacji w kraju, liczba tych placówek spada.

⁶³ W 2015 r. wg Portalu *Perspektywy* - 3. miejsce wśród polskich uczelni medycznych (po Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego i Warszawskim Uniwersytecie Medycznym).

⁶⁴ 22 w 2013 r.

⁶⁵ Biorąc pod uwagę zalecenia WHO na terenie województwa pomorskiego powinno być odpowiednio: ok. 440 łózek stacjonarnych, ok. 330 miejsc dziennych oraz ok. 22 poradni.

⁶⁶ W 2013 r. liczba łózek w hospicjach, zakładach opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych na 100 tys. osób wyniosła 65,2 (Polska - 78).

4.3.5. Wykluczenie społeczne i obszary zdegradowane

- W gminach wchodzących w skład Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot w 2014 r. było ok. 33,5 tys. gospodarstw korzystających z pomocy społecznej, w tym 24 955 pobierało świadczenia z tytułu ubóstwa. Z pomocy społecznej korzystało w 2014 r. 6,4% mieszkańców OMG-G-S. W 2014 r. zauważalna jest wyraźna tendencja spadkowa w liczbie gospodarstw domowych i liczbie osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do lat 2011-2013.
- W 2014 roku łączna liczba osób objętych świadczeniem pomocy społecznej z tytułu doświadczania przemocy w Obszarze Metropolitalnym Gdańsk-Gdynia-Sopot zwiększyła się ponad dwukrotnie (dynamika zmian 214,5%). Warto jednak podkreślić, że nie musi to oznaczać zwiększenia się rozmiarów zjawiska przemocy, ale pozytywną zmianę w zakresie społecznej świadomości problemu.
- Tendencje zmian w zakresie liczby rodzin, które otrzymywały pomoc społeczną w związku z niepełnosprawnością różniły się silnie pomiędzy poszczególnymi powiatami OMG-G-S. Najbardziej zwiększyła się ona w Gdyni (dynamika zmian 5366,6%), co jednak może być związane z bardzo niską liczbą takich rodzin w 2011 roku. Powiat gdański wyróżnia się największym proporcjonalnie zmniejszeniem liczby rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności (32,60%). Przeprowadzone badania i analizy wykazały, iż wśród osób z niepełnosprawnościami z OMG-G-S można zauważyć duże zróżnicowanie pod względem zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Sytuacja poszczególnych osób jest uwarunkowana przez typ i stopień niepełnosprawności (większe ryzyko wykluczenia związane jest z niepełnosprawnością intelektualną).
- Liczba rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo wychowawczych spadła w latach 2011-2014 (dynamika zmian 90,1%) jednak zwiększyła się liczba otrzymujących pomoc ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa (124,7%), zwiększył się też udział rodzin wielodzietnych wśród otrzymujących pomoc ze względu na ochronę macierzyństwa (152,8%).
- Inną grupą zagrożoną wykluczeniem społecznym są wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych. Ich liczba w okresie 2011-2014 r. w większości jednostek terytorialnych OMG-G-S wzrosła.
- Jeśli chodzi o alkoholizm to pomoc społeczna świadczona jest przede wszystkim w dużych miastach. Największy wzrost liczby beneficjentów wsparcia odnotowano w latach 2011-2014 w gminie Stężyca (550,0%), zaś największy spadek w gminie Gniewino (5,3%). W obu

wypadkach należy jednak zwrócić uwagę na małe liczby bezwzględne osób otrzymujących pomoc. Łączna liczba dla OMGS-S nieznacznie wzrosła (109,7%). Również liczba osób, którym udzielano pomocy z tytułu problemów z uzależnieniem od narkotyków zwiększyła się w okresie 2011-2014 r. (dynamika zmian 124,2%). Można również zwrócić uwagę, że w 2014 roku w ponad połowie gmin pomoc taka nie była świadczona.

- Dostęp do usług społecznych (w tym usług pomocowych dla poszczególnych kategorii osób zagrożonych wykluczeniem społecznym) na obszarze Trójmiasta jest większy niż poza nim, to także w samym Trójmieście wiele usług pomocowych jest świadczonych w niewystarczającej w stosunku do potrzeb skali. Ponadto, jakość wielu usług pomocowych również jest nieadekwatna do potrzeb.
- Brakuje efektywnych prób włączenia działań realizowanych w ramach projektów w funkcjonujący system pomocy. Bardzo często projekty funkcjonują niejako „obok” innych działań, ani nie uzupełniając w sposób kompleksowy standardowej oferty, ani nie dając uczestnikom możliwości kontynuacji wsparcia, po zakończeniu przez nich udziału w projektach. Przerwanie ciągłości wsparcia (najbardziej charakterystyczne przykłady to np. kursy niekończące się uznanym egzaminem potwierdzającym nabycie kwalifikacji, lub terapie przerywane ze względu na harmonogram projektu w połowie dokonującego się procesu zmiany) obniża istotnie długofalową skuteczność interwencji, a tym samym również efektywność kosztową realizowanych projektów.
- Województwo pomorskie charakteryzuje się **niskim poziomem bezpieczeństwa powszechnego przejawiającym się wysokim poziomem przestępczości i niską wykrywalnością przestępstw**. Najwięcej przestępstw notuje się w rdzeniu OM ZIT⁶⁷, a zwłaszcza w Sopocie (63,3 na 1000 mieszkańców - należy jednak zwrócić uwagę, że wynika to z relatywnie niskiej liczby ludności w odniesieniu do liczby przestępstw i turystów odwiedzających miasto), a najmniej w powiecie wejherowskim (18,8) i kartuskim (15,2). W większości powiatów obejmujących OM notuje się wyższy niż średnio w województwie poziom wykrywalności sprawców przestępstw (z wyjątkiem Gdańska i Sopotu). Pomorskie z wynikiem 62% zajmuje dopiero 14. miejsce w kraju⁶⁸.
- W OM ZIT istnieją **liczne zdegradowane przestrzennie i społecznie obszary miejskie** charakteryzujące się wysokim poziomem ubóstwa i wykluczenia społecznego, pozbawione m.in.

⁶⁷ powyżej średniej dla regionu.

⁶⁸ Dane dla 2014 r.

infrastruktury zapewniającej dostęp do istotnych funkcji i usług, a także przestrzeni publicznych stanowiących miejsce koncentracji aktywności społecznej. Zwłaszcza **w dużych miastach ma miejsce degradacja całych dzielnic** wynikająca z narastających problemów społecznych (w tym długotrwałego bezrobocia, niskich dochodów mieszkańców, niskiego poziomu wykształcenia, patologii społecznych, przestępczości) oraz degradacji przestrzeni miejskich. Notuje się duże różnice w jakości życia i potencjale rozwojowym pomiędzy dzielnicami. Społeczność lokalna jest często wyłączona z procesu kształtowania obszarów zdegradowanych, co stanowi istotną barierę dla ich prawidłowego rozwoju. Niekorzystne procesy degradacyjne w niektórych częściach OM wpływają m.in. na zjawisko suburbanizacji.

- Na terenie OM rewitalizacji wymagają obszary zdegradowane o następującym charakterze:
 - o ponadprzeciętnym poziomie wykluczenia społecznego⁶⁹;
 - o dużym nasyceniu zasobu zabytkowego lub wybitnym znaczeniu historycznym⁷⁰;
 - o zdegradowane w związku z ich dotychczasowym sposobem wykorzystania i utratą dotychczasowych funkcji⁷¹.
- Na portret tego typu obszarów składa się również m.in. sytuacja demograficzna, sytuacja na rynku pracy, poziom edukacji, poziom aktywności gospodarczej mieszkańców czy uwarunkowania infrastrukturalne, które zostały przedstawione w innych podrozdziałach niniejszej diagnozy.
- Podstawowym instrumentem delimitacji i wskazania obszarów kryzysowych są przede wszystkim **Programy Rewitalizacji** wypracowane indywidualnie dla każdej z gmin. Dotychczas działania rewitalizacyjne realizowane były indywidualnie przez poszczególne gminy. W związku z możliwością pozyskania środków Unii Europejskiej, **gminy zdobyły już pewne doświadczenie w przeprowadzaniu działań rewitalizacyjnych**. Największy strumień wsparcia skierowany został do miast. Zrealizowano inwestycje na terenie Gdańska (obszary zdegradowane: Letnica, Dolny Wrzeszcz, Nowy Port, Dolne Miasto) oraz Tczewa i Wejherowa.

4.4. Transport i mobilność

Transport i mobilność stanowią jeden z najważniejszych obszarów współpracy metropolitalnej, bez której niemożliwe jest pełne wykorzystanie potencjału rozwojowego OM ZIT, dlatego też jego

⁶⁹ Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020.

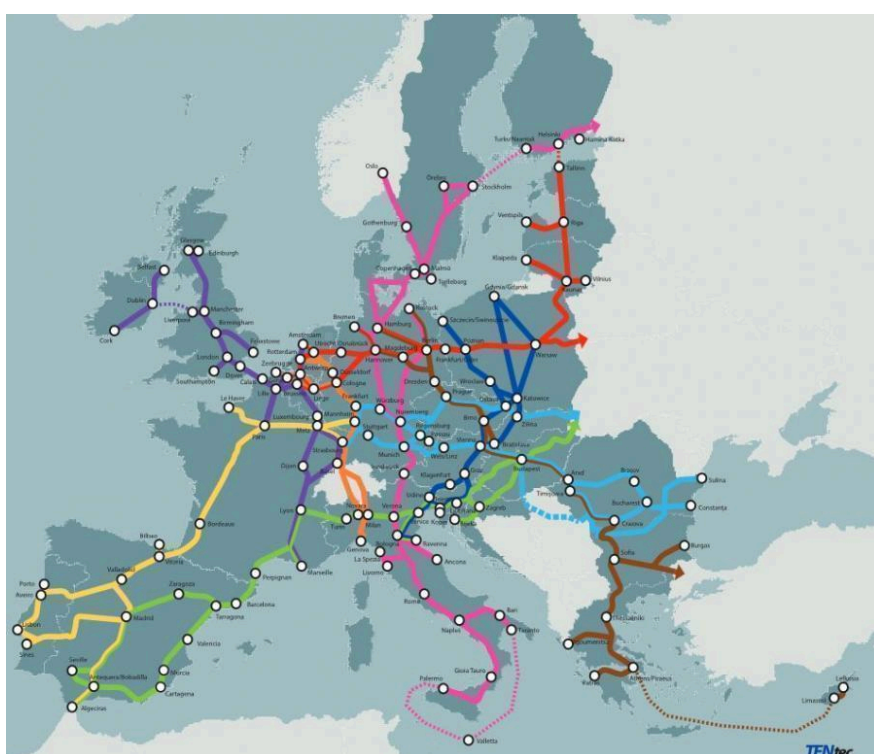
⁷⁰ Zob. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gdyni; Program rewitalizacji obszarów zdegradowanych w Gdańsku.

⁷¹ Zob. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020.

analizie poświęcono odrębny dokument opracowywany równolegle do Strategii ZIT – Strategię Transportu i Mobilności dla OMG-G-S do 2030 r. (STIM)⁷².

- **Infrastruktura transportowa OM pełni istotną rolę w infrastrukturze transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T).** W OM ZIT przebiega północny odcinek korytarza europejskiej sieci bazowej Bałtyk – Adriatyk, w którym strategiczne znaczenie mają porty morskie w Gdańsku i Gdyni, port lotniczy w Gdańsku, odcinki linii kolejowych dla ruchu towarowego (nr 9, 131, 201 i 202) i ruchu pasażerskiego (nr 9), odcinki autostrady A1 oraz dróg ekspresowych S6 i S7.

Rysunek 2. Transeuropejska sieć transportowa (TEN-T)

Rysunek przedstawia mapę transeuropejskiej sieci transportowej TEN-T.

Źródło: Opracowanie własne.

- **Sieć drogowa w OM ZIT w zasadniczej części jest już ukształtowana.** W ostatnich latach zrealizowano inwestycje związane z modernizacją, budową i przebudową odcinków dróg krajowych oraz tras zwiększających dostępność do Obwodnicy Trójmiasta (Autostrada A1,

⁷² Kompletną diagnozę systemu transportowego i mobilności na terenie OM opisuje załącznik nr 2 *Strategii Transportu i Mobilności Obszaru Metropolitalnego do 2030 r. (STIM)* – *Diagnoza systemu transportowego OM*. Strategia ZIT przedstawia syntezę tego dokumentu uwzględniając przede wszystkim uzasadnienie działań w zakresie transportu przewidzianych do realizacji w ramach instrumentu ZIT w perspektywie 2014-2020.

Południowa Obwodnica Gdańska, inwestycje w główne ciągi bezkolizyjne [klasa S, GP] w Gdańsku i Gdyni, Trasa Kwiatkowskiego, Trasa Słowackiego, tunel pod Martwą Wisłą, węzeł Karczemki i DW 501 – aleja Armii Krajowej). Pomimo przeprowadzenia wielu inwestycji, układ drogowy OM ZIT jest nadal przeciążony szczególnie w centrum OM ZIT i na drogach dojazdowych do centrum⁷³. Zjawisko kongestii na drogach potęguje dodatkowo wzmożony ruch turystyczny w sezonie letnim. Mankamentem sieci drogowej jest jej niewłaściwa struktura funkcjonalno-techniczna, niezgodność pomiędzy nominalnymi i rzeczywistymi klasami dróg oraz brak regulacji ich dostępności.

- **Stan techniczny sieci kolejowej w powiązaniu ze zbyt niską jakością i częstotliwością połączeń wpływają na niski udział podróży odbywanych tym środkiem transportu w OM ZIT.**

Kręgosłupem kolejowego ruchu pasażerskiego w OM ZIT, w tym jego rdzeniu jest linia kolejowej nr 250, wyodrębniona funkcjonalnie i przeznaczona do prowadzenia pasażerskich przewozów aglomeracyjnych, obsługiwana przez system szybkiej kolei miejskiej. We wrześniu 2015 roku uruchomiona została nowo wybudowana linia PKM, co wpłynęło na poprawę dostępności do powiatu kartuskiego i portu lotniczego w Gdańsku Rębiechowie. Istnieje konieczność rozbudowy linii w kierunku północnych dzielnic Gdyni zamieszkiwanych obecnie przez około 50 tysięcy mieszkańców, umożliwiając im sprawne połączenie z centrum metropolii i południową częścią Kaszub. W grudniu 2015 zakończyła się modernizacja linii kolejowej E 65 do Warszawy, co jeszcze bardziej skróci czas dojazdu do stolicy. W ramach linii SKM do roku 2015 zmodernizowano kompleksowo siedem przystanków osobowych, przedłużono linię 250 do nowego przystanku Gdańsk Śródmieście oraz oddano do obsługi 22 zmodernizowane elektryczne zespoły trakcyjne. Zrealizowany w perspektywie 2007-2013 projekt Rozwój SKM w Trójmieście wpłynął na poprawę obsługi pasażerów, jednak na północy OM ZIT, szczególnie na odcinku Rumia-Wejherowo ograniczona infrastrukturą częstotliwość kursowania SKM i PR już w tej chwili nie wypełnia zapotrzebowania na codzienne podróże. System kolei aglomeracyjnej w centrum OM oparty jest na wydzielonej linii kolejowej nr 250 na odcinku od Gdańska Śródmieście do Rumi Janowo.

Na dalszym odcinku od Rumi w kierunku Wejherowa (oraz dalej w kierunku Lęborka) ruch wszystkich pociągów (także towarowych) odbywa się po linii 202, powodując trudności w dostosowaniu oferty SKM do potrzeb podróżnych. Do najważniejszych linii systemu kolei

⁷³ STIM – Załącznik nr 1 - Raport syntetyczny z badań ankietowych dotyczących zachowań transportowych mieszkańców Obszaru Metropolitalnego oraz pomiarów natężenia ruchu i napełnienia pojazdów transportu zbiorowego; Sopot, grudzień 2014 r.

aglomeracyjnej należy zaliczyć także odcinki biegnące z centrum OM w kierunku Tczewa, Kościerzyny, Kartuz oraz linię PKM. Istotnym połączeniem dla północnej części OM ZIT jest linia kolejowa biegnąca od węzła w Redzie przez Puck, Władysławowo, Jastarnię aż do Helu.

- **System transportu publicznego OM ZIT cechuje się relatywnie wysoką zdolnością przewozową w większych miastach**, jak i wzrastającym udziałem nowoczesnego niskoemisyjnego taboru, z uwagi na rozwój sieci tramwajowej i trolejbusowej oraz zakupy taboru z alternatywnymi źródłami zasilania. Równocześnie na obszarach **poza rdzeniem OM ZIT często występują ograniczenia w dostępie do transportu publicznego**, co wpływa na zwiększone wykorzystanie indywidualnego transportu samochodowego, co ma szczególne znaczenie w kontekście zjawiska suburbanizacji, powodującym zwiększenie liczby osób dojeżdżających do rdzenia⁷⁴. Skutkiem tego są problemy związane z nasilającym się zatłoczeniem dróg i deficytem miejsc parkingowych w centrum OM⁷⁵. Ponadto widoczny jest niewystarczający poziom integracji transportu publicznego i indywidualnego. Mieszkańcy OM ZIT nie mają możliwości dogodnej zmiany środka transportu, co wynika ze zbyt małej liczby węzłów przesiadkowych wraz z przestrzenią parkingową Park & Ride/Bike & Ride. Wpływ na niski udział transportu publicznego w codziennych podróżach, mają także niepełna integracja taryfowo-biletowa oraz brak efektywnego narzędzia wspierającego tę integrację, zbyt mała rola roweru, jako środka dowozowego do węzłów przesiadkowych, a także częściowe braki infrastrukturalne. Pomimo, iż w ostatnich latach stan wyposażenia wielu przystanków i peronów znacząco się poprawił, to nadal modernizacji wymaga spora część ważnych punktów przesiadkowych pozbawionych udogodnień dla niepełnosprawnych, parkingów samochodowych i rowerowych, oświetlenia, wind, automatów biletowych, wiat przystankowych, monitoringu (a więc elementów związanych z bezpieczeństwem podróży) czy pełnej informacji pasażerskiej. Konkurencyjności transportu zbiorowego w OM nie poprawia także słabo rozwinięta sieć bus-pasów oraz brak priorytetu komunikacji publicznej na skrzyżowaniach. Na terenie Gdańska, Sopotu i Gdyni problem ten może zostać częściowo rozwiązany poprzez odpowiednie zarządzanie ruchem za pomocą inteligentnego systemu TRISTAR, który uprzywilejowuje transport zbiorowy dla zapewnienia płynnego ruchu zgodnego z rozkładem jazdy.

⁷⁴ Zob. Regionalny Program Strategiczny w zakresie transportu Mobilne Pomorze.

⁷⁵ STIM – Załącznik nr 1 - Raport syntetyczny z badań ... , cz. I – Raport z badań ankietowych dotyczących zachowań transportowych mieszkańców OM; Sopot, grudzień 2014 r.

- Negatywnie na wielkość przewozów wpływa niedostateczna częstotliwość kursowania SKM, a także wiek i poziom przystosowania części obecnie eksploatowanego taboru do obsługi pasażerów, w tym szczególnie osób o ograniczonej mobilności, co jednocześnie zwiększa poziom zagrożenia wykluczeniem tej grupy potencjalnych pasażerów.
- Do najważniejszych organizatorów transportu publicznego w miastach OM ZIT należą: ZTM w Gdańsku, ZKM w Gdyni, UM w Wejherowie i MZD w Tczewie. Strategiczną funkcję integracyjną dla 14 gmin OM pełni Metropolitalny Związek Komunikacyjny Zatoki Gdańskiej (MZKZG). Istotną rolę pełni także PKP Szybka Kolej Miejska w Trójmieście Sp. z o.o. (SKM) łącząca Trójmiasto z Tczewem, Pruszczem Gdańskim, Rumią, Redą, Wejherowem, Lęborkiem, a także z Żukowem i Kartuzami poprzez uruchomioną we wrześniu 2015 r. linię Pomorskiej Kolei Metropolitalnej.
- Integracja taryfowo-biletowa oraz synchronizacja rozkładów **jazdy pomiędzy przewoźnikami jest niewystarczająca**. Organizatorzy komunikacji miejskiej oraz operatorzy kolejowi stosują własne, niezależne systemy biletowe. Ponadto, od 2008 r., na obszarze gmin tworzących MZKZG dostępne są bilety metropolitalne, stanowiące dodatkową ofertę w stosunku do systemów biletowych ZTM w Gdańsku, ZKM w Gdyni, UM w Wejherowie, SKM i Przewozów Regionalnych (PR). Oferta ta jest ograniczona ze względu na fakt, iż nie znaleziono dotychczas sposobu skutecznego rozliczania przychodów pomiędzy organizatorami.⁷⁶⁷⁷
- **W OM ZIT zwiększa się rola komunikacji rowerowej jako istotnego elementu systemu transportowego.** Od 2009 r. systematycznie wzrasta liczba rowerów w ruchu miejskim (w Gdańsku średnio na poziomie 20% w skali roku⁷⁸), co wynika przede wszystkim z systematycznie zwiększającej się dostępności i długości ścieżek rowerowych (przede wszystkim na obszarze rdzenia OM ZIT).⁷⁹ Zrealizowane inwestycje nie są jednak odpowiednio zintegrowane z pozostałymi podsystemami transportu. Część tras rowerowych nie zachowuje także ciągłości w ramach całego OM. Brakuje nowoczesnej infrastruktury rowerowej w wyposażeniu węzłów integracyjnych, w tym tras dojazdowych i wygodnych parkingów

⁷⁶ zob. *Koncepcja funkcjonowania Szybkiej Kolei Miejskiej w Trójmieście i Pomorskiej Kolei Metropolitalnej w obsłudze transportowej Obszaru Metropolitalnego oraz integracji transportu publicznego w Obszarze metropolitalnym i regionie, w tym integracji taryfowo-biletowej na obszarze OMT oraz zasad rozliczeń między jej uczestnikami*, MZKZG; Gdańsk, marzec 2015 r.

⁷⁷ Trudności w zakresie integracji taryfowej transportu kolejowego organizowanego przez samorząd województwa (SKM, PR) z komunikacją miejską, wynikają z różnych przepisów określających uprawnienia do przejazdów ulgowych oraz zasad finansowania.

⁷⁸ Pomiary ruchu rowerowego w Gdańsku w latach 2011-14, Biuro Rozwoju Gdańska, 2015.

⁷⁹ Udział komunikacji rowerowej w transporcie ogółem w bardziej rozwiniętych miastach UE wynosi od 8 do 24%.

rowerowych. Potencjał komunikacji rowerowej w połączeniu z transportem publicznym mógłby zostać lepiej wykorzystany dzięki utworzeniu wspólnego systemu roweru publicznego (metropolitalnego).

- **Transport lotniczy na terenie OM ZIT wykazuje tendencje rozwojowe.** Port Lotniczy w Gdańsku Rębiechowie zajmuje trzecie miejsce w kraju pod względem liczby przewożonych pasażerów (ponad 3 mln rocznie). Przepustowość nowego terminala po rozbudowie osiąga 7 mln rocznie. Pozostałe lotniska i lądowiska w OM obsługują lub są przystosowane do obsługi głównie lotów General Aviation oraz lotnictwa sportowego. Potencjał OM ZIT w zakresie przewozów lotniczych wzmacnia infrastruktura lotniskowa w Gdyni-Kosakowie i Pruszczu Gdańskim, które są przystosowane do obsługi operacji cywilnych.
- Nadmorska lokalizacja i rozbudowująca się infrastruktura portowa odpowiadają za **znaczny udział transportu wodnego w systemie transportowym OM ZIT**. Dwa porty morskie o znaczeniu międzynarodowym mają istotne znaczenie dla polskiej gospodarki. W 2013 r. w porcie w Gdańsku i w Gdyni roczne obroty ładunkowe wyniosły łącznie niecałe 52 mln ton, a terminale pasażerskie obsłużyły ponad 0,5 mln pasażerów w skali roku⁸⁰. Obsługa portów wiąże się z powstawaniem uciążliwości powodowanych przez ruch samochodów ciężarowych i pociągów towarowych, które nie tylko przeciążają układy drogowe, ale także powodują degradację nawierzchni dróg, wzmożoną emisję spalin, hałasu i zagrożenie zanieczyszczenia wód morskich.
- Na terenie OM ZIT wytyczono łącznie **ok. 100 km dróg wodnych** przeznaczonych do transportu śródlądowego, których potencjał nie jest wykorzystywany, ze względu na ich zły stan techniczny, brak dostosowanego do warunków taboru oraz brak infrastruktury towarzyszącej, niezbędnej do sprawnego funkcjonowania wodnego transportu śródlądowego

4.5. Atrakcyjność kulturalna i turystyczna

- OM ZIT cechuje się **jednym z największych w Polsce oraz bardzo zróżnicowanym potencjałem turystycznym, sportowym i rekreacyjnym** wzmacnianym przez rozwijającą się bazę hotelową, kongresową i konferencyjną. Do najważniejszych walorów należy nadmorskie położenie, oferta kulturalna, zabytki historyczne, zróżnicowanie kulturowe oraz walory przyrodnicze i uzdrowiskowe. Istotnym mankamentem jest jednak brak kompleksowych produktów turystycznych.

⁸⁰ Zob. Urząd Statystyczny w Gdańsku, *Transport i gospodarka morska w województwie pomorskim w 2013 r.*, październik 2014 r.

- **Dynamika wzrostu sprzedaży usług hotelarskich i gastronomicznych w regionie, zwłaszcza w OM przekracza dynamikę tego parametru dla całego kraju.** Popularność pomorskiego wzrasta zarówno wśród turystów krajowych, jak i zagranicznych. Turyści szczególnie docenili potencjał turystyczny Trójmiasta, a zwłaszcza **Gdańską, który w 2013 roku był najchętniej odwiedzanym miastem w OM ZIT oraz trzecim z najchętniej odwiedzanych miast w Polsce** (za Warszawą i Krakowem)⁸¹. Długofalowy trend wzrostu potwierdzają również dane Portu Lotniczego im. Lecha Wałęsy, który jest obecnie trzecim pod względem wielkości ruchu pasażerskiego portem lotniczym w Polsce (3 281,5 tys. pasażerów obsłużonych w 2014 roku) oraz rosnące wykorzystanie miejsc noclegowych w obiektach noclegowych ogółem⁸², ale trendy wskazują na wyraźną sezonowość.
- Dzięki stale polepszającej się dostępności komunikacyjnej, rozwojowi bazy konferencyjnej i hotelowej oraz profesjonalizacji branży, związanej z organizacją wydarzeń biznesowych (m.in. targów, kongresów, konferencji, szkoleń, przyjazdów motywacyjnych), OM ZIT (głównie rdzeń OM) jest coraz częściej wybierany przez krajowe i międzynarodowe korporacje i stowarzyszenia jako miejsce sprzyjające organizacji spotkań o charakterze biznesowym. W 2013 roku w samym Gdańsku odbyło się 4 407 wydarzeń biznesowych (głównie kongresów/konferencji) a liczba ta od 2009 roku dynamicznie i nieprzerwanie wzrasta⁸³.
- **Obserwuje się stały wzrost liczby zwiedzających muzea, zarówno w OM ZIT, jak i w WP.** Oferta muzealna OM ZIT spotyka się z dużym, rosnącym zainteresowaniem mieszkańców i turystów. W 2014 r. na terenie OM funkcjonowało 39 muzeów i oddziałów muzeów), które zwiedziło łącznie 1 046 035 osób⁸⁴. Warto też zauważyć, że w Gdańsku i Gdyni powstały nowoczesne muzea o charakterze placówek interaktywnych (Europejskie Centrum Solidarności oraz Muzeum Emigracji), a w trakcie budowy jest Muzeum II Wojny Światowej, co przyczynia się do wzrostu atrakcyjności tego elementu oferty kulturalnej i turystycznej.
- Na terenie OM ZIT corocznie odbywają się 73 cykliczne wydarzenia kulturalne (dla porównania portal www.warsawtour.pl podaje 133 kulturalne imprezy cykliczne na terenie Warszawy), z których 62% przypada na okres od czerwca do sierpnia. Nie wszystkie z nich mają charakter imprez masowych jednak stanowią element kulturalnej oferty produktowej w ramach produktu

⁸¹ Ranking opublikowany w serwisie gazetaprawna.pl na podstawie badań przeprowadzonych przez TripAdvisor.

⁸² W 2014 r. średnioroczne wykorzystanie (obłożenie) miejsc noclegowych na obszarze OM, w ujęciu powiatowym, wyniosło 33,9% i było o 1% wyższe w porównaniu do roku poprzedniego. Zob. GUS, *Bank danych lokalnych*.

⁸³ Zob. Gdańska Organizacja Turystyczna Convention Bureau, *Rynek spotkań w Gdańsku i województwie pomorskim. Raport za 2013r.*

⁸⁴ Zob. GUS, *Bank danych lokalnych*.

turystycznego, jakim jest OM ZIT⁸⁵. Do najbardziej znanych⁸⁶ należy zaliczyć: Open'er Festival (326 000 wyników), Festiwal Polskich Filmów Fabularnych (306 000 wyników), Jarmark św. Dominika (127 000 wyników), Festiwal Szekspirowski (49 000 wyników), Sopot Festival⁸⁷, Festiwal All About Freedom (30 500).

4.6. Środowisko i energetyka

- **Zróżnicowanie środowiska i krajobrazu OM ZIT oraz jego nadmorskie położenie sprawiają,** iż wyróżnia się on na tle kraju walorami przyrodniczymi, co sprzyja intensywnemu rozwojowi turystyki, atrakcyjności osiedleńczej i innych gałęzi gospodarki.
- Całkowita powierzchnia obszarów chronionych OM ZIT wynosi ponad 115 tys. ha, co stanowi ok. 37,9%⁸⁸ jego powierzchni ogółem. Wśród obszarów chronionych istotną rolę odgrywają obszary NATURA 2000, które na terenie OM zajmują 2 924,7 ha.
- Głównym problemem OM ZIT w zakresie ochrony powietrza są **niedotrzymane standardy jakości powietrza** w konsekwencji wprowadzenia aerozoli, pyłów lub gazów do powietrza w ilościach, które negatywnie wpływają na zdrowie i komfort życia mieszkańców, klimat, ich dobra materialne, przyrodę żywą, wodę oraz glebę.
- Do **głównych źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza**, występujących na terenie OM należą: produkcja ciepła w domowych instalacjach grzewczych i lokalnych kotłowniach węglowych, magazynowanie materiałów sypkich, prowadzenie prac, związanych z obróbką powierzchniową⁸⁹, a także transport i przemysł.
- **Pył zawieszony PM10 w OM ZIT** jest emitowany poprzez emisję punktową (np. przez elektrociepłownię, elektrownię, zakłady produkcyjne, spalarnie odpadów, etc.), emisję powierzchniową (np. indywidualne źródła ciepła) oraz emisję liniową (na głównych arteriach, węzłach i skrzyżowaniach komunikacyjnych, etc.).
- W pasie 30 km od rdzenia OM **powierzchniowa emisja zanieczyszczeń** przyjmowała rozkład równomierny i stanowiła dominujący typ emisji pyłu PM10, szacowany na poziomie 74% emisji ogółem⁹⁰. Jej głównym źródłem były rozproszone źródła ogrzewania w zabudowie

⁸⁵ Każde duże miasto, bądź związek kilku miast (obszar OM), należy uznać za produkt turystyczny *sensu largo*, a więc pewną kompozycję towarów, produktów i usług, jak również walorów, z których korzystają turyści. Z kolei z perspektywy turysty miejski produkt turystyczny obejmuje ogół przeżyć tego turysty związanych z pobytem w samym mieście.

⁸⁶ Według kryterium liczby wyników wyszukiwania w przeglądarce Google hasła: „nazwa wydarzenia” + „miejsce”.

⁸⁷ Ze względu na brak nazwy własnej niemożliwy do oceny za pomocą narzędzi wyszukiwania.

⁸⁸ dla porównania średnia dla województwa pomorskiego wynosi 32,7%, zaś średnia krajowa - 32,5%.

⁸⁹ cięciem, spawaniem na powietrzu, poza halami i bez osłon, co przyczynia się do tzw. nieorganizowanej emisji zanieczyszczeń.

⁹⁰ 11 265,54 ton/rok.

jednorodzinnej i wielorodzinnej oraz pośrednio niedostateczna ilość inwestycji termomodernizacyjnych⁹¹ (zwiększone zapotrzebowanie na ciepło budynków przekłada się na zwiększone zużycie paliw, co z kolei sprzyja powstawaniu tzw. niskiej emisji).

Rysunek 3. Całkowita emisja pyłów zawieszonych PM10 ze źródeł liniowych obejmujących OM w 2013 r. [tony/rok]

Rysunek przedstawia mapę całkowitej emisji pyłów zawieszonych PM10 ze źródeł liniowych obejmujących OM w 2013 r.

Źródło: Dane Fundacji ARMAAG, 2013.

- Największe obciążenie pyłem pochodzącym z emisji liniowej występuje w Gdańsku oraz w Gdyni (1033 i 710 ton/rok) z uwagi na największe zagęszczenie sieci drogowej i największe natężenie ruchu. Wysoki poziom emisji liniowej występuje również na obszarach wiejskich Pruszcza Gdańskiego, Tczewa oraz Żukowa⁹², a względnie wysoki (powyżej 50 ton/rok) utrzymuje się na terenie Cedrów Wielkich, Kartuz, Miasta Tczewa, Miasta Wejherowa, Pucka, Rumi, Redy, Pszczółek, Sopotu, Kolbud oraz Stegny.
- Pomimo, iż na obszarze województwa globalnie nie odnotowano przekroczeń stężeń rocznych pyłu PM10, to we wszystkich stacjach pomiarowych występują przekroczenia dopuszczalnych stężeń dobowych. Wynikać to może z faktu, iż w dużych skupiskach miejskich, przy głównych ciągach komunikacyjnych nadal **brakuje stref przewidzianych na zbiorniki oraz instalacje wodne**, które mogłyby przejąć funkcje katalityczną dla PM10.
- W przypadku pyłu zawieszonego PM2,5 w 2013 r. w OM ZIT odnotowano przekroczenie poziomu dopuszczalnego stężenia średniorocznego w 2 obszarach : Rumi i Gdańska. Jeśli chodzi o benzo(α)piren, w większości stacji pomiarowych w województwie notowane są przekroczenia dopuszczalnych stężeń średniorocznych, przy czym przekroczenia te są silnie skorelowane z występującymi warunkami pogodowymi w sezonie grzewczym.

⁹¹ W ramach działań kompleksowej modernizacji energetycznej modernizowane są również indywidualne źródła ciepła. Powstają nowe niskoemisyjne źródła ciepła (kotłownie gazowe, podłączenie do msc/lsc lub odnawialne źródło energii), co wpływa na ograniczenie emisji CO₂, PM_{2,5} oraz PM₁₀).

⁹² Odpowiednio: 146 ton/rok, 121 ton/rok i 120 ton/rok.

- OM ZIT charakteryzuje się wysokim stopniem zagrożenia powodziowego, występującego głównie w dolnym biegu i ujściowych odcinkach rzek. Dodatkowym czynnikiem wpływającym na bezpieczeństwo przeciwpowodziowe jest przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu. W ostatnich latach nasiliły się nagłe ulewy i związany z tym wzrost szkód w sferze społecznej, gospodarczej i środowiskowej, których można uniknąć poprzez podniesienie efektywności funkcjonowania systemów gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi.
- Dodatkowym czynnikiem wpływającym na bezpieczeństwo przeciwpowodziowe jest problem **zagospodarowania wód opadowych i roztopowych** na terenach o wysokim stopniu zurbanizowania, w szczególności w rdzeniu OM ZIT, Redzie, Rumi, Wejherowie, Pruszczu Gdańskim, Kosakowie oraz gminach sąsiadujących, leżących we wspólnych zlewniach cieków. Z uwagi na znaczną utratę naturalnej retencji, na wyżej wymienionych terenach zwiększone jest zagrożenie związane z powstawaniem lokalnych podtopień i powodzi opadowych⁹³. Istniejąca kanalizacja deszczowa charakteryzuje się niezadowalającym stanem technicznym i znacznym zużyciem. Wynika to z wieku kanałów oraz z faktu, iż do ich budowy wykorzystane zostały materiały niskiej jakości, co skutkuje częstą awaryjnością i niewystarczającą przepustowością. Do obszarów zdefiniowanych jako narażone na niebezpieczeństwo powodziowe w ramach OM ZIT należą Gdańsk, Gdynia, Sopot, Tczew, Władysławowo, Jastarnia, Hel, Puck, miasta i gminy Wejherowo i Pruszcz Gdański, Kosakowo, Żukowo, Pszczółki oraz Suchy Dąb.
- Do pozostałych problemów OM ZIT związanych z ochroną przeciwpowodziową należą: **niewystarczająca liczba zbiorników retencyjnych** i innych urządzeń opóźniających odpływ wód opadowych i roztopowych (występująca na terenie rdzenia OM, Rumi, Redy, Wejherowa oraz gmin które dzielą z nimi zlewnie cieków), niewystarczający poziom monitorowania zagrożeń powodziowych, brak odpowiedniego integrowania planów gospodarowania wodami z planowaniem przestrzennym, brak elementu bezpieczeństwa wodnego w zintegrowanym systemie ratownictwa, niewystarczający poziom stosowania innych niż techniczne metod ograniczania skutków powodzi, nie zawsze efektywny system ochrony ludności wraz z systemem powiadamiania ich o zagrożeniu powodziowym.
- Powszechna dostępność wód podziemnych na terenie OM ZIT przekłada się na dużą liczbę indywidualnych ujęć wody pitnej. Istotnym problemem jest **brak integracji systemów wodociągowych oraz brak koncepcji ich spójnego rozwoju**, co skutkuje mniejszym bezpieczeństwem w zakresie pewności dostaw wody pitnej oraz często jest nieefektywne

⁹³ Zob. Regionalny Program Strategiczny Województwa Pomorskiego, Energetyka i środowisko, 2013.

ekonomicznie. Problemem jest też **niedostateczny monitoring wód podziemnych** na terenie OM, który jest niezbędny do prawidłowego zarządzania zasobami wody pitnej.

- Dzięki inwestycjom realizowanym w ostatnich latach jakość wody pitnej na terenie OM ulega systematycznej poprawie, choć nadal dochodzi do sytuacji spożywania przez mieszkańców OM wody nieodpowiadającej wymogom sanitarnym. Związane jest to przede wszystkim z wyeksploatowaniem urządzeń do uzdatniania wody, niską efektywnością procesów jej uzdatniania oraz zróżnicowanym poziomem ich obsługi. Problemem są także **wysokie straty wody sięgające do 30%**, co jest spowodowane złym stanem technicznym wodociągów⁹⁴.
- Dzięki wsparciu UE miasta OM ZIT osiągnęły satysfakcjonujący stan infrastruktury kanalizacji sanitarnej⁹⁵, tymczasem na obszarach wiejskich występują znaczne dysproporcje w zakresie odbioru i oczyszczania ścieków. Wynika to przede wszystkim z rozproszenia zabudowy wiejskiej, co ze względów technicznych i ekonomicznych przesądza o konieczności stosowania indywidualnych rozwiązań odprowadzania i oczyszczania ścieków. Wyzwaniem jest **brak podyktowanej kryteriami ekonomicznymi strategii rozwoju zbiorczych systemów kanalizacji sanitarnej wraz ze wskazaniem obszarów, na których powinno się stosować systemy indywidualne**.
- Rozwój obszarów zurbanizowanych w OM ZIT prowadzi do koncentracji tzw. dużych powierzchni uszczelnionych. **Na powstających nowych osiedlach mieszkaniowych brakuje rozwiniętych systemów odbioru i oczyszczania wód roztopowych i opadowych**.
- Pozostałe problemy OM ZIT związane z wodami opadowymi i roztopowymi OM to: niski poziom naturalnej retencji występujący w zlewniach i dolinach rzecznych oraz niedostosowany do potrzeb rozwojowych OM system odbioru i oczyszczania wód opadowych i roztopowych.
- Gospodarka odpadami komunalnymi wymaga szeregu działań w celu m.in. dostosowania się do wymogów prawa polskiego oraz UE. Priorytetem jest ograniczenie ilości odpadów trafiających na składowisko, w tym zwiększenie ilości odpadów poddawanych odzyskowi oraz umożliwienie termicznego zagospodarowania tych odpadów, których już się nie da skierować do odzysku. Działania te pozwolą na domknięcie funkcjonujących lokalnych systemów gospodarki odpadami w regionie (instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów – RIPOKów).

⁹⁴ Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Gospodarka Ściekowa w Polsce latach 2010-2011, Warszawa, 2013.

⁹⁵ Wskaźnik usieciowienia kanalizacji sanitarnej na terenie OM wyniósł w 2013 r. 69%. Najniższe wartości wskaźnika usieciowienia wystąpiły w gminach wiejskich: Wejherowo (7,6%), Szemud (31,4%) i Trąbki Wielkie (35,7%). Zob. GUS, Bank danych lokalnych.

- Konsekwencją zmiany poziomu życia mieszkańców danego obszaru jest wzrost liczby urządzeń elektrycznych w gospodarstwach domowych, co przekłada się na **wzrost wielkości zużycia energii elektrycznej. Gospodarstwa domowe w WP zajmują trzecie miejsce w Polsce pod względem energochłonności**⁹⁶. Łącznie gospodarstwa domowe w województwie odpowiadają za 24,5% całkowitego zużycia energii⁹⁷.
- Obecnie funkcjonujący na terenie OM **system przesyłowy** funkcjonuje w oparciu o linie przesyłu o napięciu znamionowym 220 kV i 400 kV. Do dwóch głównych linii przesyłowych wysokiego napięcia, występujących na terenie OM ZIT należą: linia południowa (prowadząca do stacji elektroenergetycznych w Gdańsku) oraz zachodnia (do stacji w rejonie Żarnowca).
- **System wytwórczy energii** na terenie OM ZIT opiera się o dwie elektrociepłownie: w Gdańsku i w Gdyni (231 i 105 MWe). Największe zapotrzebowanie na energię ciepłą na terenie OM ZIT występuje w rdzeniu OM ZIT oraz kilku większych miastach. Trzecim elementem systemu jest elektrownia szczytowo-pompowa w Żarnowcu. Do grona elektrowni systemowych dołączyć ma niskoemisyjna elektrownia węglowa powstająca w gminie Pelplin (1600 MW)⁹⁸. W OM ZIT funkcjonują też liczne lokalne źródła energii, pełniące funkcję komplementarną i regulacyjną w stosunku do głównych źródeł.
- Podstawowym problemem systemu elektroenergetycznego OM ZIT jest **ujemny bilans produkcji energii elektrycznej**. Deficyt mocy spowodowany różnicą pomiędzy wielkością produkcji a jej zużyciem determinuje uzależnienie analizowanego obszaru od zewnętrznych dostaw energii elektrycznej, która importowana jest poprzez Krajowy System Elektroenergetyczny z centralnej oraz południowej Polski. Powstałe w ostatnich latach źródła energii (elektrownie wiatrowe i fotowoltaiczne) z uwagi na brak przewidywalnych i stabilnych parametrów pracy nie są w stanie znacząco zmniejszyć występującej dysproporcji pomiędzy podażą a popytem na energię elektryczną.
- Do istotnych problemów energetycznych OM ZIT należą: brak dużego systemowego źródła energii, niska gęstość sieci przesyłowych oraz występowanie barier rozwoju energetyki odnawialnej, wynikających z niepewności dotyczącej wpływu nowych regulacji ustawy o OZE na opłacalność realizowanych inwestycji w tym zakresie. Problemem jest fakt, że ponad 60% powierzchni województwa zaopatrywane jest w energię elektryczną pochodzącą z sieci o

⁹⁶ Zob. <http://www.eko-wat.eu/w-tych-wojewodztwach-zuzycie-pradu-jest-najwieksze/>

⁹⁷ Zużycie paliw i nośników energii w 2013 r., GUS.

⁹⁸ Zob. <http://www.pepsa.com.pl/pl/page/pep-sa>

napięciu niższym niż 110 kV. Długie linie elektroenergetyczne o takim napięciu, a także zły stan techniczny Głównych Punktów Zasilania, zwiększają prawdopodobieństwo występowania przerw w zasilaniu.

- Gospodarstwa domowe w WP zużywają ok. 30% energii cieplnej ogółem oraz ponad 87% ciepła pochodzącego z sieci ciepłowniczych. Jednocześnie w ramach sieci ciepłowniczej występują znaczące straty na jej przesyle w związku z nieadekwatnym stanem infrastruktury przesyłowej, które przekraczają 10%. Roczne zapotrzebowanie na ciepło na cele grzewcze wynosi ok. 76-77 tys. TJ⁹⁹, natomiast roczna produkcja ciepła na potrzeby grzewcze wynosi ok. 84 tys. TJ¹⁰⁰, co oznacza **występowanie nadwyżki produkowanej energii cieplnej nad wykazywanym w województwie zapotrzebowaniem na nią.**
- Istotnym problemem występującym na terenie OM ZIT jest **mała gęstość sieci ciepłowniczych**, zlokalizowanych obecnie przede wszystkim na obszarach miejskich oraz duży potencjał wytwórczy mocy cieplnej produkowanej głównie w elektrociepłowniach w Gdańsku i Gdyni, w warunkach wysokosprawnej kogeneracji. Spółki Grupy GPEC oraz Okręgowe Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. (OPEC) zaspokajają ok. 60-65% potrzeb cieplnych miast objętych siecią ciepłowniczą. W ostatnich latach notowany jest **stopniowy spadek zapotrzebowania na ciepło systemowe**. Wynika to z dokonywanych termomodernizacji budynków, wdrażania programów oszczędnościowych w przedsiębiorstwach przesyłowych i produkcyjnych oraz nadmiernego udziału indywidualnych źródeł ciepła na obszarach o największym zagęszczeniu ludności.
- Stan techniczny i energochłonność budynków w regionie ilustrowany przez wskaźnik rocznego zapotrzebowania na energię zużywaną do ogrzania 1 m² budynku wynosi ok. 227 kWh/m²¹⁰¹ i znacznie przewyższa aktualnie obowiązujące wymagania w tym zakresie.
- Do głównych problemów w zakresie kompleksowej modernizacji energetycznej obiektów, występujących na terenie OM ZIT należą: niedostateczna dywersyfikacja źródeł ciepła i ograniczona ich dostępność, brak długofalowego programu kompleksowej modernizacji energetycznej budynków (zły stan techniczny oświetlenia wewnętrznego i instalacji elektrycznej) oraz obecność nieefektywnych i emitujących duże ilości zanieczyszczeń systemów ogrzewania.

⁹⁹ (21,1-21,4 tys. GWh).

¹⁰⁰ 23,3 tys. GWh . Zob. *Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020*, Gdańsk, 2013.

¹⁰¹ Wskaźnik dotyczy łącznie budynków mieszkaniowych i użyteczności publicznej w woj. pomorskim.

5. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych. Można stwierdzić, że jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron OM oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed OM ZIT. Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników:

- mocnych stron - rozumianych jako uwarunkowania wewnętrzne, które stanowią silne strony OM ZIT i które należy wykorzystać sprzyjając będą jego rozwojowi;
- słabych stron - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony OM ZIT i które jeśli nie zostaną wyeliminowane utrudniają będą jego rozwój;
- szans - w znaczeniu uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności OM ZIT, ale które mogą być traktowane, jako szanse, a przy odpowiednio podjętych przez OM ZIT działaniach, wykorzystywane jako czynniki sprzyjające rozwojowi OM ZIT;
- zagrożeń - czyli uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności OM ZIT, które jednak mogą stanowić zagrożenia dla jego rozwoju.

Analiza SWOT uwzględnia elementy wskazane w poszczególnych punktach diagnozy, przy czym mając na względzie cel i metodykę SWOT w miarę możliwości punkty te starano się klastryzować oraz uogólniać w taki sposób, aby elementy SWOT nie stanowiły powielenia punktów diagnozy, która nadal stanowi integralną część Strategii ZIT i powinna być traktowana z jednej strony jako podstawa powstania SWOT, ale również jej uszczegółowienie.

Tabela 1. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• wysoki poziom urbanizacji • silna rola rdzenia OM w zakresie gospodarki (przedsiębiorcy krajowi oraz zagraniczni) i B+R • szybkie tempo wzrostu gospodarczego poza OM • duża podaż terenów inwestycyjnych • wysoki udział przedsiębiorstw z zakresu wysokich technologii oraz obecność zagranicznych inwestorów • wysoki poziom internacjonalizacji gospodarki (duża liczba przedsiębiorstw zajmujących się działalnością eksportową) • potencjał rozwoju innowacyjności w postaci uczelni i jednostek badawczo-naukowych, infrastruktury komercjalizacji badań B+R (akademickie inkubatory i centra transferu technologii), zaplecze w postaci wysokokwalifikowanych pracowników badawczo-naukowych • rozbudowana i nowoczesna baza IOB • funkcjonujące podmioty ekonomii społecznej • ukształtowana w znacznej części sieć drogowa • relatywnie wysoka zdolność przewozowa kolei • wzrastająca rola roweru jako środka transportu	• niska produktywność lokalnych przedsiębiorstw, niesatysfakcjonujące tempo wzrostu PKB i spadająca produktywność lokalnych pracowników • niska konkurencyjność inwestycyjna OM w porównaniu do innych obszarów metropolitalnych • nieprzygotowanie terenów inwestycyjnych na potrzeby inwestorów oraz ich ograniczona dostępność wewnętrzna • niesatysfakcjonująca struktura eksportu oparta o dobra niskoprzetworzone przy jednoczesnym spadającym udziale eksportu high-tech • niski poziom innowacyjności gospodarki wynikający z ograniczonej aktywności przedsiębiorców w tym zakresie, zbyt niskim nakładom na B+R, niskiej efektywności ponoszonych nakładów, braku współpracy pomiędzy jednostkami naukowymi, a przedsiębiorstwami, nieadekwatnym wyposażeniu tych pierwszych w infrastrukturę badawczą • występowanie bezrobocia strukturalnego, duża liczba biernych zawodowo, wzrastający odsetek długotrwale bezrobotnych (zjawiska te dotyczą w szczególności grup 50+, kobiet, osób z

• znaczący potencjał lotniska w Rębiechowie	niepełnosprawnościami, osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym) • dysproporcje w stopie bezrobocia wraz z oddalaniem się od rdzenia OM • ograniczona dostępność przestrzenna niektórych obszarów poza rdzeniem OM przekładająca się na dostępność do rynku pracy, miejsc podnoszenia kwalifikacji zawodowych, edukacji o wysokiej jakości, placówek wychowawczo-opiekuńczych, czy możliwości rozwoju gospodarczego • niedostosowanie systemu edukacji do potrzeb pracodawców, brak współpracy pomiędzy placówkami dydaktycznymi, a przedsiębiorcami, mała atrakcyjność szkolnictwa (zarówno na poziomie wyższym, jak i na poziomie zawodowym) • niedostateczna świadomość mieszkańców w zakresie zdrowego stylu życia i profilaktyki • niedofinansowanie podmiotów ekonomii społecznej, brak wypracowanych narzędzi współpracy pomiędzy tymi podmiotami, a JST • pomimo rosnącej roli wolontariatu, wysokiego odsetka osób odpisujących 1% podatków na rzecz IPP aktywność obywatelska nadal nie jest satysfakcjonująca
---	--

- niezadawalająca dostępność specjalistycznych świadczeń zdrowotnych (w tym ambulatoryjnych)
- nieadekwatna do sytuacji demograficznej i potrzeb infrastruktura w zakresie geriatry
- niedostateczna dostępność wykwalifikowanego personelu medycznego
- wysoki odsetek rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej
- niesatysfakcjonująca jakość oraz dostępność usług społecznych oraz brak skoordynowania pomiędzy dostawcami tych usług
- wysoki poziom przestępczości i niski poziom wykrywalności przestępstw
- występowanie licznych obszarów zdegradowanych
- struktury i rosnącej liczby przeciążenia sieci drogowej
- zbyt częste używanie prywatnych środków transportu, zbyt niski odsetek osób korzystających z połączeń kolejowych
- brak integracji transportu publicznego z transportem indywidualnym w tym transportem rowerowym
- brak integracji pomiędzy różnymi przewoźnikami transportu publicznego: brak integracji taryfowo-biletowej i rozkładów jazdy

- nieadekwatny stan niektórych elementów już istniejącej infrastruktury transportu publicznego w tym zwłaszcza przystankowej oraz części taboru
- niedotrzymywane standardy czystości powietrza w tym pod względem zanieczyszczenia pyłem PM10, PM2,5 oraz(benzo(α)pirenem za sprawą rozproszonych źródeł ogrzewania w zabudowie jednorodzinnej, niedostatecznej ilości inwestycji termomodernizacyjnych oraz kongestii na drogach
- wysokie zagrożenie podtopieniami za sprawą nieadekwatnych do potrzeb systemów odbioru oraz zagospodarowania wód opadowych i roztopowych
- wysokie straty wody sięgające do 30%, co jest spowodowane złym stanem technicznym wodociągów;
- brak podyktowanej kryteriami ekonomicznymi strategii rozwoju zbiorczych systemów kanalizacji sanitarnej wraz ze wskazaniem obszarów, na których powinno się stosować systemy indywidualne
- niedostosowanie gospodarki odpadami do wymogów prawa poprzez: zbyt dużą ilość składowanych odpadów
- nieadekwatny stan infrastruktury ciepłowniczej, mała gęstość sieci przy jednoczesnej jej słabej jakości powodującej znaczące straty przesyłowe

	• zbyt wysoka energochłonność budynków na obszarze OMG-G-S wymuszająca kompleksową modernizację energetyczną obiektów, nieograniczającą się jedynie do termomodernizacji
SZANSE	ZAGROŻENIA
• spodziewany przyrost liczby ludności głównie na skutek dodatniego salda migracji • atrakcyjna nadmorska lokalizacja, naturalnie stwarzająca ekspozycje na rynki eksportowe, bogata przyrodniczo • trwająca restrukturyzacja podmiotów leczniczych prowadzona przez UM WP i mająca na celu zwiększenie dostępności świadczeń zdrowotnych • ważna rola infrastruktury OM w infrastrukturze TEN-T • atrakcyjność turystyczna wynikająca z istniejącej infrastruktury przeznaczonej dla turystów	• antropopresja • suburbanizacja • niekorzystne tendencje demograficzne • wzrost negatywnych skutków zmian klimatu w sferze społecznej, gospodarczej i środowiskowej • peryferyjność lokalizacji w stosunku do głównych europejskich szlaków handlowych • sezonowość popytu turystycznego mająca negatywny wpływ na zatrudnienie, gospodarkę, obciążenie tras komunikacyjnych, a co za tym idzie ilość emitowanych do atmosfery zanieczyszczeń • niekorzystne tendencje w zakresie epidemiologii chorób cywilizacyjnych i umieralności na nie • wysokie zagrożenie powodziowe • ujemny bilans produkcji energii elektrycznej • ryzyko wystąpienia przerw w zasilaniu

Źródło: Opracowanie własne.

Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że produktywność lokalnych przedsiębiorstw jest stosunkowo niska. Wysoki jest natomiast udział przedsiębiorstw zajmujących się eksportem, z czego większość z nich zajmuje się eksportem dóbr niskoprzetworzonych. Równocześnie widoczny jest spadek udziału w eksporcie produktów high-tech, pomimo, iż liczba przedsiębiorstw reprezentujących działalność z zakresu wysokich i średniowysokich technologii w ogólnej strukturze przedsiębiorstw w OM ZIT jest jedną z najwyższych w porównaniu do konkurencyjnych OM ZIT.

Powyższe zjawiska wynikają m. in. z faktu, iż na tle innych ośrodków europejskich, gospodarkę OM ZIT cechuje niski poziom innowacyjności. Stan ten utrzymuje się pomimo znaczącego potencjału OM ZIT, w postaci 22 szkół wyższych, jednostek badawczo-rozwojowych i instytutów naukowych PAN oraz zaangażowanych w przeszłości znacznych środków w infrastrukturę IOB na obszarze OM ZIT. Ten istotny potencjał pozostaje w znacznej mierze niewykorzystany z uwagi na zbyt niski poziom współpracy pomiędzy jednostkami naukowymi a przedsiębiorcami i ośrodkami zagranicznymi, niski poziom aktywności badawczej publicznych jednostek naukowych, ich bardzo słabe wyposażenie w nowoczesną aparaturę oraz brak skoordynowania działań IOB, powodujący niedostosowanie ich oferty do potrzeb rynku.

Z drugiej strony, nadal niedostatecznie wykorzystany pozostaje potencjał gruntów inwestycyjnych, który w przypadku wzrostu atrakcyjności OM ZIT, mógłby przyczynić się do zwiększenia aktywności inwestorów zagranicznych na tym terenie. Aby było to możliwe do osiągnięcia, poza działaniami w obrębie samej gospodarki, niezbędne jest również podjęcie działań mających na celu zwiększenie szeroko rozumianego bezpieczeństwa, które stanowi istotne kryterium wyboru lokalizacji inwestycji (zmniejszanie liczby osób zagrożonych ubóstwem, wykluczaniem społecznym, czy też rewitalizacja obszarów zdegradowanych, jak również inwestycje w te elementy infrastruktury, które wymagają większego zabezpieczenia przy wykorzystaniu systemów monitoringu, etc.).

Zwiększanie konkurencyjności regionu wiąże się również z koniecznością poprawy jego wewnętrznej dostępności, pozwalającej zarówno zagranicznym inwestorom, jak i lokalnym przedsiębiorcom na swobodne pozyskiwanie pracowników, nie tylko z rejonu rdzenia OM ZIT, ale i spoza niego. Aspekt ten jest istotny także w kontekście dających

się obserwować zjawisk suburbanizacji, a także prognozowanego zmniejszenia się liczby ludności rdzenia, na rzecz pozostałych gmin.

Wszystkie te zjawiska świadczą o niedostatecznej konkurencyjności gospodarki OM ZIT i stanowią swoiste ograniczenie dalszego wykorzystania posiadanych przez niego potencjałów. Tak więc **kluczowym celem, który należy zrealizować za pomocą niniejszej Strategii ZIT w tej dziedzinie, zdaje się być zwiększenie konkurencyjności gospodarki.**

Mając na względzie powyższe oraz komplementarność mechanizmu ZIT z innymi interwencjami podejmowanymi w ramach RPO WP, jak również zasadność i efektywność podejmowania zintegrowanych działań, jako główne wyzwania, które należy podjąć, aby zrealizować wizję OM ZIT w zakresie rozwijania innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki zdefiniowano:

- Zapewnienie przedsiębiorcom dostępu do innowacyjnych i odpowiadających ich potrzebom usług, które wpłyną na zwiększenie ich innowacyjności i konkurencyjności, poprzez integrację działań IOB, ich profesjonalizację i zapewnienie komplementarności świadczonych przez nie usług – w szczególności wdrożenie w IOB odpowiednich narzędzi umożliwiających ich efektywną współpracę - z jednej strony w zakresie monitorowania potrzeb przedsiębiorców, z drugiej zaś w zakresie budowania na tej podstawie dopasowanej oferty wsparcia, uwzględniającego zróżnicowane zasoby poszczególnych IOB oraz ich specjalizację, a także podwyższenie kompetencji kadr.

W bezpośrednim związku z rozwojem konkurencyjnej gospodarki pozostaje aktywność zawodowa mieszkańców OM, gdyż dostęp do zasobów ludzkich o adekwatnych kompetencjach stanowi konieczny warunek dla rozwoju przedsiębiorstw, a także element wpływający na atrakcyjność inwestycyjną regionu. Na aktywność zawodową populacji OM ZIT wpływają zarówno czynniki wewnętrzne/subiektywne, takie jak wola i zdolność do podjęcia pracy, jak i czynniki zewnętrzne/obiektywne, takie jak dostęp do adekwatnych usług, które umożliwią podjęcie pracy, czy dostęp przestrzenny do samego rynku pracy.

W gminach OM ZIT koncentruje się większość osób pracujących, na całym obszarze województwa pomorskiego. Problemem jest jednak coraz liczniejsza populacja osób

biernych zawodowo oraz występowanie bezrobocia strukturalnego. Na aktywność zawodową ludności wpływ mają bowiem takie czynniki jak:

- dostosowanie kompetencji i wykształcenia do potrzeb pracodawców;
- dostęp do usług wspierania aktywizacji zawodowej;
- dostęp do usług zdrowotnych (który wpływa na aktywność zawodową danej osoby bezpośrednio poprzez utrzymywanie adekwatnego stanu zdrowia pracownika, jak i pośrednio poprzez ograniczenie sytuacji, w których pracownik musiałby zdecydować się na rezygnację z zatrudnienia, w związku z chorobą kogoś bliskiego);
- świadomość zdrowotna, obejmująca zarówno zdrowy styl życia, jak i zrozumienie wagi profilaktyki;
- świadomość pracodawców, zwłaszcza w zakresie korzyści wynikających z zatrudniania osób z niepełnosprawnościami;
- wola współpracy pracodawców przy dostosowywaniu kompetencji osób mających dopiero wejść na rynek pracy, osób bezrobotnych, jak i osób pozostających bez pracy, do potrzeb rynku.

Ograniczona aktywność zawodowa mieszkańców może prowadzić do występowania negatywnych zjawisk, takich jak: wykluczenie społeczne, ubóstwo, czy powstawanie obszarów zdegradowanych, które to wpływają na dalszą intensyfikację problemów, związanych z aktywnością zawodową społeczeństwa. Dodatkowo, bardzo często wśród rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, występują inne negatywne zjawiska takie jak: trudności opiekuńczo-wychowawcze, problem uzależnień i przemocy domowej, a obszary zdegradowane cechuje też zwykle wyższy poziom występowania przestępczości, który negatywnie wpływa na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, jak i osób spoza OM. Osoby zaliczane do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym bardzo często, zanim będą mogły dołączyć do grona osób aktywnych zawodowo, wymagają kompleksowego wsparcia i stworzenia warunków, sprzyjających ich integracji ze społeczeństwem.

Analizując mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia występujące w tym zakresie na terenie OMG-G-S stwierdzono przede wszystkim zbyt wysoki poziom bezrobocia lub niedostateczną aktywność zawodową zwłaszcza wśród osób powyżej 50 roku życia,

kobiet, osób z niepełnosprawnościami, osób zagrożonych i objętych ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym. Z drugiej strony sektor pozarządowy, który powinien odgrywać istotną rolę (i posiada adekwatny potencjał znajdujący odbicie m. in. w coraz większej aktywności wolontariuszy) w redukowaniu części z tych zjawisk na terenie OMG-G-S (zarówno jako pracodawca, jak i instytucja pomocy) jest niestabilny organizacyjnie i niedofinansowany, a jakość współpracy pomiędzy administracją publiczną, a tym sektorem nie jest zadowalająca (brak adekwatnych rozwiązań po stronie administracji co wpływa na ograniczenie inicjatyw oddolnych). Niezadowalający jest również stan zdrowia mieszkańców OMG-G-S głównie za sprawą niewystarczającej dostępności specjalistycznych usług medycznych w zakresie diagnostyki i leczenia chorób cywilizacyjnych. Brak jest też kompleksowego, zintegrowanego systemu opieki nad osobami starszymi, co w kontekście uwarunkowań demograficznych może prowadzić w przyszłości do dalszego spadku aktywności zawodowej wśród opiekunów osób starszych i zależnych. Diagnoza uwypukliła także problem związany z istnieniem obszarów zdegradowanych, na których występuje koncentracja negatywnych zjawisk o charakterze społeczno-ekonomicznym. Tym samym ludność zamieszkująca te obszary jest objęta lub zagrożona ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, a co za tym idzie obszary te wymagają podjęcia kompleksowych działań, obejmujących zarówno aktywizację społeczno-zawodową, jak i usługi społeczne.

Na podstawie powyższych wniosków, jako drugi cel strategiczny zdefiniowano konieczność budowy aktywnego zawodowo i otwartego społeczeństwa. Aby możliwe było zrealizowanie niniejszego celu, zaplanowano interwencję w niżej wskazanych dziedzinach:

- zatrudnienia,
- integracji,
- zdrowia,
- rewitalizacji.

Mając na względzie powyższe oraz komplementarność mechanizmu ZIT z innymi interwencjami podejmowanymi w ramach RPO WP, jak również zasadność i

efektywność podejmowania zintegrowanych działań, jako główne wyzwania, które należy podjąć, aby zrealizować wizję OM ZIT zdefiniowano:

- Stworzenie zintegrowanego systemu zapewniającego bezrobotnym dostęp do wysokiej jakości usług dostosowanych do ich potrzeb (poprzez wczesną identyfikację tych potrzeb i diagnozę możliwości rozwoju zawodowego), a także większą dostępności usług pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego.
- Tworzenie warunków sprzyjających podnoszeniu zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych, obejmujące m.in. działania na rzecz dalszego doskonalenia, bądź zmiany kwalifikacji zawodowych w formie szkoleń, kursów i praktyk oraz możliwości zdobycia doświadczeń zawodowych w miejscu pracy.
- Wsparcie w zakresie rozwoju przedsiębiorczości i samozatrudnienia.
- Zwiększenie efektywności dotychczas prowadzonych działań poprzez skuteczną współpracę publicznych i niepublicznych podmiotów świadczących usługi na rzecz osób pozostających bez zatrudnienia.
- Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia.
- Poprawa efektywności i pełniejsze wykorzystanie potencjału IOB oraz podmiotów ekonomii społecznej.
- Wdrożenie kompleksowych rozwiązań w zakresie aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy szczególnie w stosunku do osób, których niedostateczna aktywność wynika z niskiej mobilności zawodowej (w tym niechęci do podnoszenia lub zmiany kwalifikacji zawodowych) i przestrzennej mieszkańców OM ZIT, szczególnie na obszarach wiejskich i w mniejszych miastach.
- Wydłużenie aktywności zawodowej mieszkańców OM, którzy w niewystarczającym stopniu korzystają z profilaktyki zdrowotnej oferowanej przez system zdrowia.
- Stworzenie kompleksowego wsparcia i stworzenie warunków niezbędnych do integracji ze społeczeństwem osobom zagrożonym ubóstwem i wykluczeniem społecznym. m.in. poprzez działania zmierzające do kształcenia umiejętności w zakresie pełnienia ról społecznych, wspierania samodzielności oraz zdobywania i

aktualizacji kwalifikacji zawodowych. Ponieważ zjawiska te dotyczą nie tylko pojedynczych osób, a całych rodzin i pociągają za sobą inne niekorzystne konsekwencje (uzależnienia, przemoc domowa, etc.) wyzwaniem jest stworzenie takiego systemu wsparcia, który uwzględnił będzie sytuację całej rodziny i angażującego we współpracę różne instytucje działające na rzecz integracji i pomocy społecznej, rynku pracy oraz pracodawców.

- Wykształcenie zdezynstytucjonalizowanego systemu świadczenia spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych, składających się na system wsparcia o charakterze samopomocowym, dziennym i całodobowym, nastawiony na aktywizację społeczną osób niesamodzielnych pozwalającą na ich jak najdłuższe pozostawanie w środowisku domowym oraz aktywizację zawodową osób, które z racji tworzenia z nimi wspólnego gospodarstwa domowego bądź połączenia więzami rodzinnymi, pełnią nad nimi opiekę.
- Rozwój sektora ekonomii społecznej, głównie przy wykorzystaniu potencjału ośrodków wspierających ekonomię społeczną, prowadzący do wzrostu zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej.
- Zwiększenie dostępu do zintegrowanej specjalistycznej opieki zdrowotnej.
- Wprowadzenie pakietu działań społecznych i infrastrukturalnych, przygotowanych z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców i realizowanych w oparciu o aktywny udział lokalnych społeczności, prowadzący do rewitalizacji dzielnic dotkniętych degradacją wynikającą z narastających problemów społecznych oraz degradacji przestrzennej.

Istotnym elementem aktywizacji zawodowej oraz integracji mieszkańców OMG-G-S jest aspekt przestrzenny, który wpływa bezpośrednio na atrakcyjność inwestycyjną oraz możliwości rozwoju przedsiębiorczości, a więc elementy umożliwiające rozwój gospodarczy OM ZIT. Dające się obserwować zjawisko suburbanizacji oraz dodatnie saldo migracji na terenie OM ZIT sprawiają, że liczba osób przemieszczających się w ramach OM ZIT stale wzrasta. Z kolei zjawisko to może prowadzić do negatywnych następstw w dziedzinie środowiska, poprzez zwiększanie emisji liniowych pyłu, które już obecnie są miejscami zbyt wysokie, ze względu na zjawisko kongestii na drogach. Sieć drogowa w OM w zasadniczej części jest już ukształtowana, jednak pomimo

przeprowadzenia wielu inwestycji, układ drogowy OM jest nadal przeciążony (szczególnie w centrum OM ZIT i na drogach dojazdowych do centrum). Zjawisko kongestii na drogach potęguje dodatkowo wzmożony ruch turystyczny w sezonie letnim. Z kolei stan techniczny sieci kolejowej w powiązaniu ze zbyt niską jakością i częstotliwością połączeń kolejowych, wpływają na niski udział podróży odbywanych tym środkiem transportu w OM. Tym samym choć system transportu publicznego OM ZIT cechuje się relatywnie wysoką zdolnością przewozową widoczną w większych miastach, jak i wzrastającym udziałem nowoczesnego niskoemisyjnego taboru, na obszarach poza rdzeniem OM ZIT często występują ograniczenia w dostępie do transportu publicznego, co wpływa na zwiększone wykorzystanie indywidualnego transportu samochodowego. Poprawę w tym zakresie spowodowało uruchomienie we wrześniu 2015 roku nowo wybudowanej linii PKM, jednak należy wskazać, iż nadal występują na tym polu znaczące deficyty.

Powyższe zjawiska skutkują występowaniem problemów, związanych z nasilającym się zatłoczeniem dróg i deficytem miejsc parkingowych w centrum OM ZIT. Ponadto widoczny jest niewystarczający poziom integracji transportu publicznego i indywidualnego. Mieszkańcy OM ZIT nie mają możliwości dogodnej zmiany środka transportu, co wynika ze zbyt małej liczby węzłów przesiadkowych wraz z przestrzenią parkingową Park & Ride/Bike & Ride. Wpływ na niski udział transportu publicznego w codziennych podróżach, ma także jedynie częściowa wymiana taboru (w szczególności niedostosowanie taboru SKM do potrzeb osób z niepełnosprawnościami) na nowoczesny oraz zbyt mała rola roweru, jako środka dowozowego do węzłów przesiadkowych. Pomimo, iż w ostatnich latach stan wyposażenia wielu przystanków i peronów znacząco się poprawił, to nadal spora część ważnych punktów przesiadkowych pozbawionych jest udogodnień dla osób z niepełnosprawnościami, parkingów samochodowych i rowerowych, oświetlenia, wind, automatów biletowych, wiat przystankowych, monitoringu (a więc elementów związanych z bezpieczeństwem podróżnych), czy pełnej informacji pasażerskiej.

Istotnym problemem jest też niewystarczająca integracja taryfowo-biletowa oraz synchronizacja rozkładów jazdy pomiędzy przewoźnikami. Organizatorzy komunikacji miejskiej oraz operatorzy kolejowi stosują własne, niezależne systemy biletowe, które

wpływają negatywnie na zainteresowanie społeczeństwa korzystaniem z komunikacji publicznej. Dobrze zorganizowany transport publiczny ma bowiem istotne znaczenie dla wykorzystania potencjału turystycznego, sportowego i rekreacyjnego OM, wzmacnianego przez rozwijającą się bazę hotelową, kongresową i konferencyjną. Z tego względu jakość transportu publicznego przekłada się również pośrednio na zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców oraz umożliwia turystom i odwiedzającym dogodne dotarcie do atrakcji, zwłaszcza poza rdzeniem OM ZIT.

Z tego względu za trzeci cel strategiczny, który jest niezbędny dla uzyskania jak największej efektywności opisanych powyżej działań, uznano kreowanie zintegrowanej przestrzeni poprzez poprawę mobilności mieszkańców, ale również turystów i odwiedzających OM ZIT.

Mając na względzie powyższe oraz komplementarność mechanizmu ZIT z innymi interwencjami podejmowanymi w ramach RPO WP, jak również zasadność i efektywność podejmowania zintegrowanych działań, jako główne wyzwania, które należy podjąć, aby zrealizować wizję OM ZIT zdefiniowano:

- Modernizację i rozbudowę istniejącej sieci kolejowej (zwiększenie dostępności rdzenia OM ZIT).
- Poprawę dostępności transportu zbiorowego na obszarach położonych poza rdzeniem OM ZIT, podwyższenie jakości usług transportowych na połączeniach pomiędzy Trójmiastem, a pozostałymi gminami OM ZIT.
- Pogłębienie integracji taryfowo-biletowej organizatorów transportu zbiorowego i operatorów kolejowych.
- Zapewnienie bezpieczeństwa i komfortu podróży poprzez modernizację i doposażenie infrastruktury przystankowej w nowoczesne systemy monitoringu, informacji pasażerskiej i obsługi biletowej.
- Pełne wykorzystanie potencjału rowerowego, w tym przede wszystkim zintegrowanie systemu ścieżek rowerowych z innymi trasami komunikacyjnymi oraz węzłami integracyjnymi.
- Wspólne działania w zakresie polityki parkingowej.

Zróżnicowanie środowiska i krajobrazu OM ZIT oraz jego nadmorskie położenie sprawiają, iż wyróżnia się on na tle kraju walorami przyrodniczymi, co sprzyja intensywnemu rozwojowi turystyki i innych gałęzi gospodarki oraz wpływa na atrakcyjność osiedleńczą regionu. W tym kontekście niezbędne jest podjęcie działań zmierzających do zachowania atutu, jakim jest środowisko naturalne OM ZIT, w stanie co najmniej nie pogorszonym. Jednym z problemów, wpływających na stan środowiska, jest przekraczanie dopuszczalnego stężenia zanieczyszczeń powietrza (głównie za sprawą pyłu PM10). Wpływ na to zjawisko ma kilka podstawowych czynników, do których należy zaliczyć: występowanie zjawiska kongestii, spowodowanego suburbanizacją, sezonowością ruchu turystycznego i zbyt rzadkim korzystaniem z publicznych środków transportu na rzecz indywidualnego transportu samochodowego oraz emisję punktową, związaną z dużą ilością rozproszonych źródeł ogrzewania w zabudowie jednorodzinnej i pośrednio niedostateczną liczbą inwestycji termomodernizacyjnych.

Dodatkowo problemem systemu elektroenergetycznego OM ZIT jest ujemny bilans produkcji energii elektrycznej. Deficyt mocy spowodowany różnicą pomiędzy wielkością produkcji a jej zużyciem, determinuje uzależnienie analizowanego obszaru od zewnętrznych dostaw energii elektrycznej. Problemem jest też fakt, że ponad 60% powierzchni województwa pomorskiego zaopatrywane jest w energię elektryczną, pochodzącą z sieci o napięciu niższym niż 110 kV. Długie linie elektroenergetyczne o takim napięciu, a także zły stan techniczny Głównych Punktów Zasilania zwiększają prawdopodobieństwo występowania przerw w zasilaniu.

Zwiększenie samowystarczalności systemu energetycznego wymaga m. in. podjęcia działań, prowadzących do zmniejszenia zużycia energii np. poprzez zmniejszenie zużycia energii cieplnej. Choć w ostatnich latach notowany jest stopniowy spadek zapotrzebowania na ciepło systemowe – wynikający z dokonywanych termomodernizacji budynków, wdrażania programów oszczędnościowych w przedsiębiorstwach przesyłowych i produkcyjnych oraz nadmiernego udziału indywidualnych źródeł ciepła na obszarach o największym zagęszczeniu ludności, jednak stan techniczny i energochłonność budynków w regionie znacznie przewyższa aktualnie obowiązujące wymagania i normy w tym zakresie.

Innym zjawiskiem dającym się obserwować na terenie OM ZIT jest wysoki poziom zagrożenia powodziowego, występującego głównie w dolnym biegu i ujściowych odcinkach rzek. Ma to związek zarówno z samą lokalizacją OM ZIT, jak i ze złym stanem technicznym infrastruktury przeciwpowodziowej (stan techniczny ok. 26% wałów przeciwpowodziowych w WP oceniany jest jako mogący zagrażać bezpieczeństwu obszarów przez nie chronionych). Duże zagrożenie powodziowe to m.in. wynik rosnącej antropopresji na tereny doświadczane wielokrotnie przez powodzie, związanej z dodatnim saldem migracji oraz zjawiskiem suburbanizacji, a także rozwojem gospodarczym. Z drugiej strony stan taki ma negatywny wpływ na atrakcyjność inwestycyjną, osiedleńczą i turystyczną regionu, a więc na realizację pozostałych celów Strategii i wykorzystanie zdiagnozowanych potencjałów OM ZIT.

Kolejnym ze zdiagnozowanych obszarów deficytowych, bezpośrednio powiązanych z zagrożeniem powodziowym, jest ryzyko występowania lokalnych podtopień, na skutek nieadekwatnych systemów odprowadzania i zagospodarowania wód roztopowych i deszczowych. Ponadto dodatkowym czynnikiem wpływającym na zagrożenie powodziąmi i podtopieniami jest globalne ocieplenie. W ostatnich latach nasiliły się nagłe ulewy i związane z nimi szkody w sferze społecznej, gospodarczej i środowiskowej, których można uniknąć poprzez podniesienie efektywności funkcjonowania systemów gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi.

Dodatkowo stwierdzono również, że gospodarka odpadami OM ZIT nie spełnia obecnie wymogów w zakresie konieczności poddawania termicznemu przekształcaniu odpadów, które nie nadają się do dalszego przetworzenia, obowiązujących od początku 2016 r.

Wnioski płynące z przeprowadzonej analizy SWOT posłużyły do zdefiniowania **czwartego celu strategicznego, którego realizacja prowadzi do wzrostu efektywności energetycznej i wdrożenia strategii niskoemisyjnej oraz efektywniejszego zagospodarowania wód opadowych.**

Mając na względzie powyższe oraz komplementarność mechanizmu ZIT z innymi interwencjami podejmowanymi w ramach RPO WP, jak również zasadność i

efektywność podejmowania zintegrowanych działań, jako główne wyzwania, które należy podjąć, aby zrealizować wizję OM zdefiniowano:

- Systematyczne ograniczanie emisji zanieczyszczeń powietrza do 2020 r.
- Zwiększenie gęstości sieci ciepłowniczych i wykorzystanie potencjału wytwórczego mocy cieplnej produkowanej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji oraz ograniczenie nieefektywnych i emitujących duże ilości zanieczyszczeń systemów ogrzewania.
- Realizacja inwestycji kompleksowej modernizacji energetycznej budynków i podniesienie efektywności energetycznej w budownictwie mieszkaniowym, użyteczności publicznej i przemysłowym.
- Ograniczenie ilości odpadów trafiających na składowisko.¹⁰²
- Budowa i modernizacja obiektów przeciwpowodziowych.
- Ograniczanie odpływu wód opadowych do odbiorników, poprzez retencję zbiornikową, kanałową, zagospodarowanie wód opadowych na terenach wewnętrznych.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że nie we wszystkich obszarach, dla których przeprowadzono diagnozę, niezbędna jest bezpośrednia interwencja. Na przykład do wykorzystania znaczącego potencjału turystycznego OM ZIT przyczyni się interwencja w dziedzinach takich jak transport, czy środowisko. Analogicznie niektóre zdiagnozowane problemy lub zagrożenia, w wybranych dziedzinach są już przedmiotem interwencji poza ZIT (zmniejszenie ilości składowanych odpadów) pomimo ich jednoznacznie wspólnego charakteru.

Na podstawie wyzwań zdefiniowanych poprzez opartą na diagnozie analizę SWOT, w ramach poszczególnych celów strategicznych zdefiniowano również spodziewane efekty prowadzonych działań, które co do zasady są liczniejsze niż efekty mierzone w postaci wskaźników rezultatu, ale umożliwiają lepsze ukierunkowanie prowadzonych interwencji.

Powyżej opisane zależności zostały przedstawione w tabeli nr 2 poniżej.

¹⁰² Konieczność realizacji tej inwestycji zdeterminowana jest przez tzw. dyrektywę odpadową, która wprowadza hierarchię postępowania z odpadami, w myśl tzw. zasady 3xR (Reduce, Reuse, Recycle). Konsekwencją dyrektywy jest konieczność poddawania z początkiem 2016 r. termicznemu przekształcaniu odpadów, które nie nadają się do dalszego przetworzenia, a ich wartość energetyczna przekracza 6 MJ/kg. ZTPO warunkuje stworzenie kompleksowego systemu gospodarki odpadami, jak i sprawnego funkcjonowania systemu ciepłowniczego.

Tabela 2. Podsumowanie logiki celów i działań dla Strategii ZIT

Problemy (zagrożenia i słabe strony SWOT)	Działanie	Zakładane efekty	OM jako obszar o wysokiej jakości życia i atrakcyjności inwestycyjnej, turystycznej i osiedleńczej Wskaźnik rezultatu strategicznego Strategii ZIT: wzrost PKB
Cel Strategiczny I: Budowa innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki			
niska produktywność lokalnych przedsiębiorstw, niesatysfakcjonujące tempo wzrostu PKB i spadająca produktywność lokalnych pracowników	Działanie 1. Przedsiębiorstwa w ramach działania realizowane będą projekty mające na celu wsparcie przedsiębiorstw poprzez wykorzystanie rozbudowanej bazy IOB	Głównym efektem interwencji będzie zwiększenie aktywności firm w zakresie prowadzenia działalności innowacyjnej, zwiększenie ich konkurencyjności i poszerzenie rynków zbytu. Skutkujące zwiększeniem atrakcyjności inwestycyjnej i osiedleńczej, co z kolei przyczyni się do zwiększenia liczby podmiotów gospodarczych w ramach OM ZIT	
niska konkurencyjność inwestycyjna OM w porównaniu do innych obszarów metropolitalnych			
nieprzygotowanie terenów inwestycyjnych na potrzeby inwestorów oraz ich ograniczona dostępność wewnętrzna			
niesatysfakcjonująca struktura eksportu oparta o dobra niskoprzetworzone przy jednoczesnym spadającym udziale eksportu high-tech			
peryferyjność lokalizacji w stosunku do głównych europejskich szlaków handlowych			

niski poziom innowacyjności gospodarki wynikający z ograniczonej aktywności przedsiębiorców w tym zakresie, zbyt niskim nakładom na B+R, niskiej efektywności ponoszonych nakładów, braku współpracy pomiędzy jednostkami naukowymi, a przedsiębiorstwami, nieadekwatnym wyposażeniu tych pierwszych w infrastrukturę badawczą		stanowiąc katalizator dla rozwoju terenów inwestycyjnych.	
Cel Strategiczny II Budowa aktywnego i otwartego społeczeństwa			
występowanie bezrobocia strukturalnego, duża liczba biernych zawodowo, wzrastający odsetek długotrwale bezrobotnych (zjawiska te dotyczą w szczególności grup 50+, kobiet, osób z niepełnosprawnościami, osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym)	Działanie 1. Zatrudnienie realizowane w ramach działania projekty mają na celu zmniejszyć liczbę osób pozostających bez pracy poprzez aktywizację osób obecnie pozostających bez zatrudnienia, jak i zapewnienie trwałości tego zatrudnienia poprzez	Głównym efektem interwencji będzie zwiększenie zatrudnienia poprzez poprawę jakości i zwiększenie dostępności usług rynku pracy usług rynku pracy i z wykorzystaniem aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu. Realizowane	
dysproporcje w stopie bezrobocia wraz z oddalaniem się od rdzenia OM			
ograniczona dostępność przestrzenna niektórych obszarów poza rdzeniem OM przekładająca się na dostępność do rynku pracy, miejsc podnoszenia			

kwalifikacji zawodowych, edukacji o wysokiej jakości, placówek wychowawczo-opiekuńczych, czy możliwości rozwoju gospodarczego	poprawę stanu zdrowia pracujących	będą przedsięwzięcia umożliwiające zdobywanie nowych umiejętności oraz podnoszenie lub zmianę kwalifikacji zawodowych (wyrównanie deficytów wynikających z niedociągnięć systemu edukacyjnego). Zwiększy się też zatrudnialność osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubóstwem	
niedostosowanie systemu edukacji do potrzeb pracodawców, brak współpracy pomiędzy placówkami dydaktycznymi, a przedsiębiorcami, mała atrakcyjność szkolnictwa (zarówno na poziomie wyższym, jak i na poziomie zawodowym)			
niedostateczna świadomość mieszkańców w zakresie zdrowego stylu życia i profilaktyki			
wysoki odsetek rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	Działanie 2. Integracja realizowane w ramach działania projekty mają na celu podnoszenie poziomu aktywności społecznej i zawodowej poprzez ukierunkowanie wsparcia na aktywizację	poprzez realizację kompleksowych przedsięwzięć partnerskich (również zorientowanych na obszary zdegradowane) poprawiających jakość i dostępność usług społecznych ich	
wysoki poziom przestępczości i niski poziom wykrywalności przestępstw			

niesatysfakcjonująca jakość oraz dostępność usług społecznych oraz brak skoordynowania pomiędzy dostawcami tych usług	społeczno-zawodową osób i rodzin dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, usługi społeczne i tworzenie miejsc pracy w podmiotach ekonomii społecznej	zorientowanie na zdiagnozowane potrzeby ostatecznych beneficjentów. Korzystnie na zatrudnienie wpłynie również interwencja w obszarze zdrowia zmniejszająca absencje pracownicze i wcześniejsze odchodzenie z rynku pracy ze względów zdrowotnych poprzez działania zmierzające do zwiększenia świadomości zdrowotnej oraz zwiększenie dostępności usług zdrowotnych, w szczególności dla osób starszych. Wszystko to wpłynie na zwiększenie	
niedofinansowanie podmiotów ekonomii społecznej, brak wypracowanych narzędzi współpracy pomiędzy tymi podmiotami, a JST			
niekorzystne tendencje w zakresie epidemiologii chorób cywilizacyjnych i umieralności na nie	Działanie 3. Zdrowie w ramach działania realizowane będą projekty zmierzające do stworzenia warunków dostarczania usług zdrowotnych adekwatnie do zdiagnozowanych potrzeb i konsekwentne wyrównywanie różnic w dostępie do		
niekorzystne tendencje demograficzne			
niezadawalająca dostępność specjalistycznych świadczeń zdrowotnych (w tym ambulatoryjnych)			
nieadekwatna do sytuacji demograficznej i potrzeb infrastruktura w zakresie geriatрії			

niedostateczna dostępność wykwalifikowanego personelu medycznego	specjalistycznych świadczeń zdrowotnych na terenie OM ZIT, zwłaszcza w ramach zdefiniowanych deficytów infrastruktury i sprzętu medycznego, jak również dostosowanie systemu ochrony zdrowia i opieki społecznej do procesu starzenia się społeczeństwa, w tym rozwój specjalistycznych kadr medycznych.	jakości życia mieszkańców oraz atrakcyjności inwestycyjnej i osiedleńczej OM ZIT.	
występowanie licznych obszarów zdegradowanych			
wysoki odsetek rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej			
wysoki poziom przestępczości i niski poziom wykrywalności przestępstw			

Działanie 4. Konwersja

realizowane w ramach
działania projekty będą
miały na celu nadawanie i

niekorzystne tendencje w zakresie osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym	zdegradowanym obszarom w miastach, wyznaczonym w oparciu o kryteria przestrzenne, ekonomiczne i społeczne uwzględniające stopień nasilenia problemów społecznych, związanych w szczególności z izolacją materialną i społeczną mieszkańców.		
Cel Strategiczny III Kreowanie zintegrowanej przestrzeni			
suburbanizacja	Działanie 1. Mobilność realizowane w ramach działania przedsięwzięcia będą miały na celu zwiększenie dostępności OM ZIT oraz lepszą integrację jego poszczególnych	Efektem interwencji będzie poprawa dostępności OM ZIT oraz zwiększenie wykorzystania proekologicznych środków transportu co przyczyni się do zwiększenia mobilności	
przeciążenie sieci drogowej			
zbyt częste używanie prywatnych środków transportu, zbyt niski odsetek osób korzystających z połączeń kolejowych			

brak integracji transportu publicznego z transportem indywidualnym w tym transportem rowerowym	obszarów poprzez zwiększenie wykorzystania zbiorowych środków transportu.	mieszkańców i turystów dzięki czemu zmniejszy się odległość tych pierwszych do rynku pracy (zwiększona atrakcyjność osiedleńcza i inwestycyjna), a w przypadku tych drugich do atrakcji turystycznych zlokalizowanych poza rdzeniem OM. Jednocześnie poprawie ulegnie stan środowiska naturalnego, co przyczyni się do polepszenia jakości życia mieszkańców i zwiększy atrakcyjność turystyczną i osiedleńczą regionu.	
brak integracji pomiędzy różnymi przewoźnikami transportu publicznego: brak integracji taryfowo-biletowej i rozkładów jazdy			
nieadekwatny stan niektórych elementów już istniejącej infrastruktury w tym zwłaszcza przystankowej oraz części taboru			
Sezonowość popytu turystycznego mająca negatywny wpływ na zatrudnienie, gospodarkę, obciążenie tras komunikacyjnych, a co za tym idzie ilość emitowanych do atmosfery zanieczyszczeń			

Cel Strategiczny IV Wzrost efektywności energetycznej i wdrożenie strategii niskoemisyjnej oraz efektywniejsze zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych		
ujemny bilans produkcji energii elektrycznej	Działanie 1. Energetyka w ramach zadania realizowane będą kompleksowe projekty obejmujące głęboką modernizację energetyczną budynków z uwzględnieniem potrzeby monitorowania i zarządzania energią wraz z możliwością wykorzystania instalacji OZE, wymiany źródeł ciepła (w tym indywidualnych) i zastosowania indywidualnych liczników zużycia energii.	Efektem interwencji będzie poprawa jakości środowiska naturalnego oraz bezpieczeństwa wodnego, które przełożą się na podwyższoną jakość życia i zwiększenie ogólnej atrakcyjności OM ZIT.
ryzyko wystąpienia przerw w zasilaniu		
niedotrzymywane standardy czystości powietrza w tym pod względem zanieczyszczenia pyłem PM10, PM2,5 oraz(benzo(α)pirenem za sprawą rozproszonych źródeł ogrzewania w zabudowie jednorodzinnej, niedostatecznej ilości inwestycji termomodernizacyjnych oraz kongestii na drogach		
nieadekwatny stan infrastruktury ciepłowniczej, mała gęstość sieci przy jednoczesnej jej słabej jakości powodującej znaczące straty przesyłowe		
zbyt wysoka energochłonność budynków na obszarze OMG-G-S wymuszająca kompleksową modernizację energetyczną obiektów nieograniczającą się jedynie do termomodernizacji		

antropopresja	Działanie 2. Środowisko projekty w ramach tego działania koncentrować się będą na poprawie gospodarki wodami opadowymi i roztopowymi, poprawie stanu kanalizacji oraz zarządzaniu odpadami.		
Suburbanizacja			
wzrost negatywnych skutków zmian klimatu w sferze społecznej, gospodarczej i środowiskowej			
wysokie zagrożenie powodziowe			
wysokie zagrożenie podtopieniami za sprawą nieadekwatnych do potrzeb systemów odbioru oraz zagospodarowania wód opadowych i roztopowych			
brak podyktowanej kryteriami ekonomicznymi strategii rozwoju zbiorczych systemów kanalizacji sanitarnej wraz ze wskazaniem obszarów, na których powinno się stosować systemy indywidualne			
niedostosowanie gospodarki odpadami do wymogów prawa poprzez: zbyt dużą ilość składowanych odpadów			

Źródło: Opracowanie własne

6. Cele strategiczne interwencji w obszarze ZIT

6.1. Misja Strategii ZIT oraz wizja OM

Misją Strategii ZIT jest urzeczywistnienie wizji OM.

Wizja ta ujmuje **OM jako obszar o wysokiej jakości życia i atrakcyjności inwestycyjnej, turystycznej i osiedleńczej.**

Na skutek podjętych interwencji OM ZIT stanie się wiodącym ośrodkiem gospodarczym na tle pozostałych obszarów metropolitalnych. Zwiększy się liczba przedsiębiorstw, a istniejące przedsiębiorstwa poprzez wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań, zwiększą swoją produktywność oraz atrakcyjność oferowanych produktów dla zagranicznych kontrahentów, tym samym wpływając na wzrost wielkości eksportu. Dalszemu rozwojowi lokalnej gospodarki sprzyjać będą innowacyjne usługi świadczone na rzecz przedsiębiorców przez IOB, które będą efektywnie współpracować w zakresie kształtowania swojej oferty, zapewniając jej maksymalną zgodność z potrzebami przedsiębiorców. Dodatkowo rozwojowi gospodarki i zwiększaniu stopnia jej innowacyjności sprzyjać będą wypracowane mechanizmy współpracy pomiędzy sektorem nauki wyposażonym w adekwatną aparaturę naukowo-badawczą, a prywatną przedsiębiorczością. Na poziom konkurencyjności przedsiębiorców z obszaru OM ZIT wpływać będzie również obecność na rynku pracy wykwalifikowanych pracowników, którzy stanowiąc będą czynnik, rzutujący na atrakcyjność obszaru z perspektywy inwestorów zagranicznych, którzy coraz chętniej lokować będą tu kapitał i otwierać filie na skutek interwencji podjętych nie tylko w sektorze przedsiębiorstw i zasobów ludzkich, ale również ze względu na lepszą integrację komunikacyjną obszaru oraz atrakcyjność środowiskową. Rozwój gospodarczy, jak również zwiększenie mobilności mieszkańców poprzez zrealizowane inwestycje w transport publiczny przyczynią się do zmniejszenia liczby osób bezrobotnych oraz osób pozostających bez pracy. Promocja zdrowego stylu życia oraz zwiększenie dostępności do świadczeń zdrowotnych przyczynią się z kolei do zmniejszenia absencji w pracy, a tym samym większej stabilności zatrudnienia. Zmniejszy się również odsetek osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubóstwem, które podejmą aktywność zawodową lub będą uczestnikami programów zmierzających do ich reintegracji ze społeczeństwem.

Działania te będą skuteczniejsze poprzez kompleksowe interwencje opierające się na współpracy pomiędzy sektorem pozarządowym, a administracją publiczną. OM ZIT stanie się obszarem, na którym ograniczany będzie negatywny wpływ produkcji energii na środowisko. Działania z zakresu głębokiej termomodernizacji przyczynią się m.in. do ograniczenia zużycia energii cieplnej i elektrycznej, co pozwoli na zmniejszenie energochłonności OM ZIT. Z drugiej strony mniejsze zużycie energii będzie oznaczało mniejsze zanieczyszczenie powietrza z emitorów punktowych, a inwestycje w zintegrowany system transportowy sprawią, że spadnie natężenie zanieczyszczeń ze źródeł liniowych.

Wyższa jakość życia, lepsze uwarunkowania środowiskowe oraz łatwość przemieszczania się wewnątrz OM ZIT, pozwolą w efekcie na efektywniejsze wykorzystanie jego potencjału turystycznego.

Tym samym OM ZIT co roku odwiedzać będzie więcej turystów, którzy poruszać się będą po całym jego obszarze, bez konieczności ograniczania się do pojedynczych atrakcji turystycznych. Wzrośnie też turystyka wewnętrzna, a więc mieszkańcy obszaru częściej będą się po nim przemieszczali w celach rekreacyjnych, co z kolei pozwoli zniwelować negatywny wpływ sezonowości na peryferyjne lokalizacje OM ZIT.

6.2. Układ celów strategicznych i działań Strategii ZIT

Urzeczywistnienie wizji OM ZIT nastąpi poprzez realizację 4 celów strategicznych, których uzasadnienie wskazano pod analizą SWOT:

- I. Rozwój konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki;
- II. Budowa aktywnego i otwartego społeczeństwa;
- III. Kreowanie zintegrowanej przestrzeni;
- IV. Wzrost efektywności energetycznej oraz wdrożenie strategii niskoemisyjnej.

Tabela 3. Wskaźnik rezultatu strategicznego Strategii ZIT

Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
PKB w cenach bieżących	mln zł	63 371	2013	89 390	GUS	Raz na rok

Źródło: Opracowanie własne.

Układ celów strategicznych oraz działań i przedsięwzięć, które przyczynią się do ich realizacji przedstawiono w tabeli nr 4.

Tabela 4. Układ celów strategicznych Strategii ZIT

Cel strategiczny I - Rozwój konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki		
1.2.	Działanie 1 – Przedsiębiorstwa	
	1.1.1.	Przedsięwzięcie 1 - TriPOLIS - Zintegrowany program współpracy inkubatorów przedsiębiorczości i parków naukowo-technologicznych w OMG-G-S
Cel strategiczny II - Budowa aktywnego i otwartego społeczeństwa		
2.1.	Działanie 1 – Zatrudnienie	
	2.1.1.	Przedsięwzięcie 1 - Innowacyjny system wsparcia zatrudnienia w OMG-G-S
	2.1.2	Przedsięwzięcie 2 – Przedsięwzięcie z zakresu aktywnego i zdrowego starzenia się
2.2.	Działanie 2 – Integracja	
	2.2.1.	Przedsięwzięcie 1 - Metropolitalny System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej
2.3.	Działanie 3 – Zdrowie	

	2.3.1.	Przedsięwzięcie 1 - Centrum Geriatrii
2.4.	Działanie 4 – Konwersja	
	2.4.1.	Przedsięwzięcia indywidualne miast położonych w OM ZIT
Cel strategiczny III - Kreowanie zintegrowanej przestrzeni		
3.1	Działanie 1 – Mobilność	
	3.1.1.	Przedsięwzięcie 1 - Węzły integracyjne OMG-G-S wraz z trasami dojazdowymi
	3.1.2.	Przedsięwzięcie 2 - Wdrożenie systemu biletu elektronicznego jako narzędzia integracji taryfowo-biletowej transportu publicznego na OM ZIT, umożliwiającego wprowadzenie wspólnego biletu ¹⁰³
	3.1.3.	Przedsięwzięcie 3 – Budowa zintegrowanego systemu monitorowania bezpieczeństwa oraz zarządzania informacją na linii kolejowej 250 wraz z modernizacją Budynku Dworca Podmiejskiego w Gdyni Głównej oraz peronów na linii kolejowej nr 250
	3.1.4.	Przedsięwzięcia komplementarne – projekty, dla których potwierdzona została możliwość finansowania z POIiŚ 2014-2020: • Rozwój komunikacji publicznej i intermodalnej OM ZIT;
		Przedsięwzięcia komplementarne, wybrane do dofinansowania oraz przedsięwzięcia komplementarne których realizacja jest uzależniona od wyników konkursów i/lub wyłonione w wyniku konkursów:

¹⁰³ Przedsięwzięcie wycofane z Wykazu projektów zidentyfikowanych przez IZ RPO WP w ramach trybu pozakonkursowego do dofinansowania w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego WP 2014-2020 - mechanizm ZIT, w związku z realizacją w ramach projektu komplementarnego współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 pn. „Zwiększenie dostępności regionalnego transportu kolejowego w województwie pomorskim poprzez jego integrację z transportem lokalnym - budowa elektronicznej platformy zintegrowanych usług mobilności”.

		• Zakup 10 nowych elektrycznych zespołów trakcyjnych do obsługi przewozów aglomeracyjnych oraz unowocześnienie zaplecza utrzymania taboru, • Rozbudowa systemu kolei aglomeracyjnej OM ZIT w kierunku Wejherowa, • Zakup 34 szt. taboru do obsługi przewozów aglomeracyjnych i regionalnych, • Pomorska Kolej Metropolitalna Etap I – rewitalizacja „Kolei Kokoszkowskiej” Faza III – elektryfikacja linii kolejowych nr 248 i 253 wraz z budową przystanku Gdańsk Firoga, • Zwiększenie dostępności regionalnego transportu kolejowego w województwie pomorskim poprzez jego integrację z transportem lokalnym - budowa elektronicznej platformy zintegrowanych usług mobilności
Cel strategiczny IV - Wzrost efektywności energetycznej i wdrożenie strategii niskoemisyjnej oraz efektywniejsze zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych		
4.1.	Działanie 1 - Energetyka	
	4.1.1.	Przedsięwzięcie 1 - Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek, w szczególności użyteczności publicznej OMG-G-S
	4.1.2.	Przedsięwzięcie 2 - Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków w OMG-G-S
	4.1.3.	Przedsięwzięcia komplementarne– projekty dla których potwierdzona została możliwość finansowania z POIiŚ 2014-2020: • Kompleksowa modernizacja energetyczna spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych OMG-G-S; • Kompleksowa modernizacja i rozbudowa miejskiej sieci ciepłowniczej wspierające podniesienie bezpieczeństwa

		energetycznego i realizację planu gospodarki niskoemisyjnej dla OM ZIT; • Kompleksowa rozbudowa miejskiej sieci ciepłowniczej wspierająca wykorzystanie energii cieplnej wytworzonej w warunkach wysokosprawnej, efektywnej kogeneracji oraz energii odpadowej dla OM ZIT.
4.2.	Działanie 2 – Środowisko	
	4.2.1.	Przedsięwzięcia komplementarne – projekty, których realizacja jest uzależniona od wyników konkursów: Gospodarowanie wodami opadowymi w zlewniach cieków i kanałów uchodzących do Zatoki Gdańskiej w ramach kontynuacji programu Ochrony wód Zatoki Gdańskiej.

Źródło: Opracowanie własne.

Wskazane cele strategiczne dla OM ZIT definiują kierunki, w których podejmowane będą działania o charakterze ponadlokalnym. Oznacza to, że proponowane do realizacji w ramach formuły ZIT projekty, muszą być nastawione na silną, kierunkową interwencję, w co najmniej jednym z celów strategicznych.

6.3. Wzajemne relacje w zakresie priorytetów i działań pomiędzy Strategią ZIT a RPO WP

Instrument ZIT jako narzędzie finansowane ze środków polityki spójności, musi zachować spójność z konstrukcją i systemem sprawozdawczości innych narzędzi tej polityki. W związku z tym, w procesie tworzenia Strategii ZIT zachowano analogiczną, jak w przypadku RPO WP logikę interwencji, utrzymując spójność zarówno Celów Tematycznych, Priorytetów Inwestycyjnych, jak i wybranych wskaźników produktu i rezultatu. Poniżej zaprezentowano wkład przewidywanych efektów realizacji Strategii ZIT w efekty RPO WP.

Tabela 5. Powiązanie wskaźników RPO WP i Strategii ZIT

Wskaźniki produktu i rezultatu								
RPO WP					Strategia ZIT			
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość pośrednia RPO WP (2018r.)	Szacowana wartość docelowa RPO WP (2023r.)	Wartość pośrednia ZIT (2018 r.)	Szacowana wartość docelowa ZIT (2023r.)	% realizacji wartości pośredniej z RPO WP	% realizacji wartości docelowej z RPO WP
OP 2 Przedsiębiorstwa					I Rozwój konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki			
Działanie 2.4.2. Wsparcie Instytucji Otoczenia Biznesu					Działanie 1. Przedsiębiorstwa			
1.	Liczba zaawansowanych usług (nowych lub ulepszonych) świadczonych przez IOB	szt.			-	10	-	50%
OP 5 Zatrudnienie					CS II Budowa aktywnego i otwartego społeczeństwa			
Poddziałanie 5.1.1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych – mechanizm ZIT					Działanie 1. Zatrudnienie			

2.	Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w Programie (RW)	os.	3 567	M/K/O 3 536/ 6 704/10 240	3 567	M/K/O 3 536/ 6 704/10 240	100%	100%
3.	Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w Programie	os.	-	M/K/O 1 230/2 275/ 3 505	-	M/K/O 1 230/2 275/ 3 505	-	100%
4.	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie	os.	-	M/K/O 308/461/769	-	M/K/O 308/461/769	-	100%
5.	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w Programie	os.	-	M/K/O 677/799/ 1 476	-	M/K/O 677/799/ 1 476	-	100%
6.	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w Programie	os.	-	M/K/O 1 322/1 599/ 2 921	-	M/K/O 1 322/1 599/ 2 921	-	100%

7.	Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w Programie	os.	-	M/K/O 1 804/1 189/ 2 993	-	M/K/O 1 804/1 189/ 2 993	-	100%
8.	Liczba osób pracujących po opuszczeniu Programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) - <i>Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w Programie</i>	os.	-	M/K/O 66%/61%/ 63%	-	M/K/O 66%/61%/ 63%	-	100%
9.	Liczba osób pracujących po opuszczeniu Programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) - <i>Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w Programie</i>	os.	-	M/K/O 60%/55%/ 57%	-	M/K/O 60%/55%/ 57%	-	100%
10.	Liczba osób pracujących po opuszczeniu Programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) - <i>Liczba osób z</i>	os.	-	M/K/O 55%/45%/ 49%	-	M/K/O 55%/45%/ 49%	-	100%

	<i>niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie</i>							
11.	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu Programu - <i>Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w Programie</i>	os.	-	M/K/O 33%/40%/ 38%	-	M/K/O 33%/40%/ 38%	-	100%
12.	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu Programu - <i>Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w Programie</i>	os.	-	M/K/O 33%/40%/ 38%	-	M/K/O 33%/40%/ 38%	-	100%
13.	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu Programu - <i>Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie</i>	os.	-	M/K/O 33%/40%/ 37%	-	M/K/O 33%/40%/ 37%	-	100%

14.	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej	szt.	-	2 993	-	2 993	-	100%
Poddziałanie 5.2.1. Aktywizacja zawodowa – mechanizm ZIT					Działanie 1. Zatrudnienie			
15.	Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w Programie (RW)	os.	1 044	M/K/O 1 035/1 962/ 2 997	1 044	M/K/O 900/1 707/2 607	100%	100%
16.	Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w Programie	os.	-	M/K/O 360/666/ 1 026	-	M/K/O 360/666/ 1 026	-	100%
17.	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w Programie	os.	-	M/K/O 65/79/144	-	M/K/O 65/79/144	-	100%
18.	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie	os.	-	M/K/O 90/135/225	-	M/K/O 90/135/225	-	100%

19.	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w Programie	os.	-	M/K/O 198/234/432	-	M/K/O 198/234/432	-	100%
20.	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w Programie	os.	-	M/K/O 387/468/855	-	M/K/O 387/468/855	-	100%
21.	Liczba osób pracujących znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy objętych wsparciem w programie	os.	-	M/K/O 143/247/390	-	M/K/O 143/247/390	-	100%
22.	Liczba osób pracujących po opuszczeniu Programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) - <i>Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w Programie</i>	os.	-	M/K/O 66%/61%/ 63%	-	M/K/O 66%/61%/ 63%	-	100%
23.	Liczba osób pracujących po opuszczeniu Programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) - <i>Liczba osób długotrwale</i>	os.	-	M/K/O 60%/55%/ 57%	-	M/K/O 60%/55%/ 57%	-	100%

	<i>bezrobotnych objętych wsparciem w Programie</i>							
24.	Liczba osób pracujących po opuszczeniu Programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) - <i>Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w Programie</i>	os.	-	M/K/O 55%/45%/ 50%	-	M/K/O 55%/45%/ 50%	-	100%
25.	Liczba osób pracujących po opuszczeniu Programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) - <i>Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie</i>	os.	-	M/K/O 55%/45%/ 49%	-	M/K/O 55%/45%/ 49%	-	100%
26.	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu Programu - <i>Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w Programie</i>	os.	-	M/K/O 33%/40%/ 38%	-	M/K/O 33%/40%/ 38%	-	100%

27.	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu Programu - <i>Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w Programie</i>	os.	-	M/K/O 33%/40%/ 38%	-	M/K/O 33%/40%/ 38%	-	100%
28.	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu Programu - <i>Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w Programie</i>	os.	-	M/K/O 33%/40%/ 35%	-	M/K/O 33%/40%/ 35%	-	100%
29.	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu Programu - <i>Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie</i>	os.	-	M/K/O 33%/40%/ 37%	-	M/K/O 33%/40%/ 37%	-	100%
Poddziałanie 5.4.1. Zdrowie na rynku pracy – mechanizm ZIT					Działanie 1. Zatrudnienie			
30.	Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS	os.	-	4850	-	4850	-	100%

31.	Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne	os.	30%	40%	30%	40%	-	100%
32.	Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	os.	40%	45%	40%-	45%	-	100%
OP 6 Integracja					Działanie 2. Integracja Działanie 4. Konwersja			
Poddziałanie 6.1.1. Aktywizacja społeczno-zawodowa – mechanizm ZIT								
33.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w Programie (RW)	os.	1 350	4 500	1 350	4 500	100%	100%
34.	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie	os.	-	660	-	660	-	100%
35.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących	os.	-	36%	-	36%	-	100%

	po opuszczeniu Programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)							
36.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu Programu	os.	-	40%	-	40%	-	100%
37.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu Programu	os.	-	18%	-	18%	-	100%
Poddziałanie 6.2.1. Rozwój usług społecznych – mechanizm ZIT					Działanie 2. Integracja Działanie 4. Konwersja			
38.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w Programie	os.	-	1 080	-	1 080	-	100%

39.	Liczba wspartych w Programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	szt.	-	96	-	96	-	100%
40.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu Programu	os.	-	20%	-	20%	-	100%
Poddziałanie 6.3.1. Podmioty ekonomii społecznej – mechanizm ZIT					Działanie 2. Integracja Działanie 4. Konwersja			
41.	Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	szt.	-	115	-	115	-	100%
42.		os.	-	448	-	448	-	100%

	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w Programie (RW)							
43.	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	szt.	-	160	-	160	-	100%
44.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu Programu (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek)	os.	-	32%	-	32%	-	100%
OP 7 Zdrowie					Działanie 3. Zdrowie			
Działanie 7.1. Zasoby ochrony zdrowia								
45.	Liczba wspartych podmiotów leczniczych (RW)	szt.	0	40	0	4	-	10%

46.	Liczba nowo zakupionego wysokospecjalistycznego sprzętu medycznego ¹⁰⁴	szt.	-	7	-	1	-	14
47.	Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi (CI 36)	os.		1 800 000	-	290 000	-	16%
OP 8 Konwersja					Działanie 4. Konwersja			
Działanie 8.1. Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne								
48.	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (RW)	ha	0	2 000	0	600	-	30 %
49.	Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich (CI 37)	os.	-	1 013 518	-	1 013 518	-	100%
OP 9 Mobilność					CS III Kreowanie zintegrowanej przestrzeni			

¹⁰⁴Przez wysokospecjalistyczny sprzęt medyczny rozumie się tomograf komputerowy i rezonans magnetyczny.

Działanie 9.1. Transport miejski					Działanie 1. Mobilność			
50.	Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych	szt.	-	30	-	20	-	70%
51.	Liczba wybudowanych obiektów „parkuj i jedź”	szt.	-	40	-	7	-	20%
52.	Przewozy pasażerów komunikacją miejską w ciągu roku (przyrost)	mln os.	-	1	-	0,59	-	59%
Działanie 9.2. Regionalna infrastruktura kolejowa					Działanie 1. Mobilność			
53.	Liczba wspartych dworców/przystanków kolejowych	szt.	-	30	-	7	-	23%
54.	Liczba pasażerów przewiezionych w ramach kolejowych wojewódzkich przewozów pasażerskich w ciągu roku (przyrost)	mln os.	-		-	0,6	-	15%

OP 10 Energia					CS IV Wzrost efektywności energetycznej i wdrożenie strategii niskoemisyjnej oraz efektywniejsze zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych			
Działanie 10.1. Efektywność energetyczna					Działanie 1. Energetyka			
55.	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków (RW)	szt.	50	600 ¹⁰⁵	48	207 ¹⁰⁶	96%	34,5%
56.	Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii (CI 31)	szt.	-	1800 ¹⁰⁷	-	700 ¹⁰⁸	-	38,8%
57.	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI 32)	kWh/ rok	-	133 900 000	-	35 000 000	-	26,1%

¹⁰⁵ Łączna wartość dla wskaźnika dla poddziałań 10.1., 10.2 oraz 10.5

¹⁰⁶ Wartość obejmuje liczbę zmodernizowanych energetycznie budynków wspartych przez IF w ramach w RPO WP

¹⁰⁷ Łączna wartość dla wskaźnika dla poddziałań 10.1., 10.2 oraz 10.5

¹⁰⁸ Wartość obejmuje liczbę zmodernizowanych energetycznie budynków wspartych przez IF w ramach w RPO WP

58.	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI 34)	tony równoważnika CO ₂	-	45 000 ¹⁰⁹	-	14 000 ¹¹⁰	-	31%
-----	---	-----------------------------------	---	-----------------------	---	-----------------------	---	-----

Źródło: Opracowanie własne

¹⁰⁹ Łączna wartość dla wskaźnika dla poddziałań 10.1., 10.2 oraz 10.5

¹¹⁰ Wartość obejmuje efekty realizacji projektów wspartych przez IF w ramach w RPO WP

6.4. Cel strategiczny I: Rozwój konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki

Produktywność przedsiębiorstw na terenie OM ZIT jest relatywnie niska, w stosunku do konkurencyjnych OM, zaś gospodarkę OM ZIT cechuje niski poziom innowacyjności na tle ośrodków europejskich. Stan ten utrzymuje się pomimo znaczącego potencjału naukowego OM ZIT oraz znaczącego zaplecza infrastrukturalnego IOB. Niski poziom innowacyjności skutkuje m.in. niezadowalającą aktywnością eksportową przedsiębiorstw, która jest skoncentrowana głównie na dobrach niskoprzetworzonych oraz niewykorzystaniem potencjału inwestycyjnego OM ZIT. Jedną z przyczyn tej sytuacji jest słaba współpraca między istniejącymi IOB oraz ich zbyt mały wpływ na procesy innowacyjne i rozwojowe przedsiębiorstw. Oferta tych instytucji nie jest wystarczająco specjalistyczna, upowszechniona i adekwatna do potrzeb przedsiębiorców. To stanowi barierę dla dynamicznego rozwoju gospodarki na obszarze OM ZIT oraz osłabia jego konkurencyjność. Konieczne jest podjęcie działań koordynacyjnych, które pozwoliłyby na stworzenie całościowej zintegrowanej oferty dla przedsiębiorstw oraz podniesienie poziomu gotowości do świadczenia specjalistycznych usług na rzecz przedsiębiorstw w odpowiedzi na zgłaszany przez nie popyt.

W oparciu o zdefiniowane w drodze analizy SWOT wyzwania, określono w tym obszarze następujące oczekiwane efekty interwencji w ramach Celu strategicznego I:

- wzrost liczby przedsiębiorstw korzystających z usług specjalistycznych świadczonych przez IOB skutkujący zwiększeniem konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw oraz wzrostem ich potencjału w zakresie rozszerzania rynków zbytu na swoje produkty i usługi.

6.4.1. Działanie 1 - Przedsiębiorstwa

Zakres interwencji obejmie wsparcie profesjonalizacji działalności IOB poprzez budowę ich gotowości do świadczenia nowych i precyzyjnie sprofilowanych usług (m.in. w zakresie technologii, prawa, finansów) w odpowiedzi na popyt zgłaszany przez przedsiębiorców. Interwencja będzie wynikać ze strategii biznesowej IOB

ukierunkowanej na: 1) wzrost zdolności działania w warunkach rynkowych (właściwa identyfikacja potrzeb); 2) samofinansowanie się; 3) jasno zdefiniowane cele i oczekiwane rezultaty działań podejmowanych na rzecz MŚP.

Wsparcie ukierunkowane będzie m.in. na zwiększenie zdolności do zarządzania posiadaną infrastrukturą, podniesienie kompetencji kadr, w tym na efektywne definiowanie potrzeb oraz adresowanie i świadczenie usług na rzecz przedsiębiorstw, także dzięki sieciowej współpracy IOB.

IOB będą zobowiązane do monitorowania efektywności podejmowanych działań.

Ukierunkowanie terytorialne

Realizacja przedsięwzięcia obejmie cały OM-G-G-S poprzez umożliwienie dostępu do nowych i wyższej jakości usług IOB wszystkim przedsiębiorcom z całego obszaru.

Grupy docelowe

Przedsiębiorcy korzystający z usług IOB, IOB (w tym administracja samorządowa) świadczące usługi z wykorzystaniem TIK¹¹¹, podmioty zarządzające infrastrukturą otoczenia biznesu, korzystające z usług doradczych i szkoleniowych.

Indykatywny katalog beneficjentów

Przedsiębiorcy, IOB, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne oraz związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego.

W ramach działania przewiduje się wsparcie przedsięwzięć ze środków ZIT w ramach RPO WP: PI 3a Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości.

W zakresie działania preferowane będą projekty:

- zapewniające kompleksową/zintegrowaną ofertę usług,

¹¹¹TIK (ang. ICT) Technologie Informacyjno-Komunikacyjne – pojęcie obejmujące szeroki zakres wszystkich technologii umożliwiających przetwarzanie i przesyłanie informacji.

- partnerskie, w tym wzmacniające współpracę sieciową,
- wpisujące się w realizację celów Porozumień na rzecz inteligentnych specjalizacji regionu,
- związane z upowszechnianiem technologii i usług cyfrowych.

Wskaźniki produktu i rezultatu

Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
Liczba zaawansowanych usług (nowych lub ulepszonych) świadczonych przez IOB	szt.	0	10	Beneficjenci /IZ/IP	Raz do roku

Mając na względzie efekty, które powinna mieć interwencja podjęta w ramach niniejszego Działania i zdiagnozowane wyzwania OM ZIT wyłonił przedsięwzięcie, które w największym stopniu przyczyni się do realizacji przedmiotowego celu strategicznego. Przedsięwzięcie TriPOLIS nakierowane jest w całości na zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw poprzez profesjonalizację i zintegrowanie działalności IOB, które budując swoje kompetencje i określając specjalizacje (z uwzględnieniem inteligentnych specjalizacji) przygotowują się do efektywnego funkcjonowania w modelu popytowym. W odpowiedzi na popyt zgłaszany przez przedsiębiorców, IOB wprowadzą do swojej oferty nowe, precyzyjnie sprofilowane, wysokiej jakości usługi specjalistyczne (m. in. w zakresie technologii, prawa, finansów). Przedsięwzięcie TriPOLIS, dzięki sieciowej współpracy IOB i podjęciu działań związanych ze zwiększeniem zdolności do zarządzania posiadaną infrastrukturą IOB, podniesieniem kompetencji kadr oraz efektywniejszym definiowaniem potrzeb i adresowaniem usług na rzecz przedsiębiorstw, przełoży się na lepsze wsparcie firm zgodnie z ich faktycznym zapotrzebowaniem i wzrost ich konkurencyjności. Przedsięwzięcie TriPOLIS będzie spełniać warunki wskazane w Umowie Partnerstwa w zakresie wsparcia IOB ze środków CT 3.

**PRZEDSIĘWZIĘCIE 1 - TRIPOLIS – ZINTEGROWANY PROGRAM WSPÓŁPRACY
INKUBATORÓW PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I PARKÓW
NAUKOWO-TECHNOLOGICZNYCH W OMG-G-S***

Tytuł przedsięwzięcia	TriPOLIS - Zintegrowany program współpracy inkubatorów przedsiębiorczości i parków naukowo-technologicznych w OMG-G-S
Lider (jeśli wskazany) oraz partnerzy	Lider: Pomorski Park Naukowo-Technologiczny Gdynia (jednostka organizacyjna Gminy Miasta Gdyni) Partnerzy: przedsiębiorcy, IOB, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne oraz związki stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego.
Rodzaj przedsięwzięcia (projekt, pakiet projektów, projekt grantowy)	Pakiet projektów
Operator projektu oraz typy beneficjentów projektu grantowego (jeśli dotyczy)	n.d.
Lokalizacja/obszar realizacji¹¹²	OMG-G-S
Źródło finansowania¹¹³	Oś Priorytetowa 2. Przedsiębiorstwa, Priorytet Inwestycyjny 3a, Działanie 2.4 Otoczenie biznesu/Poddziałanie 2.4.2 Wsparcie Instytucji Otoczenia Biznesu na terenie Obszaru Metropolitalnego – mechanizm ZIT.

¹¹² W zależności od zakresu i charakteru przedsięwzięcia: miejsce – gmina (oraz ewentualnie miejscowość), w zakresie przedsięwzięć liniowych – przebieg.

¹¹³ Właściwa Oś Priorytetowa i Priorytet Inwestycyjny RPO WP oraz właściwe Działanie/Poddziałanie SzOOP RPO WP.

Cele i efekty	Podstawowym celem przedsięwzięcia TriPOLIS jest zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw oraz ich potencjału do poszerzania rynków zbytu na swoje produkty i usługi poprzez zapewnienie lepszego dostępu przedsiębiorstw do wysokiej jakości zintegrowanej oferty usług (w szczególności specjalistycznych) oferowanych przez IOB działające w Obszarze Metropolitalnym. Cele szczegółowe: (1) Wzrost efektywności otoczenia wspierającego przedsiębiorczość i innowacje, w szczególności w zakresie monitorowania potrzeb przedsiębiorstw i budowania na tej podstawie dopasowanej oferty wsparcia, integracji działań i zapewnienia komplementarności świadczonych usług, a także zarządzania klientem i kontroli jakości poprzez wdrożenie odpowiednich narzędzi umożliwiających efektywną współpracę z uwzględnieniem zasobów poszczególnych IOB oraz ich specjalizacje. (2) Wzmocnienie kompetencji kadr parków naukowo-technologicznych i inkubatorów przedsiębiorczości w zakresie świadczenia specjalistycznych usług dopasowanych do potrzeb przedsiębiorstw. (3) Rozszerzenie oferty parków naukowo-technologicznych i inkubatorów przedsiębiorczości o nowe lub udoskonalone usługi proinnowacyjne dla przedsiębiorstw, odpowiadające na zapotrzebowanie firm innowacyjnych.
-----------------------------	---

	Głównym efektem realizacji przedsięwzięcia będzie lepsze (bardziej skuteczne i efektywne) wsparcie przedsiębiorstw dopasowane do ich potrzeb świadczone przez instytucje otoczenia biznesu w Obszarze Metropolitalnym, w ramach wspólnych zintegrowanych działań. Dzięki działaniom wdrożonym w ramach przedsięwzięcia wzrośnie też zdolność IOB do funkcjonowania w warunkach rynkowych i konkurencji w systemie popytowym. Wskaźniki obligatoryjne¹¹⁴: (1) Liczba zaawansowanych usług (nowych lub ulepszonych) świadczonych przez IOB – 10 Wskaźniki fakultatywne¹¹⁵: n.d.
Zakres przedmiotowy ¹¹⁶	Przedsięwzięcie TriPOLIS będzie obejmować cztery obszary działań, mające na celu rozwój potencjału i gotowości partnerów projektu do świadczenia specjalistycznych usług (nowych lub ulepszonych), dopasowanych do potrzeb przedsiębiorstw: (1) monitoring potrzeb przedsiębiorców w zakresie nowych usług, wraz z modelowaniem i testowaniem tych usług - w ramach obszaru wdrożony zostanie zintegrowany system

¹¹⁴ Jako wskaźniki obligatoryjne należy wskazać adekwatne wskaźniki programowe, określone w Regionalnym Programie Operacyjnym dla Województwa Pomorskiego oraz w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego.

¹¹⁵ Jako wskaźniki fakultatywne mogą być wskazane wskaźniki nie mające odzwierciedlenia w Regionalnym Programie Operacyjnym dla Województwa Pomorskiego. Wskaźniki fakultatywne określa lider przedsięwzięcia, wskazując wskaźniki, które odzwierciedlają specyfikę przedsięwzięcia i jego zakładane cele i rezultaty.

¹¹⁶ Syntetyczny opis pozwalający na identyfikację działań, które będą realizowane w ramach przedsięwzięcia oraz kosztów, które wystąpią w związku z ich realizacją.

	identyfikacji i analizy potrzeb przedsiębiorców, prowadzony w sposób ciągły i jednolity, w powiązaniu z działaniami mającymi na celu konstruowanie nowych lub ulepszonych usług, dopasowanych do identyfikowanego popytu; (2) kompetencje kadr - w ramach obszaru realizowane będą działania związane ze specjalistycznym przygotowaniem kadry partnerów do świadczenia nowych usług; (3) infrastruktura - w ramach obszaru podejmowane będą działania związane zarówno ze stworzeniem infrastruktury współpracy partnerów (platforma informatyczna), jak i uzupełnianiem wyposażenia i bazy aparaturowej niezbędnej do świadczenia nowych usług; (4) kontrola jakości usług oraz efektywności działania partnerów - w ramach obszaru realizowane będą działania związane z monitorowaniem i ewaluacją działalności partnerów projektu w zakresie realizacji oferty wsparcia przedsiębiorców. Wszystkie obszary działań są ze sobą ściśle powiązane, a ich równoległa realizacja zapewni wysoką skuteczność i efektywność interwencji. Działania przewidziane w poszczególnych obszarach wpisują się w zakres określony w RPO WP, zgodnie z którymi wsparcie ukierunkowane jest na: - zwiększenie zdolności do zarządzania posiadaną infrastrukturą IOB, - podniesienie kompetencji kadr IOB, - efektywne definiowanie potrzeb przedsiębiorców,
--	---

- współpracę sieciową IOB.

W ramach przedsięwzięcia TriPOLIS zrealizowany zostanie pakiet projektów, wynikających z założonych celów przedsięwzięcia i powiązanych z wyspecyfikowanymi wyżej obszarami działań:

- (1) Projekt przygotowywany i realizowany przez wszystkich partnerów, dot. **podnoszenia kompetencji kadr** (realizujący obszar działań 2), poprzez udział w studiach podyplomowych, stażach, specjalistycznych szkoleniach „szytych na miarę”, wizytach studyjnych, konferencjach branżowych, a także poprzez networking i wymianę pracowników.
- (2) Projekt przygotowywany i realizowany przez wszystkich partnerów, dot. **stworzenia kompleksowej platformy informatycznej** (realizujący obszary działań 1, 3 i 4), zawierającej moduły:
 - monitorowania potrzeb przedsiębiorców,
 - informacyjny o dostępnych usługach,
 - zarządzania klientem,
 - kontroli jakości usług,
 - pomiaru efektywności działania IOB,wraz z wdrożeniem systemu współpracy partnerów oraz wspólną promocją.
- (3) Projekty składane i realizowane przez poszczególnych partnerów, dot. **przygotowania do świadczenia specjalistycznych usług proinnowacyjnych** (realizujące obszary działań 1 i 3), obejmujące zarówno działania związane z projektowaniem, modelowaniem i testowaniem

	nowych (lub ulepszonych) usług, jak i zakup wyposażenia, urządzeń specjalistycznych, oprogramowania, licencji – niezbędnych do świadczenia tych usług przez IOB. Projekty dot. przygotowywania do świadczenia specjalistycznych usług proinnowacyjnych będą dotyczyć wyspecyfikowanych (na bazie analiz uwzględniających zapotrzebowanie firm, warunków i trendów rynkowych) 10 nowych usług (m. in. z zakresu design management od koncepcji do wdrożenia, specjalistycznych usług badań patentowych i poszukiwań w literaturze patentowej, usług z zakresu łączonych analizy chemicznej oraz biotechnologii na indywidualne zapotrzebowanie, audytu technologicznego, akceleracji pomysłów biznesowych, doradztwa w zakresie aktualnych trendów, usług wspierających rozwój zasobów ludzkich w firmie z wykorzystaniem narzędzi informatycznych, symulacji i gier biznesowych);
Grupa docelowa	Przedsiębiorcy korzystający z usług IOB
Komplementarność (powiązanie z innymi działaniami RPO WP lub innymi programami operacyjnymi)	RPO WP OP 1 Komercjalizacja wiedzy RPO WP Działanie 2.1 Inwestycje podstawowe RPO WP Działanie 2.2 Inwestycje profilowane RPO WP Działanie 2.3 Aktywność eksportowa PO IR Działanie 2.3 Proinnowacyjne usługi dla przedsiębiorstw

Całkowita wartość przedsięwzięcia	4 428 808
Wartość wydatków kwalifikowalnych	3 543 046
Szacowana kwota dofinansowania¹¹⁷	3 764 487
Wartość wkładu własnego	Minimalnie 15% wartości wydatków kwalifikowalnych (zgodnie z wymogami właściwych programów pomocowych)
Orientacyjna data gotowości złożenia wniosku o dofinansowanie	III kwartał 2016
% realizacji ramy wykonania w zakresie wskaźników produktu określonych jako cel pośredni RPO WP na rok 2018	nd.
% realizacji wydatków w projekcie przekazanych do IZ RPO WP celem ich rozliczenia do końca roku 2018	50%

¹¹⁷ Kwota, która wynika z oszacowania wydatków kwalifikowalnych oraz przewidywanego poziomu dofinansowania. Dla przedsięwzięć finansowanych z RPO przyjęto, że 1 Euro = 4,2405 zł

Wstępna lista projektów planowanych do realizacji w ramach przedsięwzięcia¹¹⁸	Budowa gotowości parków naukowo-technologicznych i inkubatorów w Obszarze Metropolitalnym Gdańsk-Gdynia-Sopot do świadczenia nowych lub ulepszonych specjalistycznych usług proinnowacyjnych wraz ze stworzeniem kompleksowej platformy współpracy Podnoszenie kompetencji kadr* Stworzenie kompleksowej platformy informatycznej* Przygotowanie do świadczenia specjalistycznych usług proinnowacyjnych – pakiet projektów* <i>*Wszystkie projekty w ramach przedsięwzięcia (PI 3a) będą zgodne z Umową Partnerstwa w zakresie warunków koniecznych do spełnienia, aby IOB mogły być wspierane ze środków CT 3.</i>
---	---

6.5. Cel strategiczny II: Budowa aktywnego i otwartego społeczeństwa

Przeprowadzona diagnoza wykazała, iż w bezpośrednim związku z pozostałymi celami strategicznymi, w tym przede wszystkim z celem 1 pozostaje kwestia zwiększania aktywności mieszkańców obszaru, zarówno zawodowej, jak i społecznej. Na terenie OM ZIT problemem pozostaje niska aktywność na rynku pracy wraz z coraz liczniejszą populacją osób biernych zawodowo oraz osób dotkniętych bezrobociem strukturalnym i długoterminowym. Przyczyny tych zjawisk należy upatrywać m.in. w niedostatecznej mobilności, nieadekwatności kwalifikacji do potrzeb rynku, niedostatecznym systemie wsparcia, który umożliwiałby powrót na rynek pracy. Istotne znaczenie odgrywają również szeroko rozumiane czynniki zdrowotne - nieadekwatny dostęp do specjalistycznych usług zdrowotnych w połączeniu z niekorzystnymi tendencjami epidemiologicznymi, głównie w zakresie chorób cywilizacyjnych oraz starzenia się

¹¹⁸ Ostateczne uzgodnienie liczby, zakresu i formuły realizacyjnej projektów zidentyfikowanych w ramach poszczególnych przedsięwzięć odbędzie się na etapie ich identyfikacji i wpisywania do wykazu projektów pozakonkursowych, stanowiącego Załącznik nr 8.5 do SzOOP RPO.

społeczeństwa, który prowadzi do bierności zawodowej zarówno osób dotkniętych złym stanem zdrowia, jak i opiekunów osób zależnych.

Z drugiej strony ograniczona aktywność zawodowa mieszkańców może prowadzić do negatywnych zjawisk, takich jak: wykluczenie społeczne, ubóstwo, czy powstawanie obszarów zdegradowanych, które to zjawiska powodują dalszą intensyfikację problemów z aktywnością zawodową i prowadzą do erozji postaw obywatelskich. Osoby zaliczone do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym bardzo często zanim będą mogły dołączyć do grona osób aktywnych zawodowo, wymagają kompleksowego wsparcia i stworzenia warunków niezbędnych do integracji ze społeczeństwem.

Wśród pozostałych przyczyn niekorzystnych zjawisk w obrębie aktywności zawodowej i społecznej mieszkańców, zdiagnozowano również: ograniczoną dostępność przestrzenną rynku pracy i usług wspierających aktywizację zawodową. Jako grupy szczególnie zagrożone bezrobociem strukturalnym i biernością zawodową oraz łączącymi się z nimi wykluczeniem społecznym i ubóstwem, wskazano osoby z niepełnosprawnościami, osoby powyżej 50 roku życia, kobiety oraz osoby z wykształceniem niższym niż gimnazjalne. Niedostateczna jest też aktywność sektora pozarządowego, który powinien odgrywać istotną rolę w tej dziedzinie (zarówno jako dostawca usług społecznych, jak i pracodawca dla osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym), co wynika z faktu, iż jest on słabo rozwinięty, niedofinansowany, a jakość współpracy pomiędzy administracją publiczną, a tym sektorem nie jest zadowalająca (brak adekwatnych narzędzi po stronie administracji, ograniczająca oddolne inicjatywy). W efekcie brakuje systemowego podejścia do realizacji wysokiej jakości usług społecznych, a potencjał organizacji pozarządowych nie jest w tym zakresie wystarczająco wykorzystany.

W oparciu o zdefiniowane w analizie SWOT wyzwania, w tym obszarze określono następujące oczekiwane efekty interwencji w ramach Celu strategicznego II:

- 1) zwiększenia poziomu kompetencji osób na rynku pracy (poprzez szereg skoordynowanych działań na różnych polach interwencji w tym w ramach dostosowywania systemu edukacji, w szczególności zawodowego do potrzeb

rynku pracy, oraz poprawa jakości edukacji, a także działalności w ramach obszarów interwencji obejmujących zatrudnienie);

- 2) zwiększenia liczby osób aktywnych na rynku pracy, w szczególności poprzez promowanie tego typu postaw;
- 3) zmniejszenia liczby osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych) znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, w tym osób z niepełnosprawnościami, osób po 50 roku życia, osób o niskich kwalifikacjach zawodowych oraz kobiet;
- 4) zwiększenia dostępu do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy poprzez wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej, a także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników;
- 5) wydłużenia okresu aktywności zawodowej mieszkańców OM np. poprzez udział w programach profilaktycznych;
- 6) wzrostu zatrudnienia wśród osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz zapewnienia większej trwałości zatrudnienia poprzez działania mające na celu zwiększenie kompetencji wśród osób aktywnych zawodowo;
- 7) zwiększenia liczby miejsc pracy oferowanych osobom zagrożonym wykluczeniem w szczególności poprzez wsparcie pracodawców;
- 8) zwiększenia liczby osób korzystających z usług społecznych wśród osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym;
- 9) zwiększenia liczby osób aktywnych społecznie, a więc biorących aktywny udział w życiu społecznym, w szczególności poprzez promowanie tego typu działalności;
- 10) wzrostu zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej. Poprawę skuteczności i efektywności systemu integracji społecznej i zawodowej osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym;

- 11) poprawy dostępności specjalistycznych usług zdrowotnych, zwłaszcza w zakresie opieki geriatrycznej w postaci pełnoprofilowego stałego oddziału geriatrycznego oraz geriatrycznego zespołu opieki dziennej;
- 12) przywrócenia utraconych funkcji społeczno-gospodarczych na zdegradowanych obszarach miejskich, które przyczyni się do ograniczenia zjawiska degradacji społecznej, a dzięki temu pozwoli na ograniczenie szeroko rozumianego problemu ubóstwa i wykluczenia społecznego;
- 13) zaangażowania kapitału prywatnego, a więc zwiększania liczby przedsięwzięć rewitalizacyjnych podejmowanych we współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami, wspólnotami mieszkaniowymi, podmiotami ekonomii społecznej itp.

6.5.1. Działanie 1 – Zatrudnienie

Wsparcie realizowane będzie poprzez wdrażanie kompleksowych rozwiązań w zakresie aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy oraz osób pracujących znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy. Przy czym działania kierowane będą głównie do osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy (z wyłączeniem osób przed ukończeniem 30 roku życia). Osoby pozostające bez pracy oraz osoby pracujące znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy otrzymają wsparcie w ramach usług rynku pracy i z wykorzystaniem aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu. Realizowane będą przedsięwzięcia umożliwiające zdobywanie nowych umiejętności oraz podnoszenie lub zmianę kwalifikacji zawodowych. Wsparcie ukierunkowane też będzie na realizację kompleksowego, wieloletniego i wielosektorowego regionalnego programu zdrowotnego opracowanego i koordynowanego przez Samorząd Województwa Pomorskiego. Regionalny program zdrowotny dotyczyć będzie: chorób cywilizacyjnych będących istotnym problemem zdrowotnym regionu, które obejmują choroby diabetologiczne, wieku starczego, zaburzenia psychiczne oraz chorób istotnych z punktu widzenia krajowego, tzn. chorób układu krążenia, nowotworowych, układu kostno-mięśniowo-stawowego, układu oddechowego i chorób psychicznych.

Przeprowadzona w województwie pomorskim analiza epidemiologiczna wskazała, że istotnym problemem zdrowotnym w województwie, w tym także na obszarze OM ZIT jest cukrzyca typu 2 oraz jej późniejsze powikłania. Szczególne znaczenie w przypadku

tej choroby ma profilaktyka oraz zwiększanie jej wykrywalności. W związku z tym w ramach Strategii ZIT wsparciem objęta będzie realizacja działań wynikających z programu polityki zdrowotnej w zakresie profilaktyki cukrzycy typu 2 opracowanego na poziomie regionalnym.

Ukierunkowanie terytorialne

W zakresie wsparcia osób bezrobotnych preferowane będą projekty realizowane na obszarach o wysokiej stopie bezrobocia. W zakresie wsparcia pozostałych osób pozostających bez pracy (z wyłączeniem zarejestrowanych osób bezrobotnych) oraz poradnictwa zawodowego: obszar OMG-G-S. Obszar przedsięwzięcia będzie wykraczał poza OM ZIT z jednej strony ze względu na zasięg działania jednostek pośredniczących w interwencji (np. PUP), ale również na specyfikę interwencji, zakres samego wsparcia i spójność realizowanej na danym obszarze polityki. Wsparcie kierowane będzie głównie do osób zamieszkujących gminy Związku ZIT, jednakże w przypadku projektów nakierowanych na rozwój kapitału ludzkiego i wsparcie osób na rynku pracy, zasadne jest umożliwienie realizacji wsparcia również poza tymi gminami tj. w granicach powiatów należących do Związku ZIT.

Grupy docelowe

Szczegółowy opis poszczególnych grup docelowych dla każdego z poddziałań znajduje się w tabelach poniżej.

Indykatywny katalog beneficjentów

Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, instytucje rynku pracy, związki zawodowe, instytucje pomocy i integracji społecznej, instytucje edukacyjne, szkoły wyższe, IOB, izby gospodarcze i organizacje przedsiębiorców, przedsiębiorcy, ROT/LOT, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej/przedsiębiorstwa społeczne, publiczne i prywatne podmioty świadczące usługi zdrowotne i ich organy założycielskie.

W ramach działania przewiduje się wsparcie przedsięwzięć ze środków ZIT w ramach RPO WP: PI 8i Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także

poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników oraz PI 8vi Aktywne i zdrowe starzenie się.

Powyższe działanie jest komplementarne z działaniami wskazanymi do realizacji w ramach Osi 6 – Integracja i Osi 8 – Konwersja, które zostały szczegółowo opisane w dalszej części Strategii ZIT.

W zakresie aktywizacji zawodowej preferowane będą projekty realizowane w porozumieniu z pracodawcami, partnerskie, integrujące działania instytucji rynku pracy z instytucjami pomocy i integracji społecznej z innymi podmiotami działającymi w obszarze rynku pracy.

W zakresie profilaktyki cukrzycy typu 2 preferowane będą projekty realizowane w partnerstwie pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi, podmiotami leczniczymi, przedsiębiorcami, instytucjami naukowymi oraz sektorem oświaty.

Wskaźniki produktu i rezultatu

Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w Programie	os.	0	M/K/O 4436/8411/12 847	Beneficjenci / IZ/IP	Raz do roku
Liczba osób pracujących znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy objętych wsparciem w programie	os.	0	M/K/O 143/247/390	Beneficjenci / IZ/IP	Raz do roku
Liczba osób pracujących po opuszczeniu Programu (łącznie z pracującymi na	%	0	M/K/O 66%/61%/63%	Beneficjenci / IZ/IP	Raz do roku

własny rachunek): - Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w Programie					
Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w Programie	szt.	0	1804/1189/2 993	Beneficjenci / IZ/IP	Raz do roku
Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS	os.	0	4850	Beneficjenci / IZ/IP	Raz do roku
Liczba osób, które po opuszczeniu Programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	os.	0	45%	Beneficjenci / IZ/IP	Raz do roku
Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne	os.	0	40%	Beneficjenci / IZ/IP	Raz do roku

Mając na względzie zdefiniowane w ramach działania wyzwania oraz cele, stowarzyszenie OMG-G-S zdecydowało o wyborze przedsięwzięć: „Innowacyjny system wsparcia zatrudnienia w OMG-S-S” oraz „Regionalny Program Polityki Zdrowotnej dotyczący prewencji cukrzycy typu 2” (RPZ) opracowany przez Samorząd Województwa Pomorskiego, przyjęty w dn. 21.11.2017 roku, jako w najpełniejszym stopniu realizujących te cele.

**PRZEDSIĘWZIĘCIE 1 – INNOWACYJNY SYSTEM WSPARCIA ZATRUDNIENIA W
OMG-G-S**

Tytuł przedsięwzięcia	Innowacyjny system wsparcia zatrudnienia w OMG-G-S
Lider (jeśli wskazany) oraz partnerzy	Poddziałanie 5.1.1: Liderzy: PUP w Gdańsku, PUP w Gdyni, PUP w Wejherowie, PUP w Pucku, PUP w Kartuzach, PUP w Tczewie, PUP w Nowym Dworze Gdańskim, Poddziałanie 5.2.1 Liderzy partnerstw: Gmina Miasta Gdańska, Gmina Miasta Gdyni, powiat gdański, powiat pucki, powiat kartuski, powiat nowodworski
Rodzaj przedsięwzięcia <i>(projekt, pakiet projektów, projekt grantowy)</i>	Pakiet projektów
Operator projektu oraz typy beneficjentów projektu grantowego (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
Lokalizacja/obszar realizacji¹¹⁹	Miasto Gdynia, Miasto Gdańsk, Miasto Sopot, powiat gdański, powiat kartuski, powiat nowodworski, powiat pucki, powiat tczewski, powiat wejherowski.

¹¹⁹ W zależności od zakresu i charakteru przedsięwzięcia: miejsce – gmina (oraz ewentualnie miejscowość), w zakresie przedsięwzięć liniowych – przebieg.

Źródło finansowania ¹²⁰	Oś Priorytetowa 5. Zatrudnienie, Priorytet Inwestycyjny 8i, Działanie 5.1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych/Poddziałanie 5.1.1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych – mechanizm ZIT oraz Działanie 5.2. Aktywizacja zawodowa /Poddziałanie 5.2.1. Aktywizacja zawodowa – mechanizm ZIT.
Cele i efekty	Celem przedsięwzięcia jest: zwiększone zatrudnienie osób pozostających bez pracy oraz poprawa sytuacji zawodowej osób pracujących Wskaźniki obligatoryjne: Wskaźniki produktu (M/K/O): PODDZIAŁANIE 5.1.1 • Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w Programie 3 536/6 704/10 240 • Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w Programie 1 230/2 275/3 505 • Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie 308/461/769 • Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w Programie 677/799/1 476 • Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w Programie 1 322/1 599/2 921 • Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w Programie 1 804/1 189/2 993 PODDZIAŁANIE 5.2.1

¹²⁰ Właściwa Oś Priorytetowa i Priorytet Inwestycyjny RPO WP oraz właściwe Działanie/Poddziałanie SzOOP RPO WP.

- Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w Programie 900/1 707/2 607
- Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w Programie 360/666/1 026
- Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w Programie 65/79/144
- Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie 90/135/225
- Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w Programie 198/234/432
- Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w Programie 387/468/855
- Liczba osób pracujących znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy objętych wsparciem w Programie 143/247/390

Wskaźniki rezultatu: M/K/O

PODDZIAŁANIE 5.1.1

- *Liczba osób pracujących po opuszczeniu Programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek):*
Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w Programie **66%/61%/63%**
- Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w Programie **60%/55%/57%**
- Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie **55%/45%/49%**
- *Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu Programu:*
- Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w Programie **33%/40%/38%**

	- Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w Programie 33%/40%/38% - Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie 33%/40%/37% • Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków z podjęcie działalności gospodarczej 2 993 PODDZIAŁANIE 5.2.1: • <i>Liczba osób pracujących po opuszczeniu Programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek):</i> Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w Programie 66%/61%/63% - Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w Programie 60%/55%/57% - Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w Programie 55%/45%/50% - Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie 55%/45%/49% • <i>Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu Programu:</i> - Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w Programie 33%/40%/38% - Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w Programie 33%/40%/38% - Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w Programie 33%/40%/35% - Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie 33%/40%/37%
Zakres przedmiotowy¹²¹	Celem Przedsięwzięcia jest skuteczna aktywizacja zawodowa skierowana głównie do osób znajdujących się w najtrudniejszej

	sytuacji na rynku pracy poprzez model kompleksowego wsparcia w uzyskaniu kwalifikacji niezbędnych do zatrudnienia oraz reagowanie i efektywne realizowanie potrzeb kadrowych pracodawców funkcjonujących i tworzących miejsca pracy na terenie obszaru metropolitalnego, tak by doprowadzić do sytuacji, w której beneficjenci końcowi są aktywizowani w zgodzie z zapotrzebowaniem rynku. Wsparciem objęci będą również imigranci i reemigranci. W ramach Programu beneficjenci otrzymają wsparcie w postaci m.in.: a) Poddziałanie 5.1.1: usług i instrumentów rynku pracy określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, z wyłączeniem robót publicznych, w oparciu o pogłębioną analizę umiejętności, predyspozycji i problemów zawodowych danego uczestnika projektu w postaci Indywidualnego Planu Działania, o którym mowa w art. 34a ww. ustawy; b) Poddziałanie 5.2.1: badania kompetencji zawodowych, stworzenia IPD, wsparcia psychologicznego, szkoleń z zakresu nabywania kompetencji kluczowych, szkoleń zawodowych przygotowujących do zatrudnienia, staży. W ramach realizacji Przedsięwzięcia odbywać się będzie stała współpraca pomiędzy PUP oraz pozostałymi Partnerami. Planuje się spotkania przedstawicieli PUP oraz przedstawicieli pozostałych Partnerów w celu nadzorowania efektów Przedsięwzięcia oraz planowania działań mających na celu efektywną realizację zakresu przedmiotowego.
--	---

¹²¹ Syntetyczny opis pozwalający na identyfikację działań, które będą realizowane w ramach przedsięwzięcia oraz kosztów, które wystąpią w związku z ich realizacją.

Grupa docelowa	PODDZIAŁANIE 5.1.1 Ostatecznymi odbiorcami wsparcia są osoby pozostające bez pracy zarejestrowane w PUP (z wyłączeniem osób przed ukończeniem 30 roku życia), należące do poniższych grup: • osoby w wieku 50 lat i więcej, • kobiety, • osoby z niepełnosprawnościami, • osoby długotrwale bezrobotne, • osoby o niskich kwalifikacjach, • osoby nienależące do grup wskazanych powyżej (bezrobotni mężczyźni w wieku 30-49 lat), przy czym ich udział nie przekracza 20% ogólnej liczby osób wspartych w projektach, • imigranci (w tym osoby polskiego pochodzenia), • reemigranci z obszaru realizacji mechanizmu ZIT. PODDZIAŁANIE 5.2.1 Ostatecznymi odbiorcami wsparcia są: a) osoby pozostające bez pracy (z wyłączeniem osób przed ukończeniem 30 roku życia), które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, tj.: osoby w wieku 50 lat i więcej, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, osoby długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach. Ta kategoria uczestników stanowi co najmniej 60% ogółu grupy docelowej objętej wsparciem w projektach. b) osoby pozostające bez pracy (z wyłączeniem osób przed ukończeniem 30 roku życia) nie należące do żadnej kategorii ze
------------------------------	--

	wskazanych powyżej (bezrobotni mężczyźni w wieku 30-49 lat) - udział tych osób nie przekracza 20% ogólnej liczby osób bezrobotnych wspartych w projektach. c) osoby zatrudnione na umowach krótkoterminowych oraz pracujący w ramach umów cywilno-prawnych, których miesięczne zarobki nie przekraczają wysokości minimalnego wynagrodzenia, w odniesieniu do miesiąca poprzedzającego dzień przystąpienia do projektu. d) osoby ubogie pracujące, e) osoby odchodzące z rolnictwa i ich rodziny, f) imigranci (w tym osoby polskiego pochodzenia), g) reemigranci z obszaru realizacji mechanizmu ZIT.
Komplementarność (powiązanie z innymi działaniami RPO WP lub innymi programami operacyjnymi)	Invest in Pomerania, Pomorskie Miasteczko Zawodów, Gdyński Program Wspierania Przedsiębiorczości, Dojrzała Przedsiębiorczość, TriPOLIS, Partnerstwo Lokalne PUP-GOM „Metropolitalny Rynek Pracy”, Metropolitalny System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej
Całkowita wartość przedsięwzięcia	Poddziałanie 5.1.1*: 116 386 883 zł Poddziałanie 5.2.1: 63 222 310 zł * (w tym Fundusz Pracy na prefinansowanie i dofinansowanie projektów) 0
Wartość wydatków kwalifikowalnych	Poddziałanie 5.1.1*: 116 386 883 zł Poddziałanie 5.2.1: 63 222 310 zł

Szacowana kwota dofinansowania¹²²	Poddziałanie 5.1.1 98 928 851 zł (kwota wynika z określonej w Kontrakcie Terytorialnym prognozowanej wartości środków FP) Poddziałanie 5.2.1 53 738 962 zł (ostateczna kwota dofinansowania będzie uzależniona od decyzji IZ RPO WP dotyczącej kwoty dofinansowania z Budżetu Państwa)
Wartość wkładu własnego	Poddziałanie 5.1.1 17 458 032 zł Poddziałanie 5.2.1 9 483 348 (ostateczna wartość wkładu własnego będzie uzależniona od decyzji IZ RPO WP dotyczącej kwoty dofinansowania z Budżetu Państwa)
Orientacyjna data gotowości złożenia wniosku o dofinansowanie	Poddziałanie 5.1.1 grudzień 2015 Poddziałanie 5.2.1 marzec 2017
% realizacji ramy wykonania w zakresie wskaźników produktu określonych jako cel pośredni RPO WP na rok 2018	100%
% realizacji wydatków w projekcie przekazanych do IZ RPO WP celem ich rozliczenia do końca roku 2018	35%

¹²² Kwota, która wynika z oszacowania wydatków kwalifikowalnych oraz przewidywanego poziomu dofinansowania.

Wstępna lista projektów planowanych do realizacji w ramach przedsięwzięcia ¹²³	Poddziałanie 5.1.1: Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w powiecie M. Gdańsk i gdańskim Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych powyżej 30 roku życia z Gdyni i Sopotu Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych po 30 roku życia zamieszkałych na terenie powiatu wejherowskiego Ponowny start – powiat pucki W kierunku zatrudnienia – powiat kartuski Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy w powiecie tczewskim Aktywizacja zawodowa osób po ukończeniu 30r.ż. w powiecie nowodworskim Poddziałanie 5.2.1: Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w powiecie nowodworskim z wyłączeniem osób przed ukończeniem 30r.ż. Akademia rozwoju zawodowego Akademia Aktywności Zintegrowana Inwestycja w Talenty Cała Naprzód Pracownicy 30+ -program aktywizacji zawodowej mieszkańców obszaru metropolitalnego Z nami zbudujesz swoją przyszłość- aktywizacja zawodowa 30+ Mieszkańcy Powiatu Gdańskiego aktywni zawodowo 30+ wypłyn na szerokie wody kariery. Gdynia i Sopot.
---	---

¹²³ Ostateczne uzgodnienie liczby, zakresu i formuły realizacyjnej projektów zidentyfikowanych w ramach poszczególnych przedsięwzięć odbędzie się na etapie ich identyfikacji i wpisywania do wykazu projektów pozakonkursowych, stanowiącego Załącznik nr 8.5 do SzOOP RPO WP. W ramach wymienionych podziałów będą realizowane projekty wieloetapowe, a przy kolejnych edycjach będzie występować nr kolejnej edycji

	System wsparcia zatrudnienia dla Miasta Gdyni i obszaru ZIT (1 etap)* *w kolejnych edycjach: „30+ na start” Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy w powiecie puckim
--	--

PRZEDSIĘWZIĘCIE 2 – REGIONALNY PROGRAM POLITYKI ZDROWOTNEJ DOTYCZĄCY PREWENCJI CUKRZYCY TYPU 2

Tytuł przedsięwzięcia	Regionalny Program Polityki Zdrowotnej dotyczący prewencji cukrzycy typu 2
Lider (jeśli wskazany) oraz partnerzy	Lider: Gmina Miasta Gdańska, Gmina Miasta Gdyni, Gmina Miasta Sopot, Powiat Kartuski, Powiat Gdański, Powiat Tczewski Partnerzy: Powiat Wejherowski, Powiat Pucki, Powiat Nowodworski* *z terenu Powiatu Nowodworskiego projekt będzie realizowany na terenie Gminy Stegna <i>*Jako liderzy przedsięwzięcia, którzy realizują przyjęty przez Samorząd Województwa Pomorskiego Regionalny Program Zdrowotny</i>
Rodzaj przedsięwzięcia	Projekt lub pakiet projektów

(projekt, pakiet projektów, projekt grantowy)	
Operator projektu oraz typy beneficjentów projektu grantowego (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
Lokalizacja/obszar realizacji¹²⁴	Miasto Gdynia, Miasto Gdańsk, Miasto Sopot, powiat gdański, powiat kartuski, powiat nowodworski, powiat pucki, powiat tczewski, powiat wejherowski.
Źródło finansowania¹²⁵	Oś Priorytetowa 5. Zatrudnienie, Priorytet Inwestycyjny 8vi, Działanie 5.4. Zdrowie na rynku pracy/Poddziałanie 5.4.1. Zdrowie na rynku pracy – mechanizm ZIT
Cele i efekty	Celem przedsięwzięcia jest: zmniejszenie zachorowalności (zapadalności) na cukrzycę typu 2 mieszkańców województwa pomorskiego w wieku 35-64 w ciągu 4 lat trwania programu . Wskaźniki obligatoryjne: Wskaźniki produktu: • Liczba osób objętych programem zdrowotnych dzięki EFS – 4850

¹²⁴ W zależności od zakresu i charakteru przedsięwzięcia: miejsce – gmina (oraz ewentualnie miejscowość), w zakresie przedsięwzięć liniowych – przebieg.

¹²⁵ Właściwa Oś Priorytetowa i Priorytet Inwestycyjny RPO WP oraz właściwe Działanie/Poddziałanie SzOOP RPO WP.

	• Liczba wdrożonych programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców - 1 Wskaźniki rezultatu: • Liczba osób, które po opuszczeniu Programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie – 40% • Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłoszą się na badanie profilaktyczne – 40%
Zakres przedmiotowy¹²⁶	Wsparcie w ramach przedsięwzięcia jest zgodne z przyjętym Regionalnym Programem Zdrowotnym opracowanym przez Samorząd Województwa Pomorskiego, na podstawie którego określony został ostateczny zakres wsparcia i grupy docelowe. Zgodnie z przyjętym RPZ-e, planowane działania są ukierunkowane na: • wczesną identyfikację osób chorych na cukrzycę typu 2 oraz osób z wysokim ryzykiem rozwoju cukrzycy typu 2 • promocję zdrowego stylu życia i utrwalenie postawy osobistej odpowiedzialności za zdrowie, • interwencje skierowane do osób z wysokim ryzykiem rozwoju cukrzycy typu 2 – a są to osoby w wieku aktywności zawodowej w wieku 35 – 64 lat.
Grupa docelowa	Ostatecznymi odbiorcami wsparcia są mieszkańcy OM ZIT – osoby w wieku aktywności zawodowej, w szczególności osoby w wieku 35 – 64 lat.
Komplementarność (powiązanie z innymi działaniami RPO WP)	Innowacyjny System Wsparcia Zatrudnienia w OMG-G-S, Metropolitalny System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej

¹²⁶ Syntetyczny opis pozwalający na identyfikację działań, które będą realizowane w ramach przedsięwzięcia oraz kosztów, które wystąpią w związku z ich realizacją.

lub innymi programami operacyjnymi)	
Całkowita wartość przedsięwzięcia	5 182 145zł
Wartość wydatków kwalifikowalnych	5 182 145 zł
Szacowana kwota dofinansowania¹²⁷	4 404 824 zł
Wartość wkładu własnego	777 322 zł
Orientacyjna data gotowości złożenia wniosku o dofinansowanie	IV kwartał 2018 r.
% realizacji ramy wykonania w zakresie wskaźników produktu określonych jako cel pośredni RPO WP na rok 2018	-
% realizacji wydatków w projekcie	-

¹²⁷ Kwota, która wynika z oszacowania wydatków kwalifikowalnych oraz przewidywanego poziomu dofinansowania.

przekazanych do IZ RPO WP celem ich rozliczenia do końca roku 2018	
Wstępna lista projektów planowanych do realizacji w ramach przedsięwzięcia ¹²⁸	Gdański Program Profilaktyki Cukrzycy - program polityki zdrowotnej dotyczącej prewencji cukrzycy typu 2 u osób w wieku aktywności zawodowej na terenie Miasta Gdańska i Gminy Stegna Program profilaktyki cukrzycy typu 2 na terenie powiatów: gdyńskiego, wejherowskiego i puckiego Program profilaktyki cukrzycy typu 2 na terenie Gminy Miasta Sopotu Program profilaktyki cukrzycy typu 2 na terenie Powiatu Gdańskiego Program profilaktyki cukrzycy typu II w Powiecie Kartuskim STOP CUKRZYCY - program profilaktyki cukrzycy typu 2 na terenie powiatu tczewskiego

6.5.2. Działanie 2 – Integracja

Interwencja realizowana będzie poprzez wdrażanie kompleksowych i zindywidualizowanych (zarówno w zakresie diagnozy potrzeb osób objętych wsparciem, jak prowadzonych działań) programów aktywizacji społeczno-zawodowej osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, przy wykorzystaniu instrumentów aktywizacji zawodowej, społecznej i edukacyjnej (w tym m.in. rozwijanie umiejętności i kompetencji społecznych, poradnictwo psychologiczne i psychospołeczne, kursy/szkolenia umożliwiające nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji i kompetencji zawodowych, poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy,

¹²⁸ Ostateczne uzgodnienie liczby, zakresu i formuły realizacyjnej projektów zidentyfikowanych w ramach poszczególnych przedsięwzięć odbędzie się na etapie ich identyfikacji i wpisywania do wykazu projektów pozakonkursowych, stanowiącego Załącznik nr 8.5 do SzOOP RPO WP.

staże, subsydiowanie zatrudnienia i zajęcia reintegracji zawodowej u pracodawców oraz poradnictwo prawne i obywatelskie).

Uzupełniając w stosunku do ww. działań, realizowane będzie także wsparcie towarzyszące, niezbędne do aktywizacji osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, którym objęte zostaną rodziny ww. osób przy wykorzystaniu środowiskowych form aktywizacji społecznej. Interwencja ta będzie dotyczyć przede wszystkim dzieci i młodzieży (tzw. profilaktyka wykluczenia społecznego).

Interwencja koncentrować się też będzie na realizacji usług na rzecz rozwoju sektora ekonomii społecznej, głównie przy wykorzystaniu potencjału ośrodków wspierających ekonomię społeczną. Działalność ww. ośrodków obejmie przede wszystkim kompleksowe wsparcie istniejących podmiotów ekonomii społecznej służące ich profesjonalizacji, a także stymulowanie powstawania nowych podmiotów, m.in. poprzez wspieranie tworzenia/utrzymania miejsc pracy, zapewnienie dostępu do usług prawnych, księgowych, marketingowych, doradztwo, w tym doradztwo biznesowe, szkolenia umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia i/lub prowadzenia działalności w sektorze ekonomii społecznej, wsparcie inwestycyjne, a także usługi wspierające rozwój partnerstwa lokalnego na rzecz ekonomii społecznej oraz promocję ekonomii społecznej i zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej. Celem interwencji będzie również poprawa dostępu do usług publicznych społecznych oraz dostosowanie ich do potrzeb potencjalnych obiorców.

Ukierunkowanie terytorialne

Preferowane będą projekty realizowane na obszarach:

- ponadprzeciętnego poziomu wykluczenia społecznego, tj. charakteryzujących się niekorzystnymi wskaźnikami w zakresie dochodów własnych gmin *per capita*, odsetka bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym oraz odsetka gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną,
- zdegradowanych przestrzennie i społecznie obszarach miejskich (dotyczy wyłącznie projektów komplementarnych do interwencji prowadzonej w ramach PI RPO WP 9b w zakresie kompleksowej rewitalizacji).

Obszar przedsięwzięć będzie wykraczał poza OM ZIT ze względu na fakt, iż realizacja działań na obszarze całych powiatów pozwoli na wdrożenie kompleksowych i partnerskich rozwiązań. Rozszerzenie obszaru interwencji wynika nie tyle ze specyfiki podmiotów zaangażowanych (np. PCPR), co ze specyfiki interwencji, zakresu samego wsparcia i spójności realizowanej na danym obszarze polityki. Ma to także związek z funkcjonowaniem innych instytucji rynku pracy i pomocy społecznej o oddziaływaniu powiatowym np. PUP-y, PCPR-y. Wsparcie powinno dotyczyć niwelowania problemów, szczególnie w przypadku gdy specyfika tych problemów ma zasięg powiatowy a nie gminny.

Grupy docelowe

Osoby dotknięte i zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz ich rodziny (w tym przede wszystkim: osoby bezrobotne, które zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy znajdują się w trzeciej grupie osób – tzw. oddalonych od rynku pracy, osoby nieuczęszczające w kształceniu/szkoleniu, osoby z niepełnosprawnościami, osoby bezdomne, dzieci i młodzież), opiekunowie osób zależnych. Podmioty ekonomii społecznej/przedsiębiorstwa społeczne, osoby fizyczne (w szczególności osoby dotknięte i zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym), podmioty, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy o spółdzielniach socjalnych.

Indykatorywny katalog beneficjentów

Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, instytucje pomocy i integracji społecznej, podmioty prowadzące: centra integracji społecznej/kluby integracji społecznej/warsztaty terapii zajęciowej/zakłady aktywności zawodowej, instytucje resocjalizacyjne, instytucje opiekuńczo-wychowawcze, instytucje wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej instytucje rynku pracy, związki zawodowe, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej/przedsiębiorstwa społeczne, instytucje edukacyjne, szkoły wyższe, instytucje kultury, kluby sportowe, ROT/LOT¹²⁹, organizacje pozarządowe.

¹²⁹ Regionalna Organizacja Turystyczna/ Lokalna Organizacja Turystyczna

W ramach działania przewiduje się wsparcie przedsięwzięć ze środków ZIT w ramach RPO WP PI 9i Aktywna integracja, w szczególności w celu poprawy zatrudnialności, PI 9iv Ułatwianie dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym, PI 9v Wsparcie gospodarki społecznej i przedsiębiorstw społecznych.

Dodatkowo preferowane w ramach działania będą przedsięwzięcia:

- partnerskie, realizowane we współpracy instytucji integracji i pomocy społecznej z instytucjami rynku pracy i/lub organizacjami pozarządowymi/ podmiotami ekonomii społecznej/przedsiębiorstwami społecznymi;
- prowadzące do wzrostu zatrudnienia w PES/przedsiębiorstwach społecznych;
- wykorzystujące animację środowiskową i wolontariat;
- zapewniające wsparcie towarzyszące, którym objęte zostaną rodziny ww. osób przy wykorzystaniu środowiskowych form aktywizacji społecznej. Ten rodzaj interwencji powinien dotyczyć przede wszystkim dzieci i młodzieży (tzw. profilaktyka wykluczenia społecznego).

Działania realizowane w ramach PI 9i oraz PI 9iv podzielone są na interwencję dotyczącą obszarów, które nie zostały wskazane do rewitalizacji oraz obszarów, które uległy degradacji, na których będą realizowane projekty rewitalizacyjne. Na obszarach zdegradowanych działania w ramach integracji są nadrzędne w stosunku do inwestycji, a projekty będą realizowane w formule zintegrowanej.

Wskaźniki produktu i rezultatu

Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem	os.	0	4 500	Beneficjenci / IZ/ IP	Raz do roku

społecznym objętych wsparciem w Programie					
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w Programie	os.	0	1 080	Beneficjenci / IZ/ IP	Raz do roku
Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	szt.	0	115	Beneficjenci / IZ/ IP	Raz do roku
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu Programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	%	0	36%	Beneficjenci / IZ/ IP	Raz do roku
Liczba wspartych w Programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	szt.	0	96	Beneficjenci / IZ/ IP	Raz do roku
Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	szt.	0	160	Beneficjenci / IZ/ IP	Raz do roku

Mając na względzie zdefiniowane w ramach działania wyzwania oraz cele stowarzyszenie OMG-G-S zdecydowało o wyborze projektu „Metropolitalny system aktywizacji społeczno-zawodowej”, jako w najpełniejszym stopniu realizującego te cele.

**PRZEDSIĘWZIĘCIE 1 – METROPOLITALNY SYSTEM AKTYWIZACJI
SPOŁECZNO-ZAWODOWEJ**

Tytuł przedsięwzięcia	Metropolitalny System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej
Lider (jeśli wskazany) oraz partnerzy	1. Liderzy partnerstw P 6.1.1 – Aktywna Integracja** 1 Gmina Miasta Gdańsk – Miasto Gdańsk * 2. Gmina Miasta Gdynia – Miasto Gdynia* 3. Gmina Miasta Sopot – Stowarzyszenie Na drodze Ekspresji/Miasto Sopot* 4. Gmina Stegna – Gmina Stegna* 5. Obszar Powiatu Gdańskiego – Stowarzyszenie „Podaj Rękę”/Powiat gdański* 6. Obszar Powiatu Tczewskiego – Fundacja Pokolenia/Powiat Tczewski* 7. Obszar Powiatu Kartuskiego – Powiat kartuski* 8. Obszar Powiatu Puckiego – Fundacja Pozytywne Inicjatywy/Powiat Pucki* 9. Obszar Powiatu Wejherowskiego – Powiat Wejherowski* <u>Liderzy projektów P 6.1.1 w ramach zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych</u> 1. Gmina Miasta Wejherowa 2. Gmina Miasta Puck 3. Gmina Kartuzy 4. Gmina Miejska Rumia <u>Liderzy partnerstw P 6.2.1 – Usługi społeczne**</u> 1. Gmina Miasta Gdańsk – Miasto Gdańsk * 2. Gmina Miasta Gdynia – Miasto Gdynia* 3. Gmina Miasta Sopot – Stowarzyszenie Na drodze Ekspresji/Miasto Sopot* 4. Gmina Stegna – Gmina Stegna*

	5. Obszar Powiatu Gdańskiego – Stowarzyszenie „Podaj Rękę”/Powiat gdański* 6. Obszar Powiatu Tczewskiego – Fundacja Pokolenia/Miasto Tczew* 7. Obszar Powiatu Kartuskiego – Powiat kartuski* 8. Obszar Powiatu Puckiego – Fundacja Pozytywne Inicjatywy/Powiat Pucki* 9. Obszar Powiatu Wejherowskiego – Powiat wejherowski* <u>Liderzy projektów P6.2.1 w ramach zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych</u> 1. Gmina Miasta Gdańsk 2. Gmina Miasta Gdyni 3. Gmina Żukowo 4. Gmina Miasta Puck 5. Gmina Kartuzy 6. Gmina Miejska Rumia 7. Gmina Miejska Tczew *lub wyznaczona jednostka <u>Lider P 6.3.1 – Ekonomia społeczna</u> Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot** – Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej Dobra Robota **w trakcie realizacji przewiduje się zmianę formy partnerstwa (powołanie podmiotu z osobowością prawną) lub zmianę formuły (zmiana lidera).
Rodzaj przedsięwzięcia <i>(projekt, pakiet projektów, projekt grantowy)</i>	Pakiet projektów
Operator projektu oraz typy beneficjentów projektu grantowego	Nie dotyczy

Lokalizacja/obszar realizacji¹³⁰	Gminy: Gdańsk, Gdynia, Sopot, Stegna Powiaty: tczewski, gdański, wejherowski, kartuski, pucki
Źródło finansowania¹³¹	Oś Priorytetowa 6. Integracja, Priorytet Inwestycyjny 9i, 9iv, 9v, Działanie: 6.1. Aktywizacja społeczno-zawodowa/Poddziałanie 6.1.1. Aktywizacja społeczno-zawodowa – mechanizm ZIT, Działanie 6.2. Rozwój usług społecznych/Poddziałanie 6.2.1. Rozwój usług społecznych – mechanizm ZIT, Działanie 6.3. Podmioty ekonomii społecznej/Poddziałanie 6.3.1. Podmioty ekonomii społecznej – mechanizm ZIT
Cele i efekty	Celem przedsięwzięcia jest podnoszenie poziomu aktywności społecznej i zawodowej poprzez ukierunkowanie wsparcia na aktywizację społeczno-zawodową osób i rodzin dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, usługi społeczne i tworzenie miejsc pracy w podmiotach ekonomii społecznej. W wyniku realizacji pakietu projektów nastąpi zmniejszenie skali zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez wzrost aktywności społecznej i zawodowej grupy osób objętych Metropolitalnym Systemem Aktywizacji Społeczno-Zawodowej w okresie 2016-2023 w OMG-G-S. Metropolitalny System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej polega na wypracowaniu i wdrożeniu trwałego międzysektorowego systemu integracji społeczno-zawodowej opartego o aktywną integrację, usługi społeczne i ekonomię społeczną, realizowane w ramach kompleksowej współpracy jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej. Cele szczegółowe to: • zwiększenie szans na zatrudnienie, w tym w podmiotach ekonomii społecznej, wśród osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez realizację instrumentów aktywnej integracji.

¹³⁰ W zależności od zakresu i charakteru przedsięwzięcia: miejsce – gmina (oraz ewentualnie miejscowość), w zakresie przedsięwzięć liniowych – przebieg.

¹³¹ Właściwa Oś Priorytetowa i Priorytet Inwestycyjny RPO WP oraz właściwe Działanie/Poddziałanie SzOOP RPO WP.

	• zwiększenie dostępności i poprawa jakości usług społecznych dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez realizację zintegrowanych, spersonalizowanych i zdeinstytucjonalizowanych usług ze szczególnym uwzględnieniem asystentury. • rozwój i wzmocnienie potencjału rozwojowego podmiotów ekonomii społecznej ukierunkowane na wzrost zatrudnienia i aktywności społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. • poprawa skuteczności i efektywności systemu integracji społecznej i zawodowej osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez uspołnienie polityki oraz wielowymiarowe i wszechstronne wsparcie realizowane na poziomie metropolitalnym. • zwiększenie spójności społecznej oraz aktywności i partycypacji społecznej w wymiarze lokalnym poprzez animowanie i organizowanie społeczności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także ich otoczenia. Wskaźniki obligatoryjne¹³²: Wskaźniki rezultatu: <u>Poddziałanie 6.1.1</u> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu Programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – 36% 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu Programu – 40% 3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu Programu – 18% <u>Poddziałanie 6.2.1</u>
--	--

¹³² Jako wskaźniki obligatoryjne należy wskazać adekwatne wskaźniki programowe, określone w RPO WP oraz SzOOP RPO WP.

	1. Liczba wspartych w Programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – 96 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu Programu – 20% <u>Poddziałanie 6.3.1</u> 1. Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych – 160 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu Programu (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) – 32% Wskaźniki produktu: <u>Poddziałanie 6.1.1</u> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w Programie – 4 500 Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w Programie – 660 <u>Poddziałanie 6.2.1</u> Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w Programie – 1 080 <u>Poddziałanie 6.3.1</u> Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem – 115 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w Programie (RW) – 448
Zakres przedmiotowy¹³³	1. Wspólne zasady realizacji

¹³³ Syntetyczny opis pozwalający na identyfikację działań, które będą realizowane w ramach przedsięwzięcia oraz kosztów, które wystąpią w związku z ich realizacją.

Rekrutacja uczestników

Realizowana będzie na poziomie dzielnic i gmin, możliwie jak najbliżej mieszkańców, we współpracy z wszystkimi podmiotami formalnymi i nieformalnymi działającym na danym obszarze. Głównym partnerem w rekrutacji uczestników będą ośrodki pomocy społecznej i powiatowe centra pomocy rodzinie, gdzie identyfikowane będą wstępnie osoby i rodziny, które będą mogły być objęte wsparciem. Ponadto realizowana będzie w dzielnicach i gminach, uczestniczących w projekcie uliczna praca ukierunkowana na identyfikowanie i wspieranie osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Rekrutacja wspierana także będzie działaniami ukierunkowanymi na animowanie i organizowanie lokalnych społeczności w dzielnicach i gminach.

Wszechstronna diagnoza

Każdy z uczestników projektu objęty zostanie wszechstronną diagnozą realizowaną przez interdyscyplinarny zespół specjalistów pod przewodnictwem pracownika socjalnego i doradcy zawodowego (aktywna integracja). Diagnoza realizowana będzie w 7 obszarach funkcjonowania odbiorców projektu: psychologicznej, mieszkaniowej, rodzinnej, socjalno-bytowej, społecznej, zdrowotnej i zawodowej. Identyfikowane będą potrzeby, możliwości, zasoby i ograniczenia uczestników. Kluczowym w tym zakresie będzie określenie poziomu wykluczenia społecznego, poziomu motywacji dla udziału w procesie aktywizacji społeczno-zawodowej, stopnia ograniczeń indywidualnych, poziomu kompetencji społecznych i zawodowych. Diagnoza w trakcie trwania projektu będzie sukcesywnie aktualizowana.

Indywidualny plan/kontrakt – Ścieżka reintegracji

W oparciu o indywidualną i interdyscyplinarną diagnozę, w bliskiej współpracy osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, a także we współpracy z indywidualnym asystentem tworzony będzie indywidualny plan/program lub kontrakt ukierunkowany na rozwiązanie problemów zidentyfikowanych w

	diagnozie. Kontrakt zawierać będzie ścieżkę reintegracji, czyli długotrwały proces integracji z wykorzystaniem kompleksowych i zindywidualizowanych form wsparcia. Indywidualny plan/program lub kontrakt zawierać będzie oddziaływanie na wszystkie 7 obszarów funkcjonowania odbiorców wsparcia. Szczególna uwaga zwrócona będzie na działania wzmacniające kompetencje społeczne, a także wyposażenie w kompetencje i kwalifikacje potrzebne na rynku pracy. <u>Wsparcie grup odbiorców projektów</u> Każdy uczestnik projektu (korzystający zarówno z aktywnej integracji, usług społecznych jak i wsparcia w ramach ekonomii społecznej) objęty zostanie wsparciem osoby towarzyszącej. W przypadku rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych realizowana będzie asystentura rodzinna. W przypadku innych grup osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym realizowane będą inne formy indywidualnego wsparcia. Pomoc asystenta realizowana będzie od samego procesu diagnozy, poprzez realizację kontraktu po znalezienie zatrudnienia lub innej formy aktywności zawodowej (w przypadku aktywnej integracji). 2. Aktywna integracja Główna część wsparcia udzielanego w ramach projektów osobom i rodzinom zagrożonym ubóstwem i wykluczeniem społecznym, realizowana będzie w ramach aktywnej integracji, zorientowanej na uzyskanie zatrudnienia lub innej formy aktywności zawodowej. Realizowane będą wszystkie możliwe usługi aktywnej integracji o różnym charakterze: • społeczne, w tym m.in. asystentura, praca socjalna, praca uliczna (streetworking), animowanie i organizowanie społeczności lokalnych, poradnictwo, doradztwo, ośrodki wsparcia dziennego, świetlice, kluby, zapewnienie odpowiednich warunków mieszkaniowych, wolontariat, grupy i kluby samopomocowe, trening kompetencji i umiejętności społecznych;
--	--

- zawodowe, w tym m.in. szkolenia i kursy zawodowe, bony, staże, praktyki, zatrudnienie wspierane, doradztwo zawodowe, pośrednictwo pracy, zatrudnienie socjalne, KIS, WTZ, przedsiębiorstwa społeczne;
- edukacyjne w tym m.in. uzupełnienie wykształcenia na różnym poziomie, kształcenie ustawiczne, aktywizacja edukacyjna.

W zależności od potrzeb i uwarunkowań poszczególnych gmin i powiatów możliwe będzie sprofilowanie oferty wsparcia według indywidualnych potrzeb grup odbiorców. Usługi aktywnej integracji realizowane będą nie tylko w ramach finansowania w projektach, ale także z wykorzystaniem istniejących na terenie powiatów, gmin i dzielnic usług we wszystkich obszarach. Uwzględnione zostanie także realizowane wsparcie w ramach rozwoju ekonomii społecznej. Uczestnicy projektu, w oparciu o współpracę partnerską będą korzystać z dostępnych usług dobranych według indywidualnych potrzeb i problemów. Kluczowy w tym zakresie jest system informacji o dostępnych usługach aktywnej integracji i odpowiednie ich skoordynowanie, stąd tak ważna rola partnerstwa dzielnicowego, gminnego i powiatowego. Rolą asystentów odbiorców projektu będzie prowadzenie i towarzyszenie w procesie realizacji poszczególnych usług. Jeśli jakieś usługi nie będą dostępne lub w istniejącym systemie będzie ich brakować, w projektach zapewniona zostanie indywidualna pula środków na ich zakup lub realizację. Wsparciem w zakresie aktywnej integracji objęte zostanie także otoczenie osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym lub ubóstwem. Polegać będzie ono głównie na działaniach w dzielnicach i gminach zorientowanych na animowanie i organizowanie społeczności lokalnej.

3. Usługi społeczne

Usługi społeczne w projekcie zapewnione zostaną dla dwóch głównych grup uczestników projektu. Pierwsza część usług obejmować będzie osoby niesamodzielne, m.in. z powodów chorób somatycznych, niepełnosprawności intelektualnej lub zaburzeń psychicznych, wymagające wszechstronnego wsparcia asystenckiego i

	opiekuńczego. Wsparcie będzie polegało na zapewnieniu usług opiekuńczych a jednocześnie ich wzmocnienie i zintensyfikowanie poprzez wsparcie wolontariuszy opiekuńczych, opiekuńczą pomoc sąsiedzką lub inną formą wsparcia (np. teleopieka). Istniejące usługi opiekuńcze wymagają uzupełnienia, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych a także w weekendy. Całkowite wsparcie opiekuńcze koordynowane będzie przez indywidualnego asystenta osoby niesamodzielnej. Część realizowanych usług opiekuńczych, w związku z ich przyszłościowym charakterem, zapewniona będzie przez uczestników projektu realizujących zadania związane z aktywną integracją. Całościowa pomoc ukierunkowana będzie na proces prewencji instytucjonalizacji osób niesamodzielnych, tak by osoby takie mogły pozostać w środowisku domowym. Część osób niesamodzielnych korzystających z usług społecznych, posiadająca potencjał zatrudnienia lub aktywności zawodowej korzystać będzie także ze wsparcia aktywnej integracji. Druga część usług społecznych skierowana będzie do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, osób przebywających w pieczy zastępczej lub opuszczających pieczę zastępczą, osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą. Wsparcie polegać będzie przede wszystkim na uruchomieniu asystentury rodzinnej wraz z prewencją w postaci pomocy w opiece i wychowaniu dzieci w formie placówek wsparcia dziennego. W projekcie współtworzone będą w poszczególnych dzielnicach objętych projektem nowe placówki wsparcia dziennego, jak i rozszerzana będzie oferta istniejących placówek. W zależności od indywidualnych potrzeb uczestników realizowane będą placówki w formie specjalistycznej, opiekuńczej lub pracy podwórkowej. W przypadku dwóch ostatnich zajęcia uzupełnione zostaną o naukę co najmniej jednej z ośmiu kompetencji kluczowych. Rodzice dzieci objętych wsparciem, a także osoby powyżej 15 roku życia uczestniczyć będą także w programie aktywnej integracji o charakterze zawodowym. Usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej będą także objęci indywidualną
--	---

	asystenturą wspierającą opiekuna usamodzielnienia w procesie integracji społecznej i zawodowej. Realizowane dla dwóch grup odbiorców usługi społeczne wdrażane będą w powiązaniu z rozwojem ekonomii społecznej. <u>Dzielnicowe/gminne usługi integracji społecznej</u> Moduł obejmie stworzenie Lokalnych Centrów Aktywności Społeczno-Zawodowej, gdzie zintegrowane zostaną wszelkie usługi projektu, od asystentury, poprzez usługi społeczne po animację i organizowanie społeczności lokalnych. Ponadto, nastąpi podzielenie w ramach dzielnicy/gminy/powiatu, pomiędzy partnerów, różnych usług projektowych, według specjalizacji określonych koalicjantów. Ww. rozwiązania stosowane będą w zależności od potrzeb uczestników, indywidualnego charakteru dzielnicy i zawiązanej koalicji. W obu przypadkach w wybranych dzielnicach/gminach wprowadzone zostaną nowe usługi integracji społecznej, stworzony zostanie system informacji, pierwszego kontaktu systemu wsparcia, wsparcie dzielnicowe/gminne będzie łącznikiem i przewodnikiem po istniejącym systemie wsparcia. Dzielnicowe/gminne usługi integracji społecznej połączone zostaną także z rewitalizacją wybranych obszarów zdegradowanych. 4. Ekonomia społeczna Za rozwój ekonomii społecznej w OM ZIT odpowiadać będzie OWES, realizowany w partnerstwie przez OMG-G-S, Caritas Archidiecezji Gdańskiej, Pomorską Specjalną Strefę Ekonomiczną, Towarzystwo Pomocy Brata Alberta, Pracodawców Pomorza i Fundację Pokolenia. Opis zadań w ramach OWES: . <u>Usługi animacji lokalnej</u> 1. Animatorzy lokalni Będą prowadzić proces edukacyjny i animacyjny, tj. animować w zakresie tworzenia lokalnych grup inicjatywnych, które powołają podmioty ekonomii społecznej oraz współpracować z otoczeniem instytucjonalnym, w kierunku tworzenia „dobrego klimatu dla ES”;
--	--

prować działania mające na celu powstawanie i wdrażanie lokalnych modeli ekonomii społecznej; wspomagać PES we współpracy z JST, NGO i biznesem; prowadzić działania informacyjno-promocyjne w zakresie ES w instytucjach, samorządach, sektorze prywatnym, szkołach itp.

2. Szkoła menadżerów ES-SMES.

II. Usługi rozwoju ES (inkubacyjne)

1. Doradcy kluczowi

Będą przeprowadzać przez ścieżkę wsparcia klientów OWES, w zakresie rozwoju instytucjonalnego istniejących grup/organizacji (m.in. praca nad rozwojem ich zdolności i możliwości, w szczególności w zakresie działalności ekonomicznej i zarządczej), animować w kierunku ekonomizacji istniejących organizacji pozarządowych oraz szerokiego przygotowania do utworzenia i prowadzenia podmiotów ekonomii społecznej.

2. Koszyk usług dla grup inicjatywnych:

- grupowe szkolenia wyjazdowe;
- doradztwo formalno-prawne;
- szkolenia podstawowe;
- doradztwo biznesowe (m.in: marketing, reklama, zarządzanie, sprzedaż, HR, pożyczki i poręczenia);
- branżowe wizyty studyjne;
- coaching rozwojowy;
- wsparcie psychologa i doradcy zawodowego.

III. Usługi wsparcia istniejących PES

1. Koszyk usług dla istniejących PES i organizacji pozarządowych, które się ekonomizują:

- grupowe szkolenia wyjazdowe;
- doradztwo formalno-prawne;
- usługi: księgowe, marketingowe;
- szkolenia otwarte, szkolenia specjalistyczne branżowe;
- mentoring biznesowy;

	• branżowe wizyty studyjne; • psycholog i doradca zawodowy; • coaching rozwojowy. 2. Wsparcie finansowe osób zatrudnianych w PS – dotacje 3. Wsparcie pomostowe osób zatrudnionych w PS 4. Społeczna odpowiedzialność biznesu • fora biznesowe; • katalogi produktów i usług PES. 5. Promocja zatrudnienia w PES • klaster podmiotów ekonomii społecznej; • broker biznesu społecznego, działającego na rzecz pozyskiwania nowych rynków i możliwości współpracy dla PES; • spotkania sieciujące dla PES i przedstawicieli sektora prywatnego; • seminaria sieciujące wyjazdowe dla PES i przedstawicieli sektora prywatnego; • konferencja promująca ES; • specjalistyczne opracowania/analizy dla rozwoju klastra. • Certyfikacja rzetelnej firmy ES – przyznawanie znaku „Dobrej roboty”. • Giełda pracy dla PES i w PES – gdzie biznes oferowałby aktualne zlecenia, a PES informacje o naborze pracowników(np. platforma informatyczna).
Grupa docelowa	Ostatecznymi odbiorcami wsparcia są: <u>Aktywna Integracja – 6.1.1</u> 1. Osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich rodziny, 2. Otoczenie osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. <u>Usługi społeczne – 6.2.1</u> Ostatecznymi odbiorcami wsparcia są osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich rodziny, w tym przede wszystkim:

	- seniorzy, - osoby z niepełnosprawnościami i chorobami przewlekłymi, - dzieci i młodzież, - opiekunowie osób zależnych, - kandydaci oraz osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą, - usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej. <u>Ekonomia społeczna – 6.3.1</u> Ostatecznymi odbiorcami wsparcia są następujące grupy podmiotów i osób: 1. podmioty ekonomii społecznej/przedsiębiorstwa społeczne, 2. podmioty, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy o spółdzielniach socjalnych, 3. osoby fizyczne (w szczególności osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym). W zależności od lokalnych potrzeb i uwarunkowań, w poszczególnych powiatach i gminach będzie istniała możliwość ukierunkowania działań na wybrane grupy odbiorców zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.
Komplementarność (powiązanie z innymi działaniami RPO WP lub innymi programami operacyjnymi)	1. Komplementarność z przedsięwzięciem <i>Innowacyjny system wsparcia zatrudnienia w OMG-G-S</i> 2. Zależność z przedsięwzięciami realizowanymi w ramach kompleksowej rewitalizacji. Środki na te przedsięwzięcia będą pochodziły z OP 6 (Poddziałania 6.1.1 oraz 6.2.1) i zostaną wydzielone z Metropolitalnego Systemu Aktywizacji Społeczno-Zawodowej po uzgodnieniu zakresu projektów rewitalizacyjnych.
Całkowita wartość przedsięwzięcia	Poddziałanie 6.1.1 – 71 115 195 zł Poddziałanie 6.2.1 – 26 091 903 zł Poddziałanie 6.3.1 – 18 433 233 zł
Wartość wydatków kwalifikowalnych	Poddziałanie 6.1.1 – 71 115 195 zł

	Poddziałanie 6.2.1 - 26 091 903 zł Poddziałanie 6.3.1 – 18 433 233 zł
Szacowana kwota dofinansowania¹³⁴	Poddziałanie 6.1.1 - 60 447 916 zł Poddziałanie 6.2.1 –22 178 116 zł Poddziałanie 6.3.1 – 15 668 249 zł – kwota zależna od wartości środków przeznaczonych na dotacje na tworzenie nowych miejsc pracy w podmiotach ekonomii społecznej w ramach projektu Ostateczna kwota dofinansowania będzie uzależniona od decyzji IZ RPO WP dotyczącej kwoty dofinansowania z Budżetu Państwa.
Wartość wkładu własnego	Poddziałanie 6.1.1 –10 667 279 zł Poddziałanie 6.2.1 – 3 913 786 zł Poddziałanie 6.3.1 – 2 764 984 zł – kwota zależna od wartości środków przeznaczonych na dotacje na tworzenie nowych miejsc pracy w podmiotach ekonomii społecznej w ramach projektu Ostateczna wartość wkładu własnego będzie uzależniona od decyzji IZ RPO WP dotyczącej kwoty dofinansowania z Budżetu Państwa.
Orientacyjna data gotowości złożenia wniosku o dofinansowanie	I połowa 2016r.
% realizacji ramy wykonania w zakresie wskaźników produktu określonych jako cel pośredni RPO WP na rok 2018	100%
% realizacji wydatków w projekcie przekazanych do IZ RPO WP celem ich	40%

¹³⁴Kwota, która wynika z oszacowania wydatków kwalifikowalnych oraz przewidywanego poziomu dofinansowania.

rozliczenia do końca roku 2018	
Wstępna lista projektów planowanych do realizacji w ramach przedsięwzięcia¹³⁵	System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej w Gdańsku – komponent aktywnej integracji (projekt wieloetapowy) System Aktywizacji Społeczno - Zawodowej w Gdyni Aktywizacja społeczno – zawodowa mieszkańców Powiatu Kartuskiego dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym (projekt wieloetapowy) Gmina Stegna – aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej w Powiecie Wejherowskim I (projekt wieloetapowy) Sopot - Aktywni Mieszkańcy (projekt wieloetapowy) „Aktywni – Samodzielni – Kreatywni w powiecie gdańskim” – Aktywna Integracja/ w kolejnej edycji: „Przyszłość bez barier” – integracja w powiecie gdańskim” „Aktywni – Samodzielni – Kreatywni w powiecie gdańskim” – Aktywna Integracja – Miasto Pruszcz Gdański Lokalny System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej w partnerstwie tczewskim (projekt wieloetapowy) System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej w powiecie puckim AKTYWATOR (projekt wieloetapowy 6.1.1) Klub Integracji Społecznej ZAGÓRZE Klub Integracji Społecznej Klub Integracji Społecznej Śródmieście System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej w Gdańsku – komponent usług społecznych Rozwój usług społecznych w Gdyni Rozwój usług społecznych na terenie Powiatu Kartuskiego

¹³⁵ Ostateczne uzgodnienie liczby, zakresu i formuły realizacyjnej projektów zidentyfikowanych w ramach poszczególnych przedsięwzięć odbędzie się na etapie ich identyfikacji i wpisywania do wykazu projektów pozakonkursowych, stanowiącego Załącznik nr 8.5 do SzOOP RPO WP.

	Gmina Stegna-Rozwój Usług Społecznych System aktywizacji Społeczno-Zawodowej w powiecie wejherowskim II (projekt wieloetapowy) Sopot – Dostępne usługi (projekt wieloetapowy) „Aktywni – Samodzielni – Kreatywni w powiecie gdańskim” – Usługi Społeczne/ w kolejnej edycji: „Wsparcie to podstawa – rozwój usług społecznych w powiecie gdańskim” Pierwszy krok - aktywizacja społeczno-zawodowa w powiecie gdańskim System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej w powiecie puckim AKTYWATOR (projekt wieloetapowy 6.2.1) Centrum Usług Społecznych Zagórze Społeczna od-nowa Gdynia odNowa: Rozwój usług społecznych świadczonych na rzecz lokalnej społeczności w obszarze Zamenhofa – Opata Hackiego Rewitalizacja – ważna sprawa – Aktywizacja Społeczno - Zawodowa Rewitalizacja – ważna sprawa – Usługi społeczne Rewitalizacja Dolnego Miasta i Placu Wałowego wraz ze Starym Przedmieściem w Gdańsku- kompleksowe usługi społeczne dla mieszkańców dzielnicy Rewitalizacja obszaru Nowy Port z Twierdzą Wisłoujście w Gdańsku- kompleksowe usługi społeczne dla mieszkańców dzielnicy Rewitalizacja Oruni w Gdańsku - kompleksowe usługi społeczne dla mieszkańców dzielnicy Rewitalizacja Biskupiej Górki i starego Chełmu w Gdańsku- kompleksowe usługi społeczne dla mieszkańców dzielnicy Gdynia odNowa: Rozwój usług społecznych świadczonych na rzecz lokalnej społeczności w zachodniej części dzielnicy Witomino- Radiostacja Gdynia odNowa: Rozwój usług społecznych świadczonych na rzecz lokalnej społeczności w dzielnicy Oksywie
--	--

	Utworzenie Centrum Aktywności Rodzin w Żukowie Centrum Usług Społecznych Rewitalizacja Centrum Pucka (6.1.1, 6.2.1) Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej Dobra Robota na Subregion Metropolitalny Każdy z projektów będzie indywidualnie rozpisany na wnioski o dofinansowanie biorąc pod uwagę lokalne uwarunkowania, harmonogram naborów oraz system realizacji RPO WP.
--	--

6.5.3. Działanie 3 – Zdrowie¹³⁶

Interwencja ma na celu stworzenie warunków dostarczania usług zdrowotnych, adekwatnie do zdiagnozowanych potrzeb i konsekwentne wyrównywanie różnic w dostępie do specjalistycznych świadczeń zdrowotnych, na terenie OM ZIT, zwłaszcza w ramach zdefiniowanych deficytów infrastruktury i sprzętu medycznego, jak również dostosowanie systemu ochrony zdrowia i opieki społecznej do procesu starzenia się społeczeństwa, w tym rozwój specjalistycznych kadr medycznych.

Wspierane będą projekty polegające m.in. na przeprowadzeniu niezbędnych, z punktu widzenia udzielania świadczeń zdrowotnych, prac remontowo-budowlanych, w tym w zakresie dostosowania infrastruktury do potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnościami, a także na wyposażeniu w sprzęt medyczny oraz – jako element projektu – na rozwiązaniach w zakresie IT (oprogramowanie, sprzęt).

Interwencja będzie służyć poprawie efektywności (w tym kosztowej) oraz zwiększeniu dostępu do świadczeń zdrowotnych oraz uwzględni konieczność dostosowania placówek do obowiązujących przepisów prawa lub spełnienia bądź przewyższenia wymogów płatnika w zakresie udzielanych świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych w ramach publicznego systemu ubezpieczeń zdrowotnych, a także wykorzystywać nowoczesne dostępne techniki i technologie. Wsparcie będzie

¹³⁶ Przedsięwzięcie zostało zmienione w związku podjęciem działań mających na celu zapobieganie, przeciwdziałanie i zwalczanie COVID-19. Rozszerzono zakres rzeczowy projektów i zostało udzielone dodatkowe wsparcie finansowe. Dodano partnerów w projektach: Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej Miejska Stacja Pogotowia Ratunkowego z Przychodnią w Sopocie, Uniwersyteckie Centrum Medycyny Morskiej i Tropikalnej w Gdyni, 7 Szpital Marynarki Wojennej SPZOZ im. Kontradmirala Profesora Wiesława Łasińskiego w Gdańsku oraz Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Gdańsku, Laboratorium Diagnostyki Medycznej.

udzielane wyłącznie podmiotom funkcjonującym w publicznym systemie ubezpieczeń zdrowotnych.

Ukierunkowanie terytorialne

Gdańsk, Sopot (zgodne z mapami potrzeb zdrowotnych dla danego obszaru).

Zawężenie ukierunkowania terytorialnego wynika z koncentracji na terenie rdzenia potencjału oraz bazy dydaktyczno-szkoleniowej i naukowej na poziomie wyższym działającej również w zakresie geriatrici (Gdański Uniwersytet Medyczny), a także ponadprzeciętnego odsetka osób starszych (powyżej 65 roku życia) zamieszkujących w Trójmieście, w tym głównie w Sopocie (osoby starsze stanowią ok. 30% mieszkańców w Sopocie; ok. 25% w Trójmieście).

Grupy docelowe

Mieszkańcy, w tym w szczególności osoby starsze, kadra podmiotów świadczących usługi zdrowotne.

Indykatywny katalog beneficjentów

Publiczne i prywatne podmioty świadczące usługi zdrowotne i ich organy założycielskie, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe.

W ramach działania przewiduje się wsparcie przedsięwzięć ze środków ZIT w ramach RPO WP: PI 9a Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych.

W ramach działania preferowane będą przedsięwzięcia:

- 1) dające możliwość podwyższenia stopnia referencyjności podmiotu leczniczego,

- 2) przyczyniające się do rozwoju idei wolontariatu,
- 3) przyczyniające się do racjonalizacji systemu ochrony zdrowia w regionie.

W ramach opieki koordynowanej preferowane będą projekty uwzględniające wzrost znaczenia podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, ukierunkowane na problemy zdrowotne w szczególności osób starszych oraz uwzględniające środowiskowe formy opieki.

Wskaźniki produktu i rezultatu

Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
Liczba wspartych podmiotów leczniczych	szt.	0	4	Beneficjenci/ IZ/ IP	Raz na rok
Liczba nowo zakupionego wysokospecjalistycznego sprzętu medycznego	szt.	0	1	Beneficjenci/ IZ/ IP	Raz na rok
Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi	os.	0	290 000	Beneficjenci/ IZ/ IP	Raz na rok

W ramach Strategii ZIT, w obszarze zdrowia zidentyfikowano przedsięwzięcie „Centrum Geriatrii”, które odpowiada na zdiagnozowane wyzwania oraz przyczyni się do koordynacji opieki geriatrycznej, długoterminowej i rehabilitacji nie tylko w ramach samego OM ZIT, ale całego województwa, jako obszaru referencyjnego dla świadczenia usług zdrowotnych (zwłaszcza w kontekście trwającej restrukturyzacji szpitali, mającej prowadzić do zwiększenia dostępności świadczeń medycznych). Wybór ten pozwala również uniknąć sytuacji, w której finansowanie ZIT zostałoby przeznaczone na przedsięwzięcia konkurencyjne w stosunku do innych przedsięwzięć realizowanych w ramach RPO WP, czy też POIiŚ, a samo przedsięwzięcie w najwyższym możliwym stopniu będzie komplementarne do projektów dotyczących rozwoju specjalistycznych

usług zdrowotnych, które dofinansowane będą w ramach OP. 7 RPO WP. Dodatkowo Centrum Geriatrii będzie stanowiło wsparcie regionalnej bazy szpitalnej prowadzącej specjalistyczne usługi zdrowotne w zakresie diagnostyki i leczenia chorób cywilizacyjnych, wpływając na sprostanie wyzwaniom związanym ze starzeniem się społeczeństwa.

PRZEDSIĘWZIĘCIE 1 – CENTRUM GERIATRII

Tytuł przedsięwzięcia	Centrum Geriatrii
Lider (jeśli wskazany) oraz partnerzy	Lider: Gdański Uniwersytet Medyczny Partnerzy: Pomorskie Centrum Reumatologiczne im. J. Titz-Kosko w Sopocie, Gmina Miasta Sopotu, Uniwersyteckie Centrum Kliniczne
Rodzaj przedsięwzięcia (projekt, pakiet projektów, projekt grantowy)	Projekt/pakiet projektów.
Operator projektu oraz typy beneficjentów projektu grantowego (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
Lokalizacja/obszar realizacji	Gdańsk, Sopot
Źródło finansowania ¹³⁷	Oś Priorytetowa 7. Zdrowie, Priorytet Inwestycyjny 9a, Działanie 7.1. Zasoby ochrony zdrowia/Poddziałanie 7.1.1. Zasoby ochrony zdrowia – mechanizm ZIT.
Cele i efekty	Celem przedsięwzięcia jest: 1. Zwiększenie dostępności do usług zdrowotnych w obszarze OM ZIT

¹³⁷ Właściwa Oś Priorytetowa i Priorytet Inwestycyjny RPO WP oraz właściwe Działanie/Poddziałanie SzOOP RPO WP.

	2. Wyrównywanie różnic w dostępie do świadczeń na obszarze metropolitalnym w ramach zdefiniowanych deficytów w usługach zdrowotnych, infrastrukturze i sprzęcie medycznym 3. Wsparcie regionalnej bazy szpitalnej prowadzącej specjalistyczne usługi zdrowotne w zakresie poprawy dostępności do opieki geriatrycznej, opieki długoterminowej i rehabilitacji. Wskaźniki obligatoryjne: - <u>Wskaźniki rezultatu:</u> ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi (osoby/rok) – 290 000 - <u>Wskaźniki produktu:</u> liczba wspartych podmiotów leczniczych (szt.) – 4 Wskaźniki fakultatywne: - potencjalna liczba pacjentów leczonych w Centrum Geriatrii (osoby/rok) – 2800 - liczba nowo zakupionego wysokospecjalistycznego sprzętu medycznego – (szt.) - 1 - liczba łóżek na wspartych oddziałach (szt.) - 67 - liczba wspartych oddziałów (szt.) - 4 Szczegółowa lista sprzętu dostosowanego do specyfiki projektu geriatryczno-rehabilitacyjnego zostanie przedstawiona w studium wykonalności. Z kolei liczba osób przeszkolonych w ramach projektu (kadra świadcząca usługi zdrowotne i opiekuńcze) zostanie ustalona w ramach prac nad komponentem nieinwestycyjnym.
Zakres przedmiotowy	W ramach przedsięwzięcia powstanie Centrum Geriatrii składające się z: - referencyjnego klinicznego ośrodka geriatryczno-rehabilitacyjnego posiadającego bazę stacjonarną (ok. 25 łóżek) i ambulatoryjną, powiązanego z istniejącą bazą rehabilitacyjną (funkcjonującego w obrębie Uniwersyteckiego Centrum Klinicznego),

	– wysokospecjalistycznego ośrodka geriatryczno-rehabilitacyjnego posiadającego bazę stacjonarną (ok. 42 łóżka), diagnostyczną, oddział dzienny i bazę ambulatoryjną, w tym m.in. poradnie: rehabilitacyjną i psychologiczno – psychiatryczną (funkcjonującego w obrębie Wojewódzkiego Zespołu Reumatologicznego im. J. Titz-Kosko w Sopocie, którego podmiotem tworzącym jest Samorząd Województwa Pomorskiego, a podmiotem współfinansującym część inwestycyjną będzie Gmina Miasta Sopotu). Wsparcie obejmie m.in. przebudowę i/lub rozbudowę oraz wyposażenie w proporcjach i zakresie zgodnym z optymalnym wariantem przyjętym w dokumentacji projektowej przygotowanej przez każdego z partnerów. W ramach przedsięwzięcia partnerzy będą współpracować m.in. poprzez realizację wspólnych działań mających na celu wzmocnienie koordynacji pomiędzy różnymi poziomami opieki zdrowotnej. Współpraca partnerów w tym zakresie polegać będzie m.in. na wsparciu środowiskowych form opieki oraz przeprowadzenie szkoleń dla kadr świadczących usługi zdrowotne i opiekuńcze. Planowane jest także wdrożenie zintegrowanego modelu opieki nad osobami przewlekle chorymi w wieku podeszłym przy wsparciu narzędzi informatycznych dostosowanych do potrzeb i ograniczeń tej grupy wiekowej. Szczegółowy zakres i rodzaj wsparcia zostanie określony w ramach prac zespołu roboczego, w skład którego oprócz partnerów wejdą także reprezentanci podmiotów organizujących usługi pomocy społecznej.
Grupa docelowa	1) mieszkańcy, w tym w szczególności osoby starsze, 2) kadra podmiotów świadczących usługi zdrowotne (szkolenia w ramach finansowania krzyżowego).

Komplementarność (powiązanie z innymi działaniami RPO WP lub innymi programami operacyjnymi)	RPO WP 4.2 RPO 5.4 Zdrowie na Rynku Pracy RPO 6.2 Usługi Społeczne POLiŚ. Oś Priorytetowa IX: Wzmocnienie Strategicznej Infrastruktury Ochrony Zdrowia
Całkowita wartość przedsięwzięcia	61 111 495 zł
Wartość wydatków kwalifikowalnych	60 985 568 zł
Szacowana kwota dofinansowania¹³⁸	51 944 771 zł (85%)
Wartość wkładu własnego	9 166 724 zł (15%)
Orientacyjna data gotowości złożenia wniosku o dofinansowanie	IV kwartał 2016 r. Na termin gotowości przedsięwzięcia do złożenia wniosku o dofinansowanie wpływ będzie miał termin przygotowania odpowiednich map potrzeb zdrowotnych oraz uzgodnienia przedsięwzięcia przez Komitet Sterujący ds. koordynacji EFSI w obszarze zdrowia.
% realizacji ramy wykonania w zakresie wskaźników produktu określonych jako cel pośredni RPO WP na rok 2018	-
% realizacji wydatków w projekcie przekazanych do IZ	Zostanie oszacowany po wezwaniu do złożenia wniosku dla Poddziałania 7.1.1. w ramach RPO WP.

¹³⁸ Kwoty dot. całkowitej wartości projektów, wydatków kwalifikowalnych oraz dofinansowania i wkładu własnego projektów ulegają zmianom w trakcie realizacji, z uwagi na kurs euro, sytuację na rynku oraz włączenie do przedsięwzięcia działań mających na celu przeciwdziałanie i walkę z pandemią COVID -19.

RPO WP celem ich rozliczenia do końca roku 2018	
Wstępna lista projektów planowanych do realizacji w ramach przedsięwzięcia	Centrum Geriatrii w Gdańsku Utworzenie Centrum Opieki Geriatrycznej w PCR im. dr Jadwigi Titz-Kosko w Sopocie Sp. z o.o.

6.5.4. Działanie 4 - Konwersja

Interwencja w zakresie kompleksowej rewitalizacji dotyczyć będzie nadawania i przywracania funkcji społecznych zdegradowanym obszarom w miastach, wyznaczonym w oparciu o kryteria przestrzenne, ekonomiczne i społeczne, uwzględniające stopień nasilenia problemów społecznych, związanych w szczególności z izolacją materialną i społeczną mieszkańców. Realizowane w ujęciu kompleksowym przedsięwzięcia, wynikające z lokalnych programów rewitalizacji, będą obejmowały w szczególności wspieranie integracji społeczno-zawodowej mieszkańców zdegradowanych obszarów miejskich, rewaloryzację, modernizację i adaptację istniejącej zabudowy, zagospodarowanie przestrzeni publicznych oraz dostosowanie budynków do funkcji społecznych, gospodarczych, rekreacyjnych, kulturalnych i edukacyjnych. W ramach kompleksowych przedsięwzięć możliwa będzie modernizacja infrastruktury technicznej (wyłącznie, gdy przyczyni się to do fizycznej, gospodarczej, przestrzennej i społecznej rewitalizacji i regeneracji obszarów miejskich jako elementu lokalnego programu rewitalizacji). Wszystkie realizowane projekty oprócz działań infrastrukturalnych będą obejmować również bezpośrednio z nimi powiązane działania społeczne skierowane do mieszkańców zdegradowanych obszarów.

W ramach działania przewiduje się wsparcie przedsięwzięć ze środków ZIT w ramach RPO WP: PI 9b Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich. Dodatkowo przewiduje się realizację przedsięwzięć z innych środków, w tym środków własnych JST i funduszy centralnych bezpośrednio powiązanych z interwencją w ramach PI 9i Aktywna integracja, w szczególności w celu poprawy zatrudnialności oraz PI 9iv Ułatwienie dostępu do

niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym.

Wsparcie z RPO WP w ramach Poddziałania 8.1.1. Kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne w miastach obszaru metropolitalnego Trójmiasta – mechanizm ZIT będzie udzielane wyłącznie w formule projektów zintegrowanych, w powiązaniu z Poddziałaniem 6.1.1. Aktywizacja społeczno-zawodowa – mechanizm ZIT i/lub 6.2.1. Rozwój usług społecznych – mechanizm ZIT RPO WP, a dofinansowanie będą mogły uzyskać wyłącznie przedsięwzięcia wynikające z programów rewitalizacji zidentyfikowanych obszarów, składające się na kompleksową interwencję w ramach projektu zintegrowanego. Programy te ujmują działania w sposób kompleksowy tak, aby nie pomijać aspektu społecznego, gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego oraz środowiskowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. W trakcie opracowywania i wdrażania programu rewitalizacji nie dopuszcza się możliwości planowania i realizacji tylko wybiórczych inwestycji, nastawionych jedynie na szybki efekt poprawy estetyki przestrzeni, skupionych tylko na działaniach remontowych czy modernizacyjnych, które nie skutkują zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji. Program rewitalizacji złożony z wielu różnorodnych projektów jest konstrukcją warunkującą osiągnięcie kompleksowości interwencji. Oczekuje się wzajemnego powiązania oraz synergii projektów rewitalizacyjnych. W szczególności wskazuje się na konieczność łączenia działań na obszarach zdegradowanych z Osią Priorytetową 6. Integracja, w celu wspierania działań społecznych, w tym w szczególności zwalczania bezrobocia, tak więc interwencja w zakresie rewitalizacji będzie miała formę projektów zintegrowanych, realizowanych w ramach Osi Priorytetowej 6 (EFS) i Osi 8 (EFRR). Działania prowadzone w OP 6 mają charakter wiodący w stosunku do działań infrastrukturalnych realizowanych w OP 8. Dodatkowo w ramach działań rewitalizacyjnych przewiduje się możliwość realizacji komplementarnych projektów z pozostałych OP.

W przypadku projektów rewitalizacyjnych planowanych do realizacji w RPO WP w OP 8. Konwersja, konieczne było przeprowadzenie delimitacji obszarów w oparciu o określone wskaźniki, które wskazały tereny charakteryzujące się ponadprzeciętnym

poziomem degradacji (np. występowaniem niekorzystnych zjawisk w zakresie odsetka bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, czy odsetka gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną itp.), który to proces już się zakończył. Zarząd Województwa zaprosił do udziału w procedurze przygotowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych wszystkie podmioty uprawnione do realizacji tych projektów tj. miasta z obszaru województwa pomorskiego.

Do współpracy z IZ RPO WP przystąpiło poprzez złożenie stosownej deklaracji współpracy 9 miast Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot objętych mechanizmem Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. W ramach dotychczasowej współpracy z IZ RPO miasta te zidentyfikowały obszary rewitalizacji wstępnie predestynowane do objęcia interwencją w ramach RPO WP w formule zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych łączących interwencję EFS i EFRR. Identyfikacja obszarów odbyła się zgodnie z procedurą i w oparciu o kryteria wskazane w *Wytycznych dotyczących programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o wsparcie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020*.

PRZEDSIĘWZIĘCIA INDYWIDUALNE MIAST POŁOŻONYCH W OM ZIT

Z uwagi na specyfikę i indywidualny dla każdego obszaru charakter przedsięwzięć rewitalizacyjnych, poszczególne projekty będą uzgadniane w trybie indywidualnym przez władze miast, które zadeklarowały udział w procesie przygotowywania projektów z tego obszaru i IZ RPO WP. W tym trybie miasta przeprowadziły analizę stopnia degradacji na ich obszarze oraz opracowały raporty wskazujące konkretne obszary problemowe. Po zapoznaniu się z raportami, IZ w formie Uchwały Nr 1325/101/15 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 22 grudnia 2015 roku wskazała listę obszarów rekomendowanych do objęcia wsparciem w ramach zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych RPO WP 2014-2020. Zatwierdzenie obszarów stanowi o dopuszczeniu do kolejnych etapów przygotowań zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych. W kolejnym kroku miasta opracują, bądź zaktualizują Programy Rewitalizacji i przystąpią do opracowania konkretnych projektów, których zakres będzie przedmiotem negocjacji z Zespołem ds. Rewitalizacji w ramach IZ. Miasta dokonały wewnętrznego podziału alokacji w ramach OP.8, co zostało zatwierdzone

przez władze Związku ZIT. Podstawą podziału środków była proporcja wynikająca z wcześniej uzgodnionego i zatwierdzonego podziału alokacji w ramach Poddziałów 6.1.1 i 6.2.1, których interwencja ma mieć kluczowe znaczenie dla projektów rewitalizacyjnych, a którego podstawą były czynniki społeczne takie jak: liczba osób korzystających z pomocy społecznej, liczba bezrobotnych w grupach szczególnych tj. do 25 r.ż. i 50+, liczba długotrwale bezrobotnych oraz liczba ludności ogółem.

W kolejnym kroku miasta opracują, bądź zaktualizują Programy Rewitalizacji i przystąpią o opracowania konkretnych projektów, których zakres będzie przedmiotem negocjacji z Zespołem ds. Rewitalizacji w ramach IZ.

Warunkiem prawidłowej konstrukcji i realizacji programów rewitalizacji jest partycypacja społeczna stanowiąca fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest warunkiem sukcesu. Partycypacja ukierunkowana jest na możliwie dojrzałe jej formy, a więc nieograniczające się jedynie do informacji, czy konsultacji działań władz lokalnych, ale dążące do zaawansowanych metod partycypacji, takich jak współdecydowanie czy kontrola obywatelska.

W oparciu o Wytyczne IZ RPO WP dotyczące programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 przy uwzględnieniu katalogu wskaźników obligatoryjnych z określonymi wartościami referencyjnymi oraz wskaźników fakultatywnych, których wybór lub uzupełnienie leżał w gestii miasta zostały wyznaczone obszary zdegradowane. Wskaźniki obligatoryjne i fakultatywne przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela 6. Tabela wskaźników obowiązkowych i ich wartości referencyjnych (2012)

KRYTERIUM	SPOŁECZNE				GOSPODARCZE			PRZESTRZENNE	
Wskaźnik	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności *	Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym *	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys. ludności	Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych	Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed rokiem 1970 w ogólnej ich liczbie	Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę (m2)
Źródło danych dla wyznaczenia średniej wojewódzkiej i kraju	Bank Danych Lokalnych GUS	Bank Danych Lokalnych GUS	Bank Danych Lokalnych GUS	Bank Danych Lokalnych GUS	Bank Danych Lokalnych GUS	Bank Danych Lokalnych GUS	Bank Danych Lokalnych GUS	Spis Powszechny Ludności i Mieszkań (2011)	Spis Powszechny Ludności i Mieszkań (2011)
POLSKA 2012	50,0	3,1	29,1	8,4	17,8	10,3	27,3	46,5	23,8
POMORSKIE 2012	52,9	2,4	27,7	6,3	16,4	11,6	28,3	42,3	23,0

POLSKA 2013	51,6	3,4	27,6	9,3	18,4	10,6	27,3	46,5	23,8
POMORSKIE 2013	53,8	2,7	28,7	8,2	17,1	11,8	28,6	42,3	23,0
Wartość dla obszarów objętych wsparciem	odchylenie powyżej wartości referencyjnej	odchylenie powyżej wartości referencyjnej	odchylenie powyżej wartości referencyjnej	odchylenie powyżej wartości referencyjnej	odchylenie powyżej wartości referencyjnej	odchylenie poniżej wartości referencyjnej	odchylenie powyżej wartości referencyjnej	odchylenie poniżej wartości referencyjnej	odchylenie poniżej wartości referencyjnej
Definicja wskaźnika	Osoby korzystające ze świadczeń ogółem to suma pobierających poszczególne rodzaje świadczeń pieniężnych i niepieniężnych zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z	Stopę bezrobocia długotrwałego rozumie się jako stosunek liczby osób bezrobotnych powyżej 12 miesięcy do liczby osób w wieku produkcyjnym. Przez ludność w	Liczba przestępstw stwierdzonych ogółem	Liczba czynów zabronionych, mających uregulowanie w rozdziale XXVI k.k, obejmujących - bigamię, znęcanie się, rozpijanie małoletniego, uchylanie się od alimentacji, porzucenie	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (Wiek, w którym osoby zazwyczaj kończą pracę zawodową, tj. dla mężczyzn - 65 lat i więcej, dla kobiet - 60 lat i więcej).	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych zarejestrowanych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym niż gimnazjalnym w ogólnej licznie bezrobotnych zarejestrowanych. Dane o bezrobotnych zarejestrowanych obejmują osoby,	Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych powstałych przed 1970 w ogólnej ich liczbie	

	dnia 12 marca 2004 r. Jest to rzeczywista liczba osób korzystających ze świadczeń, która wskazuje korzystającego jeden raz niezależnie od ilości i rodzaju przyjętych świadczeń.	wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, dla kobiet 18-59 lat.		małoletniego albo osoby nieporadnej, uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego albo osoby nieporadnej (art. 206 - 211 k.k.).			które zgodnie z Ustawą z dnia 16.10.1991 r. o zatrudnieniu i bezrobociu pozostają bez pracy i nie uczą się w szkole, są zdolne do pracy oraz gotowe do podjęcia pracy.		
Rekomendowane źródła danych dla Beneficjentów	Ośrodki Pomocy Społecznej	Urzędy Pracy	Komisariaty Policji/Rewiry Dzielnicowych, Komendy Miejskie Policji	Biura ds. Ewidencji Ludności właściwych UM	Biura ds. gospodarki właściwych UM	Urzędy Pracy	Zarządcy nieruchomości komunalnych, Spółdzielnie mieszkaniowe, Wspólnoty mieszkaniowe		

** Delimitacja obszarów zdegradowanych poprzez zaproponowane powyżej wskaźniki jest obowiązkowa dla wszystkich samorządów zainteresowanych realizacją projektów rewitalizacyjnych w ramach RPO WP.W celu uzgodnienia wyboru obszaru do objęcia wsparciem w zakresie kompleksowej rewitalizacji istnieje konieczność przekroczenia wartości referencyjnej dla województwa pomorskiego w przypadku: minimum trzech wskaźników społecznych, przy zastrzeżeniu, że ze względu na wiodący zakres interwencji niezmiennie w każdym przypadku obowiązkowa*

jest analiza i przekroczenie wartości wskaźnika 1 i 2 oraz minimum dwóch wskaźników gospodarczych i minimum jednego wskaźnika przestrzennego.

Tabela 7. Katalog wskaźników fakultatywnych proponowanych do delimitacji obszarów zdegradowanych

KRYTERIUM SPOŁECZNE Wybór nie mniej niż trzech wskaźników społecznych	KRYTERIUM GOSPODARCZE Wybór przynajmniej jednego wskaźnika gospodarczego	KRYTERIUM PRZESTRZENNE Wybór nie mniej niż dwóch wskaźników przestrzennych
▪ wielkość zasiłków pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę ▪ wielkość zaległości czynszowych ▪ odsetek osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym ▪ odsetek dzieci i młodzieży nie otrzymujących promocji do następnej klasy w szkołach podstawowych i gimnazjach	▪ średnia wartość gruntu na analizowanym obszarze ▪ wielkość dochodów gminy z tytułu podatku od nieruchomości w odniesieniu do średniej miasta (dane Urzędu Miasta) ▪ poziom dochodów ludności określany poprzez wielkość podatku dochodowego od osób fizycznych na analizowanym obszarze w odniesieniu do średniej miasta (dane Urzędów Skarbowych)	▪ niska dostępność do podstawowych usług lub słaba ich jakość (znacząca odległość do obiektów typu przedszkola, ośrodki zdrowia itp.) ▪ udział procentowy budynków generujących emisje niskie ▪ udział procentowy budynków wymagających remontu

▪ wyniki egzaminów Państwowych w szkołach podstawowych i gimnazjach w odniesieniu ▪ liczba ofiar przemocy na 1 tys. ludności ▪ czyny karalne nieletnich na 1 tys. Ludności ▪ liczba fundacji, stowarzyszeń, organizacji społecznych aktywnych na analizowanym obszarze oraz inne zaproponowane wskaźniki analizujące sytuację społeczną przy uwzględnieniu wewnętrznych uwarunkowań miasta oraz możliwości pozyskania danych	inne zaproponowane wskaźniki analizujące sytuację gospodarczą przy uwzględnieniu wewnętrznych uwarunkowań miasta oraz możliwości pozyskania danych	inne zaproponowane wskaźniki dotyczące infrastruktury, tkanki mieszkaniowej, przy uwzględnieniu wewnętrznych uwarunkowań oraz pozyskania danych
--	---	--

W oparciu o powyżej zdefiniowane wskaźniki obligatoryjne i fakultatywne, miasta dokonały delimitacji następujących obszarów jako wymagających wsparcia¹³⁹:

1. Miasto Gdańsk: Biskupia Górka – Stary Chełm, Dolne Miasto-Plac Wałowy-Stare Przedmieście, Nowy Port z Twierdzą Wisłoujście, Orunia.
2. Miasto Gdynia: Zamenhofa i Opata Hackiego (część dzielnicy Chylonia), Zachodnia część dzielnicy Witomino-Radiostacja, Obszar dawnej wsi Oksywie wraz z ulicami Dickmana i Śmidowicza.
3. Miasto Tczew: Zatorze, Stare Miasto.
4. Wejherowo: III Śródmieście.
5. Puck: Centrum.
6. Rumia: Zagórze.
7. Kartuzy: Centrum.
8. Żukowo: Centrum.

Na wymienionych powyżej obszarach rewitalizacyjnych realizowane będą następujące projekty:

1. Kompleksowa rewitalizacja Centrum Kartuz
2. Rewitalizacja Zagórza w Rumi
3. Miasto od-nowa – rewitalizacja Starego Miasta i Zatorza w Tczewie
4. Gdynia OdNowa: Rewitalizacja obszaru Zamenhofa – Opata Hackiego
5. Rewitalizacja Centrum Pucka
6. Rewitalizacja Dolnego Miasta i Placu Wałowego wraz ze Starym Przedmieściem w Gdańsku
7. Rewitalizacja Biskupiej Górki i Starego Chełmu w Gdańsku
8. Rewitalizacja obszaru Nowy Port z Twierdzą Wisłoujście w Gdańsku
9. Rewitalizacja Oruni w Gdańsku
10. Gdynia OdNowa: Rewitalizacja dzielnicy Oksywie
11. Gdynia OdNowa: Rewitalizacja zachodniej części dzielnicy Witomino –Radiostacja

¹³⁹ Zgodnie z Uchwałą nr 1325/101/15 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 22 grudnia 2015 roku oraz Uchwałą nr 1373/201/16 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 roku

12. Rewitalizacja Śródmieścia Wejherowa
13. Rewitalizacja Starego Centrum Żukowa

Wskaźniki produktu i rezultatu

Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	600	Beneficjenci / IZ / IP	Raz na rok
Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi projektami rewitalizacyjnymi	os.	0	65 000	Beneficjenci / IZ / IP	Raz na rok

6.6. Cel strategiczny III: Kreowanie zintegrowanej przestrzeni

Przyczyn dalece niedoskonałego systemu transportowego funkcjonującego w OM ZIT należy upatrywać przede wszystkim w braku dostępności transportu publicznego w niektórych częściach analizowanego obszaru oraz braku wystarczającej integracji różnych rodzajów transportu (tramwaj, trolejbus, autobus, kolej). W tym celu niezbędne jest skoordynowane wsparcie, ukierunkowane na poprawę integracji transportu indywidualnego i publicznego. Istotne będzie również podniesienie konkurencyjności usług transportu publicznego, w tym tworzenie warunków dla zwiększenia liczby przejazdów komunikacją zbiorową. Ważną rolę w rozwoju i integracji tego systemu ma odegrać istniejąca i planowana rozbudowa infrastruktury kolejowej. Siatka połączeń kolei aglomeracyjnej stanowić ma istotną rolę w

kształtowaniu przestrzeni OM ZIT, a jej poprawiona efektywność ma sprzyjać ograniczeniu negatywnych skutków suburbanizacji.

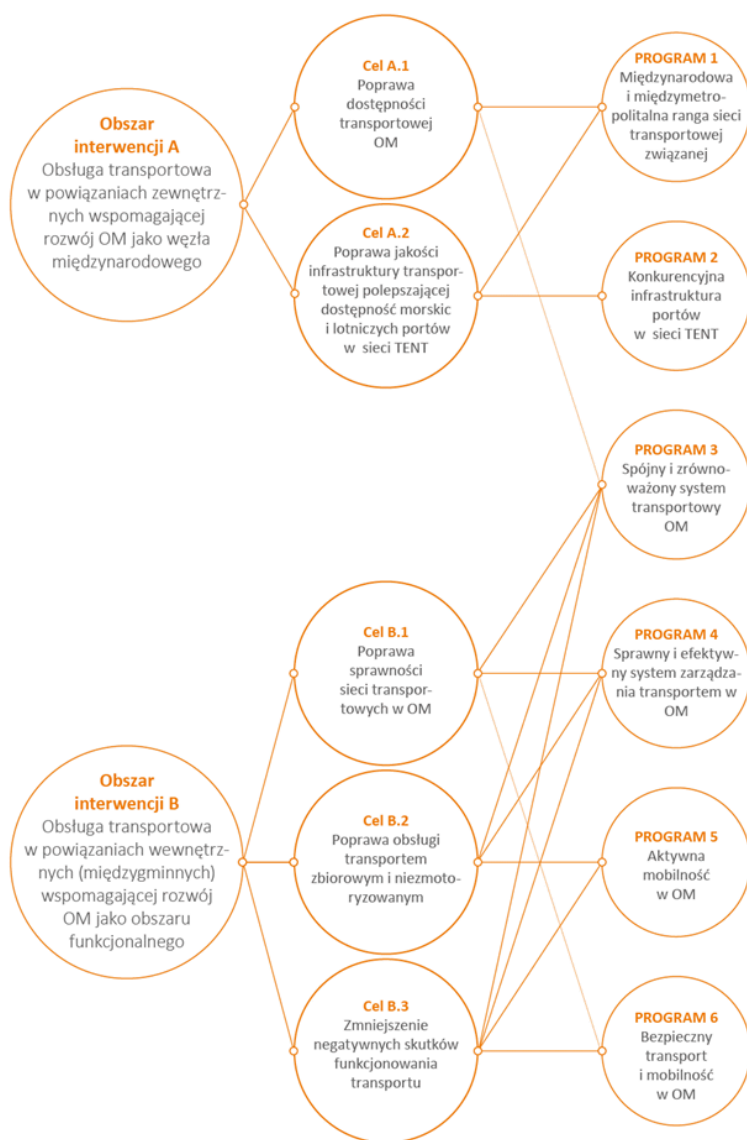
Integracja funkcjonalno-przestrzenna OM ZIT stanowi warunek konieczny dla pełnego wykorzystania potencjału tkwiącego w jego gospodarce i kapitale społecznym.

Wzmocnienie istniejących oraz rozwój nowych powiązań funkcjonalno-przestrzennych obejmie działania w zakresie rozwoju systemu transportowego oraz włączaniu do sfery dynamicznego rozwoju obszarów do tej pory zaniedbanych i zdegradowanych.

Całościowa koncepcja rozwoju transportu miejskiego na terenie OM ZIT opisana została w rozdziale 6 Strategii Transportu i Mobilności Obszaru Metropolitalnego do 2030 r. (STIM)¹⁴⁰ pt. „Strategiczne programy współpracy”. Rozdział ten obejmuje skoordynowane programy działań, z których każdy przedstawia problem własnego obszaru tematycznego, wskazując konkretny cel strategiczny wyznaczany przez STIM, definiując cele szczegółowe oraz kluczowe zadania do realizacji ze wskazaniem na liderów i partnerów.

Rysunek 4. Obszary interwencji Strategii Transportu i Mobilności OM ZIT do 2030 r. w powiązaniu z celami i strategicznymi programami współpracy STIM

¹⁴⁰ Strategia Transportu i Mobilności Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot do 2030 r.

Rysunek przedstawia obszary interwencji Strategii Transportu i Mobilności OM ZIT do 2030 r. w powiązaniu z celami i strategicznymi programami współpracy STIM.

Źródło: Strategia Transportu i Mobilności Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot do 2030 r.

Szczególną rolę uzupełniającą do Strategii ZIT pełni także Program Rozwoju Transportu Obszaru Metropolitalnego (PRT OM) określający zbiór projektów do realizacji w perspektywie finansowej 2014-2020. Ustalony w PRT OM horyzont czasowy ma urealniać założenia koncepcji wskazanej w głównej części STIM na

przykładzie konkretnych projektów zaplanowanych do realizacji w bieżącej perspektywie finansowej (2014-2020). PRT OM stanowi część opracowania STIM.

STIM wraz z *Programem Gospodarki Niskoemisyjnej dla Związku ZIT* stanowią odpowiedź na wyzwanie zapewnienia spójnej i zintegrowanej strategii rozwoju transportu miejskiego. Główne wnioski płynące ze STiM w zakresie mobilności:

- w rdzeniu OM, gdzie występują największe gęstości celów podróży oraz duży udział krótkich podróży, głównym celem jest zapewnienie sprawnego systemu transportowego OM przy jednoczesnym zapewnieniu mieszkańcom wysokiej jakości życia i możliwości wygodnego podróżowania; działania, które muszą uwzględniać hierarchiczną strukturę priorytetów: piesi, rowerzyści, użytkownicy transportu zbiorowego przed użytkownikami transportu indywidualnego¹⁴¹,
- poza rdzeniem OM stwarzanie warunków do podejmowania zrównoważonych wyborów transportowych; podejmowane w obszarach, gdzie występują znacznie mniejsze gęstości celów podróży (głównie miejsca zamieszkania), duży udział długich podróży, głównym celem jest zachowanie równowagi pomiędzy udziałem transportu indywidualnego i transportu zbiorowego w realizacji przemieszczeń oraz wzmocnienie znaczenia aktywnych form mobilności w ramach łańcucha pasażerskich podróży intermodalnych¹⁴²,
- podróże metropolitalne (międzygminne) i zewnętrzne w rdzeniu OM i poza rdzeniem OM realizowane są w większości samochodem (66 %) oraz w dużej części transportem zbiorowym (31 %) przy istotnym udziale kolei regionalnej i SKM, natomiast przy znikomym udziale podróży wykonywanych pieszo, czy rowerem; jednakże, większość podróży metropolitalnych realizowanych transportem zbiorowym w swoim łańcuchu zawiera przemieszczenia piesze lub rowerem z domu lub miejsca pracy do przystanku transportu zbiorowego lub węzła integracyjnego¹⁴³,
- główne źródło zmniejszenia udziału podróży metropolitalnych i zewnętrznych odbywanych samochodem upatruje się w skróceniu czasu jazdy i podniesieniu

¹⁴¹ Por. *Strategia Transportu i Mobilności Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot do 2030 r.* str. 56

¹⁴² *Ibidem*, str. 56

¹⁴³ *Ibidem*, str. 56

atrakcyjności podróży odbywanych transportem zbiorowym. Dlatego istotnym elementem polityki transportowej jest rozwój pasażerskiego transportu kolejowego wraz z budową sprawnych i atrakcyjnych transportowych węzłów integracyjnych. Podejmowane działania muszą uwzględniać modelowe przyjęcie pasażerskiego transportu kolejowego jako podstawowego środka przewozów metropolitalnych wraz z systemem dowozu pasażerów do standardowo zbudowanych węzłów integracyjnych¹⁴⁴,

- zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju należy dążyć do optymalizacji wykorzystania środków transportu w realizacji podróży. Do realizacji tego celu niezbędne jest wybudowanie infrastruktury, która umożliwi, bądź ułatwi zmianę środka transportu. Brakujące lub niesprawne elementy sieci transportowej i transportowe węzły integracyjne (TWI) są istotnym elementem infrastruktury transportowej, która przyczynia się do poprawy dostępności transportowej do rdzenia OM, obszarów o znaczeniu turystycznym oraz poprawy jakości oferty transportu zbiorowego. W zależności od rodzaju środków transportu korzystających z TWI może on umożliwiać integrację tylko środków transportu zbiorowego, albo w umożliwiać integrację wielu środków transportu, jak np. samochód, kolej, tramwaj, autobus, rower itd.¹⁴⁵
- problemy bezpieczeństwa transportu OM ZIT obejmują: niebezpieczne zachowania uczestników ruchu (nadmierna prędkość jazdy, nietrzeźwi użytkownicy dróg), niski stopień stosowania urządzeń bezpieczeństwa (pasy, kaski ochronne), agresja na drodze i brak poszanowania praw innych uczestników ruchu oraz niska jakość infrastruktury: drogowej (przejścia dróg tranzytowych przez miasta i miejscowości, niebezpieczne skrzyżowania i przejścia dla pieszych, „twarde” otoczenie drogi) i kolejowej (duża liczba przejazdów kolejowych w jednym poziomie. Z kolei kluczowe znaczenie dla bezpieczeństwa oraz charakteru zagrożeń mają: gęstość celów podróży (zdominowana przez gęstość zaludnienia i gęstość miejsc pracy i nauki), rodzaj

¹⁴⁴ *Ibidem*, str. 56

¹⁴⁵ *Ibidem*, str. 65

użytego środka transportu, długość podróży, sposób zarządzania transportem. Z tego względu podejmowane działania powinny obejmować:

- o w trzonie OM, gdzie występują największe gęstości celów podróży, duży udział krótkich podróży co powoduje występowanie dużej liczby wypadków transportowych (głównie drogowych) ale o małej ciężkości, dlatego ważne są tutaj: możliwość wyboru środka transportu (z dużym udziałem transportu zbiorowego, podróży odbywanych pieszo i rowerem), dlatego ważne są działania nakierowane na ochronę niechronionych uczestników ruchu.
 - o poza trzonem OM, gdzie występują znacznie mniejsze gęstości celów podróży (głównie miejsca zamieszkania), duży udział długich podróży przez co odbywanych z dużą prędkością, dlatego ważne są tutaj: możliwość wyboru środka transportu (z dobrym dostępem do środków transportu zbiorowego dalekobieżnego), dlatego ważne jest wyposażenie przede wszystkim głównych dróg transportowych w odpowiednie standardy bezpieczeństwa¹⁴⁶.
- funkcjonowanie systemów organizacji transportu OM cechuje niska innowacyjność (małe wykorzystanie ITS w zarządzaniu ruchem i przewozami, braki w informacji pasażerskiej), a ich zasięg przestrzenny funkcjonowania jest ograniczony tymczasem poprzez przy wykorzystanie ITS możliwa jest integracja transportu zbiorowego i usprawnienie jego funkcjonowania i wprowadzaniu priorytetów dla pojazdów transportu zbiorowego¹⁴⁷.
- każdego dnia 29 % podróży odbywanych w OM stanowią podróże niezmotoryzowane, tzn. że prawie 950 tys. bezpośrednich podróży ze źródła do celu wykonywanych jest pieszo lub rowerem. Przy czym większość (92 %) to podróże piesze. Do tego dochodzi kilkaset tysięcy przemieszczeń, wykonywanych głównie do przystanków transportu zbiorowego, realizowanych pieszo (sporadycznie rowerem) jako element składowy łańcucha podróży, najczęściej realizowanego transportem zbiorowym. W realizacji przemieszczeń o charakterze metropolitalnym znaczenie podróży niezmotoryzowanych spada

¹⁴⁶ Por. Strategia Transportu i Mobilności Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot do 2030 r. str. 85-86

¹⁴⁷ *Ibidem*, str. 26

do 2,7 %. Spowodowane jest to odrębną charakterystyką gęstości celów podróży i długości podróży w obszarze rdzenia OM i jego otoczenia. Podróże pieszo lub rowerem najczęściej wykorzystywane są do pokonywania krótkich odległości. Pieszy w ciągu 15 minut jest w stanie pokonać 1 km trasy, a rowerzysta w tym samym czasie może pokonać 4 - 5 km. Dlatego zwiększanie udziału aktywnych form mobilności odnosi się głównie do obszaru rdzenia OM, obszarów centralnych miast oraz otoczenia przystanków i transportowych węzłów integracyjnych. Zwiększanie liczby aktywnych mobilnie odbywać się będzie głównie poprzez rozwój sieci i infrastruktury pieszej oraz rowerowej ale również ich integracja z transportem zbiorowym. Konieczne jest również podjęcie działań mających charakter procesowy i w sposób zintegrowany obejmujących sferę społeczną, techniczną jak i organizacyjną, mających na celu zmianę dominujących (motoryzacyjnych) wzorców transportowych na rzecz aktywnej mobilności. Program zawiera kluczowe zadania z zakresu zarządzania mobilnością, mające na celu kształtowanie racjonalnych wyborów transportowych za pomocą „miękkich” środków¹⁴⁸.

- cechy systemu transportowego OM decydować będą o jego konkurencyjności, przede wszystkim jako czynnika rozwoju funkcji metropolitalnych tj. lokalizacji inwestycji gospodarczych, naukowych, kulturalnych i społecznych. W tym kontekście działania związane z budową, rozbudową i modernizacją infrastruktury transportowej organizacji funkcjonowania poszczególnych podsystemów transportowych podporządkowane zostaną zasadzie rozszerzania możliwości wyboru realizacji potrzeb przewozowych, w sposób zwiększający udział proekologicznych środków transportu.

W oparciu o zdefiniowane w drodze analizy SWOT wyzwania, w tym obszarze określono następujące oczekiwane efekty interwencji w ramach Celu strategicznego III:

- 1) budowy i przebudowy węzłów integracyjnych, zapewniających poprawę ich dostępności komunikacyjnej oraz budowy i przebudowy infrastruktury drogowej oraz rowerowej, poprawiającej jakość funkcjonowania systemu

¹⁴⁸ Ibidem, str. 78-79

transportu publicznego. Węzły integracyjne oznaczają kompozycje obiektów i przestrzeni miejskich służących integracji podsystemów transportu.

- 2) integracji szynowego i drogowego transportu publicznego z transportem indywidualnym, w tym rowerowym, a tym samym do ograniczenia ruchu samochodów osobowych na drogach dojazdowych do rdzenia OM ZIT. Jak również integracji polityki taryfowo-biletowej oraz wspólnej polityki informacyjnej i promocyjnej wewnątrz OM ZIT poprzez promocję przedsięwzięć zmierzających do uzyskania właśnie takich efektów.
- 3) realizacji celów określonych w lokalnych planach transportowych odnośnie podziału zadań przewozowych.
- 4) poprawy uwarunkowań ekologicznych za sprawą stosowania rozwiązań transportowych korzystnych dla środowiska, w tym rozwiązań niskoemisyjnych.
- 5) poprawy atrakcyjności pasażerskiego transportu kolejowego (kolej miejska) oraz poprawy bezpieczeństwa i komfortu świadczonej usługi poprzez budowę, modernizację i rewitalizację (rehabilitację) linii kolejowych (eliminowanie tzw. wąskich gardeł), w tym szczególnie rozbudowę systemu kolei aglomeracyjnej, modernizację przystanków kolejowych, budowę zintegrowanych systemów zarządzania ruchem obejmujących: systemy sterowania ruchem, systemy monitoringu środków transportu i przystanków, systemy informacji dla pasażerów, unowocześnienie (zakup lub modernizacja) taboru kolejowego wraz z niezbędną infrastrukturą (urządzeniami) służącą jego utrzymaniu.

6.6.1. Działanie 1 – Mobilność

Wsparcie w zakresie transportu miejskiego będzie ukierunkowane na wdrażanie rozwiązań niskoemisyjnych w transporcie zbiorowym. Rozwiązania te wynikną z zapisów lokalnych strategii niskoemisyjnych lub dokumentów spełniających ich wymogi, zawierających elementy zrównoważonych planów mobilności miejskich (m.in. kierunki interwencji planowanej w odniesieniu do transportu zbiorowego, eko-efektywnych środków transportu, inteligentnych systemów transportowych, bezpieczeństwa ruchu drogowego, indywidualnej mobilności aktywnej oraz kształtowania postaw transportowych).

Przewiduje się też realizację kolejowych przedsięwzięć strategicznych zdefiniowanych w Regionalnym Programie Strategicznym w zakresie transportu¹⁴⁹. Wsparciem będą mogły być objęte także inne regionalne linie kolejowe, na których zgodnie z Planem zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa pomorskiego odbywają się wojewódzkie przewozy pasażerskie. Przedsięwzięcia polegać będą na modernizacji i rehabilitacji infrastruktury liniowej, punktowej (stacje i przystanki kolejowe) oraz towarzyszącej. W ramach wsparcia możliwe będą także projekty podnoszące bezpieczeństwo i konkurencyjność transportu kolejowego (Inteligentne Systemy Transportowe), związane z rozwojem systemów sterowania i zarządzania ruchem kolejowym, a także projekty związane z zakupem i modernizacją taboru kolejowego (w tym realizowane w formule partnerstwa publiczno-prywatnego) obsługującego zmodernizowane linie.

Ukierunkowanie terytorialne

Przedsięwzięcie realizowane będzie na terenie całego OM ZIT, a także wykracza poza jego zasięg w zakresie następujących węzłów integracyjnych: w gminie Stężycza (węzeł Gołubie), gminie Sierakowice (węzeł Sierakowice) oraz w Nowym Dworze Gdańskim (węzeł Nowy Dwór Gdański).

Jest to uzasadnione ze względu na komplementarność względem pozostałych węzłów objętych projektem i wiążącego je systemu komunikacyjnego, ciężącego do rdzenia obszaru metropolitalnego. Realizacja ww. węzłów w ramach wspólnego przedsięwzięcia ZIT pozwoli na zachowanie wspólnych standardów, zapewnienie możliwie wysokiego poziomu integracji funkcjonalno-przestrzennej oraz realizację mierzalnych celów na czele z obniżeniem znaczenia transportu indywidualnego (samochodowego) na korzyść transportu zbiorowego oraz podniesienie efektywności całego systemu transportu publicznego w OM ZIT.

Grupy docelowe

Użytkownicy transportu miejskiego i rowerowego, infrastruktury kolejowej i publicznego zbiorowego transportu kolejowego.

Indykatywny katalog beneficjentów

¹⁴⁹ Uchwała nr 951/274/13 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 13 sierpnia 2013 r.

Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, spółki z udziałem jednostek samorządu terytorialnego, podmioty działające w oparciu o umowę o partnerstwie publiczno-prywatnym, zarządcy infrastruktury transportowej, służącej organizacji transportu zbiorowego publicznego, przedsiębiorcy, operatorzy i organizatorzy transportu zbiorowego, podmioty budujące lub zarządzające infrastrukturą kolejową.

W ramach działania przewiduje się wsparcie przedsięwzięć ze środków ZIT w ramach RPO WP: PI 4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu, PI 7d Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu.

Rekomendowany scenariusz rozwoju transportu OM, w perspektywie strategicznej do 2030 r., który opisuje szczegółowo STIM, zakłada wzrost liczby podróży ogółem o 17,4%, tj. prawie do 4,0 mln podróży na dobę.

Przyjęta w STIM wizja rozwoju transportu w kontekście metropolitalnym określa *Obszar Metropolitalny w 2030 r. „jako międzynarodowy węzeł transportowy Europy Bałtyckiej umożliwiający rozwój społeczny, poprawę jakości życia mieszkańców, innowacyjną gospodarkę i zrównoważoną przestrzeń, a także wspomagający konkurencyjność OM w sieci metropolii europejskich.”*

Zgodnie z przyjętymi szczegółowymi założeniami, osiągnięcie opisanej w STIM wizji rozwoju systemu transportowego i realizacji preferowanego scenariusza wymaga podjęcia wielu działań i interwencji. Strategia Transportu i Mobilności OM do 2030 r. wskazuje na konkretne cele do osiągnięcia w dwóch obszarach interwencji: zewnętrznym (A) i wewnętrznym (B).

Obszar interwencji zewnętrznych (A), obejmuje działania zapewniające obsługę transportową OM w powiązaniach zewnętrznych wspomagających rozwój OM jako

węzła międzynarodowego. W ramach tego obszaru sformułowano dwa cele strategiczne:

- Cel A.1 Poprawa dostępności transportowej OM
- Cel A.2 Poprawa jakości infrastruktury transportowej warunkujących dostępność morskich i lotniczych portów w sieci TEN-T

Obszar interwencji wewnętrznych (B) obejmuje działania zapewniające obsługę transportową OM w powiązaniach wewnętrznych (międzygminnych) wspomagającej rozwój OM jako obszaru funkcjonalnego. W ramach tego obszaru sformułowano trzy cele strategiczne:

- Cel B.1 Poprawa sprawności sieci transportowych w OM
- Cel B.2 Poprawa obsługi transportem zbiorowym i niezmotoryzowanym
- Cel B.3 Zmniejszenie negatywnych skutków funkcjonowania transportu

Wskaźniki produktu i rezultatu

Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych	szt.	0	20	Beneficjenci / IP/ IZ	Raz na rok
Liczba wybudowanych obiektów „parkuj i jedź”	szt.	0	7	Beneficjenci / IP/ IZ	Raz na rok
Przewozy pasażerów komunikacją miejską w ciągu roku	mln os.	270,51	271,1	Beneficjenci / IP /IZ	Raz na rok

Liczba wspartych dworców/przystanków kolejowych	Szt.	0	7	Beneficjenci / IP / IZ	Raz na rok
Liczba pasażerów przewiezionych w ramach kolejowych wojewódzkich przewozów pasażerskich w ciągu roku (przyrost)	mln os.	0	0,6	Beneficjenci / IZ/ IP	Raz na rok
Liczba zakupionych/zmodernizowanych pojazdów kolejowych	szt.	0	44	Beneficjenci / IZ/ IP	Raz na rok
Całkowita długość nowych lub zmodernizowanych linii tramwajowych	km	0	7	Beneficjenci / IZ/ IP	Raz na rok
Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	szt.	0	112	Beneficjenci / IZ/ IP	Raz na rok

Liczba utworzonych systemów roweru miejskiego ¹⁵⁰	szt.	0	1	Beneficjenci / IZ/ IP	Raz na rok
Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych	km	0	20	Beneficjenci / IZ/ IP	Raz na rok
Liczba przygotowanych i przyjętych planów zrównoważonej mobilności miejskiej (SUMP)	szt.	0	1	Beneficjenci / IZ/ IP	Raz na rok

Mając na względzie zdefiniowane w ramach działania wyzwania oraz cele stowarzyszenie OMG-G-S zdecydowało o wyborze przedsięwzięć „Węzły integracyjne OM wraz z trasami dojazdowymi”, „Wdrożenie systemu biletu elektronicznego jako narzędzia integracji taryfowo-biletowej transportu publicznego na OM ZIT, umożliwiającego wprowadzenie wspólnego biletu”¹⁵¹ oraz „Budowa zintegrowanego systemu monitorowania bezpieczeństwa oraz zarządzania informacją na linii kolejowej nr 250 wraz z modernizacją budynku dworca podmiejskiego w Gdyni głównej oraz peronów na linii kolejowej nr 250” jako w najpełniejszym stopniu realizującego te cele.

¹⁵⁰ Wskaźnik dotyczy projektu Budowy Systemu Roweru Metropolitalnego OMGGS, planowanego do realizacji w ramach mechanizmu ZIT RPO WP 2014-2020. W 2019 r. na wniosek beneficjenta została rozwiązana umowa o dofinansowanie projektu, dofinansowanie UE zostało przesunięte do pozostałych projektów realizowanych w ramach Przedsięwzięcia 1 - Węzły integracyjne OMGGS wraz z trasami dojazdowymi, których beneficjenci uczestniczyli w projekcie Budowy SRM OMGGS. Budowa Systemu Roweru Metropolitalnego jest planowana do realizacji ze środków własnych samorządów uczestniczących w przedsięwzięciu.

¹⁵¹ Przedsięwzięcie wycofane z Wykazu projektów zidentyfikowanych przez IZ RPO WP w ramach trybu pozakonkursowego do dofinansowania w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego WP 2014-2020 - mechanizm ZIT, w związku z realizacją w ramach projektu komplementarnego współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 pn. „Zwiększenie dostępności regionalnego transportu kolejowego w województwie pomorskim poprzez jego integrację z transportem lokalnym - budowa elektronicznej platformy zintegrowanych usług mobilności”.

**PRZEDSIĘWZIĘCIE 1 – WĘZŁY INTEGRACYJNE OMG-G-S WRAZ Z TRASAMI
DOJAZDOWYMI**

Tytuł przedsięwzięcia	Węzły integracyjne OMG-G-S wraz z trasami dojazdowymi
Lider (jeśli wskazany) oraz partnerzy	Liderzy/ Partnerzy: a) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne: 1. miasto Gdańsk 2. miasto Gdynia 3. miasto Sopot 4. gmina Żukowo 5. miasto Reda 6. miasto Pruszcz Gdański 7. gmina Pruszcz Gdański 8. miasto Tczew 9. miasto Wejherowo 10. gmina Sierakowice 11. miasto Rumia 12. gmina Somonino 13. gmina Stężyca 14. gmina Wejherowo 15. gmina Pszczółki 16. gmina Kartuzy 17. powiat nowodworski 18. powiat gdański 19. miasto Puck 20. gmina Władysławowo

	21. miasto Jastarnia 22. miasto Nowy Dwór Gdański 23. gmina Trąbki Wielkie Lista rezerwowa: 24. gmina Luzino 25. powiat wejherowski b) związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego: Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot c) spółki z udziałem jednostek samorządu terytorialnego: Pomorska Kolej Metropolitalna Sp. z o.o.
Rodzaj przedsięwzięcia <i>(projekt, pakiet projektów, projekt grantowy)</i>	Pakiet projektów
Operator projektu oraz typy beneficjentów projektu grantowego (jeśli dotyczy)	n/d
Lokalizacja/obszar realizacji	Obszar Metropolitalny G-G-S
Źródło finansowania¹⁵²	Oś Priorytetowa 9. Mobilność, Priorytet Inwestycyjny 4e, Działanie 9.1. Transport miejski/Poddziałanie 9.1.1. Transport miejski – mechanizm ZIT
Cele i efekty	Celem przedsięwzięcia jest zwiększenie liczby pasażerów transportu zbiorowego w ośrodkach OMG-G-S oraz podniesienie efektywności transportu publicznego wskutek poprawy jego integracji (poprzez węzły

¹⁵² Właściwa Oś Priorytetowa i Priorytet Inwestycyjny RPO WP oraz właściwe Działanie/Poddziałanie SzOOP RPO WP.

	integracyjne) z licznymi podsystemami transportu zbiorowego i indywidualnego oraz transportu rowerowego w ramach OM OMG-G-S. Realizacja przedsięwzięcia umocni pozycję transportu zbiorowego (mobilność zrównoważona) oraz ograniczy szkodliwą emisję generowaną przez transport indywidualny (mobilność niskoemisyjna). Realizacja przedsięwzięcia doprowadzi do kompleksowej modernizacji istniejących i budowy nowych elementów węzłowej i liniowej infrastruktury zbiorowego transportu szynowego, trolejbusowego, autobusowego i rowerowego. Pogłębienie integracji oraz poprawa sprawności, atrakcyjności i efektywności systemu transportu zbiorowego w największych miastach i ich obszarach funkcjonalnych stworzy silną alternatywę dla indywidualnego transportu samochodowego. Wskaźniki produktu: - Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych – minimum 20; - Liczba wybudowanych obiektów „parkuj i jedź” – minimum 7; Wskaźnik rezultatu: 539 415 dodatkowych przewozów pasażerów komunikacją miejską w ciągu roku (do 2023 r.)
Zakres przedmiotowy	Przedmiotem przedsięwzięcia będzie działanie polegające na utworzeniu spójnej sieci węzłów integrujących systemy transportowe w kluczowych dla obszaru metropolitalnego miejscach stanowiących punkty węzłowe w procesie przemieszczania się osób. W ramach prowadzonych prac planuje się szeroko pojęte działania

rewitalizacyjne w zakresie istniejącej infrastruktury, a także budowę nowej poprawiającej dostępność i jakość procesu przesiadania się pasażerów. Projekty zgłoszone do realizacji obejmują swoją tematyką zarówno poprawę obsługi węzłów transportem indywidualnym, jak również uprzywilejowanie i dostosowanie infrastruktury dla transportu zbiorowego. Ważny element programu stanowić będą działania poprawiające warunki wykorzystania roweru jako elementu transportowego w zlewni węzłów, w tym rozbudowę infrastruktury rowerowej zapewniającą dogodny dostęp do węzłów. W założeniach programu wszystkie podjęte działania powinny stanowić formę poprawy przestrzeni publicznych znajdujących się w najbliższym otoczeniu węzłów. Jest to szczególnie ważny aspekt wpływający na poprawę postrzegania transportu zbiorowego jako atrakcyjnego systemu transportowego. Prawie wszystkie wytypowane węzły funkcjonują w oparciu o system linii kolejowych (w tym o Pomorską Kolej Metropolitalną) z uwagi na jej wiodącą rolę w procesie przemieszczania się w obrębie Obszaru Funkcjonalnego Metropolii. W ramach przedsięwzięcia przewiduje się rozbudowę/budowę następujących węzłów integracyjnych i poprawę ich dostępności:

Cieplewo (gmina Pruszcz Gdański),

Gdańsk Główny (miasto Gdańsk),

Gdańsk Osowa (miasto Gdańsk),

Gdańsk Rębiechowo (gmina Żukowo, miasto Gdańsk),

Gdańsk Wrzeszcz (miasto Gdańsk),

PKM/SKM Gdańsk (miasto Gdańsk),

	Gdynia Karwiny (miasto Gdynia), Gołubie (gmina Stężycza), Gościcino Wejherowskie (gmina Wejherowo), Jastarnia (miasto Jastarnia), Kartuzy (gmina Kartuzy), Luzino (gmina Luzino), znajdującym się na liście rezerwowej przedsięwzięcia. Nowy Dwór Gdański (powiat nowodworski), miasto Nowy Dwór Gdański), Pruszcz Gdański (miasto Pruszcz Gd., gmina Pruszcz Gd. , powiat gdański), Pszczółki (gmina Pszczółki, powiat gdański, gmina Trąbki Wielkie), Puck (miasto Puck), Reda (miasto Reda), Rumia (miasto Rumia), Rumia Janowo (miasto Rumia), Sierakowice (gmina Sierakowice), Somonino (gmina Somonino), Sopot (miasto Sopot), Tczew (miasto Tczew), Wejherowo kwiatowa (miasto Wejherowo), Władysławowo (gmina Władysławowo), Żukowo (gmina Żukowo), Wejherowo Śmiechowo - ZRYW (powiat wejherowski) znajdującym się na liście rezerwowej przedsięwzięcia.
--	--

	Lista powyższych węzłów jest zgodna z Planem zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa pomorskiego. Budowa węzła integracyjnego Rumia Janowo realizuje założenia wskazanego w <i>Planie</i> węzła integracyjnego Rumia. Podobnie budowa węzła ZRYW, w parze z węzłem przy ul. Kwiatowej w Wejherowie, ma wpłynąć pozytywnie na zwiększenie się liczby pasażerów, którzy docierając do najbliższej centrum metropolii stacji kolejowej, przesiadają się na transport zbiorowy. Istotnym elementem usprawniającym dojazd do węzła transportowego będzie system roweru metropolitalnego (publicznego)¹⁵³, uzupełniający możliwość dotarcia do węzła. W przypadku małych miejscowości system będzie funkcjonował na zasadzie centralnej wypożyczalni rowerów, zlokalizowanej przy węźle.
Grupa docelowa	Mieszkańcy OMG-G-S i gmin przyległych, użytkownicy transportu miejskiego, indywidualnego i rowerowego.
Komplementarność (powiązanie z innymi działaniami RPO WP lub innymi programami operacyjnymi)	Projekty dla których potwierdzona została możliwość finansowania z RPO WP 2014-2020: Wdrożenie systemu biletu elektronicznego jako narzędzia integracji taryfowo-biletowej transportu publicznego na OM ZIT umożliwiające wprowadzenie wspólnego biletu¹⁵⁴;

¹⁵³ Projekt finansowany ze środków własnych samorządów OMGGs uczestniczących w przedsięwzięciu.

¹⁵⁴ Przedsięwzięcie wycofane z Wykazu projektów zidentyfikowanych przez IZ RPO WP w ramach trybu pozakonkursowego do dofinansowania w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego WP 2014-2020 - mechanizm ZIT, w związku z realizacją w ramach projektu komplementarnego współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 pn. „Zwiększenie dostępności regionalnego transportu kolejowego w województwie pomorskim poprzez jego integrację z transportem lokalnym - budowa elektronicznej platformy zintegrowanych usług mobilności”.

	Budowa zintegrowanego systemu monitorowania bezpieczeństwa oraz zarządzania informacją na linii kolejowej nr 250 w Trójmieście wraz z modernizacją Budynku Dworca Podmiejskiego w Gdyni Głównej oraz peronów na linii kolejowej nr 250;
	Projekty dla których potwierdzona została możliwość finansowania z POIiŚ 2014-2020: Rozwój Komunikacji publicznej i intermodalnej Obszaru Metropolitalnego ZIT;
	Przedsięwzięcia komplementarne, wybrane do dofinansowania oraz przedsięwzięcia komplementarne których realizacja jest uzależniona od wyników konkursów i/lub wyłonione w wyniku konkursów: Zakup 10 nowych elektrycznych zespołów trakcyjnych do obsługi przewozów aglomeracyjnych oraz unowocześnienie zaplecza utrzymania taboru; Rozbudowa systemu kolei aglomeracyjnej Obszaru Metropolitalnego w kierunku Wejherowa; Zakup 34 szt. taboru do obsługi przewozów aglomeracyjnych i regionalnych; Pomorska Kolej Metropolitalna Etap I – rewitalizacja „Kolei Kokoszkowskiej” Faza III – elektryfikacja linii kolejowych nr 248 i 253 wraz z budową przystanku Gdańsk Firoga; Budowa elektronicznej Platformy Zintegrowanych Usług Mobilności.
Całkowita wartość przedsięwzięcia	334 118 112 zł

Wartość wydatków kwalifikowalnych	334 118 112 zł
Szacowana kwota dofinansowania¹⁵⁵	284 000 395 zł
Wartość wkładu własnego	50 117 717 zł
Orientacyjna data gotowości złożenia wniosku o dofinansowanie	XII 2016
% realizacji ramy wykonania w zakresie wskaźników produktu określonych jako cel pośredni RPO WP na rok 2018	54%
% realizacji wydatków w projekcie przekazanych do IZ RPO WP celem ich rozliczenia do końca roku 2018	62%
Wstępna lista projektów planowanych do realizacji w ramach przedsięwzięcia¹⁵⁶	Węzły integracyjne: Gdańsk Główny, Gdańsk Wrzeszcz oraz trasy dojazdowe do węzłów Pomorskiej Kolei Metropolitalnej i Szybkiej Kolei Miejskiej na terenie Gminy Miasta Gdańska Budowa węzłów integracyjnych Gdańsk Rębiechowo oraz Gdańsk Osowa wraz z trasami dojazdowymi

¹⁵⁵ Wartości przedsięwzięcia uległy zmianie w wyniku przetargów. Ponadto kwota dofinansowania została zwiększona w wyniku zmian kursowych oraz przesunięcia projektu e-Biletu do dofinansowania z POiIŚ, z jednoczesnym przyznaniem dofinansowania projektu w ramach RPO WP - mechanizm ZIT wskazanym przez Zarząd OMGGS beneficjentom realizującym projekty w ramach PRZEDSIĘWZIĘCIA 1 - WĘZŁY INTEGRACYJNE OMGGS WRAZ Z TRASAMI DOJAZDOWYMI.

	<i>Utworzenie węzła integracyjnego transportu publicznego przy przystanku Pomorskiej Kolei Metropolitalnej – Gdynia Karwiny</i> <i>Budowa węzła integracyjnego Gołubie na terenie gminy Stężycza wraz z trasami dojazdowymi</i> <i>Budowa węzłów integracyjnych Władysławowo i Jastarnia wraz z trasami dojazdowymi</i> <i>Budowa węzła integracyjnego Kartuzy wraz z trasami dojazdowymi</i> <i>Budowa węzła integracyjnego Gościcino wraz z trasami dojazdowymi</i> <i>Budowa węzła integracyjnego Nowy Dwór Gdański wraz z trasami dojazdowymi</i> <i>Budowa węzłów integracyjnych Pruszcz Gdański, Cieplewo i Pszczółki wraz z trasami dojazdowymi</i> <i>Budowa węzła integracyjnego Puck wraz z trasami dojazdowymi</i> <i>Budowa węzła integracyjnego Reda wraz z trasami dojazdowymi</i> <i>Budowa węzła integracyjnego Wejherowo Kwiatowa wraz z trasami dojazdowymi</i> <i>Budowa węzłów integracyjnych w Rumi wraz z trasami dojazdowymi</i> <i>Budowa węzła integracyjnego Sierakowice wraz z trasami dojazdowymi</i> <i>Budowa węzła integracyjnego Somonino wraz z trasami dojazdowymi</i>
--	---

¹⁵⁶ Ostateczne uzgodnienie liczby, zakresu i formuły realizacyjnej projektów zidentyfikowanych w ramach poszczególnych przedsięwzięć odbędzie się na etapie ich identyfikacji i wpisywania do wykazu projektów pozakonkursowych, stanowiącego Załącznik nr 8.5 do SzOOP RPO WP.

	<i>Budowa węzła integracyjnego Sopot wraz z trasami dojazdowymi</i> <i>Budowa węzła integracyjnego Tczew wraz z trasami dojazdowymi</i> <i>Budowa węzła integracyjnego Żukowo wraz z trasami dojazdowymi</i> <i>Budowa systemu roweru metropolitalnego OMG-G-S¹⁵⁷</i> <i>Projekty rezerwowe:</i> <i>Budowa węzła integracyjnego Luzino wraz z trasami dojazdowymi</i>
--	--

¹⁵⁷Umowa o dofinansowanie projektu Budowy Systemu Roweru Metropolitalnego OMGGS w ramach mechanizmu ZIT RPO WP 2014-2020 została w 2019 r. na wniosek beneficjenta rozwiązana. Dofinansowanie UE zostało przesunięte do pozostałych projektów realizowanych w ramach Przedsięwzięcia 1 - Węzły integracyjne OMGGS wraz z trasami dojazdowymi, których beneficjenci uczestniczyli w projekcie Budowy SRM OMGGS. Budowa Systemu Roweru Metropolitalnego jest planowana do realizacji ze środków własnych samorządów uczestniczących w przedsięwzięciu.

PRZEDSIĘWZIĘCIE 2 – WDROŻENIE SYSTEMU BILETU ELEKTRONICZNEGO JAKO NARZĘDZIA INTEGRACJI TARYFOWO-BILETOWEJ TRANSPORTU PUBLICZNEGO NA OM ZIT, UMOŻLIWIAJĄCEGO WPROWADZENIE WSPÓLNEGO BILETU

Projekt pn. "Wdrożenie systemu biletu elektronicznego jako narzędzia integracji taryfowo-biletowej transportu publicznego na OM ZIT, umożliwiającego wprowadzenie wspólnego biletu", planowany do realizacji w ramach RPO WP 2014-2020 - mechanizm ZIT (Oś priorytetowa 9. Mobilność, Priorytet Inwestycyjny 4e, Działanie 9.1. Transport miejski/Poddziałanie 9.1.1. Transport miejski – mechanizm ZIT) na wniosek lidera (wnioskodawcy), tj. InnoBaltica Sp. z o.o., został usunięty z Wykazu projektów zidentyfikowanych przez IZ RPO WP w ramach trybu pozakonkursowego, w związku z jego realizacją w ramach projektu współfinansowanego ze środków POIiŚ pn. "Zwiększenie dostępności regionalnego transportu kolejowego w województwie pomorskim poprzez jego integrację z transportem lokalnym - budowa elektronicznej platformy zintegrowanych usług mobilności". Dofinansowanie planowane dla projektu w ramach RPO WP – mechanizm ZIT zostało przyznane, na podstawie Uchwały Zarządu OMGGS, wskazanym przez Zarząd OMGGS beneficjentom realizującym projekty w ramach PRZEDSIĘWZIĘCIA 1 - Węzły integracyjne OMGGS wraz z trasami dojazdowymi. W związku z powyższym PRZEDSIĘWZIĘCIE 2 - Wdrożenie systemu biletu elektronicznego jako narzędzia integracji taryfowo-biletowej transportu publicznego na OM ZIT, umożliwiającego wprowadzenie wspólnego biletu, we wszystkich miejscach, w których pojawia się w niniejszej Strategii zostało opatrzone przypisem wyjaśniającym sytuację projektu.

Tytuł przedsięwzięcia	Wdrożenie systemu biletu elektronicznego jako narzędzia integracji taryfowo-biletowej transportu publicznego na OM ZIT umożliwiającego wprowadzenie wspólnego biletu.
Lider (jeśli wskazany) oraz partnerzy	Lider: InnoBaltica Sp. z o.o. Partnerzy: OMG-G-S, Metropolitalny Związek Komunikacyjny Zatoki Gdańskiej, gminy OM ZIT (Gmina Miasta Gdańsk, Gmina Miasta Gdynia, Gmina Kolbudy,

	Gmina Kosakowo, Gmina Luzino, Gmina Pruszcz Gdański, Miasto Pruszcz Gdański, Miasto Reda, Miasto Rumia, Miasto Sopot, Gmina Szemud, Gmina Wejherowo, Miasto Wejherowo, Gmina Żukowo, Miasto Tczew, Gmina Tczew oraz Gmina Pszczółki) oraz ewentualnie pozostałe gminy z OM ZIT. Ponadto Liderem/Partnerami mogą być operatorzy kolejowi, działający na obszarze OM ZIT tacy jak.: PKP Szybka Kolej Miejska w Trójmieście Sp. z o.o., Przewozy Regionalne Sp. z o.o., operator działający na linii PKM oraz inne podmioty powołane przez partnerów w celu realizacji przedsięwzięcia.
Rodzaj przedsięwzięcia <i>(projekt, pakiet projektów, projekt grantowy)</i>	Projekt
Operator projektu oraz typy beneficjentów projektu grantowego (jeśli dotyczy)	n/d
Lokalizacja/obszar realizacji¹⁵⁸	Gminy OM ZIT należące do MZKZG (Gmina Miasta Gdańsk, Gmina Miasta Gdynia, Gmina Kolbudy, Gmina Kosakowo, Gmina Luzino, Gmina Pruszcz Gdański, Miasto Pruszcz Gdański, Miasto Reda, Miasto Rumia, Miasto Sopot, Gmina Szemud, Gmina Wejherowo, Miasto Wejherowo, Gmina Żukowo), gminy z OM ZIT aplikujące do MZKZG (Miasto Tczew, Gmina Tczew oraz Gmina

¹⁵⁸ W zależności od zakresu i charakteru przedsięwzięcia: miejsce – gmina (oraz ewentualnie miejscowość), w zakresie przedsięwzięć liniowych – przebieg.

	Pszczółki) oraz ewentualnie pozostałe gminy z OM ZIT i gminy z obszaru funkcjonalnie powiązanego z OM ZIT.
Źródło finansowania ¹⁵⁹	Oś priorytetowa 9. Mobilność, Priorytet Inwestycyjny 4e, Działanie 9.1. Transport miejski/Poddziałanie 9.1.1. Transport miejski – mechanizm ZIT
Cele i efekty	Celem przedsięwzięcia jest: wzrost jakości i konkurencyjności publicznego transportu zbiorowego poprzez wprowadzenie zintegrowanego systemu pobierania opłat w oparciu o bilet elektroniczny, jako narzędzia integracji taryfowo-biletowej na obszarze JST tworzących Związek ZIT. Inwestycja ułatwi wdrożenie wspólnego biletu obejmującego transport miejski i regionalny oraz pozwoli na elastyczne kształtowanie oferty taryfowej z uwzględnieniem preferencji osób zmotoryzowanych. Spodziewanym efektem realizacji przedsięwzięcia będzie ograniczenie ruchu prywatnych samochodów, a tym samym poprawa sprawności układu drogowego. Zintegrowanym systemem biletowym oraz wspólnym biletem objęty zostanie również transport kolejowy, co dodatkowo zachęci kierowców do wykonywania podróży z wykorzystaniem parkingów park&ride, zwiększając integrację zbiorowych środków transportu z indywidualnym. Wskaźniki obligatoryjne¹⁶⁰: Rezultatu

¹⁵⁹ Właściwa Oś Priorytetowa i Priorytet Inwestycyjny RPO WP oraz właściwe Działanie/Poddziałanie SzOOP RPO WP.

¹⁶⁰ Jako wskaźniki obligatoryjne należy wskazać adekwatne wskaźniki programowe, określone w RPO WP oraz SzOOP RPO WP.

	Przewozy pasażerów komunikacją miejską w ciągu roku: 51 000 dodatkowych przewozów pasażerów komunikacją miejską w ciągu roku (do 2023 r.): Produktu Liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych – 1 Wskaźniki fakultatywne¹⁶¹: n/d
Zakres przedmiotowy¹⁶²	Przedmiotem przedsięwzięcia będą działania polegające na: • zaprojektowaniu i wdrożeniu jednolitego środowiska kontocentrycznego; • zakupie urządzeń i uruchomieniu modułu identyfikacji podróży realizowanej przez pasażera; • wdrożeniu nowoczesnej aplikacji informatycznej; • uruchomieniu modułu opłaty za podróż; • promocji projektu, zgodnie z wytycznymi IZ RPO; • przeprowadzeniu kampanii informującej o sposobie działania i korzystania z wprowadzonego systemu; • integracji taryfowej poprzez wdrożenie wspólnego biletu obejmującego transport miejski i regionalny.
Grupa docelowa	Ostatecznymi odbiorcami będą mieszkańcy wszystkich gmin objętych projektem oraz turyści i goście odwiedzający OM ZIT.

¹⁶¹ Jako wskaźniki fakultatywne mogą być wskazane wskaźniki nie mające odzwierciedlenia w RPO WP. Wskaźniki fakultatywne określa lider przedsięwzięcia, wskazując wskaźniki, które odzwierciedlają specyfikę przedsięwzięcia i jego zakładane cele i rezultaty.

¹⁶² Syntetyczny opis pozwalający na identyfikację działań, które będą realizowane w ramach przedsięwzięcia oraz kosztów, które wystąpią w związku z ich realizacją.

Komplementarność (powiązanie z innymi działaniami RPO WP lub innymi programami operacyjnymi)	Projekty dla których potwierdzona została możliwość finansowania z RPO WP 2014-2020: Węzły integracyjne OMG-G-S wraz z trasami dojazdowymi; Budowa zintegrowanego systemu monitorowania bezpieczeństwa oraz zarządzania informacją na linii kolejowej nr 250 w Trójmieście wraz z modernizacją Budynku Dworca Podmiejskiego w Gdyni Głównej oraz peronów na linii kolejowej nr 250;
	Projekty dla których potwierdzona została możliwość finansowania z POIiŚ 2014-2020: Rozwój Komunikacji publicznej i intermodalnej Obszaru Metropolitalnego;
	Przedsięwzięcia komplementarne, wybrane do dofinansowania oraz przedsięwzięcia komplementarne których realizacja jest uzależniona od wyników konkursów i/lub wyłonione w wyniku konkursów: Zakup 10 nowych elektrycznych zespołów trakcyjnych do obsługi przewozów aglomeracyjnych oraz unowocześnienie zaplecza utrzymania taboru; Rozbudowa systemu kolei aglomeracyjnej Obszaru Metropolitalnego w kierunku Wejherowa; Zakup 34 szt. taboru do obsługi przewozów aglomeracyjnych i regionalnych; Pomorska Kolej Metropolitalna Etap I – rewitalizacja „Kolei Kokoszkowskiej” Faza III – elektryfikacja linii kolejowych nr 248 i 253 wraz z budową przystanku Gdańsk Firoga;

	Budowa elektronicznej Platformy Zintegrowanych Usług Mobilności.
Całkowita wartość przedsięwzięcia	25 000 000 zł
Wartość wydatków kwalifikowalnych	25 000 000 zł
Maksymalna kwota dofinansowania¹⁶³	21 250 000 zł
Wartość wkładu własnego	3 750 000 zł
Orientacyjna data gotowości złożenia wniosku o dofinansowanie	I kw. 2019 r.
% realizacji ramy wykonania w zakresie wskaźników produktu określonych jako cel pośredni RPO WP na rok 2018	n/d
% realizacji wydatków w projekcie przekazanych do IZ RPO WP celem ich rozliczenia do końca roku 2018	n/d

¹⁶³ Kwota, która wynika z oszacowania wydatków kwalifikowalnych oraz przewidywanego poziomu dofinansowania.

Wstępna lista projektów planowanych do realizacji w ramach przedsięwzięcia¹⁶⁴	Wdrożenie systemu biletu elektronicznego jako narzędzia integracji taryfowo-biletowej transportu publicznego na OM ZIT umożliwiające wprowadzenie wspólnego biletu.
---	---

**PRZEDSIĘWZIĘCIE 3 – BUDOWA ZINTEGROWANEGO SYSTEMU
MONITOROWANIA BEZPIECZEŃSTWA ORAZ ZARZĄDZANIA INFORMACJĄ NA
LINII KOLEJOWEJ NR 250 WRAZ Z MODERNIZACJĄ BUDYNKU DWORCA
PODMIEJSKIEGO W GDYNI GŁÓWNEJ ORAZ PERONÓW NA LINII KOLEJOWEJ
NR 250**

Tytuł przedsięwzięcia	Budowa zintegrowanego systemu monitorowania bezpieczeństwa oraz zarządzania informacją na linii kolejowej nr 250 wraz z modernizacją budynku Dworca Podmiejskiego w Gdyni Głównej oraz peronów na linii kolejowej nr 250
Lider (jeśli wskazany) oraz partnerzy	Lider: PKP Szybka Kolej Miejska w Trójmieście Sp. z o. o. Partnerzy: n/d
Rodzaj przedsięwzięcia (projekt, pakiet projektów, projekt grantowy)	projekt
Operator projektu oraz typy beneficjentów projektu grantowego (jeśli dotyczy)	PKP Szybka Kolej Miejska w Trójmieście Sp. z o. o.
Lokalizacja/obszar realizacji¹⁶⁵	OM ZIT (Gmina Miasto Gdańsk, Sopot, Gdynia, Rumia).

¹⁶⁴ Ostateczne uzgodnienie liczby, zakresu i formuły realizacyjnej projektów zidentyfikowanych w ramach poszczególnych przedsięwzięć odbędzie się na etapie ich identyfikacji i wpisywania do wykazu projektów pozakonkursowych, stanowiącego Załącznik nr 8.5 do SzOOP RPO.

¹⁶⁵ W zależności od zakresu i charakteru przedsięwzięcia: miejsce – gmina (oraz ewentualnie miejscowość), w zakresie przedsięwzięć liniowych – przebieg.

Źródło finansowania¹⁶⁶	Oś Priorytetowa 9. Mobilność, Priorytet Inwestycyjny 7d. Działanie 9.2. Regionalna Infrastruktura Kolejowa/Poddziałanie 9.2.1. Regionalna infrastruktura kolejowa - mechanizm ZIT.
Cele i efekty *	Celem przedsięwzięcia jest: Celem bezpośrednim Projektu jest zwiększenie ilości pasażerów korzystających z pasażerskiego transportu kolejowego na obszarze aglomeracji trójmiejskiej, a tym samym pogłębienie integracji oraz poprawa sprawności i eko - efektywności systemu transportu zbiorowego w miastach i obszarach miejskich. Realizacja inwestycji przyczyni się przede wszystkim do podniesienia poziomu świadczonej usługi, zwiększenia dostępności transportowej i integracji wewnętrznej obszarów miejskich oraz zmniejszenia udziału indywidualnego transportu samochodowego, co wpłynie korzystnie na poprawę stanu środowiska naturalnego dzięki zmniejszeniu emisji spalin, poprawę bezpieczeństwa pasażerów korzystających z transportu zbiorowego oraz poprawę jakości usługi świadczonej przez transport zbiorowy. Realizacja projektu pozwoli również na poprawę dostępności komunikacyjnej Trójmiasta, ułatwi przemieszczanie się i dojazd mieszkańców aglomeracji do miejsc pracy i nauki, co wpłynie pozytywnie na mobilność ludności oraz zwiększy atrakcyjność terenów zlokalizowanych w sąsiedztwie przedmiotowej inwestycji. Spełnienie tych założeń przyczyni się wydatnie do pogłębiania procesu integracji przestrzennej i

¹⁶⁶ Właściwa Oś Priorytetowa i Priorytet Inwestycyjny RPO WP oraz właściwe Działanie/Poddziałanie SzOOP RPO WP.

	gospodarczej Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego, a także korzystnie wpłynie na warunki życia mieszkańców. Wskaźniki obligatoryjne¹⁶⁷: Wskaźnik Produktu: - liczba wspartych dworców kolejowych – 1 - liczba wspartych przystanków kolejowych – 8 Wskaźnik Rezultatu: - wzrost liczby pasażerów przewiezionych w ramach kolejowych wojewódzkich przewozów pasażerskich w ciągu roku); 600 000 osób (do 2023 r.). Wskaźniki fakultatywne¹⁶⁸: Wskaźnik Produktu: - Liczba wybudowanych Centrów Monitoringu – 1
Zakres przedmiotowy¹⁶⁹ *	Projekt dotyczy modernizacji infrastruktury kolejowej linii nr 250 zarządzanej przez Spółkę PKP Szybka Kolej Miejska w Trójmieście Sp. z o.o. W ramach Projektu planuje się wykonanie dokumentacji projektowej oraz realizację zadań w tym m.in.: 1. Przystosowanie peronu SKM Gdynia Główna do odprawy podróżnych z ograniczoną możliwością poruszania się wraz z modernizacją przejścia podziemnego i układu torowego oraz modernizację budynku Dworca Podmiejskiego Gdynia Główna wraz z jego bezpośrednim otoczeniem.

¹⁶⁷ Jako wskaźniki obligatoryjne należy wskazać adekwatne wskaźniki programowe, określone w RPO WP oraz SzOOP RPO WP.

¹⁶⁸ Jako wskaźniki fakultatywne mogą być wskazane wskaźniki nie mające odzwierciedlenia w RPO WP. Wskaźniki fakultatywne określa lider przedsięwzięcia, wskazując wskaźniki, które odzwierciedlają specyfikę przedsięwzięcia i jego zakładane cele i rezultaty.

¹⁶⁹ Syntetyczny opis pozwalający na identyfikację działań, które będą realizowane w ramach przedsięwzięcia oraz kosztów, które wystąpią w związku z ich realizacją.

	2. Utworzenie zintegrowanego systemu monitorowania bezpieczeństwa oraz zarządzania informacją pasażerską na linii nr 250 wraz z utworzeniem Centrum Monitoringu w budynku Dworca Podmiejskiego w Gdyni Głównej. 3. Modernizację infrastruktury przystankowej (peronów) zlokalizowanej na linii kolejowej nr 250: Gdańsk Stocznia, Gdynia Orłowo, Gdynia Redłowo, Gdynia Stocznia, Gdynia Grabówek, Gdynia Leszczynki, Gdynia Chylonia, Rumia Janowo. Finalny zakres tematyczny realizacji zadania oraz kategorii kosztów zostanie wskazany w Studium Wykonalności w wariantcie rekomendowanym do realizacji.
Grupa docelowa	Użytkownicy publicznego transportu zbiorowego kolejowego
Komplementarność (powiązanie z innymi działaniami RPO WP lub innymi programami operacyjnymi)	Do projektów, które bezpośrednio powiązane są z projektem, które mają lub będą miały wpływ na jego realizację, należy zaliczyć następujące projekty: Przedsięwzięcia komplementarne, wybrane do dofinansowania oraz przedsięwzięcia komplementarne których realizacja jest uzależniona od wyników konkursów i/lub wyłonione w wyniku konkursów: Zakup 10 nowych elektrycznych zespołów trakcyjnych do obsługi przewozów aglomeracyjnych oraz unowocześnienie zaplecza utrzymania taboru; Rozbudowa systemu kolei aglomeracyjnej Obszaru Metropolitalnego w kierunku Wejherowa; Zakup 34 szt. taboru do obsługi przewozów aglomeracyjnych i regionalnych;

	Pomorska Kolej Metropolitalna Etap I – rewitalizacja „Kolei Kokoszkowskiej” Faza III – elektryfikacja linii kolejowych nr 248 i 253 wraz z budową przystanku Gdańsk Firoga; Budowa elektronicznej Platformy Zintegrowanych Usług Mobilności.
	Projekty dla których potwierdzona została możliwość finansowania z RPO WP 2014-2020: – „Węzły integracyjne OMG-G-S wraz z trasami dojazdowymi”, projekt planowany do realizacji w ramach mechanizmu ZIT (RPO 2014 – 2020). – Wdrożenie systemu biletu elektronicznego jako narzędzia integracji taryfowo-biletowej transportu publicznego na OM ZIT umożliwiającego wprowadzenie wspólnego biletu, projekt planowany do realizacji w ramach mechanizmu ZIT (RPO 2014 – 2020)¹⁷⁰.
	Przedstawione powyżej inwestycje realizowane są z myślą o poprawie jakości infrastruktury transportowej w województwie Pomorskim część z nich realizowana jest także w bezpośrednim sąsiedztwie linii nr 250. Mają przyczynić się one do poprawy jakości oraz komfortu podróżowania transportem publicznym. Realizacja

¹⁷⁰Przedsięwzięcie wycofane z Wykazu projektów zidentyfikowanych przez IZ RPO WP w ramach trybu pozakonkursowego do dofinansowania w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego WP 2014-2020 - mechanizm ZIT, w związku z realizacją w ramach projektu komplementarnego współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 pn. „Zwiększenie dostępności regionalnego transportu kolejowego w województwie pomorskim poprzez jego integrację z transportem lokalnym - budowa elektronicznej platformy zintegrowanych usług mobilności”.

	powyższych inwestycji przyczyni się, tak jak ma to miejsce w przedmiotowym Projekcie do poprawy warunków podróżowania transportem publicznym, komfortu podróży a także bezpieczeństwa korzystających z niego pasażerów.
Całkowita wartość przedsięwzięcia *	76 974 442 zł
Wartość wydatków kwalifikowalnych (wraz z rezerwą na nieprzewidziane wydatki)*	62 580 221 zł
Szacowana kwota dofinansowania¹⁷¹ *	70 793 315 zł
Wartość wkładu własnego *	6 181 127 zł
Orientacyjna data gotowości złożenia wniosku o dofinansowanie	IV kwartał 2016
% realizacji ramy wykonania w zakresie wskaźników produktu określonych jako cel pośredni RPO WP na rok 2018	liczba wspartych przystanków kolejowych – 25 %
% realizacji wydatków w projekcie przekazanych do IZ RPO WP celem ich rozliczenia do końca roku 2018	27 %

¹⁷¹ Kwota, która wynika z oszacowania wydatków kwalifikowalnych oraz przewidywanego poziomu dofinansowania. Kwota dofinansowania uległa zwiększeniu w wyniku zmian kursowych.

Wstępna lista projektów planowanych do realizacji w ramach przedsięwzięcia¹⁷²	<i>Budowa zintegrowanego systemu monitorowania bezpieczeństwa oraz zarządzania informacją na linii kolejowej nr 250 wraz z modernizacją budynku Dworca Podmiejskiego w Gdyni Głównej oraz peronów na linii kolejowej nr 250</i>
---	---

** Z uwagi na ograniczoną wysokość alokacji wskazanej w SzOOP RPO WP dla Poddziałania 9.2.1., SKM planuje pozyskać finansowanie będące wkładem własnym m.in. od strony samorządowej oraz ze środków Funduszu Kolejowego. W sytuacji nie uzyskania środków z tych źródeł, Spółka planuje ograniczenie zakresu projektu poprzez zmniejszenie ilości modernizowanych peronów o 2 szt. W takim przypadku, zmianie ulegną wskaźniki zadeklarowane w metryczce oraz w Tabeli 5.*

PRZEDSIĘWZIĘCIA KOMPLEMENTARNE W RAMACH POLIŚ¹⁷³

Zgodnie z wynikami przeprowadzonej diagnozy i w zgodzie ze zdefiniowanymi wyzwaniami w tym w zakresie poprawy jakości przewozów pasażerskich oraz zwiększanie dostępności wewnętrznej OM ZIT zidentyfikowano następujące przedsięwzięcia jako komplementarne w stosunku do przedsięwzięć RPO WP (pakiet projektów w ramach PI 4.V POLIŚ):

- Rozwój komunikacji publicznej i intermodalnej OM ZIT:

PROJEKTY PODSTAWOWE:

Gdański Projekt Komunikacji Miejskiej IVA.

Rozwój zrównoważonego transportu publicznego w Gdyni poprzez inwestycje infrastrukturalne, m.in. utworzenie węzła integracyjnego Gdynia Chylonia.

Rozwój zrównoważonego transportu publicznego w Gdyni poprzez zakup ekologicznego taboru.

¹⁷² Ostateczne uzgodnienie liczby, zakresu i formuły realizacyjnej projektów zidentyfikowanych w ramach poszczególnych przedsięwzięć odbędzie się na etapie ich identyfikacji i wpisywania do wykazu projektów pozakonkursowych, stanowiącego Załącznik nr 8.5 do SzOOP RPO WP.

¹⁷³ Zgodnie z załącznikiem nr 1 - Fiszki projektów komplementarnych planowanych do realizacji w ramach POLIŚ.

Rozwój zrównoważonego transportu publicznego w Gdyni poprzez zakup elektrycznych pojazdów.

Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot (SUMP dla OMGGS).

PROJEKTY REZERWOWE:

Gdański Projekt Komunikacji Miejskiej IVB.

Rozwój zrównoważonego transportu publicznego w Gdyni poprzez inwestycje infrastrukturalne, m.in. utworzenie węzła integracyjnego Gdynia Główna.

Rozwój zrównoważonego transportu publicznego w Gdyni poprzez zakup ekologicznego taboru wraz z modernizacją i rozbudową infrastruktury komunikacji miejskiej.

Przedsięwzięcia komplementarne, wybrane do dofinansowania oraz przedsięwzięcia komplementarne których realizacja jest uzależniona od wyników konkursów i/lub wyłonione w wyniku konkursów:

- Zakup 10 nowych elektrycznych zespołów trakcyjnych do obsługi przewozów aglomeracyjnych oraz unowocześnienie zaplecza utrzymania taboru,
- Rozbudowa systemu kolei aglomeracyjnej OM ZIT w kierunku Wejherowa,
- Zakup 34 szt. taboru do obsługi przewozów aglomeracyjnych i regionalnych,
- Pomorska Kolej Metropolitalna Etap I – rewitalizacja „Kolei Kokoszkowskiej” Faza III – elektryfikacja linii kolejowych nr 248 i 253 wraz z budową przystanku Gdańsk Firoga,
- Zwiększenie dostępności regionalnego transportu kolejowego w województwie pomorskim poprzez jego integrację z transportem lokalnym - budowa elektronicznej platformy zintegrowanych usług mobilności.

Pomorska Kolej Metropolitalna Etap I – rewitalizacja „Kolei Kokoszkowskiej” Faza III – elektryfikacja linii kolejowych nr 248 i 253 wraz z budową przystanku Gdańsk Firoga”,

„Zakup 34 szt. taboru do obsługi przewozów aglomeracyjnych i regionalnych” oraz Budowa elektronicznej Platformy Zintegrowanych Usług Mobilności są projektami zgodnymi z Celem strategicznym III niniejszej Strategii: Kreowanie zintegrowanej przestrzeni, Działanie 1 Mobilność. Działanie to przewiduje m.in. realizację kolejowych przedsięwzięć strategicznych zdefiniowanych w Regionalnym Programie Strategicznym w zakresie transportu „Mobilne Pomorze” (Elektryfikacja PKM oraz zakup taboru są przedsięwzięciami strategicznymi zgodnie z RPS Mobilne Pomorze przyjętym uchwałą nr 951/275/13 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 13 sierpnia 2013r. z późn. zm.).

W oparciu o zdefiniowane w drodze analizy SWOT Strategii wyzwania, określono oczekiwany efekt interwencji w ramach Celu strategicznego III, polegający m.in. na poprawie atrakcyjności pasażerskiego transportu kolejowego (kolej miejska) oraz poprawie bezpieczeństwa i komfortu świadczonej usługi poprzez budowę, modernizację i rewitalizację (rehabilitację) linii kolejowych (eliminowanie tzw. wąskich gardeł), w tym szczególnie rozbudowę systemu kolei aglomeracyjnej, modernizację przystanków kolejowych, budowę zintegrowanych systemów zarządzania ruchem obejmujących: systemy sterowania ruchem, systemy monitoringu środków transportu i przystanków, systemy informacji dla pasażerów, unowocześnienie (zakup lub modernizacja) taboru kolejowego wraz z niezbędną infrastrukturą (urządzeniami) służącą jego utrzymaniu.

Program Pomorskiej Kolei Metropolitalnej to wieloletnie przedsięwzięcie Samorządu Województwa Pomorskiego i realizacja najważniejszego projektu komunikacyjnego województwa pomorskiego, którego kluczowym elementem jest Obszar Metropolitalny. Jego celem jest podniesienie poziomu spójności społecznej i gospodarczej regionu poprzez wdrożenie zintegrowanego z układem komunikacji publicznej OMG-G-S, systemu kolei regionalnej i aglomeracyjnej pn. Pomorska Kolej Metropolitalna. Dotychczas (ze środków POIS 2007-2013) została wybudowana linia kolejowa, a kolejnym etapem w rozwoju systemu jest elektryfikacja linii oraz zakup taboru do jej obsługi.

Celem bezpośrednim ww projektów jest poprawa sprawności i efektywności systemu transportu zbiorowego w OMG-G-S. Realizacja projektów, a co za tym idzie

poprawa dostępności i sprawności systemu transportu będzie miała pozytywne skutki na wielu płaszczyznach oddziaływania.

Inwestycje przyczynią się przede wszystkim do podniesienia poziomu jakości świadczonych usług, zwiększenia dostępności transportowej i integracji wewnętrznej OMG-G-S oraz zmniejszenia udziału indywidualnego transportu samochodowego, co wpłynie korzystnie na:

- poprawę stanu środowiska naturalnego dzięki zmniejszeniu emisji spalin,
- zmniejszenie negatywnego oddziaływania transportu na warunki życia mieszkańców,
- poprawę bezpieczeństwa pasażerów korzystających z transportu zbiorowego,
- poprawę jakości usługi świadczonej przez transport zbiorowy.

Mając na uwadze, że linia kolejowa 250 wraz z linią kolejową 201, 202, 229 i PKM tworzą spójną sieć aglomeracyjnych linii kolejowych, na których w chwili obecnej prowadzone są kolejowe przewozy aglomeracyjne, po planowanej elektryfikacji linii kolejowej 201 i 229 przez PKP PLK, PKM będzie jedynym (i kluczowym) odcinkiem pozbawionym trakcji elektrycznej. Taki stan rzeczy będzie utrudniał planowanie i organizowanie sprawnych, konkurencyjnych przewozów kolejowych.

Wskazane projekty wykazują silną komplementarność z wybranymi w Strategii ZIT przedsięwzięciami:

PRZEDSIĘWZIĘCIE 1. Węzły integracyjne OMG-G-S wraz z trasami dojazdowymi - na linii PKM oraz w obrębie jej oddziaływania będą realizowane węzły przesiadkowe: Gdańsk Osowa (miasto Gdańsk), Gdańsk Rębiechowo (gmina Żukowo, miasto Gdańsk), Gdańsk Wrzeszcz (miasto Gdańsk), PKM/SKM Gdańsk (miasto Gdańsk), Gdynia Karwiny (miasto Gdynia), Gołubie (gmina Stężycza), Kartuzy (gmina Kartuzy), Sierakowice (gmina Sierakowice), Somonino (gmina Somonino), Sopot (miasto Sopot), Żukowo (gmina Żukowo). Rozwój infrastruktury kolejowej jako podstawowego środka przewozów metropolitalnych wraz z systemem dowozu pasażerów do standardowo zbudowanych węzłów integracyjnych jest jednym z podstawowych wniosków stawianych przez Strategię Transportu i Mobilności, który przytacza Strategia ZIT.

PRZEDSIĘWZIĘCIE 2. Wdrożenie systemu biletu elektronicznego jako narzędzia integracji taryfowo-biletowej transportu publicznego na OM ZIT, umożliwiającego rozwój wspólnego biletu i w konsekwencji pełną integrację taryfowo-biletową również z kolejowymi przewozami aglomeracyjnymi.¹⁷⁴

PRZEDSIĘWZIĘCIE 3. Budowa zintegrowanego systemu monitorowania bezpieczeństwa oraz zarządzania informacją na linii kolejowej nr 250 wraz z modernizacją budynku Dworca Podmiejskiego w Gdyni Głównej oraz peronów na linii kolejowej nr 250 - linia kolejowa 250 wraz z linią kolejową 201, 202, 229 i PKM tworzą spójną sieć aglomeracyjnych linii kolejowych, na których w chwili obecnej prowadzone są kolejowe przewozy aglomeracyjne po których będzie się poruszał planowany do zakupu tabor.

Rozwój komunikacji publicznej i intermodalnej OM ZIT (komplementarne w POIŚ) integracja komunikacji miejskiej poprzez planowane do budowy węzły integracyjne. Jak wspomniano przy Przedsięwzięciu 1, rozwój infrastruktury kolejowej jako podstawowego środka przewozów metropolitalnych wraz z systemem dowozu pasażerów do standardowo zbudowanych węzłów integracyjnych jest jednym z podstawowych wniosków stawianych przez Strategię Transportu i Mobilności, który przytacza Strategia ZIT.

Zakup 10 nowych elektrycznych zespołów trakcyjnych do obsługi przewozów aglomeracyjnych oraz unowocześnienie zaplecza utrzymania taboru (komplementarne w POIŚ) w poprzedniej perspektywie finansowej skupiono się głównie na modernizacji infrastruktury liniowej. W chwili obecnej palącym problemem jest znaczny wiek taboru kolejowego w dyspozycji zarówno SKM, jak i Samorządu Województwa Pomorskiego (organizatora przewozów kolejowych).

Rozbudowa systemu kolei aglomeracyjnej OM ZIT w kierunku Wejherowa (komplementarne w POIŚ) projekt, który funkcjonalnie wydłuży linię kolejową nr 250 z Rumi do Wejherowa dedykowaną przewozom aglomeracyjnym, w ciągu linii

¹⁷⁴ Przedsięwzięcie wycofane z Wykazu projektów zidentyfikowanych przez IZ RPO WP w ramach trybu pozakonkursowego do dofinansowania w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego WP 2014-2020 - mechanizm ZIT, w związku z realizacją w ramach projektu komplementarnego współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 pn. „Zwiększenie dostępności regionalnego transportu kolejowego w województwie pomorskim poprzez jego integrację z transportem lokalnym - budowa elektronicznej platformy zintegrowanych usług mobilności”.

towarowo-pasażerskiej nr 202. Jak wspomniano powyżej, linia kolejowa 250 wraz z linią kolejową 201, 202, 229 i PKM tworzą spójną sieć linii kolejowych, na których w chwili obecnej prowadzone są kolejowe przewozy aglomeracyjne. Planowany do zakupu tabor będzie obsługiwał tę linię.

Dodatkowo oferta przewozów kolejowych stanie się atrakcyjniejsza dla pasażerów, po uruchomieniu funkcjonalności nowoczesnego integratora usług transportowych, tzn. elektronicznej Platformy Zintegrowanych Usług Mobilności (komplementarne w POIS). Dzięki tej Platformie możliwy będzie dojazd do węzła transportowego i kontynuowanie podróży w publicznym transporcie kolejowym posługując się jednym, tym samym nośnikiem biletu. Obecnie brak integracji biletowej stwarza dla pasażerów wiele problemów w podróżach łączonych, tj. transportem kolejowym i uzupełniającym publicznym transportem zbiorowym (autobusem, tramwajem, trolejbusem) - dowożącym pasażera do węzła/przystanku kolejowego. Sytuacja ta zniechęca do korzystania z transportu publicznego w podróżach łączonych i skłania mieszkańców do używania samochodów osobowych. Rozwiązaniem tego pogłębiającego się problemu będzie wdrożenie elektronicznej Platformy, która zintegruje wszystkie dostępne publiczne usługi mobilności (usługi transportu zbiorowego, roweru miejskiego, usługi parkingowe P&R, car-sharing) z usługami kolei aglomeracyjnej. Zapewni to pasażerowi podróż bez barier w postaci bardzo zróżnicowanego systemu taryfowo -biletowego, który funkcjonuje na obszarze województwa pomorskiego.

Funkcjonowanie Platformy zapewni organizatorom przewozów bieżące informacje na temat wielkości i struktury potoków pasażerskich we wszystkich środkach transportu objętych system. Pozwoli to na lepszą bieżącą współpracę organizatorów publicznego transportu zbiorowego nad ofertą przewozową, w tym nad rozkładami jazdy, udogodnieniami dla określonych grup pasażerów, co zwiększy atrakcyjność przewozów. W związku z planowaną kompleksowością rozwiązania i systemowym połączeniem opłat za przejazd z punktu A do punktu B z wykorzystaniem transportu kolejowego oraz usług dowozowych dowolnych przewoźników, realizacja projektu umożliwi podróż z jednym biletem nawet w relacjach międzyregionalnych i międzynarodowych. Projekt stanowić będzie rozwój i szeroką implementację rozwiązań wypracowanych pilotażowo wspólnie z Partnerami zagranicznymi oraz

województwem warmińsko – mazurskim w ramach projektu flagowego Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego, noszącego nazwę: „InterConnect”.

Zwraca się również uwagę, że rekomendowany w Strategii ZIT scenariusz rozwoju transportu OM, wskazuje wzrost liczby podróży ogółem o 17,4%, tj. prawie do 4,0 mln podróży na dobę. Kolejowe przewozy aglomeracyjne będą miały znaczny w tym udział. PKP SKM, która jest przewoźnikiem na linii PKM w 2015 roku przewiozła 39,3 mln osób.

“Pomorska Kolej Metropolitalna Etap I – rewitalizacja „Kolei Kokoszkowskiej” Faza III – elektryfikacja linii kolejowych nr 248 i 253 wraz z budową przystanku Gdańsk Firoga”, „Zakup 34 szt. taboru do obsługi przewozów aglomeracyjnych i regionalnych” oraz „Budowa elektronicznej Platformy Zintegrowanych Usług Mobilności” są projektami zgodnymi ze Strategią Transportu i Mobilności Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot do roku 2030 Strategia w swoich analizach i wnioskach uwzględnia strategiczne i priorytetowe dla OM zadania inwestycyjno – organizacyjne, które określone zostały m.in. w Kontrakcie terytorialnym dla Województwa Pomorskiego (KT) oraz Regionalnym Programie Strategicznym w zakresie transportu Mobilne Pomorze. Wnioskowane przedsięwzięcia zostały ujęte w ww. dokumentach. Dodatkowo „Budowa elektronicznej Platformy Zintegrowanych Usług Mobilności” realizuje zamierzenia dotyczące integracji biletowej oraz wspólnej informacji pasażerskiej określone w Planie zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Pomorskiego (uchwała nr 788/XXXVII/14 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 lutego 2014 r.

Strategia Transportu i Mobilności, do której odwołuje się Strategia ZIT jako jeden z głównych celów stawia sobie 31 % udział podróży transportem zbiorowym przy istotnym udziale kolei regionalnej i SKM. Dodatkowo jako główne źródło zmniejszenia udziału podróży metropolitalnych i zewnętrznych odbywanych samochodem upatruje się w skróceniu czasu jazdy i podniesieniu atrakcyjności podróży odbywanych transportem zbiorowym. Dlatego istotnym elementem polityki transportowej jest rozwój pasażerskiego transportu kolejowego wraz z budową sprawnych i atrakcyjnych transportowych węzłów integracyjnych. Podejmowane działania muszą uwzględniać modelowe przyjęcie pasażerskiego transportu kolejowego jako podstawowego środka

przewozów metropolitalnych wraz z systemem dowozu pasażerów do standardowo zbudowanych węzłów integracyjnych (komplementarność przedsięwzięć).

Jednym z kluczowych zadań wskazanych w STIM (PROGRAM 3: Zrównoważony System Transportu Metropolitalnego) jest zadanie 3.2.5 „Wspieranie zakupu niskoemisyjnych pojazdów transportu zbiorowego i budowy infrastruktury związanej z ich eksploatacją (tramwaje, trolejbusy, elektrobusesy, ekologiczne autobusy, kolej elektryczna itp.)”.

W Załączniku 3 do STIM - Program rozwoju transportu Obszaru Metropolitalnego w perspektywie finansowej 2014 – 2020, stanowiący zbiór projektów do realizacji w obecnej perspektywie finansowej przewiduje się budowę bądź modernizację takich elementów Systemu Transportu Metropolitalnego (STM) jak m.in. „Rozwój kolei aglomeracyjnej (SKM i PKM)”, czyli przedsięwzięcia uzgodnionego w ramach Kontraktu Terytorialnego, którego elementem są wnioskowane inwestycje. Dodatkowo w załączniku tym, w wykazie działań wskazano zadanie inwestycyjne K2/3 „Zakup zespołów trakcyjnych dla SKM i PKM” oraz Z3/9 „Przebudowa i rozbudowa istniejącej infrastruktury transportu publicznego”.

6.7. Cel strategiczny IV: Wzrost efektywności energetycznej i wdrożenie strategii niskoemisyjnej oraz efektywniejsze zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych

Jak wykazała przeprowadzona diagnoza OM ZIT cechuje z jednej strony ujemny bilans energetyczny, który może wpływać na bezpieczeństwo dostaw energii, a z drugiej duże zapotrzebowanie na energię elektryczną w gospodarstwach domowych. Ponadto znaczny udział paliw kopalnych w produkcji energii cieplnej sprawia, że w OM ZIT w nadmiernym stopniu emitowane są zanieczyszczenia powietrza. Wpływa to negatywnie na środowisko naturalne, odbijając się na turystycznej i osiedleńczej atrakcyjności obszaru. Z drugiej strony pomimo podejmowanych działań energochłonność budynków w regionie wciąż znacznie przekracza dopuszczalne poziomy. Wpływa to na nadmierne zapotrzebowanie na energię cieplną oraz w mniejszym stopniu na energię elektryczną oraz emisję zanieczyszczeń z produkcji

ciepła w źródłach indywidualnych i lokalnych. W przeprowadzonej diagnozie stwierdzono także konieczność podjęcia działań prowadzących do ograniczenia strat w sieciach ciepłowniczych.

Innym czynnikiem wpływającym znacząco na atrakcyjność obszaru okazała się być jego niedostateczna odporność na zagrożenia nadzwyczajne, takie jak powodzie, które wynikają z zachodzących na całym świecie zjawisk klimatycznych, zaś wzmacnia je położenie OM ZIT nad morzem oraz zjawiska wewnętrzne typowe dla obszarów metropolitalnych, takich jak antropopresja i suburbanizacja.

W oparciu o zdefiniowane w drodze analizy SWOT wyzwania w tym obszarze określono następujące oczekiwane efekty interwencji w ramach Celu strategicznego IV:

- 1) zmniejszenie zużycia energii w budynkach użyteczności publicznej i budynkach mieszkalnych¹⁷⁵, w tym poprzez głęboką termomodernizację budynków wraz z wykorzystaniem instalacji OZE i wymianę źródeł ciepła.
- 2) zwiększenia efektywności wykorzystania istniejących sieci przesyłowych (elektroenergetycznych oraz ciepłowniczych). Dzięki produkcji energii cieplnej i elektrycznej w kogeneracji, likwidacji indywidualnych źródeł energii oraz wykorzystaniu instalacji odnawialnych źródeł nastąpi efektywniejsze wykorzystanie energii pierwotnej na terenie OM ZIT oraz ograniczenie importu energii elektrycznej z innych części kraju, przez co wzrośnie także bezpieczeństwo energetyczne województwa. Działania te przyczynią się do poprawy stanu powietrza OM ZIT.
- 3) obniżenie kosztów eksploatacyjnych przy jednoczesnym ograniczeniu wykorzystania zasobów oraz ograniczeniu niekorzystnego oddziaływania na środowisko;
- 4) ograniczenie ubóstwa energetycznego¹⁷⁶.

¹⁷⁵ Zakres prac musi wynikać z przeprowadzonej uprzednio analizy możliwych rozwiązań, w ramach sporządzanego audytu energetycznego, a wybrany wariant realizacyjny musi uwzględniać kryterium kosztowe odnoszące się do efektu ekologicznego (np. redukcji emisji gazów cieplarnianych) w stosunku do nakładów finansowych.

¹⁷⁶ Poprzez sformułowanie „ubóstwo energetyczne” rozumie się sytuację, w jakiej znajduje się gospodarstwo domowe, które na utrzymanie dostatecznego poziomu ogrzewania musi przeznaczyć więcej niż 10% swojego dochodu (Biuro URE NR 5 (67) 1 września 2009).

6.7.1. Działanie 1 – Energetyka

Wspierane będą inwestycje podnoszące efektywność energetyczną budynków użyteczności publicznej, w tym przedsięwzięcia termomodernizacyjne. Możliwa będzie także poprawa efektywności energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych. W ramach kompleksowych projektów przewiduje się głęboką modernizację energetyczną budynków z uwzględnieniem potrzeby monitorowania i zarządzania energią wraz z możliwością wykorzystania instalacji OZE, wymiany źródeł ciepła (w tym indywidualnych) i zastosowania indywidualnych liczników zużycia energii.

Ukierunkowanie terytorialne

Projekty będą realizowane wspólnie z gminami spoza obszaru ZIT. Skuteczna realizacja wyżej opisanych celów, w tym redukcja emisji gazów cieplarnianych, jest możliwa jedynie przy podejmowaniu działań na możliwie największym obszarze.

Grupy docelowe

Użytkownicy korzystający ze wspartej infrastruktury.

Indykatywny katalog beneficjentów

Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, jednostki naukowe, instytucje edukacyjne, szkoły wyższe, publiczne i prywatne podmioty świadczące usługi zdrowotne i ich organy założycielskie, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, podmioty wdrażające instrumenty finansowe.

W ramach działania przewiduje się wsparcie przedsięwzięć ze środków ZIT w ramach RPO WP: PI 4c Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym.

Preferowane będą m.in. przedsięwzięcia:

- komplementarne do realizowanych lub przygotowywanych przedsięwzięć związanych z modernizacją i/lub rozbudową sieci ciepłowniczych (POLiŚ);
- kompleksowe (pod względem zakresu planowanych prac inwestycyjnych oraz terytorialnie);
- wykorzystujące odnawialne źródła energii;
- zapewniające zwiększenie efektywności energetycznej, o co najmniej 60% (dla projektów obejmujących pojedynczy budynek);
- zapewniające największy efekt ekologiczny (m.in. redukcję emisji gazów cieplarnianych) w stosunku do nakładów finansowych;
- zgodne z zasadami zagospodarowania przestrzennego określonymi w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego*.

Powyższe cele w ramach projektów związanych z kompleksową termomodernizacją budynków osiągnane będą przede wszystkim poprzez:

- wykonanie robót dociepleniowych ścian, stropodachów;
- wymianę stolarki okiennej i drzwiowej zewnętrznej;
- modernizację lub wymianę instalacji ogrzewania obiektu oraz instalacji ciepłej wody użytkowej;
- modernizację lub wymianę istniejącego źródła ciepła;
- modernizację węzła cieplnego;
- wprowadzenie systemu zarządzania energią z monitoringiem i automatycznym sterowaniem;
- modernizację systemu wentylacji;
- modernizację wewnętrznej instalacji elektrycznej, w tym;
- wymianę lub montaż urządzeń elektrycznych stabilizujących pracę wewnętrznej instalacji kompensujących moc bierną,
- montaż instalacji produkującej energię z odnawialnych źródeł;
- wymianę i modernizację instalacji oświetlenia wewnętrznego z zastosowaniem układów automatycznego sterowania zużyciem energii oraz niskoenergetycznych źródeł światła.
- odprowadzanie wody spod podpiwniczenia (osuszanie)

- szkolenie z prawidłowej obsługi zmodernizowanych/nowych systemów energetycznych (wartość działań nie przekroczy 1% kosztów kwalifikowalnych projektu).

Opisane kierunki działań oraz przedsięwzięcia znajdują uzasadnienie w Programie Gospodarki Niskoemisyjnej dla OMG-G-S. Opracowanie PGN odbywało się równolegle do prac nad Strategią ZIT, co zapewniło spójność i komplementarność zapisów obu dokumentów.

W ramach przedsięwzięć będą realizowane projekty modernizacji energetycznej budynków stanowiących własność JST i ich jednostek. Przy doborze budynków poszczególne samorządy kierują się kryteriami: efektu poprawy efektywności energetycznej oraz zasięgu oddziaływania. Pomocą bezzwrotną mogą być objęte budynki mieszkalne w 100% komunalne, a budynki mieszkalne z listy rezerwowej zostaną objęte mechanizmem pomocy zwrotnej.

Realizacja projektów w zakresie modernizacji energetycznej budynków została zapisana w Programie gospodarki niskoemisyjnej dla Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot, który ma przyczynić się do osiągnięcia celów określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020, tj. redukcji emisji gazów cieplarnianych, zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, redukcji zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej, a także do poprawy jakości powietrza na obszarach, na których odnotowano przekroczenia dopuszczalnych lub docelowych poziomów stężeń substancji w powietrzu i wdrażane są programy (naprawcze) ochrony powietrza (POP) oraz plany działań krótkoterminowych (PDK). Realizacja zadań określonych w Programie powinna prowadzić do poprawy stanu środowiska i jakości życia mieszkańców na terenie 58 gmin wchodzących w skład 11 powiatów OMG-G-S.

Wskaźniki produktu i rezultatu

Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
----------	-------------------	----------------	------------	-------------------------	---------------	-----------------------

Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.	0	nd.	207 ¹⁷⁷	Beneficjenci / IZ / IP	Raz na rok
Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (tony równoważnika CO ₂)	tony równoważnika CO ₂	0	2013	14 000 ¹⁷⁸	Beneficjenci / IZ / IP	Raz na rok
Długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci ciepłowniczej	km	0	nd.	Co najmniej 70	Beneficjenci / IZ / IP	Raz na rok

Mając na względzie zdefiniowane w ramach działania wyzwania oraz cele stowarzyszenie OMG-G-S zdecydowało o wyborze przedsięwzięć „Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek, w szczególności użyteczności publicznej OMG-G-S” oraz „Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków w OMG-G-S” jako w najpełniejszym stopniu realizujących te cele.

Przedsięwzięcia w ramach tego działania realizowane będą na obszarze przekraczającym OM, co zostało uzasadnione powyżej.

PRZEDSIĘWZIĘCIE 1 - KOMPLEKSOWA MODERNIZACJA ENERGETYCZNA BUDYNKÓW STANOWIĄCYCH WŁASNOŚĆ JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO I ICH JEDNOSTEK, W SZCZEGÓLNOŚCI UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ OMG-G-S

¹⁷⁷ Wartość nie obejmuje liczby zmodernizowanych energetycznie budynków wspartych przez POIiŚ 2014-2020.

¹⁷⁸ Wartość nie obejmuje efektów realizacji projektów wspartych przez POIiŚ.

Tytuł przedsięwzięcia	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek, w szczególności użyteczności publicznej OMG-G-S
Lider (jeśli wskazany) oraz partnerzy	Brak lidera, Partnerzy: Członkowie Związku ZIT: Gmina Miasta Gdańska, Gmina Miasta Gdyni, Gmina Miasta Sopotu, Gmina Miejska Hel, Gmina Miejska Jastarnia, Gmina Miejska Pruszcz Gdański, Gmina Miejska Puck, Gmina Miejska Redy, Gmina Miejska Rumi, Gmina Miejska Tczewa, Gmina Miejska Wejherowa, Gmina Miejska Władysławowa, Gmina Cedry Wielkie, Gmina Kartuszy, Gmina Luzino, Gmina Pruszcz Gdański, Gmina Przywidz, Gmina Pszczółki, Gmina Przodkowo, Gmina Puck, Gmina Somonino, Gmina Stegna, Gmina Szemud, Gmina Trąbki Wielkie, Gmina Wejherowo, Gmina Żukowo, Powiat Gdański, Powiat Kartuski, Powiat Nowodworski, Powiat Pucki, Powiat Tczewski, Powiat Wejherowski
Rodzaj przedsięwzięcia <i>(projekt, pakiet projektów, projekt grantowy)</i>	Pakiet projektów
Operator projektu oraz typy beneficjentów projektu grantowego (jeśli dotyczy)	n/d
Lokalizacja/obszar realizacji¹⁷⁹	Obszar Metropolitalny OMG-G-S.

¹⁷⁹ W zależności od zakresu i charakteru przedsięwzięcia: miejsce – gmina (ew. miejscowość), w zakresie przedsięwzięć liniowych – przebieg.

Źródło finansowania¹⁸⁰	Oś priorytetowa 10. Energia, Priorytet Inwestycyjny 4c, Działanie 10.1. Efektywność Energetyczna –mechanizm ZIT/Poddziałanie 10.1.1. Efektywność Energetyczna –mechanizm ZIT – wsparcie dotacyjne.
Cele i efekty	Celem przedsięwzięcia jest: zmniejszenie zużycia energii na budynek, o co najmniej 30%, a w przypadku pojedynczego budynku o co najmniej 25% Wskaźniki obligatoryjne¹⁸¹: 1) Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – co najmniej 207 budynków 2) Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych – co najmniej 35 000 000 kWh (wartość docelowa w 2023) 3) Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – co najmniej 14 000 Mg CO₂ (wartość docelowa w 2023) 4) Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii – co najmniej 700 Wskaźniki fakultatywne¹⁸²:
Zakres przedmiotowy¹⁸³	Działania poprawiające efektywność energetyczną mają charakter kompleksowy i będą polegały m.in. na: - wykonaniu robót dociepleniowych ścian, stropodachów, - wymianie stolarki okiennej i drzwiowej zewnętrznej,

¹⁸⁰ Właściwa Oś Priorytetowa i Priorytet Inwestycyjny RPO WP oraz właściwe Działanie/Poddziałanie SzOOP RPO WP.

¹⁸¹ Jako wskaźniki obligatoryjne należy wskazać adekwatne wskaźniki programowe, określone w RPO WP oraz SzOOP RPO WP.

¹⁸² Jako wskaźniki fakultatywne mogą być wskazane wskaźniki nie mające odzwierciedlenia w RPO WP. Wskaźniki fakultatywne określa lider przedsięwzięcia, wskazując wskaźniki, które odzwierciedlają specyfikę przedsięwzięcia i jego zakładane cele i rezultaty.

	- modernizacji lub wymianie instalacji ogrzewania obiektu oraz instalacji ciepłej wody użytkowej, - modernizacji lub wymianie istniejącego źródła ciepła, - modernizacji węzła cieplnego, - wprowadzeniu systemu zarządzania energią z monitoringiem i automatycznym sterowaniem, - modernizacji systemu wentylacji, modernizacji wewnętrznej instalacji elektrycznej, - wymianie urządzeń podstawowych zasilanych energią elektryczną wymianie urządzeń podstawowych zasilanych energią elektryczną w tym: wymianę lub montaż urządzeń elektrycznych stabilizujących pracę wewnętrznej instalacji kompensujących moc bierną, - montażu instalacji produkującej energię z odnawialnych źródeł, -wymianie i modernizacji instalacji oświetlenia wewnętrznego z zastosowaniem układów automatycznego sterowania zużyciem energii oraz niskoenergetycznych źródeł światła. Szczegółowy zakres prac dla poszczególnych projektów wraz z dokumentacją projektową zostanie określony po wykonaniu audytu energetycznego.
Grupa docelowa	Budynki stanowiące własność jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek
Komplementarność	Proponowane przedsięwzięcie jest ściśle powiązane z dotychczas podejmowanymi działaniami w zakresie termomodernizacji zarówno budynków jak i sieci

¹⁸³ Syntetyczny opis pozwalający na identyfikację działań, które będą realizowane w ramach przedsięwzięcia oraz kosztów, które wystąpią w związku z ich realizacją.

(powiązanie z innymi działaniami RPO WP lub innymi programami operacyjnymi)	ciepłowniczych, z planowanymi działaniami zgłaszanymi do PI 4.3. oraz PI 4.5 i 4.6 POIiŚ oraz z propozycjami ZIT (poddziałanie 10.1.2), a także z planowanymi działaniami rewitalizacyjnymi w ramach RPO WP PI 9.2 „Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich”. Poprzez realizację wszystkich działań pozwoli osiągnąć sumarycznie lepsze efekty ekonomiczne oraz ekologiczne aniżeli w przypadku ich oddzielnej realizacji w Obszarze Metropolitalnym.
Całkowita wartość przedsięwzięcia	256 186 712 zł
Wartość wydatków kwalifikowalnych	256 186 712 zł
Szacowana kwota dofinansowania¹⁸⁴	217 758 705 zł (nie więcej niż 85%)
Wartość wkładu własnego	38 428 007 zł
Orientacyjna data gotowości złożenia wniosku o dofinansowanie	<i>III kwartał 2016 roku</i>
% realizacji ramy wykonania w zakresie wskaźników produktu określonych jako cel pośredni RPO WP na rok 2018	<i>96% (48 budynków zmodernizowanych energetycznie)</i>

¹⁸⁴ Kwota, która wynika z oszacowania wydatków kwalifikowalnych oraz przewidywanego poziomu dofinansowania. Wartości przedsięwzięcia uległy zmianie w wyniku przetargów. Ponadto kwota dofinansowania została zwiększona w wyniku zmian kursowych.

% realizacji wydatków w projekcie przekazanych do IZ RPO WP celem ich rozliczenia do końca roku 2018	50%
Wstępna lista projektów planowanych do realizacji w ramach przedsięwzięcia¹⁸⁵	<i>Pakiet projektów realizujących przedsięwzięcie pn.: „Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek, w szczególności użyteczności publicznej OMG-G-S”:</i> <i>Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków stanowiących własność Gminy Kartuzy – etap I</i> <i>Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej w Gminie Luzino</i> <i>Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Nowym Dworze Gdańskim</i> <i>Termomodernizacja szkoły podstawowej nr 9 i nr 10 oraz budynku Cmentarza Komunalnego w Rumi</i> <i>Termomodernizacja budynku szkoły podstawowej w Sobowidzu</i> <i>Kompleksowa termomodernizacja komunalnych budynków mieszkalnych w Gminie Pruszcz Gdański</i> <i>Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków stanowiących własność Gminy Kartuzy – etap II</i> <i>Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków stanowiących własność Gminy Miejskiej Puck</i>

¹⁸⁵ Ostateczne uzgodnienie liczby, zakresu i formuły realizacyjnej projektów zidentyfikowanych w ramach poszczególnych przedsięwzięć odbędzie się na etapie ich identyfikacji i wpisywania do wykazu projektów pozakonkursowych, stanowiącego Załącznik nr 8.5 do SzOOP RPO WP.

	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków stanowiących własność Gminy Miejskiej Tczew
	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków stanowiących własność Gminy Pszczółki
	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków stanowiących własność Gminy Stegna
	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków stanowiących własność Gminy Władysławowo
	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków stanowiących własność Gminy Żukowo
	Zwiększenie efektywności energetycznej budynku Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Helu
	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Przywidz
	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków stanowiących własność Gminy Puck
	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków stanowiących własność Gminy Somonino
	G1 – Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków oświatowych oraz sportowych należących do Gminy Miasta Gdańska – w latach 2017-2020
	Kompleksowa termomodernizacja budynków komunalnych w Wejherowie w celu znaczącego obniżenia zapotrzebowania energetycznego
	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej należących do Powiatu Gdańskiego – termomodernizacja Domu Pomocy Społecznej w Zaskoczynie oraz termomodernizacja budynków oświatowych Powiatu Gdańskiego

	<i>Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Powiatu Kartuskiego</i> <i>Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków stanowiących własność Powiatu Tczewskiego</i> <i>Morze zysku – z Eko odzysku. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej powiatu puckiego</i> <i>Kompleksowa modernizacja energetyczna trzech budynków w Wejherowie będących własnością Powiatu Wejherowskiego – budynek Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego, Powiatowego Zespołu Kształcenia Specjalnego oraz Powiatowego Zespołu Poradni Psychologiczno -Pedagogicznej</i> <i>Kompleksowa modernizacja energetyczna budynku Powiatu Wejherowskiego - Środowiskowego Domu Samopomocy i Warsztatów Terapii Zajęciowej przy ul. Ofiar Piaśnicy 22 w Wejherowie oraz budynku Gminy Miasta Wejherowa - obiektu sportowego z krytą pływalnią przy Zespole Szkół nr 3 w Wejherowie</i> <i>Kompleksowa modernizacja energetyczna budynku Powiatu Wejherowskiego – część użytkowana na Przedszkola i biura oraz budynku Gminy Miasta Wejherowo – obiektu sportowego z krytą pływalnią przy Zespole Szkół nr 3 w Wejherowie</i> <i>Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej na terenie Gdyni Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków mieszkalnych i użytkowych zlokalizowanych na terenie Gminy Miasta Gdańska – w latach 2017-2020</i> <i>Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków stanowiących własność Gminy Przodkowo</i> <i>Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków stanowiących własność gminy Szemud</i>
--	--

	<i>Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków stanowiących własność Gminy Jastarnia</i> <i>Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków komunalnych mieszkalnych na terenie Gdyni</i> <i>Poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkaniowych i budynkach użyteczności publicznej w Gminie Cedry Wielkie</i> <i>Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków stanowiących własność Gminy Miejskiej Redy</i> <i>Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz budynków komunalnych na terenie Pruszcza Gdańskiego</i> <i>Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków stanowiących własność Gminy Stegna służących świadczeniu opieki zdrowotnej</i> <i>Kompleksowa termomodernizacja Powiatowego Centrum Zdrowia w Kartuzach</i> <i>G3 – Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków o charakterze użytkowym będących pod opieką Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków należących do „Gdańskich Melioracji” Sp. z o.o. (spółki Gminy Miasta Gdańska)</i> <i>Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków o charakterze użytkowym należących do Komendy Miejskiej PSP w Gdańsku</i> <i>Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej Gminy Wejherowo</i> <i>Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej w Sopocie</i>
--	--

**PRZEDSIĘWZIĘCIE 2 - KOMPLEKSOWA MODERNIZACJA ENERGETYCZNA
BUDYNKÓW W OMG-G-S**

Tytuł przedsięwzięcia	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków w OMG-G-S
Rodzaj przedsięwzięcia (projekt, pakiet projektów, projekt grantowy)	Pakiet projektów
Lokalizacja/obszar realizacji ¹⁸⁶	Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot
Źródło finansowania ¹⁸⁷	Oś priorytetowa 10. Energia, Priorytet Inwestycyjny 4c, Działanie 10.5. Efektywność Energetyczna – wsparcie pozadotacyjne/Poddziałanie 10.5.1. Efektywność Energetyczna na terenie Obszaru Metropolitalnego Trójmiasta – wsparcie pozadotacyjne
Mechanizm wdrażania	Fundusz funduszy
Rodzaj wsparcia	Instrument finansowy (Pożyczka na modernizację energetyczną budynków)
Pośrednicy finansowi	M.in. fundusze pożyczkowe, banki
Ostateczni Odbiorcy	Spółdzielnie, wspólnoty mieszkaniowe, towarzystwa budownictwa społecznego, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, jednostki naukowe, instytucje edukacyjne, instytucje kultury, szkoły wyższe, publiczne i prywatne podmioty

¹⁸⁶ W zależności od zakresu i charakteru przedsięwzięcia: miejsce – gmina (ew. miejscowość), w zakresie przedsięwzięć liniowych – przebieg.

¹⁸⁷ Właściwa Oś Priorytetowa i Priorytet Inwestycyjny RPO WP oraz właściwe Działanie/Poddziałanie SzOOP RPO WP.

	świadczące usługi zdrowotne, społeczne socjalne oraz inne usługi o charakterze publicznym i ich organy założycielskie, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, przedsiębiorstwa usług energetycznych (ESCO)
Cele i efekty	Celem przedsięwzięcia jest: zmniejszenie zużycia energii końcowej na budynek średnio o co najmniej 30%, a w przypadku pojedynczego budynku o co najmniej 25%. Szacuje się, że w ramach realizacji przedsięwzięcia, co najmniej 45 budynków zostanie poddanych kompleksowej modernizacji energetycznej.
Zakres przedmiotowy¹⁸⁸	Działania poprawiające efektywność energetyczną będą miały charakter kompleksowy. Szczegółowy zakres prac dla poszczególnych budynków zostanie określony po wykonaniu audytu energetycznego. Parametry wsparcia wynikać będą z przyjętej przez Instytucję Zarządzającą RPO WP <i>Strategii Inwestycyjnej dla instrumentów finansowych w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020.</i>
Szacunkowa wartość przedsięwzięcia	53 322 735 zł

PRZEDSIĘWZIĘCIA KOMPLEMENTARNE W RAMACH POIiŚ:

Po uwzględnieniu wyników przeprowadzonego procesu diagnostycznego do realizacji w ramach RPO WP wybrano przedsięwzięcia z zakresu kompleksowej modernizacji energetycznej budynków stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek, w szczególności użyteczności publicznej OMG-G-S. Natomiast w celu zmaksymalizowania efektów interwencji jej zakres poszerzono o inne przedsięwzięcia,

¹⁸⁸ Syntetyczny opis pozwalający na identyfikację działań, które będą realizowane w ramach przedsięwzięcia oraz kosztów, które wystąpią w związku z ich realizacją.

które przyczynią się do poprawy efektywności energetycznej oraz rozwoju sieci ciepłowniczych na obszarze OMG-G-S:

- Kompleksowa modernizacja energetyczna spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych OMG-G-S;

PROJEKTY PODSTAWOWE:

- Pakiet projektów w ramach PI 4.V POLiŚ: Kompleksowa modernizacja i rozbudowa miejskiej sieci ciepłowniczej wspierające podniesienie bezpieczeństwa energetycznego i realizację planu gospodarki niskoemisyjnej dla OM ZIT:

4.V.PE.1. Podłączenie do msc. obiektów użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych w Gdańsku i Sopocie.

4.V.PE.2. Ograniczenie niskiej emisji poprzez likwidację lokalnego źródła węglowego oraz budowa magistrali ciepłowniczej w Gdańsku.

4.V.PE.3. Modernizacja sieci ciepłowniczych w wytypowanych, newralgicznych odcinkach w miejskim systemie ciepłowniczym GPEC na terenie Gdańska.

4.V.PE.4. Ograniczenie niskiej emisji poprzez likwidację lokalnych węglowych źródeł ciepła i budowę wysokosprawnej sieci ciepłowniczej od ul. Stryjskiej w kierunku Placu Górnośląskiego w Gdyni.

4.V.PE.5. Termomodernizacja ciepłociągów kanałowych i napowietrznych w Gdyni, Rumi i mieście Wejherowo.

- Pakiet projektów w ramach PI 4.VI POLiŚ: Kompleksowa rozbudowa miejskiej sieci ciepłowniczej wspierająca wykorzystanie energii cieplnej wytworzonej w warunkach wysokosprawnej, efektywnej kogeneracji oraz energii odpadowej dla OM ZIT:

4.VI.PE.1. Rozbudowa sieci ciepłowniczej z wysokosprawnej kogeneracji w Gdyni Południe, w obrębie dzielnic Orłowo i Mały Kack.

4.VI.PE.2. Rozbudowa sieci ciepłowniczej z wysokosprawnej kogeneracji na terenie dzielnicy Chwarzno – Wiczlino w Gdyni.

4.VI.PE.3. Rozbudowa miejskiej sieci ciepłowniczej Gdynia – Rumia na obszar miasta Redy, wspierająca bezpieczeństwo energetyczne miast (Rumia i Reda), celem podłączenia nowych odbiorców ciepła do efektywnego systemu ciepłowniczego ze źródłem z wysokosprawną kogeneracją.

4.VI.PE.4. Przystosowanie sieci ciepłowniczej oraz jej rozbudowa w celu zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego w Gdańsku, na terenie dzielnicy Osowa.

4.VI.PE.5. Podłączenie nowych odbiorców ciepła z wysokosprawnej kogeneracji poprzez budowę sieci ciepłowniczej w celu poprawy jakości powietrza oraz bezpieczeństwa energetycznego w Sopocie.

4.VI.PE.6. Przystosowanie sieci GPEC oraz jej rozbudowa od strony Gdańska, w celu zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego terenów rozwojowych w Gminie Kolbudy – Kowale.

4.VI.PE.7. Przystosowanie sieci GPEC oraz jej rozbudowa w celu zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego południowych rejonów Gdańska (m.in.: Orunia, Św. Wojciech, Lipce, Piecki Migowo, Jasień, Kokoszki, Ujeścisko, Łostowice, Stogi).

PROJEKTY REZERWOWE:

- Pakiet projektów w ramach PI 4.V POLiŚ: Kompleksowa modernizacja i rozbudowa miejskiej sieci ciepłowniczej wspierające podniesienie bezpieczeństwa energetycznego i realizację planu gospodarki niskoemisyjnej dla OM ZIT

4.V.RE.1. Ograniczenie niskiej emisji poprzez likwidację źródła węglowego K-52 w mieście Pruszcz Gdański z równoczesnym zapewnieniem dostaw ciepła z msc. z Gdańska.

4.V.RE.2. Podłączenie do m.s.c. odbiorców na terenach dzielnic: Oliwa, Orunia, Nowy Port, Wrzeszcz Górny oraz Wrzeszcz Dolny w Gdańsku.

4.V.RE.3. Modernizacja sieci ciepłowniczych w wytypowanych, newralgicznych odcinkach oraz likwidacja węzłów grupowych w miejskim systemie ciepłowniczym GPEC w Gdańsku.

4.V.RE.4. Redukcja emisji zanieczyszczeń poprzez realizację planu gospodarki niskoemisyjnej w mieście Tczew.

- Pakiet projektów w ramach PI 4.VI POLiŚ: Kompleksowa rozbudowa miejskiej sieci ciepłowniczej wspierająca wykorzystanie energii cieplnej wytworzonej w warunkach wysokosprawnej, efektywnej kogeneracji oraz energii odpadowej dla OM ZIT

4.VI.RE.1. Przystosowanie sieci GPEC oraz jej rozbudowa w celu zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego dzielnicy Jasień w Gdańsku.

4.VI.RE.2. Przystosowanie sieci GPEC oraz jej rozbudowa poprzez wykorzystanie energii cieplnej wytworzonej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji w Zakładzie Termicznego Przekształcania Odpadów (ZTPO) w Gdańsku Szadółkach, celem zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego dzielnic rozwojowych w Gdańsku, tj. Szadółki, Chełm.

- Projekty komplementarne, których realizacja jest uzależniona od wyników konkursów i/lub wyłonione w wyniku konkursów:

Modernizacja newralgicznych odcinków sieci ciepłowniczej w Gdańsku wraz z likwidacją węzłów grupowych oraz instalacją systemu telemetrii i telemechaniki

Przebudowa istniejącej sieci ciepłowniczej w Gdańsku celem zmniejszenia strat na przesyle wraz z likwidacją węzłów grupowych

Przyłączenie budynków z indywidualnymi źródłami węglowymi oraz mieszanymi na terenie Sopotu i Gdańska

Ciepło dla Gdańska - Ograniczenie strat ciepła i niskiej emisji w Gdańsku przez modernizację Miejskiej Sieci Ciepłowniczej oraz przyłączenie budynków

Termomodernizacja sieci ciepłowniczych na terenie Gdyni i Wejherowa

Budowa sieci ciepłowniczej na terenie osiedla Kacze Buki w Gdyni

Termomodernizacja sieci ciepłowniczych wraz z likwidacją węzłów grupowych na terenie Gdyni.

6.7.2. Działanie 2 - Środowisko

Jak wykazała przeprowadzona diagnoza OM ZIT cechuje duży stopień narażenia na zagrożenia związane ze zmianami klimatu takie jak powodzie, co wynika z jego nadmorskiego położenia (nad Zatoką Gdańską). Zwiększenie możliwości zapobiegania tym zagrożeniom naturalnym, wymaga przeprowadzenia odpowiednich działań adaptacyjnych i prewencyjnych. Rozumie się przez to m.in. zapobieganie nagłym zdarzeniom, takim jak powodzie, czy też lokalne podtopienia. Istotne jest utrzymanie właściwych stosunków wodnych, przy jednoczesnym zachowaniu zasad zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi i przyrodniczymi. Sposób realizacji przedsięwzięć powinien mieć charakter synergiczny i trwale rozwiązywać zdiagnozowane problemy.

Diagnoza wykazała też, że gospodarka odpadami komunalnymi wymaga szeregu działań w celu m.in. dostosowania się do wymogów prawa polskiego oraz UE. Priorytetem jest ograniczenie ilości odpadów trafiających na składowisko, w tym zwiększenie ilości odpadów poddawanych odzyskowi oraz umożliwienie termicznego zagospodarowania tych odpadów, których już się nie da skierować do odzysku. Działania te wpłyną znacząco na atrakcyjność OM ZIT poprzez uzyskanie pozytywnego efektu gospodarczego (ponowne wykorzystanie surowców i odzysk energii z odpadów oraz zmniejszenie uciążliwości związanych nadmiernym składowaniem odpadów (atrakcyjność osiedleńcza, turystyczna, a także poprawa, jakości życia mieszkańców). Aby zrealizować te cele realizowany jest projekt pn. „System gospodarki odpadami dla metropolii trójmiejskiej”, którego celem jest doprowadzenie do wybudowania Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów w Gdańsku-Szadółkach. Uruchomienie takiego Zakładu pozwoli na domknięcie funkcjonujących lokalnych systemów gospodarki odpadami w regionie (instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów – RIPOKów), a także ograniczy ilość odpadów kierowanych do składowania. W realizowanej inwestycji spalana będzie frakcja energetyczna z odpadów komunalnych, pochodząca z terenu województwa pomorskiego, z której odzyskiwana będzie energia do produkcji ciepła i prądu w kogeneracji.

Ważnym wyzwaniem w OM ZIT jest edukacja i działania promocyjne związane z podniesieniem świadomości ekologicznej, co przyczyni się do zmiany postaw i zachowań mieszkańców.

Skuteczność realizacji powyższych działań uzależniona jest od decyzji podejmowanych przede wszystkim na poziomie władz centralnych.

W ramach działania przewiduje się realizację projektów ze środków własnych JST oraz innych źródeł. Konkretnie przedsięwzięcia zostaną zidentyfikowane w późniejszym czasie.

Wskaźniki produktu i rezultatu

Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
Liczba urządzeń dla celów ochrony przeciwpowodziowej	szt.	0	43	Beneficjenci / IZ / IP	Raz na rok
Długość wybudowanej i przebudowanej sieci kanalizacji deszczowej	km	0	99,4	Beneficjenci / IZ / IP	Raz na rok
Objętość retencjonowanej wody	tys. m ³	0	585,46	Beneficjenci / IZ / IP	Raz na rok

PRZEDSIĘWZIĘCIA KOMPLEMENTARNE

Przedsięwzięcie zidentyfikowane w obszarze Priorytetu – Środowisko to zbiór projektów dotyczących gospodarowania wodami opadowymi w zlewniach cieków i kanałów uchodzących do Zatoki Gdańskiej w ramach kontynuacji programu Ochrony wód Zatoki Gdańskiej. Realizacja przedsięwzięcia uzależniona będzie od wyników konkursu POIiŚ.

Tabela 8. Logiczne powiązanie wyzwań, przedsięwzięć oraz wskaźników RPO WP

WYZWANIA	PRZEDSIĘWZIĘCIE RPO	PRZEDSIĘWZIĘCIE KOMPLEMENTARNE POIiŚ	INNE	KLUCZOWY WSKAŹNIK PRODUKTU/REZULTA TU RPO WP
CEL STRATEGICZNY: ROZWÓJ KONKURENCYJNEJ I INNOWACYJNEJ GOSPODARKI				
Zwiększenie innowacyjności przedsiębiorców OM ZIT poprzez upowszechnienie proinnowacyjnych zachowań w szerszej populacji przedsiębiorstw, w szczególności w związku z wykorzystaniem specyficznych potencjałów OM ZIT i skłonienie prywatnych przedsiębiorstw do zwiększenia wydatków na B+R oraz stymulowanie współpracy pomiędzy prywatnymi przedsiębiorstwami, a ośrodkami naukowymi i uczelniami wyższymi (w tym poprzez dostosowanie	TriPolis	brak	brak	Liczba zaawansowanych usług (nowych lub ulepszonych świadczonych przez IOB

infrastruktury B+R do potrzeb przedsiębiorców).				
CEL STRATEGICZNY: BUDOWA AKTYWNEGO I OTWARTEGO SPOŁECZEŃSTWA				
Stworzenie zintegrowanego systemu zapewniającego bezrobotnym dostęp do wysokiej jakości usług dostosowanych do ich potrzeb (poprzez wczesną identyfikację tych potrzeb i diagnozę możliwości rozwoju zawodowego), a także większą dostępności usług pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego. Jak również tworzenie warunków sprzyjających podnoszeniu zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych, obejmujące m.in. działania na rzecz dalszego doskonalenia, bądź zmiany kwalifikacji zawodowych w formie szkoleń, kursów i praktyk oraz możliwości zdobycia doświadczeń zawodowych w miejscu pracy. Wsparcie w zakresie rozwoju przedsiębiorczości i samozatrudnienia.	Innowacyjny system wsparcia zatrudnienia w OMG-G-S	brak	brak	Liczba osób pracujących po opuszczeniu Programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)

Zwiększenie efektywności dotychczas prowadzonych działań poprzez skuteczną współpracę publicznych i niepublicznych podmiotów świadczących usługi na rzecz osób pozostających bez zatrudnienia. Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia. Poprawa efektywności i pełniejsze wykorzystanie potencjału IOB oraz podmiotów ekonomii społecznej.				
Wdrożenie kompleksowych rozwiązań w zakresie aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy szczególnie w stosunku do osób, których niedostateczna aktywność wynika z niskiej mobilności zawodowa (w tym niechęci do podnoszenia lub zmiany kwalifikacji zawodowych) i przestrzennej mieszkańców OM ZIT szczególnie na obszarach wiejskich i w mniejszych miastach.	Innowacyjny system wsparcia zatrudnienia w OMG-G-S	brak	brak	Liczba osób pracujących po opuszczeniu Programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)

Stworzenie kompleksowego wsparcia i stworzenia warunków niezbędnych do integracji ze społeczeństwem osobom zagrożonym ubóstwem i wykluczeniem społecznym. m.in. poprzez działania zmierzające do kształcenia umiejętności w zakresie pełnienia ról społecznych, wspierania samodzielności oraz zdobywania i aktualizacji kwalifikacji zawodowych. Ponieważ zjawiska te dotyczą nie tylko pojedynczych osób, a całych rodzin i pociągają za sobą inne niekorzystne konsekwencje (uzależnienia, przemoc domowa etc.) wyzwaniem jest stworzenie takiego systemu wsparcia, który uwzględnił będzie sytuację całej rodziny i angażującego we współpracę różne instytucje działające na rzecz integracji i pomocy społecznej, rynku pracy oraz pracodawców	Metropolitalny System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej	brak	brak	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu Programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)
---	--	-------------	-------------	--

Wykształcenie zdeinstytucjonalizowanego systemu świadczenia spersonalizowanych i zintegrowanych usług społecznych składających się na system wsparcia o charakterze samopomocowym, dziennym i całodobowym nastawiony na aktywizację społeczną osób niesamodzielnych pozwalającą na ich jak najdłuższe pozostawanie w środowisku domowym oraz aktywizację zawodową osób, które z racji tworzenia z nimi wspólnego gospodarstwa domowego bądź połączenia więzami rodzinnymi, pełnią nad nimi opiekę.	Metropolitalny System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej	brak	brak	Liczba wspartych w Programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu
Rozwój sektora ekonomii społecznej, głównie przy wykorzystaniu potencjału ośrodków wspierających ekonomię społeczną prowadzący do wzrostu zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej.	Metropolitalny System Aktywizacji Społeczno-Zawodowej	brak	brak	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych

Zwiększenie dostępu do zintegrowanej specjalistycznej opieki zdrowotnej	Centrum Geriatrii	brak	brak	Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi
Wprowadzenie pakietu działań społecznych i infrastrukturalnych, przygotowanych z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców i realizowanych w oparciu o aktywny udział lokalnych społeczności prowadząca do rewitalizacji dzielnic dotkniętych degradacją wynikającą z narastających problemów społecznych oraz degradacji przestrzennej.	Projekty indywidualne gmin realizowane w ramach OP 8 RPO	brak	brak	Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich
Wydłużenie aktywności zawodowej mieszkańców OM ZIT, którzy w niewystarczającym stopniu korzystają z profilaktyki zdrowotnej oferowanej przez system zdrowia.	Projekty realizowane w ramach działania 5.4.2. RPO WP Zdrowie na rynku pracy – do opracowania w późniejszym terminie.	brak	brak	Liczba osób, które po opuszczeniu Programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie

WYZWANIA	PRZEDSIĘWZIĘCIE RPO	PRZEDSIĘWZIĘCIE KOMPLEMENTARNE POIiŚ	INNE	KLUCZOWY WSKAŹNIK PRODUKTU/REZULTA TU RPO WP
CEL STRATEGICZNY: KREOWANIE ZINTEGROWANEJ PRZESTRZENI				
Pełne wykorzystanie potencjału rowerowego w tym przede wszystkim zintegrowanie systemu ścieżek rowerowych z innymi trasami komunikacyjnymi oraz węzłami integracyjnymi.	Węzły integracyjne OMG-G-S wraz z trasami dojazdowymi	Zwiększenie dostępności regionalnego transportu kolejowego w województwie pomorskim poprzez jego integrację z transportem lokalnym - budowa elektronicznej platformy zintegrowanych usług mobilności		Przewozy pasażerów komunikacją miejską w ciągu roku
Poprawę dostępności transportu zbiorowego na obszarach położonych poza rdzeniem OM ZIT, podwyższenie jakości usług transportowych na połączeniach pomiędzy Trójmiastem, a pozostałymi gminami OM ZIT.				

Pogłębienie integracji taryfowo-biletowej organizatorów transportu zbiorowego i operatorów kolejowych.	Wdrożenie systemu biletu elektronicznego jako narzędzia integracji taryfowo-biletowej transportu publicznego na Obszarze Metropolitalnym umożliwiającego wprowadzenie wspólnego biletu ¹⁸⁹ .	Zwiększenie dostępności regionalnego transportu kolejowego w województwie pomorskim poprzez jego integrację z transportem lokalnym - budowa elektronicznej platformy zintegrowanych usług mobilności	brak	Przewozy pasażerów komunikacją miejską w ciągu roku
Zapewnienie bezpieczeństwa i komfortu podróży poprzez modernizację i doposażenie infrastruktury przystankowej w nowoczesne systemy monitoringu, informacji pasażerskiej i obsługi biletowej.	Budowa zintegrowanego systemu monitorowania bezpieczeństwa oraz zarządzania informacją na linii kolejowej nr 250 wraz z modernizacją budynku Dworca Podmiejskiego w Gdyni Głównej oraz peronów na linii kolejowej nr 250	Zwiększenie dostępności regionalnego transportu kolejowego w województwie pomorskim poprzez jego integrację z transportem lokalnym - budowa elektronicznej platformy zintegrowanych usług mobilności	brak	Liczba pasażerów przewiezionych w ramach kolejowych wojewódzkich przewozów pasażerskich w ciągu roku (przyrost)

¹⁸⁹ Przedsięwzięcie wycofane z Wykazu projektów zidentyfikowanych przez IZ RPO WP w ramach trybu pozakonkursowego do dofinansowania w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego WP 2014-2020 - mechanizm ZIT, w związku z realizacją w ramach projektu komplementarnego współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 pn. „Zwiększenie dostępności regionalnego transportu kolejowego w województwie pomorskim poprzez jego integrację z transportem lokalnym - budowa elektronicznej platformy zintegrowanych usług mobilności”.

Modernizacja i rozbudowa istniejącej sieci kolejowej.	brak	Rozbudowa systemu kolei aglomeracyjnej OM w kierunku Wejherowa Zakup 10 nowych elektrycznych zespołów trakcyjnych do obsługi przewozów aglomeracyjnych oraz unowocześnienie zaplecza utrzymania taboru. Zakup 34 sztuk taboru do obsługi przewozów aglomeracyjnych. Pomorska Kolej Metropolitalna Etap I – rewitalizacja „Kolei Kokoszkowskiej” Faza III – elektryfikacja linii kolejowych nr 248 i 253 wraz z budową przystanku Gdańsk Firoga, Zwiększenie dostępności regionalnego transportu	brak	n/d
---	------	---	------	-----

		kolejowego w województwie pomorskim poprzez jego integrację z transportem lokalnym - budowa elektronicznej platformy zintegrowanych usług mobilności		
CEL STRATEGICZNY: WZROST EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ I WDROŻENIE STRATEGII NISKOEMISYJNEJ ORAZ EFEKTYWNIEJSZE ZAGOSPODAROWANIE WÓD OPADOWYCH I ROZTOPOWYCH				
Zwiększenie gęstości sieci ciepłowniczych i wykorzystanie potencjału wytwórczego mocy ciepłej produkowanej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji oraz ograniczenie nieefektywnych i emitujących duże ilości zanieczyszczeń systemów ogrzewania.	brak	Pakiet projektów w ramach PI 4.V POLiŚ: kompleksowa modernizacja i rozbudowa miejskiej sieci ciepłowniczej wspierające podniesienie bezpieczeństwa energetycznego i realizację planu gospodarki niskoemisyjnej dla OM	brak	n/d

		Pakiet projektów w ramach PI 4.VI POIiŚ: kompleksowa rozbudowa miejskiej sieci ciepłowniczej wspierająca wykorzystanie energii cieplnej wytworzonej w warunkach wysokosprawnej, efektywnej kogeneracji oraz energii odpadowej dla OM		
Stworzenie długofalowego programu oraz realizacja inwestycji kompleksowej modernizacji energetycznej budynków i podniesienie efektywności energetycznej w budownictwie mieszkaniowym, użyteczności publicznej i przemysłowym.	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek, w szczególności użyteczności publicznej OM Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków w OM	Kompleksowa modernizacja energetyczna spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych OM	brak	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych
Systematyczne ograniczanie emisji zanieczyszczeń powietrza do 2020 r.	brak	brak	Projekty w ramach celu strategicznego III i	n/d

			IV wszystkie przyczyniają się do ograniczenia zanieczyszczeń powietrza.	
Ograniczenie ilości odpadów trafiających na składowisko poprzez budowę Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów (ZTPO).[1]	brak	brak	Projekty własne gmin w ramach POIiŚ	n/d
Budowa i modernizacja obiektów przeciwpowodziowych.	brak	brak	Zbiór projektów dotyczących gospodarowania wodami opadowymi w zlewniach cieków i kanałów uchodzących do Zatoki Gdańskiej w ramach kontynuacji programu Ochrony wód Zatoki Gdańskiej	n/d

Ograniczanie odpływu wód opadowych do odbiorników poprzez retencję zbiornikową, kanałową, zagospodarowanie wód opadowych na terenach wewnętrznych.	brak	brak	Zbiór projektów dotyczących gospodarowania wodami opadowymi w zlewniach cieków i kanałów uchodzących do Zatoki Gdańskiej w ramach kontynuacji programu Ochrony wód Zatoki Gdańskiej	n/d
--	------	------	---	-----

Źródło: Opracowanie własne.

7. System wdrażania Strategii ZIT

7.1. Struktura Związku ZIT

Związek Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZZIT) w województwie pomorskim działa w formie stowarzyszenia gmin i powiatów, tworzących jednorodny przestrzennie i funkcjonalnie obszar metropolitalny. Stowarzyszenie to od 13.04.2015 r. nosi nazwę „Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot”. Z uwagi na omówioną we wstępie dwoistość struktury stowarzyszenia, decyzje dotyczące Strategii ZIT podejmowane są wyłącznie przez członków Stowarzyszenia zlokalizowanych w Obszarze Metropolitalnym w granicach zgodnych z uchwałą nr 1004/XXXIX/2009 Sejmiku Województwa Pomorskiego nr 1004/XXXIX/2009 z dnia 26.10.2009 r. w sprawie zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego i jej późniejszymi zmianami.

OMG-G-S to stowarzyszenie samorządowe mające na celu zacieśnienie współpracy i doprowadzenie do harmonijnego rozwoju całego obszaru metropolitalnego wokół rdzenia, poprzez jak najlepsze wykorzystanie potencjału miast i gmin członkowskich, z poszanowaniem ich odrębności i specyfiki.

Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez:

1. inicjowanie i realizację kompleksowych przedsięwzięć przyczyniających się do rozwoju Obszaru Metropolitalnego, w tym pozyskiwanie środków na ich realizację ze źródeł zewnętrznych,
2. realizację projektów zleconych przez członków Stowarzyszenia, obejmujących zakres zadań gmin i powiatów,
3. prowadzenie monitoringu w zakresie procesów społeczno-gospodarczych i stanu środowiska naturalnego Obszaru Metropolitalnego,
4. artykułowanie specyficznych potrzeb i uwarunkowań rozwoju gmin i powiatów Obszaru Metropolitalnego,
5. reprezentowanie członków Stowarzyszenia na forum ponadlokalnym w określanych przez nich sprawach,

6. prowadzenie prac związanych z przygotowywaniem i uchwalaniem aktów prawnych poprawiających funkcjonowanie administracji publicznej w Obszarze Metropolitalnym,
7. umożliwianie wymiany doświadczeń i informacji pomiędzy członkami Stowarzyszenia,
8. współpracę z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, szkołami wyższymi, podmiotami ekonomii społecznej, przedsiębiorcami i innymi partnerami z Obszaru Metropolitalnego na rzecz realizacji celów Stowarzyszenia,
9. współpracę z administracją publiczną, korporacjami samorządowymi, w szczególności Unią Metropolii Polskich, instytucjami i organizacjami niepublicznymi na szczeblu regionalnym, krajowym i międzynarodowym,
10. koordynowanie działań członków Stowarzyszenia we wskazanych przez nich obszarach tematycznych.
11. upowszechnienie idei samorządności lokalnej oraz krzewienie wiedzy o miastach, gminach i powiatach wchodzących w skład Stowarzyszenia,
12. promocję turystyczną i gospodarczą w zakresie ustalonym przez członków Stowarzyszenia,
13. prowadzenie działalności wydawniczej, promocyjnej, informacyjnej, konsultingowej, poradniczej, naukowo-badawczej, oświatowej i szkoleniowej, związanej z realizacją celów Stowarzyszenia,
14. pełnienie funkcji Związku ZIT, w tym jako Instytucji Pośredniczącej dla RPO WP,
15. podejmowanie innych działań zmierzających do osiągnięcia celów Stowarzyszenia.

Najwyższą władzą stowarzyszenia jest Walne Zebranie Członków, które przede wszystkim podejmuje decyzje o przyjęciu i zmianie Strategii ZIT oraz przyjmuje raporty z monitoringu i ewaluacji stopnia realizacji Strategii. Pozostałe zadania dotyczące ZZIT realizuje Zarząd stowarzyszenia, do kompetencji, którego należy realizacja zadań wynikających z pełnienia przez Stowarzyszenie funkcji IP dla RPO WP jako Związek ZIT, w tym powołanie Biura Związku¹⁹⁰. Bieżącą działalnością Biura kieruje dyrektor, który m.in. realizuje powierzone zadania dotyczące ZIT pod stałym nadzorem Zarządu. Funkcję zwierzchnika służbowego w stosunku do dyrektora sprawuje prezes Zarządu,

¹⁹⁰ Zgodnie z zapisami Statutu stowarzyszenia

którego funkcję pełni Prezydent Miasta Gdańsk. Biuro w pierwszej kolejności realizuje zadania związane z pełnieniem przez Stowarzyszenie OMG-G-S roli IP ZIT.

Szczegółowe zasady działania Stowarzyszenia oraz uprawnienia jego organów zawiera Statut Stowarzyszenia Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot, zgodnie, z którym:

1. Stowarzyszenie pełni funkcję Związku Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, w tym, jako Instytucja Pośrednicząca, dla RPO WP.
2. Szczegółowy zakres zadań IP, co najmniej w zakresie udziału Związku ZIT w wyborze projektów do dofinansowania, w tym poprzez współpracę z Instytucją Zarządzającą przy opracowaniu kryteriów wyboru projektów w ramach RPO WP określa porozumienie dotyczące realizacji ZIT z Instytucją Zarządzającą RPO WP, zawarte w dniu 14 września 2015 r.
3. Stowarzyszenie, jako Związek ZIT pełni funkcję wspólnej reprezentacji samorządów Obszaru Metropolitalnego wobec władz krajowych i regionalnych.
4. Stowarzyszenie, jako Związek ZIT opracowuje i realizuje przyjętą Strategię.
5. Decyzje o przyjęciu oraz zmianie Strategii ZIT, jak również w sprawie przyjmowania raportów z monitoringu i ewaluacji z realizacji Strategii ZIT podejmuje Walne Zebranie Członków.
6. Decyzje Walnego Zebrania Członków dotyczące ZIT podejmowane są wyłącznie przez członków Stowarzyszenia zlokalizowanych w Obszarze Metropolitalnym w granicach zgodnych z uchwałą nr 1004/XXXIX/2009 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26.10.2009 r. w sprawie zmiany planu zagospodarowania przestrzennego Województwa Pomorskiego i jej późniejszymi zmianami.
7. Uchwały dotyczące ZIT podejmowane są przez Walne Zebranie Członków (z uwzględnieniem punktu 6) zwykłą większością głosów przy uczestnictwie, co najmniej połowy uprawnionych członków, z wyłączeniem podjęcia uchwały w sprawie przyjęcia i zmiany Strategii ZIT, dla ważności, której wymagana jest większość 9/10 głosów.
8. Za realizację zadań dotyczących ZIT niezastrzeżonych dla Walnego Zebrania Członków, w tym zadań wynikających z pełnienia przez Stowarzyszenie funkcji IP dla RPO WP, odpowiada Zarząd.

Podstawą interwencji ZIT jest niniejsza Strategia, która uwzględnia wspólne strategiczne przedsięwzięcia uzgodnione przez jednostki wchodzące w skład Stowarzyszenia OMG-G-S.

Cele Strategii ZIT są spójne z celami szczegółowymi RPO WP oraz z Umową Partnerstwa.

Zarządzanie wdrażaniem Strategii ZIT odbywa się w sposób partnerski, gwarantujący członkom Stowarzyszenia ZIT, reprezentowanym w Walnym Zebraniu Członków, szerokie uprawnienia.

7.2. Plan finansowy Strategii ZIT

Plan finansowy Strategii ZIT uwzględnia dostępną alokację środków z funduszy europejskich w ramach RPO WP (257,29 mln EUR) i POIiŚ (142,78 mln EUR), zapotrzebowanie na środki w ramach POIiŚ określone w ramach zidentyfikowanych przedsięwzięć, a także przedsięwzięcia, o które Związek ZIT będzie się ubiegał w trybie konkursowym (fiszki przedsięwzięć stanowią załącznik nr 1 do Strategii ZIT).

Na podstawie powyższych danych, w tabeli poniżej zaprezentowano zagregowany plan finansowy dla Strategii ZIT w ramach, którego planuje się zrealizować przedsięwzięcia o łącznej kwocie **5 552,55 mln zł**, w tym 1 283,59 mln zł w ramach RPO WP (w tym planowane dofinansowanie 1 091,05 mln zł) oraz 4 268,96 mln zł w ramach POIiŚ (w tym planowane dofinansowanie 604,31 mln zł w ramach alokacji przewidzianej dla województwa pomorskiego, 890,96 mln zł na przedsięwzięcia rezerwowe rozpatrywane po 2016 r. oraz 1 811,41 mln zł na projekty konkursowe).

Tabela 9. Plan finansowy Strategii ZIT ¹⁹¹

Cel strategiczny / Działanie ZIT	Źródła finansowania	Oś Priorytetowa	Priorytet Inwestycyjny	Fundu sz	Alokacja UE (EUR)	Alokacja UE (PLN)	Wkład krajowy (EUR)	Wkład krajowy (PLN)	Ogółem finansowanie ZIT (EUR)	Ogółem finansowanie ZIT (PLN)
Cel strategiczny I Rozwój konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki					887 746	3 764 487	156 661	664 321	1 044 407	4 428 808
Działanie 1. Przedsiębiorstwa	RPO WP	OP 2.	3a	EFRR	887 746	3 764 487	156 661	664 321	1 044 407	4 428 808
Cel strategiczny II Budowa aktywnego i otwartego społeczeństwa					113 814 071	482 628 566	20 084 837	85 169 750	133 898 908	567 798 315
Działanie 1. Zatrudnienie	RPO WP	OP 5.	8i, 8vi	EFS	37 041 065	157 072 636	6 536 659	27 718 702	43 577 724	184 791 339
Działanie 2. Integracja	RPO WP	OP 6.	9i, 9iv, 9v	EFS	23 179 880	98 294 281	4 090 567	17 346 049	27 270 447	115 640 331
Działanie 3. Zdrowie	RPO WP	OP 7.	9a	EFRR	12 249 681 ¹⁹²	51 994 770	2 161 709	9 166 725	14 411 390	61 111 495
Działanie 4. Konwersja	RPO WP	OP 8.	9b	EFRR	41 343 445	175 316 879	7 295 902	30 938 273	48 639 347	206 255 151
Cel strategiczny III Kreowanie zintegrowanej przestrzeni					674 890 448	2 857 073 889	195 654 047	828 896 180	872 267 396	3 685 546 079

¹⁹¹ Opracowując niniejszą Strategię przyjęto, że 1 Euro = 4,2405 zł dla przedsięwzięć finansowanych z RPO oraz 1 Euro = 4,2324 zł dla przedsięwzięć finansowanych z POIiŚ.

¹⁹² Alokacja zwiększona w RPO WP 2014-2020 w związku z działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie i walkę z pandemią COVID-19.

Działanie 1. Mobilność	RPO WP	OP 9.	4e,7d	EFRR	82 414 654	349 479 340	14 526 117	61 597 997	96 840 771	410 653 347
	POLiŚ	OP V OP VI	4v, 7iii	FS	592 475 794	2 507 594 549	181 127 930	767 298 183	775 426 625	3 274 892 732
Cel strategiczny IV Wzrost efektywności i wdrożenie strategii niskoemisyjnej oraz efektywniejsze zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych					239 825 178	1 016 197 967	55 252 882	234 059 432	295 078 060	1 250 257 399
Działanie 1. Energetyka	RPO WP	OP 10.	4c	EFRR	51 198 534	217 107 383	9 215 736	39 079 329	60 414 270	256 186 712
	POLiŚ	OP I	4v, 4vi, 4iii	FS	96 382 805	407 930 584	29 680 584	125 620 103	126 063 389	533 550 687
Działanie 2. Środowisko	POLiŚ	OP II	5b	FS	92 243 839	391 160 000	16 356 562	69 360 000	108 600 401	460 520 000
RAZEM ZIT					1 029 417 443	4 359 664 910	271 148 427	1 148 789 683	1 302 288 771	5 508 030 526

Źródło: Opracowanie własne.

7.3. Zasady i tryb wyboru projektów ZIT

Nowa perspektywa finansowa na lata 2014-2020 umożliwia samorządom korzystanie z dodatkowego narzędzia finansowego w postaci Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Wiążą one ze sobą różne pakiety tematyczne, niemniej są wzajemnie powiązane i komplementarne. U podstaw realizacji projektów ZIT leży wybór działań finansowanych zarówno w ramach „twardych” jak i „miękkich” funduszy. Założeniem przyświecającym realizacji projektów ZIT powinna być ich integracja nie tylko obszarowa (administracyjnie), ale również przedmiotowa. Realizacja projektów w tej formule musi przynieść wartość dodaną w postaci przemyślanych, komplementarnych przedsięwzięć. Aby decyzja o wyborze danego projektu była zgodna z formułą ZIT, kluczową kwestią są ustanowione zasady oraz tryb jego wyłonienia. W tym celu ZZIT opracował tryb wyboru projektów zawartych w Strategii ZIT.

7.3.1. Tryb wyboru projektów na poziomie Strategii ZIT

Lista projektów ZIT zaprezentowana w niniejszym dokumencie jest efektem długofalowego procesu, w ramach którego należy wskazać elementy przedstawione na poniższym schemacie.

Tabela 10. Kluczowe elementy procesu wyboru przedsięwzięć (projektów) ZIT

1.	Identyfikacja potencjalnych przedsięwzięć ZIT (2013-2014)
	Przygotowanie fiszek projektowych przez wnioskodawców
	Koordinacja i integracja przedsięwzięć ujętych w fiszkach
2.	Ustalenie kryteriów wyboru (luty/marzec 2014)
	Kryteria strategiczne
	Kryteria merytoryczne
	Konsultacje kryteriów online (97 uwag)
3.	Aktualizacja i nabór fiszek przedsięwzięć ZIT (marzec/kwiecień 2014)
	Oficjalne ogłoszenie naboru fiszek (74 fiszki)
	Aktualizacja i złożenie fiszek projektowych przez wnioskodawców
4.	Wybór projektów ZIT (kwiecień 2014/luty 2015)

	Ranking ekspercki
	Uchwała Rady ZIT / stanowisko negocjacyjne Związku ZIT (16 kwietnia 2014)
	Konsultacje z IZ RPO WP i MIR
	Negocjacje IZ RPO WP z KE

Źródło: Opracowanie własne.

Podstawowymi danymi źródłowymi, na podstawie których wyłonione zostały propozycje projektów służących realizacji Strategii ZIT były fiszki projektowe wnioskodawców. Ostateczna lista przedsięwzięć, obejmująca również propozycje inwestycji komplementarnych zawierała 74 pozycje opisane na jednolitych formularzach zawierających dane niezbędne do oceny projektów. Formularze zawierały m.in. informacje dotyczące zakresu projektu, struktury instytucjonalnej ze wskazaniem zakresu odpowiedzialności poszczególnych partnerów, oraz przewidywanej korelacji z celami wyznaczanymi przez dokumenty strategiczne.

Ostateczna lista fiszek aplikacyjnych powstała w kilku etapach. W pierwszym etapie wnioskodawcy opierali się na zasadach sformułowanych przez ówczesne Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, zawierających m.in. kryteria horyzontalne ZIT. Ostatni etap doprecyzowania formularzy przez wnioskodawców uwzględniał uchwalone przez Radę ZIT kryteria wyboru projektów¹⁹³. Należy podkreślić, że w przypadku wielu przedsięwzięć widoczny był wyraźny proces ich ewolucji, polegający na poszukiwaniu synergii, komplementarności i wielosektorowej współpracy w ramach OM. Kluczową rolę odgrywali tu koordynatorzy fiszek, którzy ułatwiali budowanie partnerskich relacji, integrację przedsięwzięć i dostosowywanie ich zakresów do przewidywanej funkcji i roli w rozwoju Obszaru Metropolitalnego Gdańsk–Gdynia–Sopot. Wnioskodawcy fiszek mieli również możliwość skonsultowania i weryfikacji ich zapisów z przedstawicielami Biura ZIT oraz autorami Strategii, na specjalnie zorganizowanych spotkaniach roboczych.

Kryteria wyboru projektów realizowanych w formule ZIT:

¹⁹³ Załącznik nr 2 do Strategii.

Do przygotowania szczegółowych kryteriów oceny projektów pod kątem wyboru do realizacji w formule ZIT wykorzystano narzędzia partycypacji społecznej.

Podczas trzydniowych warsztatów strategicznych przedstawiciele interesariuszy (jednostki samorządowe, uczelnie, organizacje non-profit, przedsiębiorcy) oraz zaproszeni eksperci debatowali nad istotnymi aspektami projektów ZIT i sposobem ich oceny. Na podstawie wyników warsztatów, zespół ekspertów odpowiedzialnych za ich przygotowanie opracował i zaprezentował propozycję kryteriów do konsultacji w gronie uczestników Związku ZIT.

Kryteria zostały podzielone na strategiczne oraz merytoryczne. Pierwsza z wymienionych grup wynika z wytycznych dla planowania przedsięwzięć w formule ZIT. Kryteria merytoryczne są natomiast efektem przeprowadzonych warsztatów i pracy ekspertów. Kryteria te przygotowane zostały osobno dla poszczególnych Osi priorytetowych RPO WP. Kryteria merytoryczne przygotowano również dla Osi priorytetowych i obszarów tematycznych, dla których nie przewidziano alokacji środków dla przedsięwzięć ZIT w aktualnym na dzień realizacji warsztatów projekcie RPO WP, które jednak zdiagnozowane zostały, jako istotne z perspektywy możliwości wdrożenia przedsięwzięć o charakterze metropolitalnym.

Podsumowując, uchwalona lista kryteriów przygotowana została na podstawie:

- etapów diagnostycznych obszarów potencjalnej interwencji ZIT, w tym wypracowanych w ramach warsztatów z dnia 14 stycznia 2014 r.,
- wyników warsztatów poświęconych wypracowaniu propozycji kryteriów wyboru projektów ZIT, które odbyły się w dniach 26-28 lutego 2014 r.,
- analizy zapisów stanowiska negocjacyjnego Samorządu Województwa Pomorskiego,
- zasad, kryteriów i wytycznych dotyczących ZIT,
- wytycznych zawartych w dokumencie Zasady realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Polsce, opublikowanych przez MliR.

Ocena proponowanych projektów pod kątem zgodności z uchwalonymi kryteriami:

Po uchwaleniu kryteriów, nastąpiła 2-stopniowa ocena wniosków projektowych składająca się z oceny eksperckiej w formie rankingu i oceny Zarządu i Rady ZIT.

Dla każdego kryterium projekt mógł uzyskać od 0 do 15 punktów. Na łączną punktację w równym stopniu (po 50%) wpływały kryteria strategiczne i merytoryczne. Punktacja łączna wskazała na miejsce danego projektu w rankingu (rankingu łącznym i w rankingach dla danych Osi priorytetowych). Średnia ocena wszystkich złożonych projektów (fiszek) wyniosła 50,54%.

Przedsięwzięcia zidentyfikowane w Strategii ZIT wynikają z kilkuletniego i wieloetapowego procesu działań, rozpoczętego przez uzgodnienie kryteriów, a następnie ogłoszenie przez Związek ZIT otwartego naboru przedsięwzięć, którego efektem był ekspercki ranking przedsięwzięć, zatwierdzony następnie przez Radę i Zarząd Związku ZIT. Wyłonione przedsięwzięcia podlegały następnie koniecznym modyfikacjom mającym na celu jak najlepsze wpisanie ich w wymogi wynikające z Umowy Partnerstwa, w tym z zapisów RPO WP i PO IŚ wynegocjowanych z Komisją Europejską oraz stosownych wytycznych MR. Z tego względu zdarza się, że zakres przedsięwzięć wpisanych do Strategii ZIT różni się od zakresu przedsięwzięć podlegających ocenie w oparciu o kryteria wyboru przyjęte przez Związek ZIT w 2014 r.

Należy podkreślić, iż system wyboru projektów w ramach ZIT odnosi się do etapu wyłaniania przedsięwzięć służących realizacji Strategii ZIT i nie zastępuje właściwego systemu wyboru projektów przewidzianego w ramach RPO WP, lecz jest w stosunku do niego komplementarny.

Wybór liderów i partnerów

Wybór podmiotów będących liderami przedsięwzięć odbywał się równolegle z procesem wyboru samych przedsięwzięć i został przeprowadzony z zastosowaniem transparentnych procedur i z zachowaniem zasad otwartości i równego dostępu (zgodnie z §9 ust 1 pkt 7 Porozumienia w sprawie powierzenia zadań Instytucji Pośredniczącej w ramach mechanizmu Zintegrowane Inwestycje Terytorialne RPO WP), co zostało udokumentowane np. listami obecności ze spotkań, programami spotkań, listami wysyłkowymi z zaproszeniami na spotkania, protokołami/notatkami itp.

Wybór partnerów spoza sektora finansów publicznych odbywał się będzie w zgodzie z *Ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności*

finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020, a więc z zachowaniem zasady konkurencyjności zagwarantowanej:

- ogłoszeniem otwartego naboru partnerów na stronie internetowej wraz ze wskazaniem, co najmniej 21-dniowego terminu na zgłaszanie się partnerów,
- uwzględnieniem przy wyborze partnerów: zgodności działania potencjalnego partnera z celami partnerstwa, deklarowanego wkładu potencjalnego partnera w realizację celu partnerstwa, doświadczenia w realizacji projektów o podobnym charakterze,
- podania do publicznej wiadomości na stronie internetowej informacji o podmiotach wybranych do pełnienia funkcji partnera.

7.3.2. Tryb wyboru projektów na poziomie RPO WP

Zgodnie z zapisami RPO WP, dla wszystkich obszarów tematycznych Programu realizowanych w ramach mechanizmu ZIT przewiduje się pozakonkursowy tryb wyboru projektów, jako właściwy dla strategicznego podejścia, zgodnie, z którym realizowane powinny być wyłącznie przedsięwzięcia określone w Strategii ZIT, wprowadzające kompleksowe i spójne dla całego obszaru ZIT rozwiązania dla zidentyfikowanych problemów. Przedsięwzięcia te są wyłaniane i kształtowane w trakcie przygotowywania Strategii ZIT, która tym samym ma kluczowy wpływ na zakres interwencji ze środków RPO WP przeznaczonych na mechanizm ZIT, w tym na wybór projektów do dofinansowania w jego ramach.

Na podstawie przedsięwzięć wskazanych w Strategii ZIT, odbędzie się identyfikacja i wpisanie projektów do wykazu projektów pozakonkursowych w SzOOP.

Tabela 11. Podział zadań i zakresy odpowiedzialności w ramach oceny projektów w trybie pozakonkursowym dla mechanizmu ZIT

ZADANIE	ZWIĄZEK ZIT (IP)		IZ RPO WP /IP (WUP) ¹⁹⁴
	EFS	EFRR	
1. Wyłonienie przedsięwzięć w Strategii ZIT	x	x	
2. Umieszczenie projektów w Wykazie projektów zidentyfikowanych przez IŻ RPO WP w ramach trybu pozakonkursowego (Zał. nr 5 do SzOOP)	x zgłoszenie	x zgłoszenie	x identyfikacja
3. Ocena projektów w trybie pozakonkursowym w ramach RPO WP			
a. ocena formalna	x opinia	x opinia	x ocena
b. ocena wykonalności	x udział w ocenie ¹⁹⁵		x
c. ocena strategiczna		x udział w ocenie	x ocena

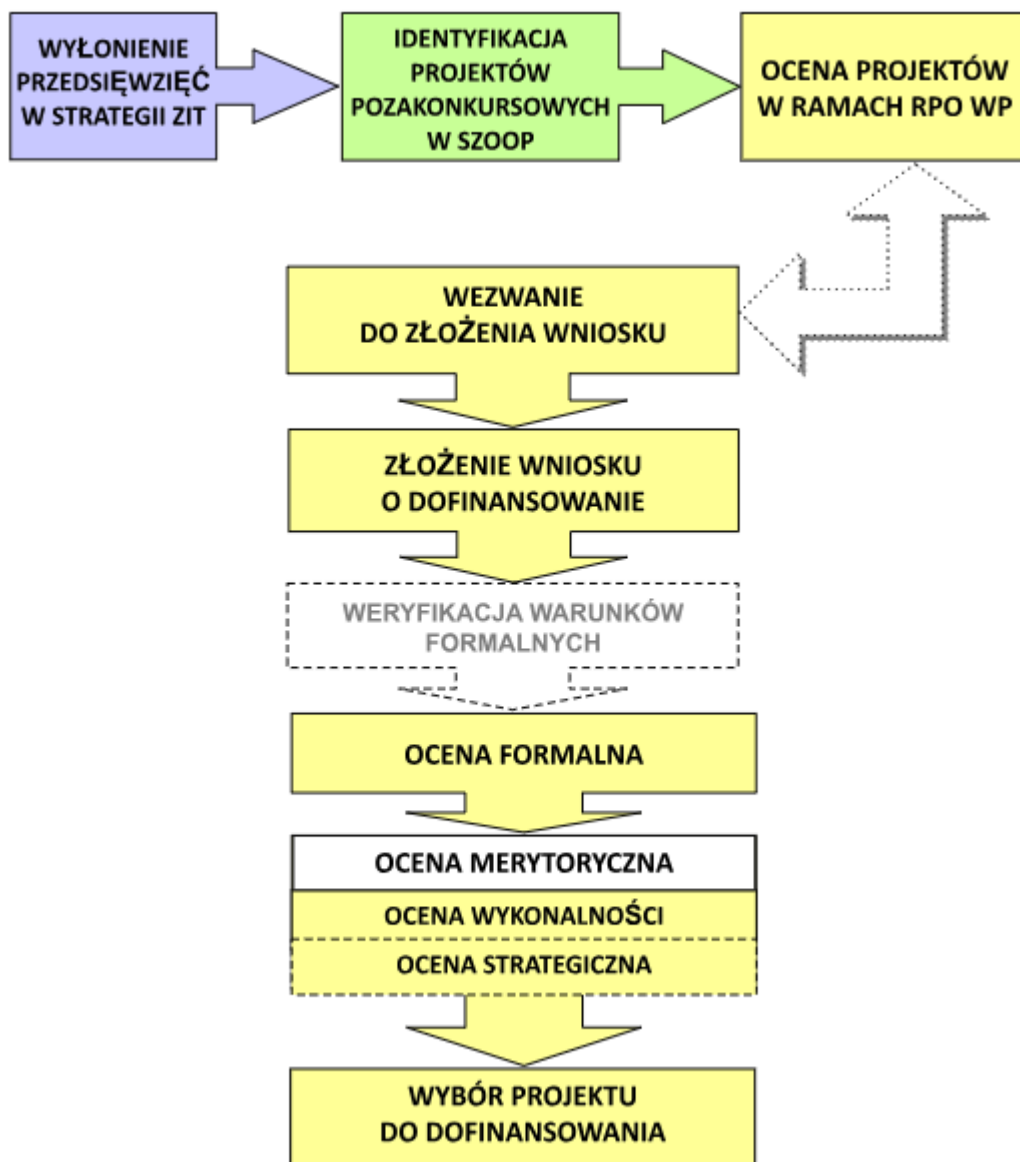
Źródło: SzOOP z dnia 19 kwietnia 2018 r.

Związek ZIT jako Instytucja Pośrednicząca uczestniczy w przeprowadzanych przez Instytucję Zarządzającą procedurach mających na celu stwierdzenie, czy zaproponowane w Strategii ZIT przedsięwzięcia mogą zostać dofinansowane w ramach RPO WP oraz po identyfikacji projektów wynikających z tych przedsięwzięć, w procedurach ich naboru i oceny zgodnie z kryteriami zatwierdzonymi przez Komitet Monitorujący RPO WP. Szczegółowe zasady udziału Związku ZIT w powyższych procedurach zawarte są w Porozumieniu z 14.09.2015 r. w sprawie powierzenia zadań IP oraz w odpowiednich dokumentach programowych RPO WP (w szczególności w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych RPO WP).

¹⁹⁴W przypadku Poddziałania 5.1.1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych – mechanizm ZIT.

¹⁹⁵W związku z połączeniem oceny wykonalności i oceny strategicznej I stopnia w jeden etap oceny.

Rysunek 5. Schemat wyboru projektów ZIT w ramach RPO WP

Rysunek przedstawia schemat wyboru projektów ZIT w ramach RPO WP.

Źródło: SzOOP z dnia 19 kwietnia 2018 r.

7.3.3. Tryb wyboru projektów na poziomie POIiŚ

Projekty służące realizacji Strategii ZIT zgłoszone do dofinansowania w ramach POIiŚ identyfikowane są na etapie opiniowania Strategii ZIT zgodnie z art. 30 ust. 5 pkt 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów operacyjnych polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.

Zgłoszone projekty poddawane są identyfikacji przez właściwe IP/IZ. Na etapie identyfikacji następuje weryfikacja następujących warunków:

- kwalifikowalność projektu i beneficjenta,
- zgodność z celami szczegółowymi osi priorytetowych,
- realność założeń czasowych z uwzględnieniem terminu kwalifikowalności wydatków w ramach perspektywy finansowej,
- możliwość realizacji w ramach kwoty przeznaczonej na dofinansowanie projektu/działania.

W przypadku, gdy kwota dofinansowania w zgłoszonych projektach przekracza dostępną alokację, przed przystąpieniem do weryfikacji IP/IZ rankinguje projekty, uwzględniając stan zaawansowania (gotowość do realizacji) projektu lub inne specyficzne kryteria dla danego sektora,

- realność założeń rzeczowych przedstawionych w propozycji projektu z uwzględnieniem terminu kwalifikowalności wydatków w ramach perspektywy finansowej,
- inne specyficzne warunki wstępne dla danego typu projektu (w uzasadnionych przypadkach).

IP/IZ może w trakcie trwania wstępnej weryfikacji kierować do wnioskodawców pytania i sugestie odnoszące się do zakresu projektów w kontekście efektywniejszej realizacji programu. W sytuacji gdy ustalenia pomiędzy wnioskodawcą a IP/IZ prowadzą do zmiany zakresu projektów, wnioskodawca aktualizuje fiszkę projektową.

Najpóźniej 3 m-ce od dnia zidentyfikowania projektów, IZ zamieszcza ich wykaz w celach informacyjnych w załączniku do SzOOP. Następnie IZ informuje beneficjenta o konieczności złożenia w ciągu 30 dni (z możliwością wydłużenia o kolejne 30 dni) od dnia publikacji wykazu projektów zidentyfikowanych deklaracji o przygotowaniu

projektu. Obowiązek ten nie dotyczy sytuacji, gdy przed upływem powyższego terminu wnioskodawca złoży dokumentację projektową wraz z wnioskiem o dofinansowanie.

Wyznaczony w deklaracji termin złożenia wniosku o dofinansowanie wynika z ustaleń pomiędzy IW/IP a wnioskodawcą, uwzględniających stopień skomplikowania i przygotowania projektu. Do czasu złożenia wniosku o dofinansowanie potencjalny beneficjent bierze udział w procesie monitorowania stanu przygotowania projektu.

Oceny wniosków o dofinansowanie dokonuje komisja oceny projektów.

7.4. Opis podmiotów zaangażowanych we wdrażanie Strategii ZIT

Poza Związkiem ZIT we wdrażanie Strategii ZIT zaangażowanych będzie bezpośrednio i pośrednio wiele podmiotów i instytucji, w tym Zarząd Województwa Pomorskiego jako Instytucja Zarządzająca RPO WP, Wojewódzki Urząd Pracy – pełniący rolę IP w zakresie Poddziałania 5.1.1 RPO WP, Stowarzyszenie Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot jako Związek ZIT, w tym jego Członkowie i Biuro Stowarzyszenia, a w szczególności beneficjenci projektów realizowanych w formule ZIT w RPO WP i projektów komplementarnych, ostateczni użytkownicy i odbiorcy rezultatów projektów. Pełna lista potencjalnych beneficjentów uprawnionych do ubiegania się o przyznanie pomocy ze środków przeznaczonych na realizację Strategii ZIT została zamieszczona w SzOOP RPO WP oraz SzOOP POLiŚ. W dokumentach tych wskazane zostały również grupy docelowe i bezpośredni odbiorcy wsparcia.

Zasady partycypacji podmiotów społeczno-gospodarczych i społeczności lokalnych w procesie wdrażania Strategii ZIT:

Na potrzeby realizacji Strategii ZIT przyjmuje się następujące zasady partycypacji podmiotów społeczno-gospodarczych i społeczności lokalnych w procesie wdrażania Strategii:

- cykliczne spotkania informacyjno-konsultacyjne mające na celu zapoznanie jak najszerszej grupy potencjalnych interesariuszy, w tym uczestników projektów z możliwościami uzyskania wsparcia,
- angażowanie partnerów w komisje tematyczne Stowarzyszenia,
- prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych dotyczących RPO WP oraz instrumentu zintegrowanych inwestycji terytorialnych,

- działania informacyjne Stowarzyszenia, takie jak bieżące funkcjonowanie strony internetowej, mediów społecznościowych,
- organizowanie spotkań informacyjno-konsultacyjnych w poszczególnych powiatach OMG-G-S nt. działalności stowarzyszenia,
- współpraca z podmiotami zewnętrznymi w ramach udziału w pracach Komitetu Monitorującego RPO WP,
- prowadzenie konsultacji z partnerami społeczno-gospodarczymi,
- możliwość udziału w realizacji projektów partnerów wyłanianych w trybie art. 33. Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.

7.5. System monitoringu, ewaluacji i sprawozdawczości

Celem prowadzenia monitoringu oraz sprawozdawczości jest weryfikacja realizacji Strategii ZIT OMG-G-S, w tym dostarczenie władzom Związku ZIT oraz Instytucji Zarządzającej RPO WP niezbędnych informacji do oceny postępów wdrażania interwencji zaplanowanej w ramach instrumentu ZIT.

Z uwagi na charakter dokumentu oraz wytyczne dla instrumentu ZIT, realizacja Strategii ZIT jest monitorowana w zakresie przedsięwzięć współfinansowanych ze środków dedykowanych instrumentowi ZIT w ramach RPO WP. Monitoring w zakresie projektów komplementarnych obejmuje wyłącznie weryfikację ich powiązań (rzeczowych, czasowych i finansowych) z projektami realizowanymi w formule ZIT w ramach RPO WP. Za monitorowanie przygotowania projektów w ramach POLiŚ odpowiada wnioskodawca zgodnie z zapisami SzOOP POLiŚ.

Za prowadzenie monitoringu i sprawozdawczości odpowiedzialne jest Biuro Związku ZIT (Biuro ZIT). Monitoring i sprawozdawczość prowadzone są we współpracy z gminami OM, a także innymi podmiotami realizującymi projekty na rzecz OM współfinansowane z instrumentu ZIT.

Monitoring polegać będzie na systematycznym gromadzeniu i przetwarzaniu na potrzeby zarządzania Strategią ZIT informacji w zakresie rzeczowo-finansowego wykonania przedsięwzięć. Podstawowym narzędziem monitoringu służącym poprawnej realizacji Strategii jest analiza wskaźników produktu i rezultatu.

Wskaźniki wykorzystane w procesie monitorowania Strategii ZIT uzgodnione zostały z IZ RPO WP. Wartości docelowe wskaźników oszacowano na podstawie informacji przekazanych przez wnioskodawców oraz dostępnej alokacji w poszczególnych działaniach. Wykorzystano również metodologię szacowania wartości docelowych stosowaną w ramach RPO WP.

Monitoring prowadzony będzie na dwóch poziomach:

1. Monitoring gotowości projektów do aplikowania

Związek ZIT jako Instytucja Pośrednicząca odpowiedzialny jest za monitorowanie postępów w osiąganiu przez projekty gotowości do złożenia wniosków o dofinansowanie i realizacji w okresie pomiędzy identyfikacją projektów a terminem wezwania do złożenia wniosków o dofinansowanie.

Raporty kwartalne na temat stanu gotowości projektów sporządzane są przez Biuro ZIT i przekazywane Instytucji Zarządzającej.

2. Monitoring i ewaluacja realizacji projektów Strategii ZIT

Efekt realizacji projektów jest mierzony m.in. za pomocą wskaźników produktu i rezultatu określonych dla poszczególnych działań Strategii ZIT. Informacje na temat wartości wskaźników osiągniętych w projektach w ramach RPO WP są pobierane z centralnego systemu teleinformatycznego (SL2014). Za wprowadzanie wartości wskaźników do SL2014 odpowiadają beneficjenci (podmioty realizujące poszczególne projekty ZIT).

Na podstawie zebranych informacji raz do roku Biuro ZIT przygotowuje raport z realizacji Strategii ZIT i działalności biura OMG-G-S za rok poprzedni, w którym prezentowane są efekty Strategii ZIT, w tym osiągnięte wartości wskaźników oraz informacje o czynnikach wpływających na ich osiągnięcie.

Celem Strategii ZIT jest osiągnięcie wartości wszystkich wskaźników założonych dla poszczególnych projektów w jak największym stopniu. Ponieważ Strategia ZIT została skonstruowana w taki sposób, aby realizowane działania były w stosunku do siebie komplementarne zapewnienie efektu synergii wymaga monitorowania przedsięwzięć nie tylko w oderwaniu od siebie, jako indywidualnych zadań, ale też zbiorczo, aby

identyfikować zagrożenia w pojedynczych projektach, które potencjalnie mogą wpływać na inne projekty, a tym samym na realizację misji Strategii ZIT.

Zbiorcze, roczne sprawozdanie z realizacji projektów w ramach Strategii w oparciu o dane pozyskane w ramach monitorowania realizacji projektów opracowuje Biuro ZIT. W sprawozdaniu uwzględniany jest wskaźnik strategiczny realizacji Strategii. Oceny sprawozdań rocznych dokonuje Zarząd ZIT, który ma możliwość zlecenia działań naprawczych oraz zapobiegawczych w przypadku wystąpienia lub ryzyka wystąpienia problemów w realizacji projektów zgodnie z założeniami. Natomiast, jeżeli w wyniku oceny Zarząd zidentyfikuje potencjalne zagrożenie niespełnienia któregoś z celów Strategii ZIT może zlecić dokonanie szczegółowej analizy przyczynowo skutkowej, która pozwoli na ustalenie źródła zagrożeń. Ostatecznego zatwierdzenia sprawozdań dokonuje Walne Zebranie Członków.

Wnioski z monitoringu i sprawozdawczości Strategii ZIT będą podstawą do ewentualnych zmian i aktualizacji Strategii.

Po zakończeniu realizacji i monitoringu Strategii ZIT Biuro ZIT przygotuje raport końcowy z realizacji Strategii, który zostanie przekazany do Zarządu ZIT i zatwierdzony przez Walne Zebranie Członków.

Koordynatorzy projektów zobowiązani są ponadto do bieżącego informowania Biura ZIT o zidentyfikowanych ryzykach zagrażających realizacji projektów, w tym ich wskaźników, jak również występujących opóźnieniach.

7.6. Harmonogram podejmowanych działań

Podsumowując powyższe należy stwierdzić, że proces realizacji Strategii ZIT *sensu largo* można podzielić na trzy podstawowe fazy:

- przygotowanie Strategii ZIT – 4Q2013 – 1Q2016
- realizacja Strategii ZIT *sensu stricto* (realizacja właściwa) 1Q2016 – 4Q2023*
- monitoring i ewaluacja. 1Q2016 – 4Q2023*

*W przypadku projektów fazowanych oraz niefunkcjonujących okres trwania fazy może być dłuższy

8. Spójność z dokumentami strategicznymi

8.1. Spójność z unijnymi i krajowymi dokumentami strategicznymi

Strategia ZIT pozostaje w zgodności z najważniejszymi dokumentami strategicznymi zarówno wspólnotowymi, krajowymi, jak i regionalnymi.

Zgodność Strategii ZIT z Umową Partnerstwa

Umowa Partnerstwa jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce w latach 2014-2020. Strategia ZIT OMG-G-S do roku 2020 została opracowana z uwzględnieniem zapisów Umowy Partnerstwa (UP). Tym samym zapisy Strategii wpisują się w cele i priorytety interwencji wskazane w powyższym dokumencie.

Zgodność Strategii ZIT ze Strategią Europa 2020

Strategia Europa 2020 jest długookresowym programem rozwoju społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej (UE). Dokument ten obejmuje trzy powiązane ze sobą priorytety: rozwój inteligentny, rozwój zrównoważony oraz rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu. Każdy z nich znajduje swoje odzwierciedlenie w treściach zawartych w niniejszej Strategii. W obszar rozwój inteligentny - rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji, którego celem jest zwiększenie roli wiedzy i innowacji jako sił napędowych rozwoju wpisuje się Cel 1 – Rozwój konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki Strategii ZIT. Cel 3 – Kreowanie zintegrowanej przestrzeni oraz Cel 4 – Wzrost efektywności energetycznej i wdrożenie strategii niskoemisyjnej oraz efektywniejsze zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych Strategii ZIT zgodne są natomiast z priorytetem dotyczącym rozwoju zrównoważonego – wspieranie gospodarki efektywnej i korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej. Zgodność z priorytetem Strategii Europa 2020 - rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną – widoczna jest w Strategii ZIT w Celu 2 – Budowa aktywnego i otwartego społeczeństwa.

Zgodność z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Strategia ZIT zachowuje zgodność z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, najważniejszym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego. Cel strategiczny KPZK 2030 określony został jako: efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialne zróżnicowanie potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie. Drogą do zapewnienia tego celu jest koncentracja działań podmiotów publicznych w wybranych obszarach tematycznych i w odniesieniu do różnych terytoriów.

Zgodność ze Strategią Rozwoju Kraju 2020

Celem głównym *Strategii Rozwoju Kraju (SRK)* jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i

zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. W dokumencie zostały wytyczone trzy obszary strategiczne: sprawne i efektywne państwo, konkurencyjna gospodarka oraz spójność społeczna i terytorialna, w których mają koncentrować się główne działania. W ramach wskazanych obszarów określone zostały cele szczegółowe SRK, które realizowane są przez Strategię ZIT. Są to m.in.: wzmocnienie stabilności makroekonomicznej – w cel ten wpisuje się Działanie – Przedsiębiorstwa Strategii ZIT; wzrost wydajności gospodarki – cel ten realizuje Działanie – Przedsiębiorstwa Strategii ZIT; zwiększenie innowacyjności gospodarki – cel realizowany przez Działanie – Komercjalizacja wiedzy oraz Działanie – Przedsiębiorstwa Strategii ZIT; rozwój kapitału ludzkiego – w tak sformułowany cel wpisują się: Działanie – Komercjalizacja wiedzy, Działanie – Zatrudnienie Strategii ZIT; bezpieczeństwo energetyczne i środowisko – cel ten jest realizowany przez Działanie – Energia Strategii ZIT; zwiększenie efektywności transportu – w cel ten wpisuje się Działanie – Mobilność Strategii ZIT; integracja społeczna – cel realizowany przez Działanie – Integracja oraz Działanie – Konwersja Strategii ZIT.

Zgodność Strategii ZIT z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 stanowi kompleksowy dokument o charakterze strategicznym odwołujący się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim. Do podstawowych celów KSRR, z którymi korespondują zasady polityki rozwoju wpisane w Strategii ZIT, należy wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów. W tak określony cel wpisuje się Działanie – Komercjalizacja wiedzy i Działanie – Przedsiębiorstwa Strategii ZIT. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych – realizuje Działanie – Integracja oraz Działanie – Konwersja Strategii ZIT. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie – przedstawia całościowa koncepcja Strategii ZIT.

Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020

Zgodnie z zapisami *Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020* jednym z instrumentów jej realizacji będą Zintegrowane Porozumienia Terytorialne (ZPT). W związku z powyższym, dokument Strategii ZIT jest pochodną polityki realizowanej poprzez SRWP 2020. Cele nadrzędne Strategii ZIT wpisują się w cele SRWP 2020, zdefiniowane jako: otwarta gospodarka, aktywni mieszkańcy, spójna przestrzeń. W ramach celów strategicznych SRWP 2020 zostały wyodrębnione cele operacyjne, które identyfikują się z poszczególnymi Działaniami Strategii ZIT. Należy do nich: wysoka efektywność przedsiębiorstw – cel ten realizuje Działanie – Przedsiębiorstwa Strategii ZIT; unikatowa oferta turystyczna i kulturalna – cel realizowany przez Działanie – Konwersja; wysoki poziom zatrudnienia – cel ten realizuje Działanie – Zatrudnienie Strategii ZIT; wysoki poziom kapitału społecznego – w cel ten wpisuje się kilka Działań Strategii ZIT: Edukacja i Kształcenie zawodowe, Zatrudnienie, Integracja; lepszy dostęp do usług zdrowotnych – w cel ten wpisuje się Działanie – Zdrowie Strategii ZIT; sprawny system transportowy – ten cel realizuje Działanie – Mobilność Strategii ZIT; bezpieczeństwo i efektywność energetyczna – w cel ten wpisuje się Działanie – Energia Strategii ZIT.

8.2. Spójność z metropolitalnymi dokumentami strategicznymi

Strategia Transportu i Mobilności OMG-G-S do roku 2030 (STIM)

Strategia Transportu i Mobilności OMG-G-S wyznacza cele i działania priorytetowe do 2030 roku z uwzględnieniem lokalnych, regionalnych, krajowych i unijnych dokumentów strategicznych dotyczących polityki transportowej oraz rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego jako istotnego wymiaru prowadzenia interwencji w zakresie polityki spójności.

Część zasadnicza STIM zawiera charakterystykę uwarunkowań rozwoju systemu transportu w OM do roku 2030, zasady i kierunki polityki transportowej OM do roku 2030, opis możliwych scenariuszy i wariantów rozwoju systemu do roku 2030, wizję i cele strategiczne, strategiczne programy współpracy zawierające pakiety wspólnych działań. STIM określając całościową koncepcję rozwoju transportu miejskiego odnosi się w szczególności do tych aspektów transportowych, które mają potencjalnie charakter metropolitalny i strategiczny.

Kluczowe dla Strategii przesłanki wynikają z diagnozy istniejącego systemu transportowego OM, programu rozwoju transportu do roku 2020 oraz wyników analiz prognostycznych z wykorzystaniem modelu ruchu w OM. Szczególną rolę komplementarną do Strategii ZIT pełni Program Rozwoju Transportu Obszaru Metropolitalnego, określając zbiór projektów do realizacji w perspektywie finansowej 2014-2020. STIM ma charakter planistyczny i zawiera propozycje, których realizacja będzie prowadzić do zrównoważonego rozwoju systemu transportowego na terenie gmin i powiatów OMG-G-S.

Dokumenty z zakresu gospodarki niskoemisyjnej (Plany i Program Gospodarki

Niskoemisyjnej) Program Gospodarki Niskoemisyjnej dla OMG-G-S (PGN OMG-G-S)

to dokument parasolowy tworzący wspólny system dokumentów horyzontalnych wraz z planami gospodarki niskoemisyjnej poszczególnych gmin. Został on przyjęty przez Walne Zebranie Członków OMG-G-S 25 stycznia 2016 r. Jako cel główny opracowania i realizacji Programu przyjęto: Wsparcie zrównoważonego rozwoju i integracji Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot poprzez transformację w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, przyjaznej środowisku. Celem PGN jest określenie, na podstawie analizy aktualnego stanu w zakresie zużycia energii i emisji gazów cieplarnianych oraz zanieczyszczeń powietrza na terenie OMG-G-S, działań zmierzających do redukcji zużycia energii, zwiększenia wykorzystania źródeł odnawialnych oraz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń powietrza wraz z oceną ich efektywności ekologicznej, określeniem kosztów i możliwych źródeł finansowania. W dokumencie skoncentrowano się na działaniach ograniczających emisję i efektywnie wykorzystujących zasoby, w tym na poprawie efektywności energetycznej i wykorzystaniu OZE, czyli również mających na celu zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów, na których odnotowano przekroczenia dopuszczalnych lub docelowych poziomów substancji w powietrzu. Zachowano spójność z planami gospodarki niskoemisyjnej gmin, nowotworzonymi, aktualizowanymi lub obowiązującymi założeniami do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe oraz programami ochrony powietrza, a także innymi dokumentami strategicznymi.

W zakresie transportu, PGN przedstawia szerokie podejście do ograniczania zanieczyszczeń poprzez przyspieszony rozwój czystych, bezpiecznych, spójnych, funkcjonalnych i efektywnych form transportu publicznego i niezmotoryzowanego transportu indywidualnego. Zgodnie z zapisami PGN modernizacja czy rozbudowa systemu transportu publicznego nie jest celem samym w sobie, ale musi być widziana w kontekście zmian w mobilności miejskiej, w celu ograniczenia emisji związanych z transportem, w tym CO₂, łagodzenia negatywnego oddziaływania na środowisko i mieszkańców miast oraz zwiększenia efektywności energetycznej systemu transportowego jako całości.

Ponadto w ramach OM ZIT powstał Plan gospodarki niskoemisyjnej dla 31 gmin, które przystąpiły do wspólnego Projektu pn. „Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gdańskiego Obszaru Metropolitalnego”, współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, Działanie 9.3. – konkurs 2 pn. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej – plany gospodarki niskoemisyjnej.

Zrealizowany Projekt objął opracowanie 31 PGN-ów gminnych wraz z bazą danych i aplikacją internetową oraz część wspólną dla tych PGN dla obszaru pod roboczą nazwą „GOM” (PGN dla GOM). W Projekcie wzięło udział 31 gmin, które w 2013 r. podpisały umowy partnerskie: tj. Gmina Cedry Wielkie, Gmina Chmielno, Gmina Miasta Gdańska, Gmina Gniew, Gmina Miasta Krynica Morska, Gmina Lichnowy, Gmina Miejskiej Malbork, Gmina Malbork, Gmina Miłoradz, Gmina Nowy Dwór Gdański, Gmina Nowy Staw, Gmina Ostaszewo, Gmina Pelplin, Gmina Miejskiej Pruszcz Gdański, Gmina Pruszcz Gdański, Gmina Przywidz, Gmina Pszczółki, Gmina Miasta Puck, Gmina Sierakowice, Gmina Somonino, Gmina Stare Pole, Gmina Stegna, Gmina Stężycza, Gmina Subkowy, Gmina Suchy Dąb, Gmina Szemud, Gmina Tczew, Gmina Trąbki Wielkie, Gmina Miejskiej Wejherowo, Gmina Wejherowo i Gmina Żukowo.

Analogicznie do tego dokumentu powstał Plan gospodarki niskoemisyjnej dla 5 gmin województwa pomorskiego: Gminy Miasta Gdyni, Gminy Miejskiej Rumia, Gminy Władysławowo, Gminy Miasta Hel i Gminy Luzino, które wystąpiły o dofinansowanie do NFOŚiGW, w ramach w/w konkursu, w odrębnym wniosku.

Pozostałe Gminy z Obszaru Metropolitalnego opracowały/opracowują samodzielnie Plany gospodarki niskoemisyjnej.

Wymienione wyżej typy dokumentu, obejmujące harmonogramy działań, są wzajemnie komplementarne. Należy czytać je równolegle. Szczegółowy harmonogram rzeczowo-finansowy dla danej gminy znajduje się w PGN dla gminy, w PGN dla GOM znajdują się analizy wspólne dla 31 gmin. PGN gminny zawiera kluczowe uzasadnienie realizacji działań. Przedsięwzięcia wynikające z planu dla danej gminy zostaną ujęte w wieloletniej prognozie finansowej tej gminy.

Plany gminne zostały przyjęte stosownymi uchwałami Rad Gmin. Uchwały w sprawie przyjęcia i wdrożenia Planu gospodarki niskoemisyjnej dla GOM oraz Programu gospodarki niskoemisyjnej dla OMG-G-S zostały podjęte przez Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia odpowiednio 12.10.2015 r. oraz 25.01.2016 r.

Strategia Rozwoju OMG-G-S do 2030 roku

Strategia OMG-G-S 2030 została uchwalona przez Walne Zebranie OMG-G-S w 2015 r. jako dokument wyznaczający cele i kierunki wspólnego rozwoju samorządów tworzących OMG-G-S oraz kluczowych dla rozwoju metropolii partnerów, którzy byli zaangażowani w proces tworzenia strategii (w tym: samorząd województwa, wojewoda pomorski, uczelnie wyższe, organizacje przedsiębiorców i NGOs). Strategia 2030 sięga poza perspektywę bieżących projektów i działań operacyjnych i nie ogranicza się do możliwych źródeł dofinansowania ze środków europejskich. Rolą dokumentu jest uzupełnienie działań podejmowanych na poziomie UE i krajowym o oddolne inicjatywy w skali metropolitalnej.

Cele strategiczne Strategii ZIT wpisują się w cele strategiczne Strategii OMG-G-S 2030 (rozwój społeczny, innowacyjna i konkurencyjna gospodarka, zrównoważona przestrzeń). Podobnie, przedsięwzięcia i projekty wynikające ze Strategii ZIT, umożliwiają realizację celów strategicznych oraz celów tematycznych Strategii OMG-G-S 2030.

Ponadto, w ramach przedłużenia prac nad Strategią 2030, w celu zapewnienia spójności założeń polityki przestrzennej głównych aktorów OM, OMG-G-S włączył się w przygotowanie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Obszaru

Metropolitalnego. W pracach prowadzonych przez Pomorskie Biuro Planowania Regionalnego stowarzyszenie OMG-G-S jako partner odpowiedzialne było m.in. za przeprowadzenie procesu konsultacyjnego, zapewniając tym samym komplementarność założeń względem Strategii ZIT i Strategii Transportu i Mobilności OMG-G-S do 2030 r.

9. Problematyka strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

Podstawowym celem prognozy oddziaływania na środowisko w ramach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOS) jest określenie i ocena skutków dla środowiska przyrodniczego, które mogą wynikać z ustaleń projektowanego dokumentu oraz przedstawienie rozwiązań eliminujących lub ograniczających negatywne wpływy na środowisko.

W przypadku Strategii ZIT, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku pismem nr RDOŚ-GD-WOO.410.105.2015.MCZ.1 z dnia 6 października 2015 r. uznał, iż dokument ten z uwagi na swój charakter, wyznaczone cele oraz brak przewidywanego znaczącego oddziaływania realizacji jej założeń na obszary Natura 2000, nie zalicza się do dokumentów, które podlegają procedurze SOOŚ zgodnie z art. 46 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska i o ocenach oddziaływania na środowisko. Jednocześnie RDOŚ podkreślił, iż założenia projektu Strategii ZIT są kontynuacją i uszczegółowieniem zadań przewidzianych w szeregu dokumentów strategicznych województwa pomorskiego, dla których została przeprowadzona strategiczna ocena oddziaływania na środowisko tj.: Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020, Regionalnych Programów Strategicznych, m.in. w zakresie energetyki i środowiska, transportu i zdrowia, czy wreszcie RPO WP.

Wniosek o odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu Strategii ZIT został również wystosowany do Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektoratu Sanitarnego w Gdańsku (który w dn. 13.10.2015 r. wydał decyzję o odstąpieniu od SOOŚ) oraz Urzędu Morskiego w Gdyni (który w dn. 08.10.2015 r. wydał decyzję o odstąpieniu od SOOŚ).

10. Raport z przygotowania Strategii ZIT

W trakcie prac nad Strategią ZIT zastosowano działania, których celem było zapewnienie odpowiedniego udziału rozmaitych interesariuszy, precyzji w formułowaniu diagnozy i ostatecznie wysokiej jakości dokumentu Strategii. Jednym z elementów przygotowania Strategii ZIT były konsultacje społeczne, a ich podstawą zrealizowane spotkania warsztatowe, zebrania Zarządu i Rady ZIT. Zorganizowanie konsultacji społecznych pozwoliło na uzyskanie możliwie najszerszego spektrum opinii i propozycji środowisk regionalnych na temat faktycznych potrzeb rozwojowych OM.

Podczas przygotowania Strategii ZIT odbyły się dwie edycje warsztatów. Warsztaty I zostały przeprowadzone 14 stycznia 2014 roku w Pomorskim Parku Naukowo-Technologicznym. Celem tego spotkania była diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej OM oraz stworzenie ram strategicznych dla realizacji ZIT w OM w horyzoncie roku 2020 oraz uruchomienie procesu identyfikacji i hierarchizacji kompleksowych przedsięwzięć rozwojowych. W I edycji warsztatów uczestniczyli przedstawiciele Wspólnej Reprezentacji OM dla ZIT, osoby wskazane i zaproszone przez Instytucję Zarządzającą RPO WP oraz moderatorzy i sekretarze wskazani przez IZ RPO WP.

Dyskusja skupiła się wokół dwóch podstawowych zagadnień:

- identyfikacja głównych potencjałów i barier rozwojowych OM;
- identyfikacja kierunków rozwoju oraz obszarów współpracy w OM.

Można stwierdzić, że w wielu fragmentach dyskusji ujawniały się słabości (bariery, zagrożenia) OM, które można porównać do ekonomicznej kategorii kosztów utraconych korzyści wynikających m.in. z niskiej skłonności do współpracy. W związku z powyższym pojawił się postulat jakościowej zmiany polegającej na przejściu od zarządzania konfliktami do zarządzania współpracą. Współpraca w OM powinna stać się działaniem stanowiącym podstawę wszystkich długofalowych przedsięwzięć ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów i sprostanie pojawiającym się wyzwaniom.

Podczas warsztatów zidentyfikowano również następujące kierunki rozwoju współpracy dla OM:

- wzrost konkurencyjności szkolnictwa wyższego;
- wzrost jakości i efektywności edukacji;
- wsparcie rozwoju społeczno-gospodarczego w oparciu o endogenne zasoby;
- poprawa spójności systemu transportowego;
- poprawa warunków życia i atrakcyjności osiedleńczej.

Każdy z powyższych kierunków rozwoju został uzupełniony o wskazanie obszarów współpracy OM.

W toku dalszych prac analitycznych zaproponowane kierunki wraz ze zidentyfikowanymi obszarami współpracy zostały pogrupowane w trzy priorytety:

- gospodarka;
- aktywizacja społeczna;
- powiązania przestrzenne.

Prace diagnostyczne stanowiące kanwę I edycji warsztatów były podstawą dla przeprowadzenia II edycji warsztatów, poświęconych głównie wypracowaniu kryteriów oceny przedsięwzięć proponowanych do realizacji w formule ZIT. Diagnoza w ramach Strategii ZIT uwzględniała również przeprowadzenie indywidualnych wywiadów pogłębionych z 15-toma ekspertami i przedstawicielami samorządów i instytucji wchodzących w skład Porozumienia ZIT.

II edycja warsztatów odbyła się w dniach 26-28 lutego 2014 roku. W spotkaniu uczestniczyło łącznie 170 osób.

Grupa uczestników składała się z przedstawicieli różnych środowisk, należeli do niej: przedstawiciele Wspólnej Reprezentacji OM dla ZIT, przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego, eksperci OM, eksperci Wykonawcy Strategii ZIT, przedstawiciele Partnera Warsztatów. Do osiągniętych celów II edycji Warsztatów należy zaliczyć:

- opracowanie propozycji kryteriów oceny przedsięwzięć przewidywanych do realizacji w formule ZIT, które stanowiły podstawę do dalszych prac nad Strategią ZIT;
- wykorzystanie elementów partycypacji społecznej w tworzeniu Strategii ZIT.

W każdym dniu warsztatów uczestnicy prowadzili rozważania nad innym priorytetem. Poszczególne priorytety zostały uszczegółowione poprzez określenie modułów, do których należały:

- wzrost konkurencyjności szkolnictwa wyższego,
- wsparcie rozwoju gospodarczego w oparciu o zasoby wewnętrzne,
- rozwój gospodarki turystycznej,
- jakość i efektywność edukacji,
- poprawa stanu zdrowia,
- wzrost aktywności społecznej i zdrowotnej,
- poprawa spójności systemu transportowego,
- poprawa warunków życia i atrakcyjności osiedleńczej poprzez zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego i ekologicznego,
- poprawa warunków życia i atrakcyjności osiedleńczej poprzez działania rewitalizacyjne.

Na podstawie przeprowadzonych warsztatów powstał dokument zawierający listę proponowanych kryteriów oceny przedsięwzięć przewidywanych do realizacji w formule ZIT dla OM, stanowiący również przedmiot konsultacji społecznych Strategii ZIT. Kryteria zostały podzielone na horyzontalne oraz merytoryczne. Pierwsza kategoria wynikała z wytycznych dla planowania przedsięwzięć w formule ZIT. Natomiast kryteria merytoryczne są bezpośrednim efektem przeprowadzonych warsztatów i pracy ekspertów. W dokumencie zawarto także listę, która zawiera orientacyjne przyporządkowanie zgłoszonych projektów ZIT do poszczególnych osi priorytetowych. Tak przygotowany dokument został przesłany do konsultacji interesariuszom, których uwagi wpłynęły na ostateczne zapisy.

Realizowane warsztaty były podstawą procedury wyboru projektów do Strategii ZIT, uwzględniającej m.in.:

- przyjęcie przez Radę ZIT obszarów tematycznych współpracy w ramach OM,

- przyjęcie przez Radę ZIT kryteriów oceny projektów,
- przyjęcie przez Radę ZIT projektów realizowanych w formule ZIT, proponowanych do uwzględnienia w Strategii ZIT.

Podczas realizacji Strategii ZIT przeprowadzono szereg spotkań i konsultacji, których celem było m.in. wzmacnianie współpracy pomiędzy potencjalnymi wnioskodawcami przedsięwzięć ZIT i wypracowanie uzgodnień w ramach tworzenia Strategii.

Opracowany projekt Strategii został opublikowany na stronie internetowej Stowarzyszenia a wszyscy uczestnicy procesu jej przygotowania zostali poinformowani o tym fakcie, oraz o możliwości wnoszenia uwag do dokumentu. Zapisy niniejszej wersji Strategii zawierają aktualizacje wynikające z szeregu zgłoszonych uwag, z których znaczna część została uwzględniona. Należy podkreślić, że zgodnie z wytycznymi Strategia ZIT stanowi również przedmiot uzgodnień pomiędzy Związkiem ZIT a IZ RPO WP oraz Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju.

Szczegółowy raport z opracowania Strategii ZIT stanowi Załącznik nr 3.

11. Analiza ryzyka

Czynniki ryzyka, zidentyfikowane w ramach przeprowadzonej analizy, zostały zdefiniowane jako zdarzenia, które mogą doprowadzić do niezrealizowania lub niepełnej realizacji Strategii ZIT i tym samym braku możliwości osiągnięcia jej głównych celów. Aby możliwe było zarządzanie ryzykiem, związanym z wystąpieniem danego zdarzenia, poszczególne czynniki ryzyka poddane zostały kwantyfikacji, poprzez określenie prawdopodobieństwa ich wystąpienia oraz ich wpływu na realizację Strategii.

W celu oszacowania prawdopodobieństwa i skutków wystąpienia poszczególnych czynników ryzyka, wykorzystano metodę sędziów kompetentnych. W przypadku prawdopodobieństwa sędziowie kompetentni oceniali możliwość wystąpienia danego zdarzenia w skali od 0,1 do 1, zaś jego następstwo w oparciu o 10- cio stopniową skalę Likerta (punktacja od 1 do 10). Skala następstw danego czynnika ryzyka prezentowała się w taki sposób, iż 1 oznaczało bardzo mały wpływ, zaś 10 - bardzo duży wpływ na

realizację Strategii. Tym samym wartość ważona ryzyka, związanego z danym czynnikiem ryzyka, szacowana zgodnie z przyjętym modelem obliczeń, oscylowała w granicach od 0,1 do 10.

W ramach analizy ryzyka uwzględniono również dotychczas podjęte oraz planowanie działania, które mogą mieć wpływ na obniżenie niepewności, związanej z wystąpieniem danego czynnika, bądź też ograniczaniem jego wpływu na realizację Strategii.

Tabela 12. Podsumowanie czynników ryzyka dla Strategii ZIT

Nazwa ryzyka	Opis	Czynniki mitygujące	Prawdopodobieństwo	Wpływ	Waga ryzyka
Ryzyko polityczne	Istnieje możliwość zmiany zasad przyznawania i rozliczania środków UE, które potencjalnie mogłyby wpłynąć na zasady i wielkość wydatkowanych środków.	Co do zasady ten rodzaj ryzyka bardzo trudno jest zmitigować. Niemniej jednak zapewnienie wysokiej jakości merytorycznej i formalnej samej Strategii, a także wszelkich decyzji, podejmowanych podczas jej realizacji, zwiększa prawdopodobieństwo, że będzie ona na tyle wartościowa dla obszaru, iż pomimo zmian w zakresie źródeł finansowania nadal będzie istniała możliwość jej realizacji.	0,2	8	1,6
Ryzyko rynkowe	Kryzys gospodarczy mógłby doprowadzić do niezrealizowania misji Strategii w związku z gwałtownym pogorszeniem otoczenia gospodarczego.	Wraz z przystąpieniem do realizacji Strategii ZIT oraz powołaniem do życia OMG-G-S przeprowadzono szereg badań i analiz pozwalających na adekwatną ocenę sytuacji gospodarczej OM ZIT. Ponadto sytuacja ta jest na bieżąco monitorowana w taki sposób, aby umożliwić szybkie dostosowanie podejmowanych działań do zmieniających się realiów rynkowych.	0,4	5	2

Ryzyko organizacyjne	Niedostatki organizacyjne zarówno na poziomie OMG-G-S, jak i poszczególnych liderów i partnerów projektu mogą skutkować niewykorzystaniem całości dostępnych środków, a w skrajnych przypadkach nawet koniecznością zwrotu otrzymanych funduszy.	Przygotowania do rozpoczęcia interwencji rozpoczęły się już w 2013. Od tego czasu Stowarzyszenie OMG-G-S stworzyło adekwatne zaplecze pozwalające nie tylko na realizowanie swoich zadań w ramach Strategii ZIT, ale również na zapewnienie niezbędnego wsparcia liderom projektów. Dodatkowo wymagająca procedura wyboru projektów i ich liderów również przyczyniła się do znacznego ograniczenia tego ryzyka.	0,2	5	1
Ryzyko finansowania	Zatwierdzenie Strategii nie jest równoznaczne ze stwierdzeniem zgodności projektów z wymogami, tym samym na etapie szczegółowej weryfikacji zgodności z wymogami programów operacyjnych możliwe jest, że poszczególne projekty nie	Ustalając kryteria wyboru przedsięwzięć dołożono należytej staranności, aby wpisywały się one w założenia programów operacyjnych, z których miały być finansowane. Jednocześnie Stowarzyszenie OMG-G-S aktywnie współpracuje przy ustalaniu szczegółowych założeń projektów w taki sposób, aby ograniczyć możliwość wystąpienia wskazanego obszaru ryzyka.	0,6	5	3

	uzyskają dofinansowania albo uzyskają dofinansowanie w kwocie niższej niż zakładana.				
Ryzyko formalno-prawne	Zarówno sama Strategia, jak i jej realizacja muszą zachować zgodność formalno-prawną z szeregiem dokumentów i procedur. Ewentualne uchybienia w tym zakresie może negatywnie wpłynąć na możliwość realizacji samej Strategii, jak i wielkość interwencji w jej ramach.	Stowarzyszenie OMG-G-S nie tylko zatrudnia specjalistów ze wszystkich niezbędnych dziedzin, ale też tam gdzie jest to pożądane współpracuje z zewnętrznymi ekspertami, aby zagwarantować zgodność wszelkich podejmowanych działań z przepisami i innymi wymogami o charakterze proceduralno-prawnym.	0,2	3	0,6

Ryzyko konkurencji	Poszczególne MOF pod wieloma względami są dla siebie konkurencyjne i w przypadku niedostatecznej atrakcyjności OMG-G-S np. na skutek przyjęcia do realizacji przedsięwzięć o mniejszej efektywności niż w innych MOF mogą one niejako "przejąć" część korzyści, które ma wygenerować realizacja Strategii.	Strategia ZIT została napisana w taki sposób, aby jej realizacja w jak największym stopniu pozwoliła wykorzystać zdiagnozowane szanse i przeciwdziałać negatywnym skutkom zagrożeń, dzięki czemu tempo rozwoju OMG-G-S powinno być szybsze niż w innych MOF. Jednocześnie Stowarzyszenie OMG-G-S koordynuje działania wszystkich jego członków między sobą, jak i z innymi podmiotami, które mogą wpływać na konkurencyjność OM w taki sposób, aby zapewnić jak najefektywniejszy rozwój całego obszaru.	0,7	3	2,1
--------------------	--	--	-----	---	-----

Źródło: Opracowanie własne

SPIS SKRÓTÓW

ARMAAG – Agencja Regionalnego Monitoringu Atmosfery Aglomeracji Gdańskiej

B+R – Badania i rozwój

BAEL – Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności

BGK – Bank Gospodarstwa Krajowego

BPO – ang. Business Process Offshoring (sektor usług dla biznesu)

BWWiP – Bałtycki Węzeł Wiedzy i Przedsiębiorczości

CBOS – Centrum Badania Opinii Społecznej

CIS – Centra Integracji Społecznej

CNG – (Compressed Natural Gas) gaz ziemny w postaci sprężonej

COSME – ang. Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises (Program ramowy na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw)

DCT – głębokowodny terminal kontenerowy DCT Gdańsk S.A. (Deepwater Container Terminal Gdańsk)

ECS – Europejskie Centrum Solidarności

EFR – Europejski Fundusz Rozwoju

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

EFSI – fundusze: EFRR, EFS, EFREOW (Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich), EFMR (Europejski Fundusz Morski i Rybacki), Fundusz Spójności

EOG – Europejski Obszar Gospodarczy

FP – Fundusz Pracy

FS – Fundusz Spójności

GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

GOM – Gdański Obszar Metropolitalny

GPEC – Gdańskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej

GPZ – Główny Punkt Zasilania

GUMED – Gdański Uniwersytet Medyczny

GUS – Główny Urząd Statystyczny

IOB – Instytucje Otoczenia Biznesu

IP – Instytucja Pośrednicząca

ISOK – Informatyczny System Osłony Kraju

ITS – Inteligentne Systemy Transportowe

IZ lub IZ RPO WP – Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Pomorskiego

JEREMIE – ang. Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises (wspólne europejskie środki dla mikro i średnich przedsiębiorstw)

JESSICA – ang. Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas (wspólne europejskie wsparcie na rzecz trwałych inwestycji w obszarach miejskich)

JST – Jednostka Samorządu Terytorialnego

KE – Komisja Europejska

KIS – Kluby Integracji Społecznej

KM RPO – Komitet Monitorujący Regionalny Program Operacyjny

KPZK 2030 – Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

KSRR – Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego

LHDI – Lokalny Wskaźnik Rozwoju Społecznego

LNG – (Liquified Natural Gas) gaz ziemny w postaci ciekłej

LPR – Lokalne Programy Rewitalizacji

MliR lub MIR – Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju (wcześniej Ministerstwo Rozwoju Regionalnego – MRR)

MNiSW – Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

MOF – Miejskie Obszary Funkcjonalne

MOPR – Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

MRR – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (obecnie Ministerstwo Rozwoju)

MŚP – Małe i średnie przedsiębiorstwa

MZKZG – Metropolitalny Związek Komunikacyjny Zatoki Gdańskiej

NGO – Non-Governmental Organization (Organizacja Pożytku Publicznego)

OM ZIT – Obszar Związku ZIT

OMG-G-S – Obszar Metropolitalny Gdańsk – Gdynia – Sopot

OP – Oś Priorytetowa

OPEC – Okręgowe Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej

OWES – Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej

OZE – Odnawialne źródła energii

P3W – Pomorski Trójkąt Wiedzy

PCPR – Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie

PES – Podmioty Ekonomii Społecznej

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PG – Politechnika Gdańska

PGNiG S.A – Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo Spółka Akcyjna

PI – Priorytet Inwestycyjny

PKA Gdynia – Przedsiębiorstwo Komunikacji Autobusowej w Gdyni

PKB – Produkt Krajowy Brutto

PKM – Pomorska Kolej Metropolitalna

PKM Gdynia – Przedsiębiorstwo Komunikacji Miejskiej w Gdyni

PKT Gdynia – Przedsiębiorstwo Komunikacji Trolejbusowej w Gdyni

PO FIO – Program Operacyjny Funduszu Inicjatyw Obywatelskich

POIŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

POIR – Program Operacyjny Inteligentny Rozwój

POPC – Program Operacyjny Polska Cyfrowa

POPT – Program Operacyjny Pomocy Technicznej

Porozumienie ZIT – Porozumienie w sprawie Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych

POWER – Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój

PR – Przewozy Regionalne

PZP WP – Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego

RDOŚ – Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska

RLM – Równoważna Liczba Mieszkańców

ROT/LOT – Regionalna Organizacja Turystyczna/ Lokalna Organizacja Turystyczna

ROEFS – Regionalny Ośrodek Europejskiego Funduszu Społecznego

Rozporządzenie 1301/2013 – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 (Dz. Urz. UE L 2013.347.289),

Rozporządzenie Ogólne – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 2013.347.320)

RPO WP – Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego

RPS – Regionalny Program Strategiczny

SKM – PKP Szybka Kolej Miejska w Trójmieście Sp. z o.o.

SRK – Strategia Rozwoju Kraju

SRWP – Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego

SSC – ang. Shared Services Centers (centra usług wspólnych)

SzOOP – Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych

TEN-T – Transeuropejska sieć transportowa

TEU – jednostka pojemności używana w odniesieniu do portów i statków

UE – Unia Europejska

UG – Uniwersytet Gdański

UMWP – Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego

UP – Urząd Pracy

WUP – Wojewódzki Urząd Pracy

WZR – Wojewódzki Zespół Reumatologiczny

ZAZ – Zakład Aktywności Zawodowej

ZIT – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

ZPT – Zintegrowane Porozumienie Terytorialne

ZTM Gdańsk – Zarząd Transportu Miejskiego w Gdańsku

ZTPO – Zakład Termicznego Przetwarzania Odpadów

ZWP – Zarząd Województwa Pomorskiego

ZZIT – Związek Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych

1. SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik nr 1 – Lista przedsięwzięć i projektów w trybie pozakonkursowym

Załącznik nr 2 – Kryteria strategiczne wyboru projektów

Załącznik nr 3 – Raport z przygotowania Strategii ZIT

2. SPIS TABEL

Tabela 1. Analiza SWOT	53
Tabela 2. Podsumowanie logiki celów i działań dla Strategii ZIT	70
Tabela 3. Wskaźnik rezultatu strategicznego Strategii ZIT	83
Tabela 4. Układ celów strategicznych Strategii ZIT	83
Tabela 5. Powiązanie wskaźników RPO WP i Strategii ZIT	88
Tabela 6. Tabela wskaźników obowiązkowych i ich wartości referencyjnych	165
Tabela 7. Katalog wskaźników fakultatywnych proponowanych do delimitacji obszarów zdegradowanych	168
Tabela 8. Logiczne powiązanie wyzwań, przedsięwzięć oraz wskaźników RPO WP	237
Tabela 9. Plan finansowy Strategii ZIT	254
Tabela 10. Kluczowe elementy procesu wyboru przedsięwzięć (projektów) ZIT	256
Tabela 11. Podział zadań i zakresy odpowiedzialności w ramach oceny projektów w trybie pozakonkursowym dla mechanizmu ZIT	261
Tabela 12. Podsumowanie czynników ryzyka dla Strategii ZIT	282

3. SPIS ILUSTRACJI

Rysunek 1. Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot	10
Rysunek 2. Transeuropejska sieć transportowa (TEN-T)	39
Rysunek 3. Całkowita emisja pyłów zawieszonych PM10 ze źródeł liniowych obejmujących OM w 2013 r. [tony/rok]	46
Rysunek 4. Obszary interwencji Strategii Transportu i Mobilności OM ZIT do 2030 r. w powiązaniu z celami i strategicznymi programami współpracy STIM	133
Rysunek 5. Schemat wyboru projektów ZIT w ramach RPO WP	262

